

ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย
DOMESTIC VIOLENCE MANAGEMENT STRATEGY FOR THAI SOCIETY

โดย
เบญจรงค์ เคียงสุนทร

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

คู่มือนี้ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง
วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต
ปีการศึกษา 2556

DOMESTIC VIOLENCE MANAGEMENT STRATEGY FOR THAI SOCIETY

BY

BENJANG KIANGSOONTRA

**A DISSERTATION SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY
IN LEADERSHIP IN SOCIETY, BUSINESS AND POLITICS
COLLEGE OF SOCIAL INNOVATION**

GRADUATE SCHOOL, RANGSIT UNIVERSITY

2013

คุษฎีนิพนธ์ เรื่อง

ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย

โดย

เบญจางค์ เคียงสุนทร

ได้รับการพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง

มหาวิทยาลัยรังสิต

ปีการศึกษา 2556

รศ.ดร.สังคีต พิริยะรังสรรค์
ประธานกรรมการสอบ

รศ.ดร.สิตานนท์ เจษฎาพิพัฒน์
กรรมการ

ดร.กนกรัตน์ ยศไกร
กรรมการ

ดร.ฉัตรวิญญ์ องค์กรสิงห์
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษา

ผศ.ดร.สุธรรม รัตนโชติ
กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผศ.ร.ต.หญิง ดร.วรรณิ์ สุขสาตร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

19 พฤษภาคม 2557

Dissertation entitled

DOMESTIC VIOLENCE MANAGEMENT STRATEGY FOR THAI SOCIETY

by

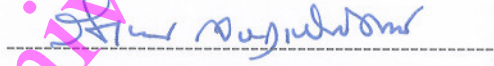
BENJANG KIANGSOONTRA

was submitted in partial fulfillment of the requirements
for the degree of Doctor of Philosophy in Leadership in Society, Business and Politics

Rangsit University
Academic Year 2013

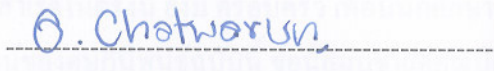
Assoc.Prof.Sungsidh Piriyaarangsarn, Ph.D.
Examination Committee Chairperson

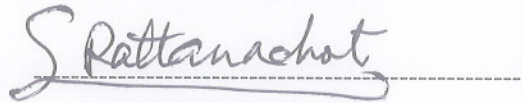
Assoc.Prof.Sitanon Jesdapipat, Ph.D.
Member

Kanokrat Yossakrai, Ph.D.
Member

Chatwarun Ongkasing, Ed.D.
Member and Advisor

Asst.Prof.Sudhum Rattanachot, Ph.D.
Member and Co-Advisor

Approved by Graduate School

(Asst.Prof.Plт.Off. Vanee Sooksatra, D.Eng.)

Dean of Graduate School

May 19, 2014

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ดร.ฉัตรวรัญ องค์กรยิ่ง อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม รัตนโชติ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และ รองศาสตราจารย์ ดร.สังสิต พิริยธรรงค์ ผู้อำนวยการโครงการปริญญาเอกหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมืองรวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร.สิตานนท์ เจษฎาพิพัฒน์และ ดร.กนกรัตน์ ยศไกร ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิทยาการความรู้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ด้วยความสำนึกในความกรุณาที่ทุกท่านได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ อันเป็นสิ่งที่ค่ายิ่งให้แก่ดิฉัน จนผู้วิจัยสามารถประสบความสำเร็จได้ในที่สุด โดยผู้วิจัยจะนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการประกอบหน้าที่การงาน เพื่อให้มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติเป็นสำคัญ ซึ่งจากการศึกษาในสถาบันแห่งนี้ จนสำเร็จการศึกษา ผู้วิจัยได้รับแต่สิ่งที่ดีในชีวิต ทั้งคณาจารย์ที่ใส่ใจในการศึกษา และเพื่อนที่มีมิตรไมตรีต่อกัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่โครงการฯ ที่อำนวยความสะดวกในการศึกษาให้กับผู้วิจัย จึงต้องขอขอบคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้ด้วย

นอกเหนือจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้เมตตาให้คำแนะนำ ทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จผล และส่วนหนึ่งของความสำเร็จในครั้งนี้ ยังมี ครอบครัว เพื่อนนักศึกษา ที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยตลอดเวลา สำหรับคุณประโยชน์ของคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ ขอน้อมบูชาแต่คุณบิดามารดา และบูรพาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ด้วยความเคารพ

เบญจางค์ เคียงสุนทรธา

ผู้วิจัย

5107655 : สาขาวิชาเอก : ผู้นำทางสังคม ชุรกิจ และการเมือง; ปร.ด. (ผู้นำทางสังคม ชุรกิจ และการเมือง)

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์, การจัดการ, ความรุนแรงในครอบครัว

เบญจางค์ เคียงสุนทรธา : ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย (DOMESTIC VIOLENCE MANAGEMENT STRATEGY FOR THAI SOCIETY) อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร.ฉัตรวรัญ องค์กรสิงห์, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม: ผศ.ดร.สุธรรม รัตนโชติ, 290 หน้า.

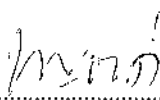
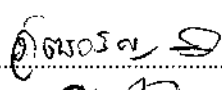
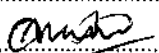
การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบัน และยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ประกอบด้วย ผู้นำครอบครัวที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพฯ นักวิชาการ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ผู้ปฏิบัติงาน ด้านกระบวนการยุติธรรม องค์กรอิสระด้านสิทธิมนุษยชน นักบวช รวม 33 คน และผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ผู้ที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวซึ่งไม่ประสงค์จะเปิดเผยชื่ออีก 12 คนรวมทั้งสิ้นจำนวน 45 คน และการสำรวจด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ใน 10 เขต ของกรุงเทพฯ รวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน

ผลการวิจัย พบว่า สาเหตุและปัจจัยที่ก่อให้เกิดความรุนแรงภายในครอบครัวของสังคมไทย เกิดจากเงื่อนไขหลายปัจจัย โดยกลุ่มตัวอย่างมีทัศนะว่าความรุนแรงในครอบครัวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.57$, S.D. = .61) รายละเอียดประกอบด้วย

1) ด้านบุคคล ได้แก่ การขาดความพร้อมของพ่อแม่ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของคู่สมรส การติดยาเสพติดการพนัน และการนอกใจคู่สมรส การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เท่าเทียมกัน การมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว การขาดความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่การเป็นพ่อแม่ที่ดีภายในครอบครัว และความผิดปกติของจิตและบุคลิกภาพ

2) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ปัญหาความยากจน การว่างงาน การมีหนี้สิน ยึดติดในวัฒนธรรมและบริโภคนิยม ตามกระแสโลกาภิวัตน์

3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แออัดและเสียง การย้ายชุมชนมาของสื่อ การไม่มีเวลาให้แก่กันภายในครอบครัว

ลายมือชื่อนักศึกษา..... ..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... .....

4) ด้านจิตวิทยา ได้แก่ ค่านิยมที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงกับชาย ที่ให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง และการห่างไกลจากศีลธรรมและคุณธรรมของสมาชิกในครอบครัว ขาดการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมทั้งจากครอบครัวและสถาบันการศึกษา

5) ด้านการศึกษา ได้แก่ การขาดองค์ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ การขาดความรู้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและการขาดความรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชน

ส่วนยุทธศาสตร์หรือวิธีการจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน พบว่ามีลักษณะเป็น “LEGAL PROCESS” ที่ประกอบด้วย 1) ด้านกฎหมายเน้นการใช้กระบวนการหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเป็นหลัก แต่ยังขาดการบังคับใช้ที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผลต่อการตีความของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) การนำกฎหมายไปปฏิบัติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ ขาดการเชื่อมต่อข้อมูลหรือกระบวนการทำงาน ไม่ต่อเนื่อง 3) การขาดความคุ้มครองผู้ถูกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว เน้นการปลูกฝังการเสริมสร้างด้านจิตใจให้กับประชาชน และประชาสัมพันธ์ให้รับรู้ถึงกฎหมายที่คุ้มครองผู้ถูกระทำ ความรุนแรงและบทลงโทษผู้กระทำความรุนแรง สำหรับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย ควรเน้นแนวทางการป้องกันความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นภายในครอบครัว และการยุติความรุนแรงด้วยสันติวิธี โดยเน้นให้สมาชิกในครอบครัวตระหนักถึงคุณค่าซึ่งกันและกัน ด้วยการสร้างความไว้วางใจต่อกันที่จะนำไปสู่การจัดการหรือลดปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ในรูปแบบของ “STOP FAMILY VIOLENCE” อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99, S.D. = .64$)

รวมทั้งยังพบว่า จากการวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบัน เกิดจากภูมิหลังการเลี้ยงดูจากครอบครัวเดิมที่แตกต่างกัน อย่างสอดคล้องกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 สำหรับภูมิหลังของประชากรที่แตกต่างกัน การจัดการปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทยแตกต่างกัน พบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทยกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน พบว่า ตัวอย่างมีทัศนคติที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 จึงแปลผลได้ว่า ภูมิหลังของประชากรที่แตกต่างกัน ใช้การจัดการปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 และยังพบว่า อีกว่าตัวอย่างที่เป็นเพศชาย มีทัศนคติเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทยที่สูงกว่าเพศหญิง เพียง

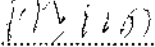
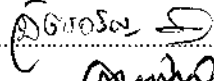
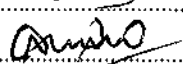
ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

เล็กน้อยเท่านั้น โดยยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางกับสาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ลายมือชื่อนักศึกษา..........ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..........
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

5107655 : MAJOR : LEADERSHIP IN SOCIETY, BUSINESS AND POLITICS;

Ph.D. (LEADERSHIP IN SOCIETY, BUSINESS AND POLITICS)

KEY WORDS : STRATEGY, MANAGEMENT, DOMESTIC VIOLENCE

BENJANG KIANGSOONTRA : DOMESTIC VIOLENCE MANAGEMENT

STRATEGY FOR THAI SOCIETY. DISSERTATION ADVISOR : CHATWARUN

ONGKASING, Ed.D., DISSERTATION CO – ADVISOR : ASST. PROF.SUDHUM

RATTANACHOT, Ph.D., 290 p.

The main objective of this research is to study the causes of domestic violence and strategies to deal with family violence in Thai society using in-depth interviews of 33 luminaries or key informants consisting of householders living in Bangkok, scholars, psychologists, social workers, justice practitioners, independent human rights organizations, clergymen, and 12 domestic violence offenders, undisclosed victims, totaling 45 people, as well as questionnaires from a sampling of 400 individuals living in 10 districts in Bangkok.

The results from the research discovered that domestic violence in Thai society was caused by many factors and conditions. The overall sampling group provides an outlook at a statistical significance of ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = .61) consisting of:

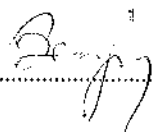
1) Individual: includes unavailability of parents, inappropriate spouse's behavior, drug addiction, gambling, marital infidelity, parenting inequality, personal experience in domestic violence, irresponsibility of being a role model parent, and mental and personality disorders.

2) Economic: includes poverty, unemployment, mounting debt, attachment to materialism and consumerism by globalization.

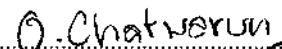
3) Social and culture: includes a crowded and vulnerable environment, influence of media incitement, and lack of time for family.

4) Psychology: inequality between women and men that holds higher significance to males than females, being far from the morals and ethics of the family members, lack of morals and ethics instilled by both family and educational institutions.

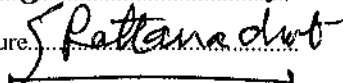
Student's Signature .....

Dissertation Advisor's Signature.....

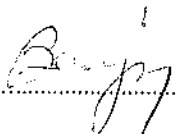
Dissertation Co-Advisor's Signature.....

5) Education: the lack of knowledge in sex education, conflict resolution by peaceful means and knowledge of human rights.

The strategy to handle domestic violence from the past to the present has found that there is a “LEGAL PROCESS” that includes 1) The Law: Focuses on the legal process as the main criteria, but there is still a lack of effective enforcement, which affects the interpretation of the related agencies, 2) Enforcing the law: Agencies still lack an understanding of their role and lack a connection of information or the working process isn’t continuous, 3) The lack of protection for victims of domestic violence: Promotes to the public the strengthening of the mind, public awareness of the law that protects victims of violence and sanctions for violence. Strategies for dealing with domestic violence in Thai society should focus on the prevention of violence that occurs within the family, and ending violence by peaceful means. Emphasizing that family members recognize the value of each other by building trust to contribute to the management and reduction of domestic violence in the form of “STOP FAMILY VIOLENCE” at a statistical significance of ($\bar{X} = 3.99, S.D. = .64$).

In addition, based on the analysis of attitudes towards the causes of domestic violence in Thai society, the research found that it is caused by parenting backgrounds by different host families which corresponds statistically at a significance of 0.01 in accordance to the first hypothesis. In the case of backgrounds of different population groups which yields a different approach in managing violence in the family in Thailand, the research found that the attitude towards the strategy in dealing with family violence in Thai society and the various family backgrounds show the significant differences in attitudes, statistically at 0.01. The results show that people of different backgrounds tackle domestic violence differently in accordance to the second hypothesis. It was also discovered from the male sample that their attitude towards strategies to deal with violence in the family that is appropriate to Thai society is only slightly higher than female’s. The strategy in dealing with domestic violence correlated moderately in the same direction as the cause of the problem of domestic violence in Thai society.

Student’s Signature ..... Dissertation Advisor’s Signature O. Chotwarun
 Dissertation Co-Advisor’s Signature S. Pattanachol

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ท
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	6
1.3 คำถามการวิจัย	7
1.4 สมมติฐานการวิจัย	7
1.5 ระเบียบวิธีวิจัย	7
1.5.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ	7
1.5.2 การวิจัยเชิงปริมาณ	9
1.5.3 การเรียบเรียงข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล	13
1.6 ขอบเขตการวิจัย	13
1.6.1 ขอบเขตเนื้อหา	13
1.6.2 ขอบเขตพื้นที่	13
1.6.3 ขอบเขตระยะเวลา	13
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	14
1.7.1 ประโยชน์ทางวิชาการ	14
1.7.2 ประโยชน์เชิงนโยบาย	14

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
2.1.1 สถานการณ์แนวโน้ม และสาเหตุความรุนแรงของครอบครัวไทยในปัจจุบัน	16
2.1.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัว	28
2.1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว	39
2.1.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบเพศสัมพันธ์	44
2.1.5 แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคม	46
2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว	49
2.1.7 แนวคิดและยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย	65
2.1.8 แนวคิดครอบครัวที่เข้มแข็ง	80
2.1.9 กรอบแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์	87
2.1.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	90
2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	101
2.3 นิยามปฏิบัติการ	106
บทที่ 3 สาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย	
3.1 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ	109
3.1.1 สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย	109
3.1.2 สาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย	111
3.2 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	141
3.2.1 ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง	141
3.2.2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิด ความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย	148
3.2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิด ความรุนแรงในครอบครัวกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน	151
3.2.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิด ความรุนแรงในครอบครัว ของสังคมไทย	159

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย	
4.1 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ	161
4.1.1 ยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย ในปัจจุบัน	161
4.1.2 ยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวเหมาะสมกับ สังคมไทย	167
4.2 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ	179
4.2.1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการ ความรุนแรงในครอบครัว	179
4.2.2 วิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรง ในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย	185
4.2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงใน ครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย	189
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	192
5.1.1 สาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย	192
5.1.2 ยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย	196
5.2 อภิปรายผล	202
5.2.1 สถานการณ์และสาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของ สังคมไทย	202
5.2.2 ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับ สังคมไทย	210
5.3 ข้อเสนอแนะ	225
5.3.1 ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย	225
5.3.2 ข้อเสนอแนะระดับครอบครัว	226

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	228
บรรณานุกรม	229
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	240
ภาคผนวก ข การปรับปรุงเครื่องมือ	253
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์จากคอมพิวเตอร์ (ค่าความเชื่อมั่น)	263
ภาคผนวก ง การสัมภาษณ์กรณีตัวอย่างการถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว	266
ประวัติผู้วิจัย	289

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 สถิติการถูกทำร้ายในเด็กและสตรีที่มารับบริการที่ศูนย์พึ่งได้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 -2551	3
ตารางที่ 1.2 จำนวนเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงที่มารับบริการในศูนย์พึ่งได้ จำแนกตามเพศ	3
ตารางที่ 1.3 รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพฯ จำแนกตามเขต	10
ตารางที่ 2.1 สรุปวิเคราะห์สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย	23
ตารางที่ 2.2 รายละเอียดของรูปแบบการใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาเพื่อป้องกันปัญหา ความรุนแรงในครอบครัว	54
ตารางที่ 2.3 สรุปวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การลดความรุนแรงในครอบครัว	78
ตารางที่ 3.1 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามเพศ	141
ตารางที่ 3.2 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามอายุ	142
ตารางที่ 3.3 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามศาสนาหลักของครอบครัว	142
ตารางที่ 3.4 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามการศึกษาขั้นสูงสุด	143
ตารางที่ 3.5 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามอาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว	144
ตารางที่ 3.6 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามสถานะภาพการเป็นหัวหน้าครอบครัว	145
ตารางที่ 3.7 จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามสถานะภาพการสมรส	145
ตารางที่ 3.8 จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะโครงสร้างครอบครัว	146
ตารางที่ 3.9 จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามการจดทะเบียนสมรส	147
ตารางที่ 3.10 จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามการอยู่ร่วมกันกับคู่สมรส	148
ตารางที่ 3.11 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว	149
ตารางที่ 3.12 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุปัญหาความรุนแรงในครอบครัวกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน	152
ตารางที่ 3.13 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว จำแนกตามเพศ	153
ตารางที่ 3.14 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว จำแนกตามอายุ	154

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 3.15 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรง ในครอบครัว จำแนกตามศาสนา	154
ตารางที่ 3.16 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรง ในครอบครัว จำแนกตามการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ	155
ตารางที่ 3.17 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรง ในครอบครัว จำแนกตามอาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว	156
ตารางที่ 3.18 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรง ในครอบครัว จำแนกตามสถานะในครอบครัว	157
ตารางที่ 3.19 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรง ในครอบครัว จำแนกตามสถานภาพการสมรส	157
ตารางที่ 3.20 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรง ในครอบครัว จำแนกตามลักษณะโครงสร้างครอบครัว	158
ตารางที่ 3.21 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรง ในครอบครัว จำแนกตามการจดทะเบียนสมรส	158
ตารางที่ 3.22 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรง ในครอบครัว จำแนกตามการอยู่ร่วมกันกับคู่สมรส	159
ตารางที่ 3.23 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว	160
ตารางที่ 4.1 วิเคราะห์แนวคิดยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสม กับสังคมไทย	167
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการ ความรุนแรงในครอบครัว	180
ตารางที่ 4.3 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับ ความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทยกับภูมิหลังของ ครอบครัวที่แตกต่างกัน	185
ตารางที่ 4.4 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับ ความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย จำแนกตามเพศ	188

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.5 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวกับสาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย	188
ตารางที่ 4.6 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย	190

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งนำเข้า กระบวนการ และสิ่งนำออกของระบบ ครอบครัว	39
ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย	105
ภาพที่ 3.1 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามการศึกษาชั้นสูงสุด	143
ภาพที่ 3.2 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตาม อาชีพหลักของ หัวหน้าครอบครัว	144
ภาพที่ 3.3 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพการสมรส	146
ภาพที่ 3.4 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะ โครงสร้างครอบครัว	147
ภาพที่ 3.5 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามการอยู่ร่วมกันกับคู่สมรส	148

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมโลกในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงทั้งในระดับประเทศและในชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล ที่พยายามหาทุกหนทางเพื่อชัยชนะในการแข่งขันและความอยู่รอดนำไปสู่การเอารอดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความขัดแย้งและการทำร้ายกันด้วยวิธีการรุนแรง ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งส่วนบุคคลและระหว่างบุคคลที่ความรุนแรงเพิ่มมากยิ่งขึ้น เมื่อผสมผสานกับสภาพปัญหาของความเป็นสังคมเมือง ที่มีทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อม อาชญากรรม ยาเสพติด สุขภาพจิต คุณภาพชีวิต รวมทั้งความโดดเดี่ยวในความสัมพันธ์ของสังคมเมือง สภาพความกดดันเหล่านี้ มีผลทำให้จิตใจของคนแห่งผากมากยิ่งขึ้น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546 : 16) และนำมาสู่การใช้ความรุนแรงในครอบครัว ชุมชน สังคม ในการแก้ปัญหา แม้แต่สื่อสารมวลชนต่างๆ ก็เป็นชนวนเหตุให้เกิดการซึมซับวัฒนธรรมความรุนแรง และเป็นตัวกระตุ้นสำคัญที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวเช่นกัน

แฮมป์ตัน (Hampton, 1999 : 168-198) มีข้อคิดเห็นว่า ความรุนแรงในครอบครัวถือว่าเป็นปัญหา ร่วมของทุกสังคมทุกเชื้อชาติจนเป็นที่เห็นพ้องกันว่า บ้านเป็นสถาบันทางสังคมที่เป็นอันตรายมากที่สุด ซึ่งจากการศึกษาของ เทจเดน และ โทเนนส์ (Tjaden and Thoennes, 2000 : 61) พบว่า ในแต่ละปี มีผู้หญิงอย่างน้อยถึง 1.5 ล้านคน ถูกข่มขืนหรือถูกทำร้ายทางร่างกายจากสามีหรือคู่อริ และในจำนวนนี้มีผู้หญิงถึง 1 ใน 3 คน ที่ได้รับบาดเจ็บ โดย กัชมาร์เอเรียน และคณะ (Gazmararian, et al., 2000 : 79-84) คาดว่ามีผู้หญิงถึง 500,000 คนต่อปีที่บาดเจ็บและต้องการ การรักษาทางการแพทย์ และมีผู้หญิงถึง 324,000 คนต่อปี ที่ได้ถูกทำร้ายในขณะที่ตั้งครรภ์ และองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO, 1997 : 3) พบว่า มีเด็กเล็ก (อายุน้อยกว่า 5 ขวบ) ทั่วโลกถึง 1 ต่อ 5,000-10,000 คน ที่เสียชีวิตจากการถูกทำร้ายทางร่างกายในขณะเดียวกัน แต่ละปีมีเด็กเล็กถึง 1 ต่อ 1000 ถึง 1 ต่อ 180 คน ที่มารับบริการทางการแพทย์หรือบริการทางสวัสดิการสังคมอันเนื่องมาจากการถูกทำร้าย และ เลวินสัน (Levinson, 1989 : 42) ยังพบอีกว่า การทำร้ายภรรยาที่มีอัตราที่สูงเกือบทุก

สังคมทั่วโลก โดยไม่มีความแตกต่างกันระหว่างเชื้อชาติหรือฐานะเศรษฐกิจ รวมทั้ง โดบาสซ์ และ โดบาสซ์ (Dobash and Dobash, 1983 : 147-155) กล่าวถึง งานการศึกษาข้ามวัฒนธรรมในสังคมชนบทหลายแห่ง พบว่า ร้อยละ 85 ของสังคมชนบท ที่ศึกษาการตอบตีกรรยาเป็นรูปแบบสามัญที่สุดของความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้น

ส่วนในประเทศแถบยุโรปในสังคมที่พัฒนาแล้ว สตราอุส และเจลเลส (Straus and Gelles, 1986 : 465-479) พบว่า อัตราการทำร้ายภรรยาทางร่างกายมีในอัตราที่สูง โดยในประเทศอเมริกา พบว่า มีผู้ชาย 1 คน ในทุก 8 คน ทำร้ายภรรยา และ สตราอุส และเจลเลส (Straus and Gelles, 1986 : 465-479) ยังได้พบทวนงานวิจัยหลายชิ้นในประเทศอเมริกา คาดว่าการทำร้ายภรรยาในประเทศอเมริกา มีประมาณร้อยละ 11-22 ของคู่สมรส สำหรับการทำร้ายในคู่สมรส พบว่า ประมาณร้อยละ 28 ของคู่สมรส มีการกระทำความรุนแรงระหว่างกันอย่างน้อย 1 ครั้ง ในช่วงการสมรส ประมาณร้อยละ 16 มีการกระทำความรุนแรงในช่วง 1 ปี และร้อยละ 6 มีประสบการณ์ได้รับความรุนแรงอย่างรุนแรงในช่วงการสมรส

สำหรับในสังคมไทย ปัจจุบันองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ให้ความสนใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ มากยิ่งขึ้น โดย สุพรรณ ศรีธรรมมา โฆษกกระทรวงสาธารณสุข (สธ.) ได้เปิดเผยถึงผลการดำเนินงานของศูนย์พึ่งได้ว่า ตั้งแต่ตุลาคม พ.ศ.2548 ถึงกันยายน พ.ศ.2549 ได้ให้การช่วยเหลือผู้หญิงและเด็กที่ถูกทำร้ายทั้งสิ้น 14,382 ราย เฉลี่ยวันละ 39 ราย ในจำนวนนี้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 7,164 ราย เป็นชาย 1,542 ราย เป็นหญิง 5,622 ราย ที่เหลืออีก 7,218 ราย เป็นผู้ใหญ่อายุมากกว่า 18 ปีขึ้นไป ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับสถิติดังกล่าวกับปี พ.ศ. 2548 ซึ่งมีทั้งสิ้น 10,241 ราย พบว่า มีเพิ่มถึง 4,141 ราย หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 40 เนื่องจากผู้ที่ถูกทำร้ายนอกจากจะบาดเจ็บทางร่างกายแล้วยังกระทบกระเทือนทางจิตใจด้วย ต้องใช้การเยียวยาดูแลเป็นกรณีพิเศษ โดย สุพรรณ ศรีธรรมมา ยังเปิดเผยอีกว่า ความรุนแรงที่กระทำมากที่สุด ได้แก่ การทำร้ายร่างกาย เช่น การตบตี เตะ ต่อย มีจำนวน 7,054 ราย คิดเป็นร้อยละ 52 รองลงมา ได้แก่ การล้วงละเมิดทางเพศ 5,791 ราย คิดเป็นร้อยละ 43 โดยผู้ลงมือกระทำส่วนใหญ่เป็น แฟน เพื่อนใกล้ชิด และคนรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 36 รองลงมา เป็นสามี ร้อยละ 24 และเป็นสมาชิกในครอบครัว หรือญาติ ร้อยละ 15 นอกจากนี้ ยังถูกพ่อเลี้ยง/แม่เลี้ยงทำร้าย ร้อยละ 2 (เดลินิวส์, 2549 : 2)

สอดคล้องกับสถิติของศูนย์พึ่งได้ของกระทรวงสาธารณสุข ที่ให้บริการช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2547-2551 พบว่า ผู้มารับบริการมีจำนวนสูงขึ้นจากปี พ.ศ.2547

มีผู้มารับบริการ จำนวน 6,951 ราย (เฉลี่ย 19 ราย/วัน) เป็น 26,565 ราย (เฉลี่ย 73 ราย/วัน) ในปี พ.ศ. 2551 และยังพบอีกว่า จำนวนเด็กที่ถูกกระทำรุนแรง เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2550 มีจำนวนเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงเพิ่มขึ้นจาก 3,366 ราย เป็น 9,598 ราย (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2552) ดังตารางที่ 1.1 และ 1.2

ตารางที่ 1.1 สถิติการถูกทำร้ายในเด็กและสตรีที่มารับบริการในศูนย์ฯที่ได้ตั้งแต่ปี พ.ศ.2547-2551

ปี	จำนวนโรงพยาบาล	จำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรง (ราย)	เฉลี่ยการถูกทำร้าย
2547	72	6,951	19 ราย/วัน
2548	109	11,542	32 ราย/วัน
2549	91	14,382	39 ราย/วัน
2550	250	19,068	52 ราย/วัน
2551	582	26,565	73 ราย/วัน

ที่มา: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2552 : 3

ตารางที่ 1.2 จำนวนเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงที่มารับบริการในศูนย์ฯที่ได้ จำแนกตามเพศ

ปี	ชาย	ร้อยละ	หญิง	ร้อยละ	รวม
2547	690	20.50	2,676	79.50	3,366
2548	792	13.46	5,094	86.54	5,886
2549	1,601	20.06	6,380	79.94	7,981
2550	1,826	19.02	7,772	80.98	9,598

ที่มา: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2552 : 3

โดย เพ็ญจันทร์ ประดับมุข (2546 : 7) ได้ศึกษาความรุนแรงในครอบครัวไทย พบว่า งานวิจัยหลายชิ้นที่สะท้อนสาเหตุและผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัว เช่น

1. ความรุนแรงในบ้านเป็นสาเหตุสำคัญของการบาดเจ็บของผู้หญิงอายุระหว่าง 15-44 ปี มากกว่าอุบัติเหตุทางรถยนต์

2. ในแต่ละปี จะมีเด็กหลายพันคนที่เห็นการทำร้ายกันในบ้านพวกเขา จะมีปัญหาระยะยาว ทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมทั้งการดื่มและใช้สารเสพติด ที่สำคัญจะเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มของการ ตกเป็นผู้ถูกระทำ หรือเป็นผู้กระทำความรุนแรงเมื่อโตขึ้นด้วย
3. ผู้หญิงที่ถูกทำร้ายจะส่งผลต่อการตั้งครรภ์ และเด็กที่เกิดจะมีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์
4. ในทุกๆ 15 นาทีจะมีผู้หญิงถูกทุบตีในบ้าน
5. ร้อยละ 63 ของเด็กผู้ชายอายุระหว่าง 11-20 ปี ที่ต้องคดีฆ่าคนตายมีสาเหตุมาจากฆ่าคนที่ ทำร้ายแม่ของเขา
6. อัตราส่วน 1 ใน 5 ของผู้หญิงที่ถูกทำร้ายโดยสามีหรืออดีตสามีมักถูกทำร้ายซ้ำแล้วซ้ำอีก จากการถูกทำร้ายโดยสามีหรือคู่รัก
7. 1 ใน 4 ของผู้หญิงตั้งครรภ์มีประวัติได้รับความรุนแรงจากสามี
8. ข้อมูลผู้ที่ทำร้ายในครอบครัวหรือคู่รักในแต่ละปีพบว่าเป็นผู้หญิงมากกว่าชาย 10 เท่า
9. การทำร้ายคู่สมรสเป็นสาเหตุการตาย 1 ใน 10 อันดับสูงสุดของหญิงวัย 15-44 ปี

นอกจากนี้ สุพรรณ ศรีธรรมมา ยังกล่าวถึง สาเหตุของการกระทำรุนแรง ร้อยละ 28 เกิดจากการเมาสุรา คิดสารเสพติด รองลงมา คือ การนอกใจ/หึงหวง ร้อยละ 24 ถูกล่อลวง ร้อยละ 13 จากปัญหาเศรษฐกิจร้อยละ 7 และจากสื่อ ลามก ร้อยละ 1 สำหรับผลการให้ความช่วยเหลือนั้นได้ให้การ รักษาบาดแผลตามร่างกาย รวมทั้งให้ยาป้องกันการตั้งครรภ์ ป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี รวม 12,779 ราย และให้คำปรึกษาเยียวยาทางจิตใจ 8,797 ราย ส่วนมูลค่าการรักษาและช่วยเหลือมีมากถึง 6 พันกว่าล้านบาท สอดคล้องกับคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี ที่ระบุว่า มีการใช้ความรุนแรง ในประเทศไทยถึง ร้อยละ 29 หรือประมาณ 5,240,000 ครอบครัว วิเคราะห์ความสูญเสียทางเศรษฐกิจ มีมูลค่าประมาณ 36,687 ล้านบาทต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 0.5 ของมูลค่าจีดีพีของประเทศไทย (เดลินิวส์, 2549 : 2)

ด้านมูลนิธิเพื่อนหญิงมีผลผลิตในปี พ.ศ. 2548 ถึงกลางปี พ.ศ. 2549 ว่ามีผู้มาขอคำปรึกษา จากมูลนิธิฯ ประมาณ 4,000 ราย พบปัญหาเป็นความรุนแรงในครอบครัวสูงถึง ร้อยละ 65 โดย ร้อยละ 60 พบว่า มีสาเหตุมาจากการดื่มสุรา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาล รามาธิบดี ที่ยืนยันว่า ครอบครัวที่มีผู้ดื่มเหล้ามีโอกาสใช้ความรุนแรงมากกว่าครอบครัวที่ไม่ดื่มถึง 3.84 เท่า (เดลินิวส์, 2549 : 2) สอดรับกับข้อมูลของ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO, 1997 : 3) ที่พบว่า ความรุนแรงในครอบครัวมีแนวโน้มทางสังคม เช่น ความยากจน การตกงาน การมี อาวุธ อิทธิพลสื่อ หรือแรงสนับสนุนทางสังคมอื่นๆ

จากรายงานสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวปี พ.ศ.2548 ของมูลนิธิเพื่อนหญิง (2548) พบว่า มีผู้มาขอรับคำปรึกษาในแทบทุกกลุ่มอาชีพ และมีทุกระดับการศึกษาโดยมีข่าวการกระทำรุนแรงในครอบครัวปรากฏตามสื่อมวลชนเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2547 ร้อยละ 22 ซึ่งมูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (2547) เห็นว่า ปัญหานี้มีการขยายตัวมากขึ้น ทั้งนี้ วนานันท์ แสงอาทิตย์ (2548) แสดงความเห็นว่าคุณผู้หญิงที่ต้องรับสภาพความรุนแรงจากสามีหรือคนรักมักถูกสังคมมองว่าเป็นเรื่องธรรมดาในครอบครัว ซึ่งผู้พิทักษ์กฎหมายมักใกล้เคียงให้คู่สมรสปรองดองกันมากกว่าจะดำเนินคดีตามกฎหมาย ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การทำร้ายกันในครอบครัวเป็นภัยเงียบที่มองไม่เห็นเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นภายใต้หลังคาบ้านที่คนทั่วไปเข้าใจว่าจะเป็นสถานที่ปลอดภัยที่สุด จึงทำให้อาชญากรรมประเภทนี้ยากแก่การป้องกันมากที่สุด ทั้งนี้เพราะ ผู้กระทำส่วนใหญ่ คือ สมาชิกในครอบครัว ดังนั้น การระมัดระวังหรือการป้องกันตนเอง จึงเป็นสิ่งที่ถูกมองข้ามเป็นผลให้โอกาสในการกระทำรุนแรงเพิ่มมากขึ้น จนกลายเป็น “ปัญหาสังคมกึ่งอาชญากรรม”

สอดคล้องกับ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO, 1997 : 3) ที่พบว่า ความรุนแรงในครอบครัว ส่งผลกระทบต่อทางสังคมทั้งในด้านการเพิ่มบรรยากาศของความกลัวความไม่มั่นคงทางสังคม เนื่องจากในบริบทสังคมไทยยังให้การยอมรับนับถือหรือมีค่านิยมว่า บุษยเพศเป็นผู้นำครอบครัวเป็นช้างเท้าหน้า เป็นผู้ที่มิพละกำลังทางกายภาพที่เข้มแข็งกว่าหญิง ที่มีสิทธิเท่าเทียมชายแต่ในหลายลักษณะตามกฎหมายเท่านั้น แม้ว่าหญิงหรือสตรีเพศจำนวนไม่น้อยจะมีความรู้ความสามารถและสติปัญญาเหนือกว่าหรือไม่น้อยกว่าชายชาตรีก็ตาม ประเพณีทางสังคมก็ยังไม่เอื้ออำนวยให้ผู้ชายเป็นผู้นำในครอบครัวเสมอ

จากข้อมูลของ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม (2552) พบว่า มีผู้ชายที่เป็นผู้นำในครอบครัวที่บุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม มีความรู้ มีฐานะทางเศรษฐกิจดีหรือมีหน้าที่การงานมั่นคง กระทำความผิดกฎหมายในข้อหาต่างๆ จนถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุก โดยปัจจุบัน กรมราชทัณฑ์ มีนักโทษชายที่ต้องขังอยู่ในเรือนจำทั่วประเทศจำนวน 167,416 คน ผู้ต้องขังหญิงจำนวน 27,627 คน และบรรดานักโทษทั้งชายและหญิงเหล่านี้ จำนวนมากกว่ากึ่งหนึ่ง เป็นบุคคลที่มีครอบครัวมาก่อน เป็นผู้นำของครอบครัว แล้วต่อมาจึงมากระทำความผิดจนถูกจับกุมดำเนินคดีและถูกส่งตัวมาขังหรือรับโทษในเรือนจำ (กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม, 2552)

ถึงแม้ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ.2547-2556 และบรรจุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่ต้องการ

พัฒนาครอบครัวไทยให้มีความเข้มแข็ง รวมทั้งมีการกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนครอบครัวเข้มแข็งในระดับกระทรวงหลายๆ กระทรวง ตลอดจนมีการประกาศใช้กฎหมายว่าด้วยคุ้มครองเด็ก กฎหมายว่าด้วยความรุนแรงในครอบครัว และกฎหมายว่าด้วยสุขภาพจิต แต่ยังไม่ประสบกับปัญหาในการบังคับใช้และผลในทางปฏิบัติ ทั้งในส่วนของผู้ปฏิบัติและการรับรู้ การสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนในสาระสำคัญและวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์นโยบาย และกฎหมายโดยอาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทยมีการกำหนดแนวนโยบายในการลดความรุนแรงและการสร้างครอบครัวเข้มแข็ง แต่ไม่มีการกำหนดแนวทางหรือทิศทางการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การยุติความรุนแรงในครอบครัว

จากที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาสุขภาพและปัญหาสังคม ผลกระทบของความรุนแรงในครอบครัวเชื่อมโยงสู่การก่อความรุนแรงต่อสังคมอย่างชัดเจน ทั้งนี้แม้จะมีเงื่อนไขอื่นๆ ทางสังคม เช่น ความยากจน การตกงาน การมีอาวุธ อิทธิพลสื่อ หรือแรงสนับสนุนทางสังคมอื่นๆ แต่ข้อมูลก็ชี้ชัดว่า ความรุนแรงในบ้านเป็นปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการก่อความรุนแรงในระดับบุคคลเด็กที่ถูกทำร้ายหรือเห็นการใช้ความรุนแรงในบ้านมีแนวโน้มของการใช้ความรุนแรงกับบุคคลอื่น เมื่อโตขึ้นความรุนแรงในครอบครัวส่งผลต่อสุขภาพและระบบสาธารณสุขโดยตรง ทั้งการบาดเจ็บ การตาย ส่งผลกระทบต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต พัฒนาการ และการปรับตัว รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ทั้งในครอบครัวและระบบสาธารณสุข ในส่วนของการดำเนินการแก้ปัญหาความรุนแรงของประเทศไทย ที่ผ่านมายังเป็นลักษณะของการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกของผู้ให้บริการและประชาชน ต่อปัญหาด้านความรุนแรงการให้แนวทางการปฏิบัติงาน และการฝึกอบรมบุคลากร เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบความรุนแรง ซึ่งเป็นลักษณะการตั้งรับ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัย “ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย” เพื่อให้เข้าใจในรากเหง้าสาเหตุของปัญหา รวมทั้งศึกษายุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงที่เหมาะสมกับประเทศไทยเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ที่เชื่อถือและอ้างอิงได้ในทางปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง แก้ไขปัญหา และกำหนดนโยบายด้านสังคมและกฎหมายต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 ศึกษาสาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบัน

1.2.2 ศึกษายุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับการจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบันเกิดจากสาเหตุอะไรบ้าง

1.3.2 ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย ควรมีองค์ประกอบสำคัญอะไรบ้าง

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 สาเหตุปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบันเกิดจากภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน

1.4.2 ภูมิหลังของประชากรที่แตกต่างกัน การจัดการปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยแตกต่างกัน

1.5 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยเริ่มต้นด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) และการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากเอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อสนับสนุนข้อค้นพบในการอภิปรายผล

1.5.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

1.5.1.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ครอบครัวเข้มแข็ง และการเยียวยาผู้ที่ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว จำนวน 33 คน ประกอบด้วย ผู้นำครอบครัวที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพฯ นักวิชาการ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ผู้ปฏิบัติงานด้านกระบวนการ

ยุทธธรรม องค์กระอิสระด้านสิทธิมนุษยชน นักบวช และผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งได้สัมภาษณ์ผู้ที่มีประสบการณ์ด้านความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งไม่ประสงค์จะเปิดเผยชื่อ ผู้วิจัยจึงได้ใช้นามแฝง อีกจำนวน 12 คน รวม ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสิ้น 45 คน

1.5.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เพื่อให้ได้ประเด็นภาวะผู้นำครอบครัวในการจัดการความรุนแรงในครอบครัว และยุทธศาสตร์หรือวิธีการจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย

2) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยอาศัยข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ทั้งจากเอกสาร หลักฐานการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยแล้วนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อนำมาสร้างประเด็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ซึ่งผ่านการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อคำถามตามเนื้อหาของ การวิจัย โดยอาจารย์ที่ปรึกษา

1.5.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีหนังสือถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ บันทึกเสียง และบันทึกภาพนิ่ง ในการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview)

1.5.1.4 วิธีการตรวจสอบข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological triangulation) ตามวิธีของ เดนซิน (Denzin, 1970) เพื่อให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น ดังนี้

1) การศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Documentary Study) ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าในประเด็น ยุทธศาสตร์การลดความรุนแรงในครอบครัว ทฤษฎีครอบครัว ทฤษฎีความรุนแรงในครอบครัว ทฤษฎีการจัดการสมัยใหม่ ทฤษฎีทางจิตวิทยา ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ ทฤษฎีทางมนุษยศาสตร์ ทฤษฎีทางรัฐศาสตร์ ทฤษฎีการขัดเกลาทางสังคมทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และแนวคิดศาสนากับการจัดการความรุนแรงในครอบครัว เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทยสำหรับกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งผ่านการตรวจสอบความถูกต้องน่าเชื่อถือของข้อมูลจากอาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนนำไปทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants)

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ (ชานินทร์

ศิลป์จารุ, 2550 : 70) โดยผู้วิจัยนำผลการศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Documentary Study) มากำหนดเป็นแนวทางการสัมภาษณ์ (Interview Guide)

3) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) โดยผู้วิจัยมีโอกาสที่ดีที่ได้เป็นผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัว จึงมีโอกาสได้พบปะและสังเกตพฤติกรรมบุคคลและครอบครัวที่เกี่ยวข้อง ในเหตุการณ์คดีความรุนแรงในครอบครัว

1.5.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลในการศึกษามีลักษณะเชิงคุณภาพ (Qualitative) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction) ด้วยการตีความจากการค้นคว้าข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จาก เอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ (Analysis) สังเคราะห์ (Synthesis) และตีความ (Interpretation) รวมทั้งสร้างข้อสรุปเชิงนามธรรม (Analytic induction) ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

1.5.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

1.5.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) กลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพฯ ทั้ง 50 เขต ที่มีสถานะอยู่ในครอบครัวในแต่ละประเภท ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 5,710,883 คน แบ่งเป็น เพศชาย จำนวน 2,722,313 คน และเพศหญิง จำนวน 2,988,570 คน

2) กลุ่มตัวอย่างใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967) ที่ค่าความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

e คือ ความคาดเคลื่อนของการเลือกตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากร

n คือ ขนาดของตัวอย่าง

$$n = \frac{n = N}{1 + N (e)^2}$$

$$n = \frac{5,710,883}{1 + 5,710,883 (.05)^2}$$

$$n = \frac{5,710,883}{1+14,277.2075}$$

$$n = 399.9720$$

$$n = 400$$

ได้ขนาดตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง ประกอบด้วยเพศชาย 200 คน และเพศหญิง 200 คน ซึ่งตัวอย่างมีคุณสมบัติที่ใกล้เคียงกัน (Homogeneous) ผู้วิจัยจึงใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดขนาดตัวอย่างไว้ 10 เขต จาก 50 เขต และใช้การเลือกหน่วยตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็นเท่ากัน (Equal Probability Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากเลือกหน่วยตัวอย่างแบบไม่มีการแทนที่ (Sampling Without Replacement) เพื่อให้ทุกตัวอย่างมีโอกาสได้รับเลือกเท่าๆ กัน และใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวม ได้กลุ่มตัวอย่างตามตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.3 รายละเอียดกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพฯ จำแนกตามเขต

เขตปกครอง	กลุ่มตัวอย่าง		
	ชาย	หญิง	รวม
เขตดุสิต	18	18	36
เขตบางเขน	21	21	42
เขตปทุมวัน	20	20	40
เขตห้วยขวาง	19	19	38
เขตคลองเตย	21	21	42
เขตดอนเมือง	20	20	40
เขตราษฎร์เทพวิ	21	21	42
เขตลาดพร้าว	21	21	42
เขตจตุจักร	19	19	38
เขตดินแดง	20	20	40
รวม	200	200	400

1.5.2.2 เครื่องมือในการวิจัย

1) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นผู้นำครอบครัวที่อาศัยอยู่ใน 10 เขตตัวแทน ภายในกรุงเทพฯ จำนวน 400 คน โดยแบ่งแบบสอบถาม ออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 13 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัว ที่เหมาะสมกับสังคมไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 18 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อมูลเสนอแนะเกี่ยวกับสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว และยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ

โดยข้อคำถามในตอนที่ 2-3 ได้กำหนดระดับมาตราส่วนที่เป็นข้อความให้เป็นค่านำหน้าตัวเลข ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert, 1970 : 107-110) สเกล 5 ระดับ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มากที่สุด หรือมีความเห็นด้วยอย่างยิ่ง

4 คะแนน หมายถึง มาก หรือมีความเห็นด้วย

3 คะแนน หมายถึง ปานกลาง หรือไม่แน่ใจ

2 คะแนน หมายถึง น้อย หรือไม่เห็นด้วย

1 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด หรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

รวมทั้งได้กำหนดเกณฑ์ประมาณค่าคำถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้ค่านำหน้าและกำหนดเกณฑ์การแปรผลค่าเฉลี่ยตามวิธีของ เบสท์ (Best, 1981 : 174-178) โดยแบ่งเกณฑ์ตามระดับคะแนน 5 ระดับได้แก่

ระดับความคิดเห็น	ค่าคะแนนเฉลี่ย
มากที่สุด	4.50 - 5.00
มาก	3.50 - 4.49
ปานกลาง	2.50 - 3.49
น้อย	1.50 - 2.49
น้อยที่สุด	1.00 - 1.49

1.5.2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research)

1) นำข้อค้นพบจากวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มาสร้างเป็นแบบสอบถาม โดยกำหนดข้อความแบบสำรวจรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อความ ความเหมาะสมของปริมาณข้อความ ความชัดเจนของภาษา และนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความตรง (Reliability) ของข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด (Index of Item Objective Congruence: IOC) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .80-1.00 ไว้ใช้ ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า .80 ได้นำไปปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability Analysis) ของคำถามที่เป็น Rating Scale (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550 : 309-314) จากประชาชนในเขตกรุงเทพฯ จำนวน 40 คน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์ผลการทดลอง (Try-out) ได้ค่า Coefficients Alpha = .909 และได้นำผลการวิเคราะห์มาเป็นข้อมูลมาจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ พร้อมนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 400 คน

1.5.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ ทั้ง 10 เขต ตัวแทนจำนวน 400 คน ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 100 ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง พฤศจิกายน พ.ศ.2555 ถึงเมษายน พ.ศ. 2556

1.5.2.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 เสนอเป็นตาราง ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

2) ข้อมูลความคิดเห็นตอนต้นที่ 2 และ 3 เสนอเป็นตารางค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Means) ค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวในตอนต้นที่ 4 เสนอเป็นตาราง ค่าความถี่ (Frequency)

1.5.3 การเรียบเรียงข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

วิเคราะห์และนำเสนอข้อค้นพบที่ได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ในการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อสนับสนุนข้อค้นพบจากการวิจัยเชิงคุณภาพใน 2 ประเด็นหลัก คือ

1.5.3.1 สาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว

1.5.3.2 ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย

1.6 ขอบเขตการวิจัย

1.6.1 ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาสถานการณ์ แนวโน้ม และสาเหตุความรุนแรงของครอบครัวไทยในปัจจุบัน ทฤษฎีครอบครัว ทฤษฎีความรุนแรงในครอบครัว ทฤษฎีระบบเพศสัมพันธ์ ทฤษฎีทางสังคมวิทยา และจิตวิทยาสังคม แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของไทย ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าว สามารถนำไปประยุกต์หรือพัฒนาใช้ได้กับองค์กรหรือสถาบันในทุกระดับ ตั้งแต่สถาบันระดับครอบครัว จนถึงองค์กรหรือสถาบันระดับชาติ

1.6.2 ขอบเขตพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่และแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพฯ จำนวน 10 เขต

1.6.3 ขอบเขตระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยระหว่าง ตุลาคม พ.ศ.2554 ถึงมกราคม พ.ศ.2557

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ประโยชน์ทางวิชาการ

1.7.1.1 ทราบถึงสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวไทย

1.7.1.2 สามารถกำหนดยุทธศาสตร์หรือวิธีการของผู้นำครอบครัวในการจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย

1.7.2 ประโยชน์เชิงนโยบาย

1.7.2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านความมั่นคงของมนุษย์ กระบวนการยุติธรรมสามารถนำข้อค้นพบไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายทางสังคม อันจะส่งผลโดยตรงต่อการลดปัญหาการก่ออาชญากรรมที่รุนแรงในประเทศได้

1.7.2.2 สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว เพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรม ของสมาชิกในครอบครัว และแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาความรุนแรง และยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการทบทวนแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับสถานการณ์ และแนวโน้มความรุนแรงของครอบครัวไทย ในปัจจุบัน ทฤษฎีที่เกี่ยวกับครอบครัว ทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรุนแรงในครอบครัวในปัจจุบันและทฤษฎีภาวะผู้นำครอบครัวจากเอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

- 2.1.1 สถานการณ์แนวโน้ม และสาเหตุความรุนแรงของครอบครัวไทยในปัจจุบัน
- 2.1.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัว
- 2.1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว
- 2.1.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบเพศสัมพันธ์
- 2.1.5 แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคม
- 2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
- 2.1.7 แนวคิดและยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย
- 2.1.8 แนวคิดครอบครัวที่เข้มแข็ง
- 2.1.9 กรอบแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์
- 2.1.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 สถานการณ์แนวโน้ม และสาเหตุความรุนแรงของครอบครัวไทยในปัจจุบัน

2.1.1.1 สถานการณ์ครอบครัวไทยในปัจจุบัน

วรวิทย์ โธมรัตน์พันธ์ และคณะ (2554) ได้ทำการศึกษาสถานการณ์ครอบครัวไทย พบว่า โครงสร้างประชากรของประเทศไทยในปี พ.ศ.2553 มีประชากรจำนวน 67,422,887 คน แบ่งเป็นชาย 33,114,700 คน หญิง 34,308,187 คน โดยแบ่งตามวัย ประกอบด้วย (1) วัยเด็ก (ต่ำกว่า 15 ปี) 13,412,000 คน (2) วัยแรงงาน (15-59 ปี) 42,710,000 คน (3) วัยสูงอายุ (60 ปี ขึ้นไป) 7,274,000 คน และ (4) 3/4 สตรีวัยเจริญพันธุ์ (15-49ปี) 17,819,000 คน ซึ่งพบว่า อัตราการเพิ่มของประชากร ลดลงจากร้อยละ 3 เหลือเป็นร้อยละ 1 เนื่องจากนโยบายการพัฒนาประชากร ส่งผลให้โครงสร้างของประชากรเปลี่ยนไป ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่ประชากรวัยสูงอายุมีแนวโน้มสูงขึ้น ทำให้ในปี พ.ศ.2568 ครอบครัวต้องรับภาระในการเลี้ยงดูและการพึ่งพิงสูง สำหรับรูปแบบและโครงสร้างครอบครัวในปัจจุบัน พบว่า มีแนวโน้มว่าครอบครัวเดี่ยวและคนที่อยู่คนเดียวมีจำนวนมากขึ้น ในขณะที่ครอบครัวขยายมีแนวโน้มลดลง ส่งผลให้ครอบครัวเริ่มมีขนาดเล็กลงอย่างต่อเนื่องเหลือเพียง พ่อ แม่ ลูก หรือผู้สูงอายุกับเด็กคนที่อาศัยอยู่ตามลำพังหรือครัวเรือนคนเดียวมีมากขึ้น โดยปี พ.ศ.2542 มีคนที่อาศัยอยู่คนเดียวร้อยละ 11 เป็นร้อยละ 11.5 ในปี พ.ศ. 2544 และร้อยละ 11.8 ในปี พ.ศ.2545 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า หญิงหรือชายพอใจที่จะอยู่เป็นโสดมากขึ้น ซึ่งสาเหตุของการเป็นพ่อแม่ เลี้ยงเดี่ยวอันดับแรก เกิดจากการหย่าร้างและรองลงมาคู่สมรสถึงแก่กรรม ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า ค่าดัชนีลดลงจากร้อยละ 80.85 ในปี พ.ศ. 2539 ลดลงเป็น 70.77 ในปี พ.ศ.2545 แสดงให้เห็นว่า การอยู่ร่วมกันและความสัมพันธ์ที่อบอุ่นในครอบครัวเริ่มเสื่อมสลาย อันเนื่องมาจากความจำเป็นทางเศรษฐกิจ โดยมีอัตราการจดทะเบียนสมรส ในปี พ.ศ.2551 จำนวน 318,496 คน ลดลงเหลือ 300,878 คน ในปี พ.ศ.2552 และอัตราการหย่าร้าง ในปี พ.ศ.2551 จำนวน 109,084 คน เพิ่มขึ้นเป็น 109,277 คน ในปี พ.ศ.2552 โดยพบว่า การใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยจำนวนเด็กและสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงที่มารับบริการในศูนย์พึ่งได้ ในปี พ.ศ.2550 มีจำนวน 9,579 คน และ 8,172 คน ตามลำดับ รวมทั้งจำนวนสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงที่มารับบริการที่ศูนย์พึ่งได้ปี พ.ศ.2551 จำแนกตามประเภทของการกระทำความรุนแรง ลำดับที่ 1 ได้แก่ ทางกาย จำนวน 9,028 ราย รองลงมา ทางเพศ จำนวน 2,363 ราย

สอดคล้องกับการวิเคราะห์แนวโน้มของครอบครัวไทยของศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัวไทย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2553 : 23-24) ที่ชี้ให้เห็นว่าอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ และภาวะความทันสมัยที่เน้นความเป็นปัจเจกบุคคลและค่านิยมในการบริโภคและวัตถุนิยมส่งผล

ให้สังคมมีการแข่งขันมากขึ้น ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมรวมถึงกระแสเศรษฐกิจของประเทศและโลก จะส่งผลต่อค่าครองชีพและแบบแผน ของครอบครัว ผลกระทบดังกล่าวจะส่งผลให้ครอบครัวมีแนวโน้มที่จะประสบปัญหา ดังนี้

(1) โครงสร้างของครอบครัวทั้งในเมืองและในชนบทที่เป็นครอบครัวเดี่ยวจะมีแนวโน้มที่ขนาดของครอบครัวเล็กลง และรูปแบบของครอบครัวจะมีความหลากหลายมากขึ้นตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(2) โครงสร้างของครอบครัวที่ประกอบด้วยบุคคลสองวัย คือ ผู้สูงอายุและเด็ก จะมีมากขึ้น โดยเฉพาะในชนบท เนื่องจากการที่หนุ่มสาววัยแรงงานอพยพเข้าไปหางานทำในเมือง ใหญ่ เมื่อมีครอบครัวและมีบุตร โดยยังไม่มีความพร้อม ประกอบกับปัญหาค่าครองชีพที่สูง ก็จะส่ง ผลไปให้ปู่ ย่า ตา ยาย ช่วยเลี้ยงดู จึงทำให้ครอบครัวในชนบทมีโครงสร้างเพียงบุคคลสองวัย คือ วัย สูงอายุและเด็กมากขึ้น

(3) ผู้สูงอายุในชนบทที่เคยมีบทบาทในการถ่ายทอดคุณธรรมและวัฒนธรรม ให้แก่ลูกหลาน และเป็นวัยที่ควรจะได้รับดูแล เอาใจใส่จากลูกหลาน จะถูกปรับเปลี่ยนบทบาท และรับภาระมากขึ้นในการทำหน้าที่แทนพ่อและแม่ โดยจะต้องรับภาระในการเลี้ยงดูเด็กทั้งในทาง กายภาพและจิตใจและอาจต้องรับภาระในการหารายได้เพื่อเลี้ยงดูหลาน ซึ่งภาระดังกล่าวอาจส่งผล ต่อภาวะสุขภาพร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุ นอกจากนี้การที่เด็กไม่ได้รับความใกล้ชิดกับพ่อ และแม่ยังส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กอีกด้วย จึงพบเด็กที่เติบโตขึ้นมีปัญหาทางจิตเวชมาก ขึ้น โดยเฉพาะ โรคซึมเศร้า โรควิตกกังวล ฆ่าตัวตาย ดินสارเสพติด ประพฤติผิดศีลธรรมและผิด กฎหมาย มีความก้าวร้าวรุนแรง ประพฤติผิดทางเพศ

(4) ครอบครัวที่สามีและภรรยาอยู่ร่วมกันโดยไม่มีการจดทะเบียนสมรส มาก ขึ้น เนื่องจากค่านิยมในการรักอิสระ และไม่ต้องการพึ่งพิง โดยมีเหตุผลมากที่สุด คือ ไม่อยากจดทะเบียน อยู่กันด้วยใจ ไม่มีใครนิยมจด หรืออยู่ด้วยกันมานานแล้ว รองลงมาคือ ความยุ่งยากของการ จดทะเบียน เช่น ไม่มีเวลา ไม่มีบัตรประชาชน หรือทะเบียนบ้าน ถ้ามมีปัญหาในการทำนิติกรรมจะ ได้เล็กลง ป้องกันการมีปัญหาเรื่องทรัพย์สินสมบัติ ไม่อยากเป็นนาง

(5) อัตราการหย่าร้างที่มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การแยกกันอยู่ของ ครอบครัว และจากการเสียชีวิตของกลุ่มสมรส โดยเฉพาะครอบครัวที่มีแม่เป็นหัวหน้าครอบครัวและ เลี้ยงลูกตามลำพังจะมีแนวโน้มสูงขึ้น การที่ครอบครัวมีผู้ปกครองที่เป็นพ่อหรือแม่คนเดียว ทำให้ ต้องแบกความรับผิดชอบทั้งของตนเอง ครอบครัว และบุตรเพิ่มขึ้น ต้องรับภาระด้านเศรษฐกิจ ประสบปัญหาความเครียดและความว้าเหว่ ให้ไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอนและการช่วยเหลือลูกใน ด้านการเรียนอย่างเหมาะสม

(6) การเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวโดยผู้อื่นมีมากขึ้น พ่อแม่จะมีระยะเวลาการเลี้ยงดูและการอยู่กับลูกสั้นลง เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจและการให้ความสำคัญกับบทบาททางหน้าที่การงานมากกว่าครอบครัว เด็กเล็กจะถูกเลี้ยงดูในลักษณะที่ปู่ ย่า ตา ยาย เลี้ยงดูแทน สำหรับครอบครัวที่ฐานะทางเศรษฐกิจไม่มั่นคงและมีถิ่นฐานอยู่ในชนบท เมื่อคลอดบุตรและเลี้ยงดูได้ระยะหนึ่งก็จะส่งให้ ปู่ ย่า ตา ยาย ช่วยเลี้ยงดูแทน พ่อ แม่ จะอยู่กันตามลำพัง หากไม่มีญาติผู้ใหญ่ช่วยดูแล ก็จะมีผู้ช่วยดูแลเด็ก โดยการว่าจ้างบุคคลมาช่วยเลี้ยงดูที่บ้านแทน หากผู้ช่วยดูแลเด็กมีคุณภาพจะทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ดี ในทางกลับกันหากผู้ช่วยดูแลเด็กไม่มีคุณภาพและคุณธรรม ก็จะมีผลต่อพัฒนาการและพฤติกรรมของเด็กต่อไป

(7) เด็กกำพร้าพ่อหรือแม่หรือทั้งพ่อและแม่ อันเนื่องมาจากพ่อแม่เสียชีวิตจากการติดเชื้อเอชไอวีมีจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะมีแนวโน้มพบเด็กถูกทอดทิ้งหรือทำแท้งจากภาวะจำยอมของการกลายเป็นพ่อ แม่ในกลุ่มวัยรุ่น โดยไม่มีความพร้อมมากขึ้น

2.1.1.2 สถานการณ์ความรุนแรงของครอบครัวไทยในปัจจุบัน

สำหรับสถานการณ์ความรุนแรงของครอบครัวไทยในปัจจุบัน ชงยุทธ แสนประสิทธิ์ (2554 : 10-11) ได้รวบรวมจากสถิติผู้เข้ารับบริการในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ.2547-2549 จำแนกตามประเภทของการกระทำรุนแรง พบว่า อัตราความรุนแรงในครอบครัวที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการกระทำทางกายและการกระทำทางเพศ ซึ่งสถิติดังกล่าวสอดคล้องกับข้อมูลของสำนักป้องกันการค้าหญิงและเด็ก กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ได้รับแจ้งถึงจำนวนผู้ถูกระทำรุนแรงในครอบครัวที่เข้ารับการสงเคราะห์ในหน่วยงานที่สังกัด ในปี พ.ศ.2547-2549 โดยเมื่อจำแนกประเภทตามการถูกทารุณกรรมในครอบครัวแล้วพบว่า มีผู้มาเข้ารับบริการในหน่วยงานดังกล่าวมีแนวโน้มที่มากขึ้นในแต่ละปี ซึ่งการกระทำรุนแรงทางกายและทางเพศยังเป็นรูปแบบของความรุนแรงที่มีแนวโน้มขยายตัวอย่างเห็นได้ชัด และข้อมูลยังชี้ว่า คนรู้จัก สามี สมาชิกในครอบครัว และญาติ เป็นผู้กระทำความรุนแรงต่อบุคคลในครอบครัว จำนวนรวมกันกว่าร้อยละ 70 โดยบุคคลที่ตกอยู่ในวงจรการถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งมีสัดส่วนมากกว่าเพศชายถึง 10 เท่า ซึ่งในปี พ.ศ.2548 เพศชายถูกระทำรุนแรงจำนวน 792 คน และเพศหญิงได้รับการกระทำรุนแรงจำนวน 10,750 คน และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในภาพรวมเกือบ 2 เท่า จากปี พ.ศ.2547 (6,949 คน) ถึง พ.ศ.2548 (10,750 คน)

ชงยุทธ แสนประสิทธิ์ (2554 : 10-11) ยังพบอีกว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาน้อยจะมีจำนวนการได้รับการกระทำรุนแรงที่มากกว่ากลุ่มผู้มีการศึกษาสูงกว่า ในส่วนที่พบว่า ผู้หญิงถูกระทำ

ความรุนแรงสูงสุดที่มารับบริการที่มูลนิธิ คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาคือกรุงเทพฯ และ ปริมณฑล และภาคกลาง ตามลำดับ

ส่วนในด้านอายุ ยงยุทธ แสนประสิทธิ์ (2554 : 10-11) พบว่า ในปี พ.ศ.2548-2549 เด็กและผู้ใหญ่ได้รับการกระทำรุนแรงในอัตราที่ใกล้เคียงกัน โดยในปี พ.ศ.2548 เด็กได้รับการกระทำรุนแรง จำนวน 5,886 ราย ผู้ใหญ่ได้รับการกระทำรุนแรงจำนวน 5,665 ราย และในปี พ.ศ.2549 เด็กได้รับการกระทำรุนแรง จำนวน 7,164 ราย ผู้ใหญ่ได้รับการกระทำรุนแรงจำนวน 7,218 ราย) ซึ่งทั้งเด็กและผู้ใหญ่มีสถิติการถูกระทำรุนแรงเพิ่มขึ้น และยังพบว่า เด็กยังถูกระทำ ความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง โดยพบว่า เด็กที่ถูกทำร้ายจำนวนร้อยละ 70-80 จะถูกข่มขืนจากคนคุ้นเคย เช่น พ่อหรือพ่อเลี้ยง และร้อยละ 20-30 จากคนแปลกหน้า

สำหรับข้อมูลการกระทำรุนแรงของกลุ่มผู้สูงอายุ ยงยุทธ แสนประสิทธิ์ (2554 : 10-11) พบว่า ปัจจุบันยังไม่ปรากฏข้อมูลที่ชัดเจน จึงทำให้สังคมอาจไม่ตระหนักถึงภัยที่เกิดกับผู้สูงอายุซึ่งในความเป็นจริงนั้นเป็นกลุ่มที่ปรากฏความเสี่ยงไม่น้อยไปกว่ากลุ่มอื่นๆ ในครอบครัว ทั้งนี้เพราะว่าผู้สูงอายุส่วนหนึ่งที่ไม่มีรายได้และมีปัญหาด้านสุขภาพ จะไม่สามารถเลี้ยงดูตนเองได้ จนนำไปสู่การพึ่งพาสมาชิกในครอบครัว และอาจตกเป็นเหยื่อของการกระทำรุนแรงได้เช่นกัน ซึ่งการกระทำรุนแรงนี้รวมถึงการทอดทิ้งผู้สูงอายุที่มีผลสำคัญอย่างยิ่งต่อสภาพจิตใจของผู้ถูกระทำ และมักปรากฏเป็นข่าวอยู่เสมอ

2.1.1.3 สาเหตุความรุนแรงของครอบครัวไทยในปัจจุบัน

สุนัยวิชัยและพัฒนาครอบครัวไทย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2553 : 22-23) ได้ชี้ให้เห็นสาเหตุแห่งปัญหาครอบครัวที่สำคัญที่กำหนดไว้ นโยบายและแผนในการพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ.2537 - 2546 ดังนี้

- 1) ความไม่พร้อมและไม่ได้เตรียมตัวที่จะเป็นครอบครัว การขาดความพร้อมของพ่อแม่ในด้านต่างๆ เช่น ด้านสุขภาพ อายุที่เหมาะสม ไม่เป็นโรคติดต่อหรือเจ็บป่วยเรื้อรัง ด้านจิตใจอารมณ์ที่จะต้องมีความพอเพียงพอที่จะรับภาระเป็นพ่อแม่ ด้านสังคม เช่น มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะประกอบอาชีพ มีรายได้เลี้ยงครอบครัว เป็นต้น

- 2) สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ส่งผลกระทบให้ครอบครัวไม่อาจทำหน้าที่ บทบาทของตนได้อย่างสมบูรณ์ และไม่อาจปรับตนเองได้ ครอบครัวที่อ่อนแอก็ยังคงได้รับผลกระทบรุนแรง โดยขาดสวัสดิการครอบครัวที่เหมาะสมรองรับ

3) สังคมไม่ตระหนักในความสำคัญของครอบครัว ว่าครอบครัวมีผลกระทบต่อสังคมส่วนรวม จึงขาดจิตสำนึกและพลังร่วมกันจากทุกสถาบันในสังคมที่จะพัฒนาครอบครัวป้องกันและแก้ไขปัญหาครอบครัว

4) สื่อมวลชนเป็นสถาบันสังคมที่มีอิทธิพล อย่างยิ่งต่อครอบครัวและสมาชิกของสังคม โดยสื่อมวลชนยังไม่ได้ให้ความสนใจในการพัฒนาครอบครัวเพียงพอ บางส่วนของสื่อมวลชนได้ตกข้ำให้เกิดผลทางลบแก่ผู้รับสารอย่างกว้างขวางต่อเนื่อง เช่น การปลุกฝังค่านิยมฟุ้งเฟ้อ มอมเมา การใช้ความรุนแรง พฤติกรรมที่ล่อลวงทางเพศและการผลิตสื่อลามกต่างๆ เป็นต้น

สอดคล้องกับนโยบายและแผนขจัดความรุนแรงต่อเด็กและสตรี (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2548ก : 12-17) ที่เสนอไว้ว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่

1) ค่านิยม เจตคติ

1.1) สังคมยังมีค่านิยมและเจตคติที่ไม่เหมาะสม เกี่ยวกับความไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงกับชาย เช่น แนวคิดที่ว่าภรรยาเป็นสมบัติของสามี ลูกเป็นสมบัติของพ่อแม่ ผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิง ผู้หญิงเป็นวัตถุทางเพศ

1.2) เจตคติของสังคม ในเรื่องบทบาทหญิงชาย ให้ความสำคัญและคาดหวังเพศชายในฐานะผู้นำ ผู้ตัดสินใจ ผู้สืบทอดเชื้อสายทางครอบครัว เพราะเพศชายมีร่างกายที่แข็งแรงกว่าสามารถปกป้องผู้อ่อนแอทางร่างกาย คือ ผู้หญิง และเด็กได้

1.3) เจตคติทางสังคมที่มีแนวโน้มจะประณามผู้หญิงและเด็กกว่าเป็นผู้สร้างเงื่อนไขให้เกิดความรุนแรง มากกว่าจะเข้าใจถึงสิทธิสตรี สิทธิเด็ก และเรียนรู้ที่จะแสดงความเคารพในสิทธิสตรีและสิทธิเด็กอย่างจริงจัง

1.4) ความเชื่อที่ผิดๆ เกี่ยวกับปัญหาความรุนแรง เช่น ความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว ความรุนแรงทางเพศเกิดขึ้นเพราะ ผู้หญิงเป็นฝ่ายผิด หรือสมยอมเอง ทำให้ผู้ประสบปัญหาพยายามปิดไว้เป็นความลับ และด้วยความเชื่อดังกล่าวทำให้คนในสังคมไม่ต้องการเข้าไปยุ่งเกี่ยว และให้ความช่วยเหลือ ทำให้ปัญหาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

2) ครอบครัว

2.1) ความไม่พร้อมที่จะมีครอบครัวตั้งแต่ร่างกาย จิตใจ อายุ สุขภาพอนามัย และฐานะทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดความรุนแรง

2.2) พฤติกรรมของกลุ่มสมรสได้ก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว เช่น การนอกใจกลุ่มสมรสการดื่มสุรา การติดการพนัน การไม่ช่วยแบ่งเบาภาระในครอบครัว เช่น ด้านเศรษฐกิจ งานบ้าน การดูแลลูก เป็นต้น

2.3) การขาดการให้ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมตัวเป็นพ่อแม่ที่ดี หน้าที่ของพ่อแม่ การเลี้ยงดู ให้ความอบอุ่นแก่ลูก

2.4) การอบรมเลี้ยงดูลูกชายหญิงไม่เท่าเทียมกัน ขณะที่ลูกผู้หญิงได้รับการอบรมให้เป็นกุลสตรีว่านอนสอนง่าย จะต้องฟังฟังผู้ชาย เชื่อฟัง เป็นผู้ตาม เก่งงานบ้านงานเรือน ไม่เป็นอิสระในการไปไหนมาไหน ในขณะที่อบรมลูกผู้ชายให้เข้มแข็ง มีความเป็นลูกผู้ชาย มีอิสระ มีเจตคติเรื่องเพศที่สามารถแสดงออกได้เต็มที่ รวมทั้งการอบรมเลี้ยงดูที่ขาด ศิลธรรม จริยธรรม ขาดการศึกษาที่ทำให้ไม่รู้บทบาทหน้าที่ของตน

2.5) การขาดความรู้ในเรื่องการวางแผนครอบครัว ขาดทักษะชีวิต ทักษะในการสื่อสารที่ระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่ไม่ใช่เอาชนะกันด้วยเหตุผลอย่างเดียว ได้แก่ การแสดงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของตน การถามและรับฟังความเห็นผู้อื่น การยอมรับชื่นชมอีกฝ่ายหนึ่ง รวมถึงความไม่เข้าใจกันภายในครอบครัวระหว่างสามีภรรยา เช่น ความหึงหวง การไม่ปรับตัวเข้าหากันระหว่างบทบาทหญิงชาย เป็นต้น

2.6) ปัญหาทางเศรษฐกิจ เช่น ขาดงาน การไม่มีอาชีพการงานที่แน่นอนและการว่างงาน

2.7) การขาดความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ ปัญหาทางสุขภาพกายและสุขภาพจิต รวมทั้งการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ

3) สภาวะเศรษฐกิจ

3.1) ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ การเลิกจ้างงาน ธุรกิจล้มละลาย ค่าครองชีพสูง ทำให้เกิดความเครียด เป็นสาเหตุที่ช่วยให้เกิดความรุนแรงทุกรูปแบบทั้งในครอบครัวและสังคม

3.2) ลักษณะนิสัยการใช้ง่ายเกินตัว บริโภคนิยม วัตถุนิยม ทำให้มีการกู้หนี้ยืมสิน และก่อให้เกิดความเครียด

4) สื่อ

4.1) ภาพลามกอนาจารต่างๆ ที่เผยแพร่ทางสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ ภาพยนตร์ รูปภาพ แผ่นดิสต์ รวมทั้งการเสพของมีนเมาและการเที่ยวในสถานเริงรมย์ต่างๆ มีส่วนช่วยให้เกิดความรูสึกทางเพศ

4.2) สื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสารในทางลบและเพิ่มความรุนแรงให้แก่ผู้รับสารมากยิ่งขึ้น

4.3) สื่อขาดแนวคิดพื้นฐานและวิธีการนำเสนอทักษะในการสื่อสารที่ดีที่จะพัฒนาและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทหญิงชาย ได้แก่ ทักษะการสื่อสารระหว่างคู่สมรส พ่อแม่ลูก รวมถึงการสอนทักษะการ สื่อสาร ซึ่งรวมอยู่ในทักษะชีวิต

4.4) สื่อทางอินเทอร์เน็ตมีภาพลามกและข้อมูลต่างๆ รวมทั้งการสนทนาที่อาจชักจูงไปในทางที่ไม่เหมาะสม หรือก่อให้เกิดความรุนแรง

5) การศึกษา

5.1) ระบบการศึกษายังไม่ให้ความสำคัญในการบรรจุหลักสูตรการเรียนการสอนเรื่องจริยธรรมทางเพศ การเป็นพ่อแม่ที่ดี สิทธิสตรี สิทธิเด็กและสิทธิมนุษยชน

5.2) การให้ความรู้เรื่องเพศศึกษายังไม่เป็นที่ยอมรับอย่างจริงจัง เนื่องจากเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ปกปิดมีผลทำให้วัยรุ่นเกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากลอง เมื่อมีอารมณ์ทางเพศเกิดขึ้น จึงไม่รู้ว่าจะจัดการกับตนเองอย่างไร จึงหาทางออกผิดๆ เช่น การข่มขืน ลวนลามทางเพศ

5.3) การศึกษาของไทยยังไม่สามารถสอนให้เด็กแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วย เหตุผลและสันติวิธี ซึ่งหมายรวมถึงทักษะในการ สื่อสารที่ดี รวมทั้งไม่สอนให้เด็กรู้จักการควบคุมตนเอง และฝึกความ มีเมตตาต่อผู้อื่น รวมทั้งขัดความรู้สึกลึกถึงตัวถือตน ซึ่งเป็นสาเหตุของความโกรธ และนำมาซึ่งการใช้ความรุนแรง

6) อื่นๆ

6.1) ปัญหาโรคเอดส์ ซึ่งเป็นโรคที่ยังไม่มียารักษาได้ ทำให้กลายเป็นความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อสมาชิกในครอบครัวทุกคน ทั้งทางร่างกาย สุขภาพจิต โดยเฉพาะแม่บ้าน และเด็ก ซึ่งกลายเป็นเหยื่อทางเพศโดยไม่มีทางเลือก

6.2) ปัญหาความรุนแรงและการทอดทิ้ง ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสทั้งในครอบครัวและสังคมมีมากขึ้น

ในส่วนของ ขงยูทช แส่นประสิทธิ์ (2554 : 187) ได้เสนอสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวไว้ 2 ประเด็น ได้แก่

1) สภาพภายในตัวบุคคล

สิ่งที่เกี่ยวข้องกับระหว่างสภาพภายในตัวบุคคลกับความรุนแรงในครอบครัว คือ การมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวในวัยเด็ก นิสัยส่วนตัวที่เป็นคนคือร้อนไม่ยอมใคร ใจร้อน จี้โมโห ไม่สามารถควบคุมความโกรธของตนเองได้ หวาดระแวงและพุดจาไม่ไพเราะหรือไม่ให้เกียรติคนอื่น มีความวิตกกังวลสูง ชอบเก็บตัว เป็นคนเคร่งครัดไม่ยอมผ่อนปรน เชื่อคนง่าย โดยไม่ไตร่ตรองให้รอบคอบ และชอบดื้อสุราจนคิดเป็นนิสัย

2) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคม

สิ่งที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม คือ การมีรายได้ต่ำและมีภาระหนี้สิน การอยู่ในครอบครัวและสิ่งแวดล้อมที่แออัดและเล็ยง การมีภาระเลี้ยงดูบุตรหลาน

จำนวนมาก รวมทั้งการต้องอาศัยพึ่งพิงญาติผู้ใหญ่ที่ไม่ใช่บิดามารดา การมีเวลาในการทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวน้อย เพราะต้องดิ้นรนทำมาหาเลี้ยงชีพ โดยเฉพาะครอบครัวหนุ่มสาวที่เพิ่งเริ่มต้นชีวิตครอบครัว

ทั้งนี้ จากแนวคิดสาเหตุความรุนแรงของครอบครัวไทยในปัจจุบันของ ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัวไทย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2553 : 22-23) สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2548ก : 12-17) และ ชงยุทธ แสนประสิทธิ์ (2554 : 187) ผู้วิจัยสามารถสรุปวิเคราะห์สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย ได้ตามตารางที่ 2.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 สรุปวิเคราะห์สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย

นโยบายและแผนในการพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2537 –2546	นโยบายและแผนขจัดความรุนแรงต่อเด็กและสตรี พ.ศ. 2548	ชงยุทธ แสนประสิทธิ์ (2554)
1) การขาดความพร้อมของพ่อแม่ทั้งในด้านสุขภาพ อายุที่ไม่เหมาะสม เป็นโรคติดต่อหรือเจ็บป่วยเรื้อรัง ด้านจิตใจอารมณ์ การไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอด้านสังคม การมีความรู้ไม่เพียงพอที่หารายได้เลี้ยงครอบครัว	1) ความไม่พร้อมที่จะมีครอบครัว พฤติกรรมของกลุ่มสมรสการขาดความรู้การเป็นพ่อแม่ที่ดี การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เท่าเทียมกัน การขาดความรู้การวางแผนครอบครัว เพศสัมพันธ์ ปัญหาโรคทางเพศสัมพันธ์ การทอดทิ้งผู้ด้อยโอกาส	1) การมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวนี้ สัยส่วนตัว การไม่ให้เกิดโรคอื่น เชื้อคนง่าย โดยไม่ไตร่ตรองให้รอบคอบและชอบดื่มสุรา
2) สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน ส่งผลให้ครอบครัวไม่อาจทำบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างสมบูรณ์ และไม่อาจปรับตนเองได้	2) ปัญหาความยากจน การไม่มีงานทำ ลักษณะนิสัยการใช้ง่ายเกินตัว แนวบริโภคนิยม วัตถุนิยม ทำให้มีหนี้สิน	2) มีรายได้ต่ำและมีภาระหนี้สินอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เสี่ยง มีภาระเลี้ยงดูบุตรหลานจำนวนมากต้องอาศัยญาติผู้ใหญ่ ไม่มีเวลาทำ กิจกรรมร่วมกับครอบครัว

ตารางที่ 2.1 สรุปวิเคราะห์สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย (ต่อ)

นโยบายและแผนในการพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ. 2537 –2546	นโยบายและแผนขจัดความรุนแรงต่อเด็กและสตรี พ.ศ. 2548	ขงยุทธ แส่นประสิทธิ์ (2554)
3) ความไม่ตระหนักในความสำคัญของครอบครัว การขาดจิตสำนึกและพลังร่วมกันในสังคมที่จะพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาครอบครัว	3) ค่านิยมการให้ความสำคัญกับเพศชายและประณามผู้หญิงและเด็กกว่าเป็นผู้สร้างเงื่อนไขความรุนแรงและความเชื่อที่ว่าความรุนแรงทางเพศเกิดจากผู้หญิงเป็นฝ่ายสมยอมทำให้สังคมไม่เข้าไปยุ่ง	
4) สื่อมวลชนไม่ให้ความสนใจในการพัฒนาครอบครัวอย่างเพียงพอ ยังตอกย้ำให้เกิดผลทางลบแก่ผู้รับข่าวสารอย่างกว้างขวางต่อเนื่อง	4) สื่อมีส่วนช่วยโดยนำเสนอข้อมูลข่าวสารในทางลบและเพิ่มความรุนแรงขาดการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชาย	
	5) ระบบการศึกษายังไม่ให้ความสำคัญเรื่องจริยธรรมทางเพศ การเป็นพ่อแม่ที่ดี สิทธิสตรี สิทธิเด็กและสิทธิมนุษยชนความรู้เรื่องเพศศึกษา ยังไม่เป็นที่ยอมรับและยังไม่สอนให้เด็กแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี	

ที่มา : สรุปวิเคราะห์โดยผู้วิจัย

จากตารางที่ 2.1 ผู้วิจัยเห็นว่า สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบัน เกิดจากการที่สถาบันครอบครัวได้มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปจากเดิมซึ่งเกิดจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมทำให้ระบบเศรษฐกิจสังคมการเมืองวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยผู้วิจัยสามารถสรุปสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยจากแนวคิดของ ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัวไทยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2553 : 22-23) สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2548 : 12-17) และ ยงยุทธ แสนประสิทธิ์ (2554 : 187) และจากประสบการณ์การเป็นผู้พิพากษาศาลสมทบของผู้วิจัย ได้ดังนี้

1) การขาดความพร้อมของพ่อแม่ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การวางแผนเพื่อสร้างครอบครัวที่มั่นคง จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยพื้นฐานของครอบครัวที่ดี ซึ่งได้แก่ปัจจัย 4 คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค แล้วยังมีปัจจัยพื้นฐานอย่างอื่นอีก เช่น การประกอบอาชีพที่มั่นคง การรู้จักประหยัด อุดม การมีสภาพครอบครัวที่สมบูรณ์มีรูปแบบของพ่อแม่ที่ดี รวมทั้งการตรวจสุขภาพก่อนการมีลูกเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งของการเตรียมความพร้อม เพราะจะทำให้ทราบถึงภาวะ หรือโรคทางพันธุกรรมบางโรคที่ถ่ายทอดหรืออาจเกิดขึ้นได้ และเป็นภาวะเสี่ยงที่มีผลโดยตรงต่อการเจริญเติบโต และพัฒนาการของเด็กตั้งแต่อยู่ในครรภ์ตลอดมาจนถึงระยะภายหลัง

2) พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของคู่สมรสซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเกิดจากการปฏิบัติอย่างไม่ถูกต้องในคู่สมรส ทั้งการนอกใจคู่สมรส และการกระทำความรุนแรงต่อร่างกายและจิตใจคู่สมรส เช่น การนอกใจคู่สมรสการดื่มสุราการคิดการพนันการไม่ช่วยแบ่งเบาภาระในครอบครัวซึ่งนับเป็นปัญหาสังคมที่ยิ่งใหญ่ และเป็นที่น่าสนใจกันอย่างกว้างขวางในสังคมที่เจริญแล้ว โดยผู้ถูกกระทำมักเกิดกับหญิงมากกว่าชาย ผู้หญิงไม่น้อยที่ต้องเผชิญกับปัญหาเหล่านี้ตามลำพัง โดยการหนีจากคู่สมรส หรือหย่าร้าง ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้ตนรอดพ้นจากการถูกข่มเหงทรมาน บางรายอาจหนีออกจากบ้าน เมื่อคู่ของตนนำหญิงอื่นเข้ามาอาศัยอยู่ในบ้าน หรือถูกทรมาน จนต้องแจ้งความที่โรงพัก และนำไปสู่การพิจารณาคดีของศาล

3) การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เท่าเทียมกันซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าครอบครัวมีหน้าที่เลี้ยงดูบุตรหลานตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งเติบโต ครอบครัวยังเป็นสถาบันที่สำคัญมากที่มีอิทธิพลต่อระบบการพัฒนาทางร่างกายและจิตใจของเด็ก เป็นสถานที่ที่เลี้ยงดูเด็กให้เป็นคนที่ดีเจริญเติบโตสมบูรณ์ช่วยอบรมเด็กให้รู้จักคุณค่าแบบอย่างของความประพฤติ สอนให้เด็กปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมในสังคมไม่ให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสังคม เป็นต้นการอบรมเลี้ยงดูถูกชายหญิงไม่เท่าเทียมกันขณะที่ถูกผู้หญิงได้รับการอบรมให้เป็นกุลสตรีว่าอ่อนสอนง่ายในขณะที่อบรมลูกผู้ชายให้เข้มแข็งมีความเป็น

ถูกผู้ชายมีอิสระมีเจตคติเรื่องเพศที่สามารถแสดงออกได้เต็มที่รวมทั้งการอบรมเลี้ยงดูที่ขาดศีลธรรม จริยธรรมขาดการศึกษาที่ทำให้ไม่รู้บทบาทหน้าที่ของตนการขาดความรู้ในเรื่องการวางแผนครอบครัวขาดทักษะชีวิตทักษะในการสื่อสารที่ีระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่ไม่ใช่เอาชนะกัน ด้วยเหตุผลอย่างเดียว

4) การขาดความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ปัจจุบัน โดยเฉพาะพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น ที่นำมาหรือเป็นสาเหตุให้เกิดความเสี่ยงต่อการดำเนินชีวิต ทำให้ร่างกายเป็นอันตรายสูญเสียหน้าที่ ขาดโอกาสพัฒนาตามปกติหรือเสียชีวิต วัยรุ่นจะมีพฤติกรรมเสี่ยงมากเนื่องจากจิตใจวัยนี้ต้องการความสนุกสนานตื่นเต้นท้าทายต้องการเป็นที่ยอมรับของคนอื่นอยากรู้ อยากเห็นอยากลองมีอารมณ์ทางเพศมากขึ้นแต่ยังขาดการยั้งคิดไตร่ตรองและการควบคุมตนเอง การเข้าใจและหาทางป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเพื่อป้องกันปัญหาพฤติกรรมและผลเสียหายที่จะเกิดตามมา

5) การมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเยาวชนที่ได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์ความเจ็บปวด จากการแตกร้างของครอบครัว การหย่าร้างของบิดามารดา หรือจากประสบการณ์ไม่ดีในวัยเด็ก หรือวัฒนธรรมดั้งเดิมที่ปลูกฝังว่าการใช้ความรุนแรงเป็นการแสดงอำนาจอย่างหนึ่งในการควบคุมหรือบังคับผู้อื่นได้ เด็กหรือเยาวชนก็จะนำประสบการณ์ไม่ดีเหล่านั้นมาใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคตได้

6) การขาดความรู้ด้านจริยธรรมทางเพศ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าความเป็นพ่อแม่ที่ดี สิทธิมนุษยชน ได้แก่ การละเมิดหลักการพื้นฐาน ของกฎหมายสิทธิมนุษยชน และมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งการละเมิดสิทธิดังกล่าว จะส่งผลกระทบต่อทั้งผู้หญิงและผู้ชายในรูปแบบแตกต่างกัน ทั้งการใช้อาวุธ การทำร้าย การฆาตกรรม การก่อการร้าย การลงทัณฑ์ ทรมาณ ข่มขืน การละเมิดทางเพศ การละเมิดสิทธิ และการก่อเหตุไม่สงบต่างๆ ที่เกิดขึ้น ความรุนแรงดังกล่าว ก่อให้เกิดความเดือดร้อนจากการสูญเสียทรัพย์สินบ้านช่อง และญาติพี่น้อง ในบางครั้งความรุนแรงดังกล่าว ก่อให้เกิดความเดือดร้อนและเป็นการซ้ำเติมปัญหาสตรีและเด็กผู้หญิง ซึ่งเป็นกลุ่มที่เปราะบางที่จะได้รับผลกระทบมากที่สุด

7) การขาดความรู้การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธีซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเกิดจากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ที่ก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว ทำให้สมาชิกในครอบครัวไม่เข้าใจกัน ขาดทักษะในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสมก่อให้เกิดความขัดแย้ง และหากสะสมความขัดแย้งเป็นเวลานานความขัดแย้งนั้นอาจขยายเป็นความรุนแรงในครอบครัวในที่สุดส่งผลให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวและการหย่าร้างตามมาได้

ในปัจจุบันฝ่ายภรรยาเริ่มมีบทบาทมากขึ้น เพราะต้องช่วยกันหาเงินหาทองมาช่วยยกฐานะของครอบครัว มิฉะนั้นฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวจะอยู่ในภาวะลำบาก

14) การประณามผู้หญิงและเด็กกว่าเป็นผู้สร้างเงื่อนไขความรุนแรงซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าสังคมไทยมีความเชื่อที่เกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวว่าเป็นเรื่องส่วนตัวความรุนแรงทางเพศเกิดขึ้นเพราะผู้หญิงเป็นฝ่ายผิดหรือสมยอมเองทำให้ผู้ประสบปัญหาพยายามปิดไว้เป็นความลับและด้วยความเชื่อดังกล่าวทำให้คนในสังคมไม่ต้องการเข้าไปยุ่งเกี่ยวและให้ความช่วยเหลือทำให้ปัญหาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

15) การข่มขู่ มอมเมาของสื่อซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการนำเสนอของสื่อต่างๆ ที่แสดงออกถึงความรุนแรงทั้งรูป ของการละเล่น ภาพยนตร์ ข่าว และภาษาที่ใช้ทั้งการใช้คำพูด หรือภาษาหนังสือ ในสังคมไทยมีแนวโน้ม เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งเด็กและเยาวชนจะซึมซับความรุนแรงที่ผ่านจากสื่อนี้มาเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ชีวิต และอาจนำไปเป็นแบบอย่างได้

2.1.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัว

2.1.2.1 ทฤษฎีครอบครัว

1) ความหมาย

คิงสลีย์ (Kingsley, 1966 : 392) ให้ความหมายไว้ว่า ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานและสากลที่สุดสำหรับทุกสถาบัน มุ่งอธิบายครอบครัว 2 แนวทางด้วยกัน คือ

(1) แนวจิตวิทยา มุ่งชี้ให้เห็นว่าครอบครัวเป็นกลุ่มปฐมภูมิเพราะเนื่องด้วยความผูกพันกันอย่างใกล้ชิดของบรรดาสมาชิกของกลุ่มที่อยู่ในครอบครัวเดียวกันมีการพบปะและแสดงอาการตอบสนองต่อกันและกัน

(2) แนวสังคมวิทยา ถือว่าบรรดาสมาชิกในครอบครัวนั้นต่างฝ่ายต่างให้และรับประสบการณ์จากกันและกัน ซึ่งถือว่าต่างฝ่ายต่างถ่ายทอดพฤติกรรมให้แก่กันและกัน อันเป็นกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม

อุมาพร ตรังคสมบัติ (2542 : 2) ได้ให้คำนิยามว่าครอบครัว (Family) เป็น “กลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันโดยการเกิดการแต่งงานหรือการรับเป็นบุตรบุญธรรมและอาศัยอยู่ร่วมกันลักษณะครัวเรือนที่นอกเหนือไปจากนี้ถือว่าไม่ใช่ครอบครัว”

คณะอนุกรรมการพัฒนาครอบครัวและแก้ไขความรุนแรงต่อเด็กและสตรี ใน คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (กสส.) สำนักนายกรัฐมนตรี (2541 : 6) ได้ นิยามว่าครอบครัวคือกลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกันทางอารมณ์และจิตใจในการดำเนินชีวิตร่วมกันมี การพึ่งพากันทางสังคมเศรษฐกิจและมีความสัมพันธ์ทางกฎหมายหรือทางสายโลหิต

วราภรณ์ ตระกูลสถิตย์ (2545) ให้ความหมายของครอบครัว หมายถึง การอยู่ร่วมกัน ของบุคคลที่เป็นสมาชิก ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน ผูกพันกัน เช่น ความสัมพันธ์ทางสายเลือด หรือการ รับเป็นบุตรบุญธรรม สมาชิกที่มีความสัมพันธ์กันจะมีบทบาทและหน้าที่แตกต่างกัน เช่น เป็นบิดา มารดา สามี ภรรยา หรือบุตร เป็นต้น

พรรณทิพย์ ศรีวรรณบุศย์ (2545 : 4) เห็นว่า ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมแห่ง แรกที่มนุษย์สร้างขึ้นจากความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน เพื่อเป็นตัวแทนของสถาบันสังคมภายนอกที่จะ ปลุกฝังความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติกับสมาชิกรุ่นใหม่ของสังคมที่มีชีวิตอุบัติขึ้นในครอบครัว

สุพัตรา สุภาพ (2540 : 26) ได้กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของสังคม เป็นหน่วยย่อยของสังคมที่มีความสัมพันธ์และร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด เป็นสถาบันที่คงทนที่สุดและ ยังไม่เคยปรากฏว่า สังคมมนุษย์เป็นสังคมที่ไม่มีสถาบันครอบครัวเพราะมนุษย์ทุกคนต้องอยู่ใน สถาบันครอบครัว เนื่องจากเป็นกลุ่มสังคมกลุ่มแรกที่มนุษย์ทุกคนเจอ ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่ง เติบโต และมีครอบครัวแยกออกมาครอบครัวจะให้ตำแหน่ง ชื่อ และสกุล ซึ่งเป็นเครื่องบอก สถานภาพ บทบาทตลอดจนกำหนดสิทธิหน้าที่ที่สมาชิกมีต่อกันและต่อสังคมครอบครัวเป็นสถาบัน แห่งแรกและแห่งสำคัญของสังคมในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปตามระเบียบแบบ แผนซึ่งมีการกำหนดมาตรฐานความประพฤติของครอบครัว

สนธิ สมักรการ (2538: 1) ให้ความหมายครอบครัวไว้ว่า “กลุ่มของญาติสนิทกลุ่ม หนึ่งซึ่งอยู่ร่วมหลังคาบ้านเดียวกันหรืออยู่ในบริเวณรั้วบ้านเดียวกัน (ในกรณีที่มีบ้านมากกว่าหนึ่ง หลัง) ตามปกติแล้วครอบครัวย่อมทำหน้าที่เบื้องต้นที่จำเป็นต่างๆ เพื่อสนองความต้องการพื้นฐาน (Basic Need) ของมนุษย์อย่างไรก็ดีหน้าที่บางประการของครอบครัวอาจเปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการ ของสังคมและวัฒนธรรมซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาวะความเป็นญาติของสมาชิกแต่ละครอบครัวทั้ง แบบชีวภาพและแบบสังคมกำหนดก็ได้”

จากนิยามความหมายของครอบครัวข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องว่า ครอบครัวหมายถึงกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งอยู่ร่วมหลังคาบ้านเดียวกันหรืออยู่ในบริเวณรั้วบ้านเดียวกันที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตหรือทางกฎหมายทั้งการเกิดการแต่งงานหรือการรับเป็นบุตรบุญธรรมและมีความผูกพัน รักและห่วงใยเอื้ออาทรต่อกันมีความสัมพันธ์กันในการพึ่งพิงอาศัยซึ่งกันและกันทั้งทางสังคมเศรษฐกิจวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอื่นและมีหน้าที่ปลูกฝังความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติกับสมาชิกรุ่นใหม่ของครอบครัวเพื่อกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของครอบครัว โดยความผูกพันดังกล่าวต้องเป็นที่ยอมรับของสังคมได้ว่าถูกต้องทั้งทางสังคมและทางศีลธรรม

2) ความสำคัญของครอบครัว

นิตยา คชภักดี (2539) เสนอว่าครอบครัวเป็นบริบทของชีวิตที่สำคัญของเด็กและเยาวชนเด็กเกิดมาอาศัยพึ่งพาผู้เลี้ยงดู ที่ให้ความรักความอบอุ่นได้รับการอบรมสั่งสอนภายในบริบทของครอบครัว ดังนั้นการขาดโอกาสสร้างความผูกพันที่มั่นคง กับพ่อแม่ ทำให้เด็กมีจิตใจไม่มั่นคงนอกจากนั้น ปัญหาสุขภาพมักทำให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ในการศึกษาต่ำขาดแรงจูงใจในการพัฒนาตนเอง และการทำงาน ปัญหาทางด้านพฤติกรรมที่รุนแรงเนื่องจากการได้รับการดูแลที่ไม่ถูกต้อง ในครอบครัวเป็นปัญหาที่สำคัญในปัจจุบันเช่นกัน

ด้าน คณะอนุกรรมการส่งเสริมวิถีชีวิตครอบครัวและชุมชน (2537) ได้เสนอความสำคัญของครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ได้แก่

1) ครอบครัวเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ทำหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของสมาชิกทุกคนและหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ของสมาชิกในครอบครัวได้แก่การให้ชีวิตการอุปถัมภ์ให้อยู่รอดการอบรมเลี้ยงดู เป็นต้น

2) การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวและการให้การศึกษาแก่สมาชิกในครอบครัวมีอิทธิพลต่อระดับคุณภาพของคนและบุคลิกภาพซึ่งรวมทั้งค่านิยมเจตคติและพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนวิถีชีวิตของสมาชิกในครอบครัวมีอิทธิพลต่อกันและกัน

3) ครอบครัวประกอบด้วยสมาชิกที่ดำเนินชีวิตร่วมกันทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองการศึกษาศิลปวัฒนธรรมและจริยธรรมคุณภาพของครอบครัวเป็นหน่วยย่อยของสังคมจึงมีผลต่อคุณภาพของสังคมในส่วนรวมด้วย

4) ครอบครัวชุมชนสังคมและสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงต่อกันและกันอย่างมีกระบวนการมีวิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงโดยไม่หยุดนิ่งซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลและคุณภาพชีวิตครอบครัว

5) ปัญหาสังคมหลายประการจะป้องกันได้ถ้าครอบครัวมีความเข้มแข็งสมาชิกมีความเอื้ออาทรต่อกันนอกจากนั้นสถาบันครอบครัวที่รวมกันได้จะเป็นพลังชุมชนที่สามารถพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ด้วยตนเอง

จากแนวคิดความสำคัญของครอบครัวข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ครอบครัวมีความสำคัญในฐานะเป็นหน่วยย่อยพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ในการทำหน้าที่หล่อหลอมความเป็นมนุษย์ของสมาชิกในครอบครัว ทั้งค่านิยมเจตคติและพฤติกรรม รวมทั้งวิถีชีวิตของสมาชิกในครอบครัวที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับชุมชนสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างมีกระบวนการมีวิวัฒนาการและไม่หยุดนิ่งซึ่งคุณภาพของครอบครัวจะมีผลต่อคุณภาพของสังคมในส่วนรวม และจะเป็นพลังชุมชนที่สามารถพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ด้วยตนเอง

3) ประเภทของครอบครัว

สนธิ สัมภักการ (2538 : 4-7) แบ่งครอบครัวไทยออกเป็น 4 รูปแบบใหญ่ ดังนี้

(1) ครอบครัวเนื้อแท้ หรือครอบครัวพื้นฐาน (Nuclear or Elementary Family) หรือครอบครัวเบื้องต้น ประกอบด้วย บุคคล 2 รุ่นอายุ คือ บิดา มารดา และบุตร ธิดา อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน แต่ในทางวัฒนธรรมก็จะมีญาติอยู่ด้วย เช่น ในสังคมไทยบางครอบครัวต้องเลี้ยงบิดามารดาของฝ่ายสามีหรือภรรยา หรือบางครอบครัวมีพี่หรือน้องของสามีที่ยังเป็นโสดอาศัยอยู่ การที่มีญาติอาศัยมิได้ทำให้ครอบครัวเนื้อแท้กลายเป็นครอบครัวแบบอื่นไป เพราะอำนาจของหัวหน้าครอบครัวยังมีอยู่อย่างสมบูรณ์ ครอบครัวแบบนี้เกิดขึ้นง่าย บางคนนิยมเรียกว่า “ครอบครัวพื้นฐาน” เพราะเป็นรากฐานของครอบครัวแบบอื่นๆ

(2) ครอบครัวขยาย (Extended or Joint Family) ประกอบด้วย สมาชิก 3 รุ่นอายุ คือ บิดา มารดา บุตร และปู่ ย่าตาดยาย อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันและมีการใช้ทรัพย์สินในลักษณะของ “กงสี”

(3) ครอบครัวผสมหรือครอบครัวซ้อน (Composite or Compound Family) หมายถึง ครอบครัวที่ชายหรือหญิงมีคู่ชีวิตได้มากกว่า 1 คน และนำมาอยู่อาศัยร่วมกันในครอบครัวเดียวกัน

(4) ครอบครัวสาระ (Essential Family) คือ ครอบครัวที่มีเฉพาะแม่และลูกๆ พ่อต้องไปทำงานที่ในเมือง ซึ่งกำลังทวีจำนวนมากขึ้น

ส่วน พรณทิกษ์ ศรีวรรณบุศย์ (2545 : 24-26) ได้จำแนกรูปแบบครอบครัวออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

(1) ครอบครัวขยายเป็นลักษณะส่วนใหญ่ของครอบครัวทางตะวันออก ลักษณะครอบครัวจะมีกลุ่มญาติพี่น้องอยู่ร่วมกันอย่างใกล้ชิด แม้มีครอบครัวใหม่ก็ยังคงอยู่ร่วมกัน ซึ่งแบ่งได้ 3 รูปแบบ คือ ครอบครัวขยายญาติพี่น้อง ครอบครัวขยายรวมเผ่าพันธุ์ และครอบครัวขยายแบบรวมกลุ่ม

(2) ครอบครัวเดี่ยว ได้แก่ ครอบครัวพ่อแม่ลูกซึ่งมีที่อยู่อาศัยตามลำพังตนเอง หาเลี้ยงครอบครัวด้วยตนเอง ครอบครัวส่วนใหญ่ในโลกปัจจุบันนี้มีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว ทั้งนี้ครอบครัวเดี่ยวนั้นมี 2 รูปแบบ คือ ครอบครัวเดี่ยวชายเป็นหัวหน้าครอบครัว และครอบครัวเดี่ยวหญิงเป็นหัวหน้าครอบครัว

(3) ครอบครัวกลม ได้แก่ ครอบครัวที่ประกอบด้วยครอบครัวเดี่ยวนั้นมากกว่าหนึ่งครอบครัว หรือครอบครัวที่มีสามีภรรยา มากกว่า 1 คน แบ่งได้ 3 รูปแบบ คือ สามีคนเดียวภรรยาหลายคน ครอบครัวภรรยาคนเดียวสามีหลายคน ครอบครัวบ้านหลังเล็ก (ภรรยาบ่อย)

ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับ สนธิ สมักรการ (2538 : 4-7) ว่าสังคมไทย ครอบครัวส่วนใหญ่จะแบ่งประเภทของครอบครัวเป็น 4 ประเภท คือ

(1) ครอบครัวพื้นฐาน (Nuclear or Elementary Family) ประกอบด้วย บุคคล 2 รุ่นอายุ คือ บิดา มารดา และบุตร ธิดา อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกัน แต่ในทางวัฒนธรรมก็จะมีญาติอยู่ด้วย

(2) ครอบครัวขยาย (Extended or Joint Family) เป็นครอบครัวที่มีกลุ่มญาติพี่น้องอยู่ร่วมกันอย่างใกล้ชิด เป็นลักษณะส่วนใหญ่ของครอบครัวทางตะวันออก ประกอบด้วย สมาชิก 3 รุ่นอายุ คือ บิดา มารดา บุตร และปู่ ย่า ตา ยาย อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันและมีการใช้จ่ายทรัพย์สินในลักษณะของ “กงสี”

(3) ครอบครัวผสมหรือครอบครัวซ้อน (Composite or Compound Family) หมายถึง ครอบครัวที่ประกอบด้วยครอบครัวเดี่ยวนั้นมากกว่าหนึ่งครอบครัว ที่ชายหรือหญิงมีคู่ชีวิตได้มากกว่า 1 คน และนำมาอยู่อาศัยร่วมกันในครอบครัวเดียวกัน หรือครอบครัวที่มีสามีภรรยา มากกว่า

1 คน แบ่งได้ 3 รูปแบบ คือ สามีคนเดียวภรรยาหลายคน ครอบครัวภรรยาคนเดียวสามีหลายคน ครอบครัวบ้านหลังเล็ก

(4) ครอบครัวสาระ (Essential Family) คือ ครอบครัวเดี่ยว ที่มีเฉพาะแม่และลูกๆ พ่อต้องไปทำงานที่ในเมือง หรือครอบครัวพ่อแม่ลูก ซึ่งมีที่อยู่อาศัยตามลำพังตนเอง หาเลี้ยงครอบครัวด้วยตนเอง ซึ่งกำลังทวีจำนวนมากขึ้น

4) โครงสร้างและหน้าที่ของครอบครัว

(1) ความหมายของโครงสร้างและหน้าที่ของครอบครัว นักวิชาการให้ความหมายของโครงสร้างครอบครัว (Family structure) ว่า หมายถึง องค์ประกอบย่อยของบุคคลที่มาอยู่ร่วมกัน (ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป) ในลักษณะครัวเรือนและมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันโดยสายโลหิตหรือกฎหมาย รวมทั้งมีการดำเนินชีวิตร่วมกันและมีการพึ่งพากันทางสังคมและเศรษฐกิจ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2550)

ส่วนหน้าที่ของครอบครัว (Family function) หมายถึง กิจกรรมหรืองานที่สมาชิกในครอบครัวควรกระทำตามบทบาทหรือสถานภาพในครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวสามารถดำเนินชีวิตครอบครัวไปได้อย่างราบรื่น ทั้งนี้ ครอบครัวจะมีหน้าที่ต่อสมาชิกในครอบครัวในการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัว และยังมีหน้าที่ของครอบครัวต่อสังคมในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมในการทำประโยชน์เพื่อสังคมด้วย (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2548ก)

(2) องค์ประกอบ โครงสร้างของครอบครัว ลักษณะความสัมพันธ์ขององค์ประกอบย่อยภายในครอบครัวที่มีผลต่อโครงสร้างของครอบครัว คือ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2548ข)

(2.1) โครงสร้างบทบาท (Role Structure) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่บ่งชี้ถึงสภาพที่ตนดำรงอยู่ บทบาทและสถานภาพจะเป็นเหมือนต้นแบบในการหล่อหลอมพฤติกรรมของบุคคล โครงสร้างบทบาทภายในครอบครัวที่สำคัญจำแนกเป็นบทบาทเชิงเครื่องมือ (expressive role) โดยบทบาทเชิงเครื่องมือเป็นบทบาทเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจภายในครอบครัวและความรับผิดชอบโดยตรงต่อการแสวงหาสิ่งจำเป็นหรือทรัพยากรสำหรับเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบทบาทของสามีหรือพ่อ และบทบาทเชิงอารมณ์เป็นบทบาทเกี่ยวกับการเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งการให้การสนับสนุนด้านจิตใจ ครอบครัวที่ดีจำเป็นต้องมีโครงสร้างบทบาทที่ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก และสอดคล้องกับความต้องการของครอบครัว มีผลทำให้สมาชิกในครอบครัวได้รับการตอบสนองความต้องการได้ด้วย

(2.2) ระบบค่านิยม (Value System) ระบบค่านิยมเป็นระบบความคิด ความเชื่อ และเจตคติที่เกิดจากการเรียนรู้ในครอบครัว และอาจมีอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมภายนอก ครอบครัว มีการถ่ายทอดจากคนรุ่นเก่าไปสู่คนรุ่นหลัง โดยทั่วไปบุคคลจะได้รับอิทธิพลจากการปลูกฝังค่านิยมจากครอบครัวค่อนข้างมากกว่าแหล่งอื่น ๆ ที่มีอิทธิพล เช่น โรงเรียน ศาสนา ชุมชน เป็นต้น โครงสร้างของระบบค่านิยม ชี้ให้เห็นหลักในการดำเนินชีวิตครอบครัว ถ้าครอบครัวมีระบบค่านิยมที่คล้ายกับสังคมใหม่ ครอบครัวนั้นจะอยู่ในชุมชนได้อย่างราบรื่น จะทำให้ครอบครัวเข้ากับบุคคลภายนอกครอบครัวได้ง่าย

(2.3) กระบวนการสื่อสาร (Communication Process) การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เช่น ครอบครัวจำเป็นต้องมีการสื่อสารที่ดี เพื่อช่วยให้ครอบครัวสามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างสมาชิก การสื่อสารเป็นกระบวนการร่วมรับรู้ข่าวสาร ความคิดเห็น ค่านิยม ตลอดจนอารมณ์ ความรู้สึก ของบุคคลและผู้อื่น และเป็นวิถีทางที่จะทำให้รู้จักตนเองและผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น การสื่อสารอาจเป็นการใช้ถ้อยคำหรือไม่ใช้ถ้อยคำประกอบกันไปได้ ครอบครัวที่มีการสื่อสารที่ดีจะสามารถทำหน้าที่ต่างๆ ได้ดี เพราะการสื่อสารที่ดีจะทำให้สมาชิกมีความเข้าใจ ยอมรับความคิดเห็นและเหตุผลที่แตกต่างกัน ปรับพฤติกรรมเข้าหากันได้อย่างเหมาะสม ทำให้มีความราบรื่นในการดำเนินชีวิตครอบครัว แต่ถ้าครอบครัวมีการสื่อสารไม่ดี เกิดความไม่เข้าใจกัน ระวัง ไม่มั่นใจ ไม่สามารถปรับพฤติกรรมเข้าหากันได้ เพราะสมาชิกไม่สามารถบอกให้ฝ่ายหนึ่งรู้ถึงความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเองได้ ซึ่งหากเป็นเช่นนั้น ก็จะส่งผลกระทบต่อการทำงานที่ของครอบครัว และอาจทำให้เกิดความแตกแยกในครอบครัวขึ้นได้

(2.4) โครงสร้างอำนาจ (Power System) หมายถึง การที่สมาชิกคนใดคนหนึ่งในการครอบครัวยสามารถควบคุมหรือแสดงอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิกอื่นๆ ในครอบครัว โดยเป็นผู้ที่ใช้อำนาจในการตัดสินใจของครอบครัว และยังมีอำนาจในการให้โทษแก่สมาชิกในครอบครัว เช่น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูก ที่ส่วนใหญ่จะใช้อำนาจในการลงโทษลูก เป็นต้น

(3) องค์ประกอบหน้าที่ของครอบครัว ครอบครัวมีหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการของสมาชิกในครอบครัว คือ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2548ก)

(3.1) หน้าที่ของความรักความเอาใจใส่ (Affective function) หมายถึง ในการตอบสนองความต้องการด้านจิตใจของสมาชิก แสดงออกโดยการให้ความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่แก่สมาชิก เพื่อให้สมาชิกมีสุขภาพจิตดี มีบุคลิกภาพมั่นคง

(3.2) หน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู (Socialization function) หมายถึง หน้าที่ในการพัฒนาแบบแผนพฤติกรรมที่ต่อเนื่องตลอดชีวิตของสมาชิก เพื่อเป็นการปลูกฝังส่งเสริม

ลักษณะนิสัยที่ดีงาม การวางแผนตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม การเรียนรู้ระเบียบทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้เด็กพร้อมที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพในอนาคต ถือได้ว่าเป็นกระบวนการปรับพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องที่ทำให้บุคคลตอบสนองสถานการณ์ในสังคมตามต้องการ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้บทบาทในสังคม และได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งกระบวนการทางสังคมนี้ไม่ได้หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูเด็กเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการที่เกิดกับคนทุกวัย ตั้งแต่เกิดจนถึงวัยสูงอายุ ในการปรับบรรทัดฐาน ความเชื่อ ค่านิยมของตนอย่างต่อเนื่อง

(3.3) หน้าที่ในการผลิตสมาชิกใหม่ (Reproductive Function) หมายถึง หน้าที่ในการสร้างหรือในการผลิตสมาชิกใหม่ให้กับครอบครัว ทำให้สังคมมีจำนวนสมาชิกในสังคมเพิ่มขึ้น เป็นหน้าที่ในการสืบเผ่าพันธุ์เชื้อสายของมนุษย์ สำหรับครอบครัวหน้าที่นี้เป็นการสืบสกุลให้ครอบครัวดำรงต่อไป

(3.4) หน้าที่ในการเผชิญปัญหาของครอบครัว (Family Coping Function) หมายถึง หน้าที่ในการจัดการและคลี่คลายวิกฤติต่างๆ ในครอบครัวในทางสร้างสรรค์ เพื่อคงไว้ซึ่งสมดุลภายในครอบครัว ทั้งนี้ เนื่องจากตลอดการดำเนินชีวิตครอบครัว ครอบครัวจะถูกรบกวนจากสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ซึ่งอาจเป็น บุคคล สิ่งของ สถานการณ์ หรือ เหตุการณ์ที่ทำให้เกิดภาวะเครียดในครอบครัว สิ่งที่มากระทบความสงบสุขของครอบครัว เช่น การเสียชีวิตของคู่ครอง การหย่าร้าง การตายของญาติสนิท การเจ็บป่วยของสมาชิก การมีปัญหาทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ครอบครัวจึงทำหน้าที่ในการเผชิญปัญหาเพื่อให้ครอบครัวสามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตต่อไปได้อย่างต่อเนื่องตามพัฒนาการของครอบครัว

(3.5) หน้าที่ในการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจ (Economic Function) หมายถึง หน้าที่ในการแสวงหารายได้ที่ได้มาเพื่อนำมาใช้จ่ายอย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดหาเสื้อผ้า อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย เป็นต้น

(3.6) หน้าที่ในการจัดหาสิ่งจำเป็นพื้นฐานทางกายภาพสำหรับสมาชิก (Provision of Physical Necessities) หมายถึง หน้าที่ในการจัดหาสิ่งจำเป็นในการดำเนินชีวิตสำหรับสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ บัณฑิต (อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย) และบริการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย นันทนาการ และงานอดิเรก

2.1.1.2 ทฤษฎีระบบครอบครัว

1) องค์ประกอบของทฤษฎีระบบครอบครัว

ไวน์ (Von, 1968) ได้เสนอทฤษฎีระบบครอบครัวโดยประยุกต์ทฤษฎีระบบและสร้างกรอบแนวคิดอื่นๆ ในการศึกษาความสัมพันธ์ในครอบครัวจากทฤษฎีระบบครอบครัว ประกอบด้วย

(1) ระบบครอบครัวไม่เป็นแค่เพียงระบบย่อยที่อยู่ร่วมกันแต่เป็นผลรวมของการทำงานของระบบย่อยที่สัมพันธ์กันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของครอบครัวใหญ่

(2) การจำแนกในระบบครอบครัวมีหลายแบบเช่นแบ่งเป็นระบบย่อยต่างๆ แบ่งตามความสัมพันธ์ของครอบครัวกับสิ่งแวดล้อมและสังคมหรืออาจมองว่าครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมของบุคคลก็ได้

(3) ครอบครัวมีขอบเขตของตนที่มีลักษณะเปิดหรือปิดที่จะทำให้มีการแลกเปลี่ยนพลังงานกับสิ่งแวดล้อมภายนอกมากน้อยเพียงใด

(4) ระบบครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเมื่อมีสิ่งเร้าเกิดขึ้นจากภายในครอบครัวและจากสิ่งแวดล้อมภายนอก

(5) การเปลี่ยนแปลงของบางส่วนในระบบครอบครัวสามารถมีผลกระทบไปถึงระบบครอบครัวทั้งหมดได้

(6) ระบบครอบครัวเป็นระบบรวมที่แต่ละบุคคลในครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งของระบบที่พึ่งพาซึ่งกันและกัน

(7) ทฤษฎีระบบรวมมีโนทัศน์เกี่ยวกับพัฒนาการและโครงสร้างหน้าที่ของครอบครัวไว้ด้วยเป็นส่วนประกอบในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวรวมทั้งคุณลักษณะที่จำเป็นของระบบครอบครัวปกติ

อุมพร ตรังคสมบัติ (2544 : 12) ได้แสดงสาระสำคัญของทฤษฎีระบบว่าครอบครัวเป็นระบบย่อยที่สำคัญของสังคมและมีอยู่ในสังคมมาเป็นเวลานาน รวมทั้งเป็นสถาบันทางสังคมที่เกิดขึ้นมานานแล้วในอดีตในทุกมุมโลก และยังคงเป็นสถาบันที่เป็นรากฐานในการสร้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดไปสู่ลูกหลานมากที่สุดสถาบันหนึ่ง ระบบครอบครัวเป็นระบบที่ซับซ้อนและประกอบขึ้นด้วยระบบย่อยภายในครอบครัวอีกหลายระบบ ซึ่งต่างปฏิสัมพันธ์กันในการดำเนินชีวิตครอบครัว การทำความเข้าใจกับความสัมพันธ์ของระบบต่างๆ ของครอบครัวย่อมขยายมุมมองการวิเคราะห์ครอบครัวได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น (จิตตินันท์ เดชะคุปต์, 2547: 40-46)

2) แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับระบบครอบครัว

(1) ความหมายของระบบครอบครัว ระบบครอบครัว (Family System) หมายถึงการรวมตัวของระบบย่อยของบุคคลในครอบครัว เกิดเป็นระบบใหญ่ที่มีขอบเขตและการจัดระบบ

ภายในแตกต่างกันไปจากลักษณะของแต่ละบุคคล ระบบครอบครัวจะอยู่ร่วมกันตามลักษณะของความสัมพันธ์ทางสายโลหิต การแต่งงานและความผูกพันอื่นๆ ซึ่งสมาชิกก็อยู่ร่วมกันเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ครอบครัวเป็นตัวกลางระหว่างความต้องการของสมาชิกในครอบครัวกับความต้องการและหน้าที่รับผิดชอบที่มีต่อสังคมภายนอก

(2) ลักษณะของระบบครอบครัว ระบบครอบครัวแตกต่างจากระบบอื่นในสังคม ดังนี้ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2548ข)

(2.1) สมาชิกครอบครัวที่มีส่วนอยู่ในระบบครอบครัวจะมีความต้องการพึ่งพาซึ่งกันและกันระดับใดระดับหนึ่ง

(2.2) ครอบครัวมีขอบเขตของครอบครัวที่แยกครอบครัวออกมาเป็นหน่วยเฉพาะขอบเขตนี้จะทำหน้าที่ในการกั้นหรือปล่อยสิ่งที่อยู่ภายนอกครอบครัว ให้ผ่านเข้าไปสู่สมาชิกในครอบครัวได้หรือไม่

(2.3) ครอบครัวเป็นกลุ่มสมาชิกที่มีภารกิจร่วมกัน เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกและสังคมภายนอก

(2.4) ครอบครัวมีความสามารถที่จะ “เปลี่ยนแปลง” ได้

3) ระบบย่อยของครอบครัว

ครอบครัวเป็นหน่วยย่อยของสังคมที่มีการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิก โดยมีการกำหนดค่านิยม บทบาทเฉพาะในครอบครัว ทำให้เกิดองค์กรย่อยหรือระบบย่อยขึ้นในครอบครัว ซึ่งสามารถจำแนกตามบทบาทที่สังคมกำหนด และแต่ละระบบย่อยทำหน้าที่เฉพาะได้แก่ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2548ข)

(1) ระบบย่อยคู่สามีภรรยา (Spouse Subsystem) เป็นระบบที่บุคคล 2 คน มีความสัมพันธ์กันในลักษณะของคู่สมรส และในลักษณะที่ร่วมกันเป็นบิดามารดา

(2) ระบบย่อยบิดามารดาและบุตร (Parent - Child subsystem) เป็นระบบย่อยที่มีการแสดงบทบาทหน้าที่ของบิดามารดาที่พึ่งพิงแสดงต่อบุตร และที่บุตรแสดงต่อบิดามารดา

(3) ระบบย่อยพี่น้อง (Sibling Subsystem) เป็นระบบย่อยที่ลูกๆ สัมพันธ์กันเอง โดยการแสดงบทบาทหน้าที่ของพี่ของน้อง

(4) ระบบย่อยอื่นๆ (Other Subsystem) เป็นระบบย่อยที่มีลักษณะความสัมพันธ์เฉพาะ เช่น ขายกับหลาน สะใภ้กับมารดาของสามี ลูกกับหลาน เป็นต้น

4) องค์ประกอบของระบบครอบครัว

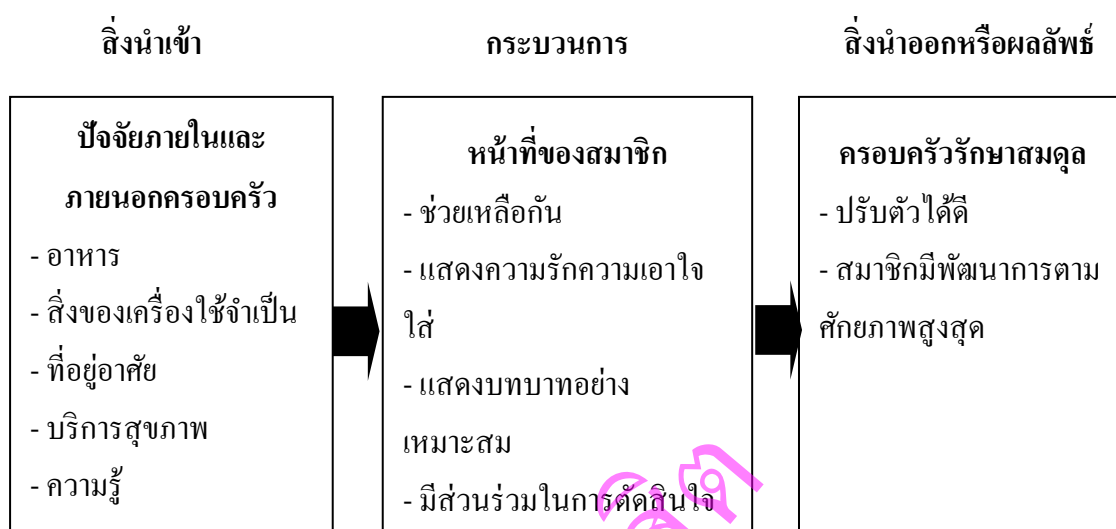
ระบบครอบครัวมีองค์ประกอบของส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2548ข)

(1) ขอบเขตของครอบครัว (Family Boundaries) หมายถึง กรอบของระบบครอบครัวที่แยกจากครอบครัวออกจากระบบอื่นๆ ในสภาพแวดล้อม ซึ่งสามารถแบ่งเป็นขอบเขตแบบปิดและแบบเปิดขึ้นอยู่กับ การยอมรับการเข้า - ออกของข้อมูลจากสภาพแวดล้อมมากหรือน้อย ครอบครัวมีขอบเขตระหว่างบุคคลภายในครอบครัวและระหว่างครอบครัวกับระบบภายนอก

(2) ภาวะสมดุลของครอบครัว (Family Homeostasis) หมายถึง ความคงที่ของสถานะการเปลี่ยนแปลงของระบบย่อยต่างๆ ภายในครอบครัว โดยทั่วไปครอบครัวจะอยู่ในระบบสมดุล (Homeostatic System) อันเกิดจากความยืดหยุ่นของการปรับตัวของสถานการณ์ต่างๆ

(3) การปรับตัวของครอบครัว (Family Adjustment) หมายถึง ความสามารถของครอบครัว ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อให้ครอบครัวอยู่ในภาวะสมดุลได้

จากทฤษฎีระบบครอบครัวข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ระบบครอบครัวมีลักษณะสำคัญ โดยสรุป ได้แก่ มีโครงสร้าง มีหน้าที่ มีการดำรงไว้ซึ่งขอบเขต และมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งครอบครัวจะสนองตอบความต้องการของสมาชิกแต่ละคนของครอบครัว และรวมทั้งของสังคมด้วยทั้งนี้ เมื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับคุณลักษณะของระบบครอบครัว จะได้ภาพของความสัมพันธ์ภายในครอบครัวทางกายภาพ หากต้องการทราบว่าความสัมพันธ์ที่เห็นเกิดจากสาเหตุใดจนกระทั่งได้ศึกษาครอบครัวทั้งระบบ โดยการศึกษาปัจจัยนำเข้าที่เป็นทรัพยากรของครอบครัว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต รวมทั้งกระบวนการดำเนินชีวิตครอบครัวในลักษณะของบทบาทหน้าที่และปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวในชีวิตประจำวัน เพื่อศึกษาผลที่ได้รับหรือคุณภาพของครอบครัว ที่สามารถมองในแง่ของความสมดุลของครอบครัวในลักษณะของการปรับตัวได้ดี หรือ ความผาสุกของครอบครัว ดังรูปภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งนำเข้า กระบวนการ และสิ่งนำออกของระบบครอบครัว
ที่มา : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2548ข

จากข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัวได้ว่า ครอบครัวเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ทำหน้าที่ในการหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ของสมาชิกในครอบครัว ถ้าครอบครัวมีความเข้มแข็งสมาชิกมีความเอื้ออาทรต่อกันนอกจากนั้นสถาบันครอบครัวที่รวมกันได้จะเป็นพลังชุมชนที่สามารถพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ด้วยตนเองซึ่งโดยทั่วไปสามารถแบ่งประเภทของครอบครัวไทย ออกเป็น 3 ประเภท คือ ครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวขยาย และครอบครัวซ้อน โดยระบบของครอบครัวนั้น เป็นการนำปัจจัยที่เป็นทรัพยากรของครอบครัว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต ที่ก่อให้เกิดกระบวนการดำเนินชีวิตของครอบครัว ที่มีบทบาทหน้าที่และปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวเพื่อให้เกิดความสมดุลหรือความผาสุกของครอบครัว

2.1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว

2.1.3.1 ทฤษฎีความรุนแรงในครอบครัว

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นในทุกสังคมปรากฏการณ์ที่เป็นปัญหา เช่น การทารุณกรรมทางร่างกายการล่วงเกินทางเพศการทำร้ายด้วยวาจาหรือข่มเหงทางจิตใจส่วนใหญ่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายจะเป็นผู้หญิงและเด็กจนกลายเป็นประเด็นสำคัญที่ได้มีการหยิบยกขึ้นมา

ถกเถียงและพิจารณาในองค์การสหประชาชาติทั้งนี้ก็เพราะ กระแสการตื่นตัวในเรื่องสิทธิสตรีและ สิทธิมนุษยชนจนกลายมาเป็นประเด็นปัญหาสากลที่เกิดขึ้นในทุกสังคมในโลกซึ่งมีความแตกต่าง เพียงรูปแบบวิธีการและความรุนแรง

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO, 2002 : 6) ได้แบ่งประเภทของ ความรุนแรงไว้ในเบื้องต้นเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

1) ความรุนแรงต่อตนเอง (Self-directed Violence) หมายถึง ลักษณะความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากบุคคลกระทำต่อตนเองความรุนแรงกลุ่มนี้ยังสามารถแบ่งย่อยเป็น 2 ประเภท ที่เฉพาะเจาะจง ได้ ดังนี้

1.1) พฤติกรรมการฆ่าตัวตายซึ่งรวมทั้งความคิดฆ่าตัวตาย ความพยายามฆ่าตัวตาย และการฆ่าตัวตายโดยสมบูรณ์

1.2) พฤติกรรมการทำร้ายตนเอง หมายถึง การกระทำให้ตนเองบาดเจ็บและ พฤติกรรมทำร้ายตนเองอื่นๆ ที่มุ่งร้ายต่อตนเองหรือทำให้ตนเองอยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายแต่ไม่ จำเป็นต้องมีผลถึงเสียชีวิต

2) ความรุนแรงระหว่างบุคคล (Interpersonal Violence) หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำ โดยบุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่น ความรุนแรงกลุ่มนี้สามารถแบ่งย่อยเป็น 2 ประเภทที่เฉพาะเจาะจง ได้ ดังนี้

2.1) ความรุนแรงในครอบครัว หมายถึง ความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกใน ครอบครัวคู่สมรสที่ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเฉพาะภายในบ้านเท่านั้น ได้แก่ ความรุนแรงต่อเด็ก (Child abuse) ความรุนแรงระหว่างสามีภรรยา (Intimate partner violence) และความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ (Elder abuse)

2.2) ความรุนแรงในชุมชน หมายถึง ความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลภายนอกบ้านที่ คู่กันเคยกัน หรือเกิดจากบุคคลที่รู้จักกัน โดยไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน หรือเกี่ยวข้องเป็นญาติพี่น้อง กัน หรือคนแปลกหน้า ได้แก่ ความรุนแรงที่เกิดจากการร่วมกระทำผิดตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป (Gang violence) การใช้ความรุนแรงทางเพศการข่มขืนโดยคนแปลกหน้า (Stranger Rape and Sexual Assault) การใช้ความรุนแรงแบบสุ่มกระทำต่อใครก็ได้ (Random Acts of Violence) การใช้ความรุนแรงทางกายระหว่างวัยรุ่น (Physical Assaults Between Youths) ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในคูรัก (Dating Violence) และความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานที่หรือสถาบันต่างๆ ได้แก่ ความรุนแรงที่

เกิดขึ้นในโรงเรียนในที่ทำงาน หรือโรงงาน ได้แก่ การลวนลามทางเพศ (Sexual Harassment) และความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานพยาบาลคนชราได้แก่การทอดทิ้งไม่ดูแลและการทุบตี

3) ความรุนแรงระหว่างกลุ่ม (Collective Violence) หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำโดยกลุ่มบุคคลกลุ่มใหญ่ เป็นความรุนแรงที่เกิดจากรัฐหรือประเทศ ซึ่งอาจเป็นการใช้ความรุนแรงโดยแอบแฝงอยู่ในรูปแบบของการใช้กฎหมายทางสังคมเป็นเครื่องมือในการก่อให้เกิดผลเสียต่อบุคคลและความไม่เท่าเทียมกันหรือเลือกปฏิบัติระหว่างเพศ เป็นต้น ซึ่งความรุนแรงกลุ่มนี้ สามารถแบ่งย่อยออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.1) ความรุนแรงทางสังคม หมายถึง การใช้ความรุนแรงในประเด็นปัญหาทางสังคม ได้แก่ การกระทำอาชญากรรมการใช้ความรุนแรงที่เกิดจากความเกลียดชังเหยียดผิวหรือเหยียดเชื้อชาติกลุ่มชน (Hate Crimes) การกระทำของผู้ก่อการร้าย (Terrorist Acts) หรือการใช้ความรุนแรงโดยกลุ่มประท้วง (Mob Violence)

3.2) ความรุนแรงทางการเมือง หมายถึง การใช้ความรุนแรงที่เกิดจากสงครามความขัดแย้งและการใช้ความรุนแรงของรัฐ หรือความรุนแรงที่เกิดจากคนกลุ่มใหญ่ ได้แก่ การข่มขืนระหว่างสงครามและการใช้ความรุนแรงที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจในกิจการของสงคราม เช่น การทรมานเชลยทางการเมือง เป็นต้น

3.3) ความรุนแรงทางเศรษฐกิจหมายถึงการใช้ความรุนแรงโดยกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ที่หวังผลทางเศรษฐกิจรวมทั้งกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการล้มเหลวทางเศรษฐกิจการโจมตีทางเศรษฐกิจก่อให้เกิดผลลบด้านเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อมการปฏิบัติไม่ใส่ใจบริการที่จำเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดการแตกแยกทางเศรษฐกิจมูลเหตุจูงใจให้เกิดการใช้ความรุนแรงในกลุ่มนี้อาจเกิดจากความแค้นใจเพียงประเด็นเดียวหรือหลายๆ ประเด็นรวมกันก็ได้

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าความรุนแรงตามความหมายที่บัญญัติโดยองค์การอนามัยโลก (WHO) นั้น เน้นที่เจตนาความตั้งใจหรือจงใจกระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่อทั้งตนเองบุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่นทั้งที่เกิดขึ้นในบ้านในที่ทำงานในชุมชนสถาบันต่างๆ ในสังคมไม่ว่าจะกระทำต่อเพศหรือวัยใดที่มีผลต่อการบาดเจ็บทั้งทางด้านร่างกายจิตใจและทางเพศรวมทั้งการกีดกันปิดกั้นสิทธิของบุคคลในด้านต่างๆ ซึ่งคำจำกัดความของความรุนแรง ตลอดจนประเภทของความรุนแรงที่สามารถใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและเข้าใจถึงรูปแบบของความรุนแรงต่อบุคคลครอบครัวและชุมชนที่เกิดขึ้นในทุกแห่งทั่วโลกในแต่ละวัน

ทั้งนี้ โลริ (Lori, 1994 : 1165 - 1179) ได้รวบรวมการวิจัยเรื่องการทารุณกรรมผู้หญิงในประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศ พบว่า ผู้กระทำความรุนแรงส่วนใหญ่ คือ ผู้ชายที่เป็นสามีหรือคู่รักที่ทุบตี หรือทารุณกรรมทางเพศ ผลการศึกษาอุบัติการณ์ความรุนแรงนี้ มีทั้งการศึกษาเชิงสำรวจทั่วประเทศ และการศึกษาในชุมชน ตัวอย่างขนาดเล็กข้อจำกัดบางประการของการศึกษาเรื่องความรุนแรงในครอบครัวในสังคมต่างๆ ก็คือคำว่า “การทำร้าย” (Abuse) มีความแตกต่างกันทั้งในแง่ของคำนิยามและการตั้งคำถามเช่นข่มเหงทุบตีกร้าวร้าวขว้างปาสิ่งของทำลายข้าวของ เป็นต้น

จากการรวบรวมผลการวิจัยของ โลริ (Lori, 1994 : 1165-1179) ทำให้ทราบว่า สถานการณ์การเกิดความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องสากล และเป็นบาดแผลทางประวัติศาสตร์ของมนุษย์ แม้ว่าจะมีการพัฒนาการทางสังคมเศรษฐกิจมาจนถึงยุคที่ทันสมัยที่สุด ก็ยังคงมีความป่าเถื่อนซ่อนอยู่ในส่วนลึกของจิตใจ ตัวอย่างการทำร้ายผู้หญิงในบางประเทศ เช่น อินเดีย (ปี ค.ศ.1990) ซึ่งเป็นประเทศที่นับถือศาสนาฮินดูเป็นส่วนใหญ่ ผลการศึกษาที่อำเภอ Jullunder รัฐ Panjab พบว่า ผู้ชายร้อยละ 75 ที่เกิดในวาระต่ำทุบตีภรรยา มากกว่าผู้ชายวาระสูงร้อยละ 22 พยายามทำร้ายผู้หญิง และร้อยละ 75 ของผู้หญิงถูกทุบตีอย่างสม่ำเสมอ

คอห์นบลิต (Kornblit, 1994 : 1181-1188) เสนอว่า จุดเริ่มต้นของการเกิดความรุนแรงในครอบครัวสรุปได้ ดังนี้

- 1) การเกิดปัญหาความรุนแรงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระบบการใช้อำนาจเบ็ดเสร็จ
- 2) ครอบครัวใดที่มีความเข้มงวดกวดขันไม่ยืดหยุ่นมากเท่าใดจะเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้ง่าย
- 3) ถ้าครอบครัวที่มีความตึงเครียดในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างกันจะก่อตัวให้เกิดความรุนแรงได้ง่าย
- 4) ถ้าครอบครัวใดมีวิถีชีวิตที่เป็นอิสระไม่มีความผูกพันจะก่อให้เกิดความรุนแรงได้ง่าย
- 5) ถ้าครอบครัวคิดยึดมั่นต่อแนวคิดเรื่องอำนาจและเพศจะมีความรุนแรงได้ง่ายกว่าครอบครัวที่มีความเสมอภาคของเพศ
- 6) ถ้าสมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมออกนอกกลุ่มนอกทางจะทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวหย่อนยานและเกิดความรุนแรงได้
- 7) หากสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับโลกภายนอกมากเท่าใดจะลดปัญหาความรุนแรงได้

จากข้อเสนอข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นเน้นในเรื่องของการใช้อำนาจความเข้มงวดในครอบครัวที่ไม่มีความยืดหยุ่นผ่อนปรน มีแต่ความตึงเครียดต่อกัน ไม่มีสายสัมพันธ์ยึดเหนี่ยวความผูกพันต่อกัน จะเป็นจุดอ่อนให้เกิดข้อพิพาทบาดหมาง ยิ่งครอบครัวใดไม่ยืดหยุ่นในเรื่องอำนาจทางเพศ เพศหญิงจะถูกเอาเปรียบและถูกกดขี่ไม่มีความเสมอภาคทัดเทียมกันระหว่างเพศฝ่ายชายจะใช้อำนาจเบ็ดเสร็จและเป็นผู้ก่อเหตุความรุนแรงได้

2.1.3.2 แนวคิดการเกิดความรุนแรงในครอบครัว

กรอสแมน และคณะ (Grosman, et al., 1989 : 264-272) และ คอร์นบลิต (Kornblit, 1994 : 1181-1188) เสนอว่า จุดเริ่มต้นของการเกิดความรุนแรงในครอบครัวสรุปได้ ดังนี้

- 1) การเกิดปัญหาความรุนแรงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระบบการใช้อำนาจเบ็ดเตล็ด
- 2) ครอบครัวใดที่มีความเข้มงวดกดขี่ไม่ยืดหยุ่นมากเท่าใดจะเกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้ง่าย
- 3) ถ้าครอบครัวที่มีความตึงเครียดในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างกันจะก่อตัวให้เกิดความรุนแรงได้ง่าย
- 4) ถ้าครอบครัวใดมีวิถีชีวิตที่เป็นอิสระไม่มีความผูกพันจะก่อให้เกิดความรุนแรงได้ง่าย
- 5) ถ้าครอบครัวคิดยึดมั่นต่อแนวคิดเรื่องอำนาจและเพศจะมีความรุนแรงได้ง่ายกว่าครอบครัวที่มีความเสมอภาคของเพศ
- 6) ถ้าสมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมออกนอกสู้นอกทางจะทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวหย่อนยานและเกิดความรุนแรงได้
- 7) หากสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับโลกภายนอกมากเท่าใดจะลดปัญหาความรุนแรงได้

จากข้อเสนอของ กรอสแมน และคณะ (Grosman, et al., 1989 : 264-272) ผู้วิจัยมีความเห็นเน้นในเรื่องของการใช้อำนาจความเข้มงวดในครอบครัวที่ไม่มีความยืดหยุ่นผ่อนปรน มีแต่ความตึงเครียดต่อกัน ไม่มีสายสัมพันธ์ยึดเหนี่ยวความผูกพันต่อกัน จะเป็นจุดอ่อนให้เกิดข้อพิพาทบาดหมางยิ่งครอบครัวใดไม่ยืดหยุ่นในเรื่องอำนาจทางเพศเพศหญิงจะถูกเอาเปรียบและถูกกดขี่ไม่มีความเสมอภาคทัดเทียมกันระหว่างเพศฝ่ายชายจะใช้อำนาจเบ็ดเสร็จและเป็นผู้ก่อเหตุความรุนแรง

ได้แม้ว่าแนวคิดของการเกิดปัญหานี้จะเป็นแบบตะวันตกแต่ก็มีความเป็นสากลอยู่ในตัวเองสามารถนำมาใช้อธิบายได้โดยต้องเพิ่มเติม

ส่วน เวทเซล และ รอส (Wetzel and Ross, 1983 : 423) ได้เสนอว่า ผู้หญิงที่ถูกทำร้ายก็เพราะ

- 1) ผู้หญิงยอมรับในบทบาททางเพศของตนที่เชื่อว่าเป็นเพศที่อ่อนแอ
- 2) ยอมรับว่าเพศชายเป็นผู้มีอำนาจที่เหนือกว่าตนเอง
- 3) ยอมรับว่าตนเองถูกควบคุมและยอมจำนนเพราะเป็นเพศหญิง
- 4) ยอมรับคุณค่าของตนตามความสามารถที่มีอยู่
- 5) เป็นผู้ที่มีความภาคภูมิใจตนเองต่ำ

สรุปได้ว่า บทบาททางเพศนับเป็นประเด็นที่สำคัญประการหนึ่งที่มีการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน และอาจถือว่าเป็นประเด็นหลักที่มีความสัมพันธ์ต่อเหตุการณ์การเกิดความรุนแรงในครอบครัวภาพลักษณ์ต่างๆ ที่เคยมองกันว่าผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลังเป็นผู้ที่ต้องทำตามคำสั่งและอยู่แต่ในบ้านทำงานบ้านดูแลลูกๆ จะเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับความเป็นจริงในปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับ “เพศ” (Gender) ผู้หญิงถูกมองว่า มีความอ่อนแอเป็นผู้ที่ต้องพึ่งพาเพศชายและยอมรับในอำนาจที่เพศชายกระทำต่อตนเองจึงทำให้ผู้หญิงต้องตกอยู่ในวงจรการถูกกระทำ ความรุนแรงตลอดมาทั้งนี้ไม่นับกลุ่มผู้หญิงที่มีความสุขหรือพึงพอใจที่ได้รับความเจ็บปวด (Masochism) ซึ่งจัดว่าเป็นความผิดปกติทางพฤติกรรมที่ชอบให้ผู้อื่นทำร้ายตน

2.1.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบเพศสัมพันธ์

ออบรามสัน (Abramson, 1983 : 51-53) ได้ตั้งสมมติฐานว่าการแสดงออกทางเพศ (Sexual Expression) จะถูกควบคุมโดยกลไกเชิงสมมติที่เรียกว่าโครงสร้างทางสติปัญญา (Cognitive System) โครงสร้างทางสติปัญญานี้เปรียบเสมือนแหล่งที่สะสมอารมณ์ความรู้สึกและประสบการณ์ของบุคคลที่ได้รับมาจากแหล่งต่างๆ เช่น ครอบครัวประสบการณ์ของตนเอง เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาททางเพศและหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมการตอบสนองเกี่ยวกับเรื่องเพศของตนเองในปัจจุบัน

ออบรามสัน (Abramson, 1983 : 51-53) มีข้อเสนอว่า โครงสร้างทางสติปัญญาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและความคุมพฤติกรรมทางเพศทั้งหมดซึ่งมีการพัฒนามาจากปัจจัย 4 ด้าน คือ

1) วุฒิภาวะ (Maturity) คือ ขบวนการเติบโตของร่างกายสติปัญญาบุคลิกภาพ จิตใจ อารมณ์ เพื่อพัฒนาจากเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ และส่งผลเห็นชัดเจนเมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น

2) บรรทัดฐานทางสังคม (Social Norm) เป็นกฎเกณฑ์ทางสังคมเด็กไม่ได้เรียนรู้จากบิดามารดาอย่างเดียว แต่ได้เรียนรู้จากสังคม ได้แก่ กลุ่มเพื่อนซึ่งการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก นอกจากเพื่อนแล้วเด็กยังเรียนรู้ได้จากสื่อมวลชน เช่น ภาพยนตร์ หนังสือ วิทยุทัศน์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น รวมถึงศาสนาวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นและองค์กรชุมชนต่างๆ ด้วย

3) มาตรฐานของบิดามารดา (Parental Standard) อิทธิพลของการเลี้ยงดูค่านิยมของบิดามารดาเกี่ยวกับสิ่งที่ควรปฏิบัติในเรื่องเพศ ทั้งทางตรง และทางอ้อม

4) ประสบการณ์ทางเพศในอดีต (Previous Sexual Experience) คือ สิ่งที่เกิดค้างอยู่ภายในโครงสร้างการรับรู้ก่อตัวเป็นหลัก ในการปฏิบัติซึ่งจะกำหนดว่าจะรับรู้และจดจำเป็นหลัก ในการประพฤติทางเพศ (Code of Conduct) เช่น เด็กผู้หญิงจะเรียนรู้เรื่องห้ามการมีเพศสัมพันธ์ และจะถูกลงโทษถ้าประพฤติผิดฝืนระเบียบ เป็นต้น ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมทางเพศ และชีวิตสมรส

ทั้งนี้ Abramson (1983 : 49-60) ได้กล่าวถึง สิ่งกระตุ้นในเรื่องเพศซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะสร้างความเพียงพอให้เกิดการแสดงออกของพฤติกรรมทางเพศและแบ่งสิ่งกระตุ้นออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1) เหตุการณ์ที่กระตุ้นการหลั่งของฮอร์โมนเพศ (Endocrinological Stimulus Event) อิทธิพลอันเนื่องมาจากฮอร์โมนเพศ

2) สิ่งกระตุ้นทางสรีรภาพ (Physiological Stimulus) อิทธิพลอันเนื่องมาจากระบบประสาทส่วนกลางและระบบประสาทอัตโนมัติ

3) สิ่งเร้าที่เป็นเงื่อนไขและสิ่งเร้าที่ไม่เป็นเงื่อนไข (Condition and Uncondition Stimulus) ประกอบด้วย สิ่งกระตุ้นที่มีบุคคลหรือสิ่งที่เป็นตัวแทนเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น การแต่งกาย ด้วยเสื้อผ้าที่ยั่วยวนการดูภาพโป๊หรือการได้รับกระตุ้นโดยตรงจากคนรัก

4) ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม (Situational Parameters) เป็นอิทธิพลจากตัวแปรภายนอกหรือสิ่งแวดล้อม เช่น ยาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บรรยากาศที่เป็นใจ หรืออยู่ในกลุ่มที่มั่วสุมเรื่องเพศ เป็นต้น

นอกจากนี้ ออบรามสัน (Abramson, 1983 : 49-60) ยังได้อธิบายถึง ระบบเพศสัมพันธ์ไว้ว่า โครงสร้างทางสติปัญญาเป็นผลมาจากการสะสมประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมา ได้แก่ วุฒิภาวะมาตรฐานของผู้ปกครองบรรทัดฐานทางสังคม และประสบการณ์ทางเพศที่ได้รับมาก่อนก่อตัวเป็นหลักปฏิบัติแห่งความประพฤติทางเพศซึ่งโครงสร้างทางสติปัญญาที่ถูกสร้างขึ้นนี้เป็นสิ่งที่คอยควบคุมเกี่ยวกับการแสดงออกทางเพศทั้งหมดและเมื่อมีสิ่งต่างๆ มากกระตุ้นในเรื่องเพศให้บุคคลแสดงออกด้านเพศจะเหมาะสมหรือไม่ก็ตาม พฤติกรรมทางเพศที่แสดงออกนั้นจะส่งผลย้อนเข้าสู่ระบบกลายเป็นประสบการณ์ของคนผู้นั้นต่อไปซึ่งสามารถอธิบายการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นได้ว่าการที่วัยรุ่นได้รับการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดาในเรื่องต่างๆ รวมทั้งเรื่องเพศมาตั้งแต่เด็กเมื่อเติบโตขึ้นและมีวุฒิภาวะที่สูงขึ้น รวมทั้งมีการเรียนรู้จากบรรทัดฐานทางสังคม จากเพื่อนหรือจากสื่อมวลชน สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลอยู่ในตัวของวัยรุ่น และพัฒนาขึ้นก่อตัวเป็นบุคลิกภาพส่วนตัวซึ่งจะส่งผลพฤติกรรมต่างๆ รวมทั้งพฤติกรรมทางเพศด้วย เมื่อวัยรุ่นได้รับสิ่งกระตุ้นในเรื่องเพศ ได้แก่ สอร์โอมเพศในร่างกายการได้เห็นสถานการณ์ต่างๆ ที่กระตุ้นอารมณ์เพศ ได้แก่ การดูโทรทัศน์ วิดีทัศน์ที่มีภาพการแต่งกายที่ขั้วยูอรรถเพศ การกอดจูบ การร่วมเพศ และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการดื่มสุราสถานเริงรมย์ อยู่ในบรรยากาศที่เป็นใจ สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ส่งผลให้วัยรุ่นมีการแสดงออกทางเพศได้ อาจจะเหมาะสมหรือไม่ก็ตามขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่วัยรุ่นเข้าไปมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบเพศสัมพันธ์ โครงสร้างทางสติปัญญาและประสบการณ์จากการสะสมของบุคคล ได้แก่ วุฒิภาวะมาตรฐานของผู้ปกครองบรรทัดฐานทางสังคม และประสบการณ์ทางเพศที่ได้รับมาก่อน รวมทั้งการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดาในเรื่องต่างๆ และการเรียนรู้จากบรรทัดฐานทางสังคมจากเพื่อนหรือจากสื่อมวลชนสิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลอยู่ในตัวของวัยรุ่นและพัฒนาขึ้นก่อตัวเป็นบุคลิกภาพส่วนตัวซึ่งจะเป็นตัวกำหนดและควบคุมพฤติกรรมแสดงออกในเรื่องเพศสัมพันธ์ทั้งหมดอีกทั้งเป็นหลักยึดเหนี่ยวภายในจิตสำนึกของบุคคลและสามารถที่จะแสดงออกมาในวิธีการดำเนินชีวิตในลักษณะของความรู้ความเชื่อเจตคติ ค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องเพศเหล่านั้น

2.1.5 แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคม

เจลเลส (Gelles, 1999 : 1-30) ได้วิเคราะห์ทฤษฎีทางสังคมวิทยา จิตวิทยาที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ ความรุนแรงในครอบครัว ดังต่อไปนี้

2.1.5.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theories)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม เสนอแนวคิดที่ว่าพฤติกรรมความรุนแรงมีที่มาจากกระบวนการเรียนรู้เด็กที่มีประสบการณ์ความรุนแรงที่บ้าน ทั้งการมีประสบการณ์โดยตรงจากการถูกทารุณ หรือการเห็นความรุนแรงจากพ่อแม่ มักมีแนวโน้มของการเป็นผู้กระทำความรุนแรงหรือตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงจากบุคคลอื่นเมื่อโตขึ้น เหตุเพราะครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่ซึ่งบุคคลเรียนรู้การแสดงบทบาทของความสัมพันธ์ระหว่างหญิง-ชายและบทบาทของพ่อแม่ ลูกเป็นสถาบันทางสังคมแรกที่บุคคลจะเรียนรู้วิธีการจัดการกับความเครียด วิกฤตการณ์ต่างๆ รวมทั้งเป็นแหล่งบ่มเพาะการยอมรับความรุนแรง หรือการมีแนวคิดใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา

2.1.5.2 ทฤษฎีสถานการณ์ทางสังคม (Social Situation/Stress and Coping Theory)

ทฤษฎีนี้พยายามอธิบายว่าทำไมจึงเกิดความรุนแรงขึ้นในสถานการณ์หนึ่งและไม่เกิดในอีกสถานการณ์หนึ่ง ความรุนแรงจะเกิดขึ้นได้ในสองปัจจัย ประการแรกเกิดจากสถานการณ์ ความเครียด และประการที่สอง การขาดแคลนทรัพยากรที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับตัวเมื่อเกิดความเครียดหรือในทางกลับกัน หมายถึงรวมถึงค่านิยมของการยอมรับความรุนแรงเพื่อขจัดความเครียด

2.1.5.3 ทฤษฎีอำนาจ (Resource Theory)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่าทุกระบบสังคมรวมทั้งครอบครัวใช้อำนาจในการบังคับควบคุม สังคมหรือบุคคลมีอำนาจมากเท่าใด ก็มักจะใช้กำลังในการบังคับควบคุมผู้อื่นมากเท่านั้น อย่างไรก็ตามบุคคลอาจใช้กำลังในการแสดงอำนาจด้วยเช่นกัน ดังนั้น สมาชิกที่ต้องการอยู่เหนือผู้อื่นในครอบครัวแต่มีการศึกษาน้อยกว่า มีตำแหน่งหน้าที่หรือรายได้ที่ต่ำกว่าภรรยา รวมทั้งขาดแคลนทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อาจใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือในการบังคับควบคุมเพื่อให้มีอำนาจเหนือผู้อื่นในครอบครัว ในขณะที่เดียวกันสมาชิกในครอบครัวหรือภรรยาที่มีแหล่งสนับสนุนทางสังคมหรืออำนาจน้อยกว่า อาจใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือในการตอบโต้ หรือป้องกันตัวเอง เป็นต้น

2.1.5.4 ทฤษฎีแลกเปลี่ยน (Exchange Theory)

ทฤษฎีนี้ยอมรับว่า ความรุนแรงในครอบครัวถูกกำหนดจากการประเมินผลได้ผลเสียจากการกระทำความรุนแรง พฤติกรรมความรุนแรงจะเกิดขึ้นเมื่อเห็นว่าการกระทำนั้นมีผลได้มากกว่าผลเสีย ด้วยเงื่อนไขที่ธรรมชาติ ครอบครัวเป็นเรื่องส่วนบุคคล หรือการที่องค์กรทางสังคม

อื่นๆ เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องน้อย รวมทั้งสังคมให้การยอมรับอำนาจ การบังคับ และเห็นชอบต่อการใช้ ความรุนแรง

2.1.5.5 ทฤษฎีสตรีนิยม (Feminist Theory)

ทฤษฎีสตรีนิยมเสนอว่า ความรุนแรงเป็นรูปแบบหนึ่งของปรากฏการณ์ของสังคมที่ ชายเป็นใหญ่ สาระสำคัญของทฤษฎีนี้เสนอว่า โครงสร้างทางสังคมเศรษฐกิจเอื้อประโยชน์ให้ชายมี อำนาจเหนือผู้หญิง และด้วยแนวคิดและโครงสร้างทางสังคมเช่นนี้ เอื้อประโยชน์ต่อการที่จะยอมรับ และใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือหนึ่งในการแสดงสถานะของสังคมที่ชายเป็นใหญ่

2.1.5.6 แนวคิดนิเวศวิทยา (Ecological Perspective)

แนวคิดนี้เชื่อว่าความรุนแรงเกิดจากปฏิสัมพันธ์ของปัจจัยระดับบุคคล ระดับสังคม จิตวิทยา และระดับสังคมวัฒนธรรม ทฤษฎีนี้เสนอว่า เด็กที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ ความพิการทาง อารมณ์ มีแนวโน้มที่จะเสี่ยงต่อการได้รับความรุนแรง ในขณะที่เด็กที่พ่อแม่ที่มีความเครียด หรือมี ปัญหาด้านบุคลิกภาพก็จะมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรงกับลูก สถานการณ์จะเลวร้ายมากยิ่งขึ้นหาก ครอบครัวนั้นไม่มีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรทางสังคมอื่นๆ รวมทั้งมีหน่วยงานทางสังคมที่จะให้การ สนับสนุนหรือช่วยเหลือครอบครัวที่มีปัญหาจำกัด

จากแนวคิดทฤษฎีข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า เงื่อนไขของความรุนแรงมีความเกี่ยวพัน กันในทุกระดับ ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล ครอบครัว สถานการณ์ และสังคมวัฒนธรรม โดยรากเหง้าของ ความรุนแรงคือวัฒนธรรมที่ถือว่าเพศชายเป็นใหญ่ เป็นปัจจัยที่จะก่อให้เกิดแนวโน้มความรุนแรงใน ครอบครัว ขณะเดียวกันลักษณะความเป็นปัจเจกของครอบครัวที่ต่างคนต่างอยู่ ทำให้บทบาทของ เครือญาติ ชุมชน หรือเครือข่ายทางสังคมจะเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลปกป้องความรุนแรงได้ น้อยลง ส่งผลให้ความรุนแรงนั้นเกิดซ้ำซาก สำหรับเงื่อนไขทางสถานการณ์ เช่น ความเครียด ความ ยากจน รวมทั้งปัจจัยส่วนบุคคล เช่นการมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ทักษะชีวิตที่ยอมรับ การกระทำความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

2.1.6 แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

2.1.6.1 กลยุทธ์ใหม่ในการป้องกันความรุนแรงในครอบครัว

วูล์ฟ และเจฟฟ์ (Wolfe and Jaffe, 1999 : 133) ศาสตราจารย์ภาควิชาจิตวิทยาและจิตเวช และผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาควิชาจิตวิทยาและจิตเวช มหาวิทยาลัยเวสเทิร์นออนแทรีโอ (University of Western Ontario) ได้ทำการศึกษากลยุทธ์ใหม่ในการป้องกันความรุนแรงในครอบครัวโดยพวกเขาได้เสนอกลยุทธ์การป้องกันความรุนแรงในครอบครัวใหม่ โดยใช้แนวทางการป้องกันด้านสาธารณสุขมาพัฒนาเป็นกลยุทธ์ใหม่ ทั้งการรณรงค์ให้รับทราบสาเหตุของปัญหาและการป้องกันความรุนแรงในครอบครัวอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

- 1) การป้องกันขั้นปฐมภูมิ ด้วยการลดการเกิดขึ้นของปัญหาความรุนแรงภายในครอบครัว
- 2) การป้องกันขั้นทุติยภูมิ โดยลดการแพร่ขยายตัวของปัญหาที่เกิดขึ้น
- 3) การป้องกันขั้นตติยภูมิ ด้วยการเข้าไปแทรกแซงเมื่อเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจะก่อให้เกิดอันตราย

ทั้งนี้ กองทุนป้องกันความรุนแรงในครอบครัว (Family Violence Prevention Fund, 2002 : 4-14) ได้ร่วมกับชุมชนในการเรียนรู้และเปลี่ยนความคิดในการกำหนดกลยุทธ์เพื่อป้องกันความรุนแรงในครอบครัว โดยได้กำหนดแนวทางการป้องกันความรุนแรงในครอบครัวของชุมชน ดังนี้

1) การสร้างความตระหนักรู้ถึงความรุนแรงในครอบครัวและการเปลี่ยนบรรทัดฐาน การสร้างความตระหนักรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นให้สมาชิกรับรู้ และเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยไม่เห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัวของคนครอบครัวที่จะพูดคุยกันเอง แต่สมาชิกจะต้องเต็มใจที่จะเสนอแนะและรับฟังข้อคิดเห็นที่แตกต่างเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจุดแข็งและความท้าทายของการสร้างความตระหนักรู้และการเปลี่ยนบรรทัดฐาน ได้แก่

- 1.1) ช่วยให้สมาชิกเข้าใจถึงสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นและผลกระทบที่เกิดต่อครอบครัวหรือชุมชน
- 1.2) สร้างบรรทัดฐานใหม่เกี่ยวกับความรู้และวิธีการป้องกันความรุนแรงในครอบครัว
- 1.3) สร้างจิตสำนึกในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงภายในครอบครัวด้วยการพูดคุยสนทนากัน
- 1.4) เป็นการปฏิเสธและการแยกตัวออกจากวงล้อมของความรุนแรงในครอบครัว

1.5) ตระหนักถึงการนำบรรทัดฐานใหม่ไปสู่การปฏิบัติ

2) เชื่อมโยงการให้บริการกับครอบครัวในชุมชน

โดยขั้นแรก คือ การให้บริการความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและการลดความรุนแรงในครอบครัวแก่สมาชิกในชุมชน ถัดไปคือการให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลครอบครัวหรือบุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือ ซึ่งจุดแข็งและความท้าทายของการเชื่อมโยงการให้บริการแก่ผู้อยู่อาศัยภายในชุมชน ได้แก่

- 2.1) สมาชิกภายในชุมชนได้รับการบริการตามความต้องการ
- 2.2) สร้างจุดเชื่อมโยงภายในชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการให้ความช่วยเหลือและเชื่อมต่อกับเครือข่ายทางสังคม
- 2.3) ชุมชนมีส่วนร่วมในการเอื้อมมือไปช่วยเหลือครอบครัวที่เป็นสมาชิกของชุมชน
- 2.4) การให้บริการดังกล่าวสามารถสนองตอบกับความต้องการในปัจจุบันของชุมชน โดยยังไม่ต้องสร้างความต้องการเพิ่มเติม

3) การเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและชุมชน

ส่วนใหญ่ชุมชนที่กองทุนฯ ไปทำงานจะเป็นชุมชนที่ยากจน มุมมองที่น่าจะเป็นเป้าหมายที่ยากที่สุดคือการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ที่จะเปลี่ยนแปลงเงื่อนไข เช่น ความยากจน ซึ่งจะนำไปสู่ความรุนแรง ในขณะที่เดียวกันก็ต้องให้ความช่วยเหลือที่พิเศษให้กับแต่ละครอบครัวซึ่งจุดแข็งของการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมและชุมชน ได้แก่

- 3.1) แนวทางนี้มุ่งเน้นความต้องการของชุมชนด้านความมั่นคง สุขภาพ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และความยุติธรรม
- 3.2) ให้ตระหนักว่าการล่วงละเมิดเด็ก, ความรุนแรงในครอบครัว และความรุนแรงในชุมชน เป็นปัญหาที่เชื่อมต่อกัน
- 3.3) ให้ตระหนักถึงการเชื่อมโยงระหว่างความรุนแรงและปัญหาอื่นๆ ของสังคม เช่น ความยากจน การเสื่อมสลายของชุมชนเมือง สารเสพติด จิตใจและร่างกาย ปัญหาสุขภาพ
- 3.4) การลดลงของปัญหาเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญมากที่สุด

4) การสร้างเครือข่ายภาวะผู้นำภายในชุมชน

การพัฒนาภาวะผู้นำเป็นงานที่สำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ดี ผู้นำจะสามารถช่วยสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว และเชื่อมโยงระหว่างการล่วงละเมิดเด็ก และความรุนแรงในครอบครัว ผู้นำจะระดมสมาชิกให้ดำเนินการการมีส่วนร่วมในกิจกรรมใหม่ในการระบุนสาเหตุและการป้องกันความรุนแรง การพัฒนาผู้นำใหม่ของแต่ละชุมชนยังช่วยให้มั่นใจได้ว่าจะมีการปฏิรูปที่ยั่งยืน โดยจุดแข็งและความท้าทายของการสร้างเครือข่ายภาวะผู้นำภายในชุมชน ได้แก่

4.1) ผู้นำชุมชนต้องใช้ข้อมูลและทักษะในการนำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันความรุนแรงในครอบครัว

4.2) สมาชิกในชุมชนสามารถวิเคราะห์ วางแผนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ และประเมินผลด้วยตนเอง

4.3) สมาชิกและชุมชนได้รับโอกาสในการเรียนรู้เพิ่มทักษะใหม่และใช้กับชีวิตส่วนตัวและชุมชน

4.4) บางครั้งผู้นำอาจเกิดความเหนื่อยหน่ายจากการทำงานมากเกินไป จึงควรเลือกผู้นำคนอื่นขึ้นมาแทนจึงเป็นความท้าทายในการพัฒนากลุ่มของผู้นำ

5) การบริการและความรับผิดชอบของสถาบันต่อความต้องการของชุมชน

การเปลี่ยนแปลงการมีส่วนร่วมของชุมชน จะมาจากการนำโดยชาวชุมชนผู้รู้ปัญหาและสาเหตุ แต่การเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนยังต้องเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษา ด้วยการสนับสนุนครอบครัวการปกป้องเด็กและชุมชน การร่วมมือกับองค์กรระดับรากหญ้าและวางคนในพื้นที่ยากลำบาก เพื่อการบริการทางสังคม โดยมีการยอมรับของบรรดาเจ้าหน้าที่และครอบครัวในท้องถิ่นเพิ่มขึ้นว่า ครอบครัวจะปลอดภัยเมื่อชุมชนมีส่วนร่วม รวมทั้งชุมชนเริ่มยอมรับว่า “ระบบ” ไม่ใช่ศัตรู ทั้งนี้ จุดแข็งและความท้าทายของการบริการและความรับผิดชอบของสถาบันต่อความต้องการของชุมชน ได้แก่

5.1) สร้างพลังสำหรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการล่วงละเมิด

5.2) ส่งเสริมการพัฒนาเสริมสร้างพลังอำนาจและความเป็นผู้นำ

5.3) ร่วมกับสมาชิกในชุมชนสร้างสรรค์เกี่ยวกับวิธีการที่ต้องการจะจัดการ

5.4) ทำทนายประชาชนที่มีความเต็มใจและสามารถที่ในการเปลี่ยนแปลงระบบของตนเอง

5.5) อันตรายของสมาชิกในชุมชนที่แท้จริง ได้แก่ โครงสร้างความเป็นผู้นำและกระบวนการตัดสินใจ

5.6) เนื่องจากระบบบริการทางสังคมยังไม่ได้รับการยอมรับของผู้นำที่อาศัยอยู่ในชุมชน ผู้ทำงานจะเสี่ยงต่อการไม่ได้รับการสนับสนุน

ซึ่งแนวคิดข้างต้นสอดคล้องกับการศึกษาของ ยงยุทธ แสนประสิทธิ์ และคณะ (2554 : 20) ที่ได้ศึกษารูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี โดยพบว่า การพัฒนารูปแบบการป้องกันปัญหา ดำเนินการใน 2 วงรอบ ได้แก่

1) วงรอบแรก พัฒนาผู้นำชุมชนและครอบครัวแกนนำ โดยผู้นำชุมชนมีความรู้ เข้าใจ และมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ปัญหา และครอบครัวแกนนำมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางบวก

2) วงรอบที่ 2 พัฒนาคอร์วลีเสี่ยงและแรงค์ในชุมชน โดยคนในชุมชนรับรู้และตื่นตัวในปัญหา และครอบครัวเสี่ยงบางส่วนเข้าใจปัญหาและมีแนวโน้มปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางป้องกันปัญหา

โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีในการดำเนินการ ได้แก่ สนับสนุนความรู้ (Knowledge) การพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานและทักษะปฏิสัมพันธ์ของผู้นำในการป้องกันปัญหา (Procedural and Interaction Skill) การสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อป้องกันปัญหา (Social Network) การสนับสนุนทางสังคมด้วยสถาบันทางศาสนา (Social Support or Culture Support) การพัฒนาศักยภาพบุคคลในด้านทักษะต่างๆ (Empowerment) การสร้างบทบาท (Role Model) การสนับสนุนทางสังคมด้วยเครือข่ายชุมชน (Social Support or Network Support) กระบวนการสื่อสารภายในชุมชน (Communication) และการสร้างความตระหนักให้กับชุมชน (Community Awareness)

ซึ่งผลจากการพัฒนารูปแบบการป้องกันปัญหา เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวผู้นำชุมชน ครอบครัวแกนนำ ครอบครัวเสี่ยง และประชาชนในชุมชนบางส่วน และรู้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือการป้องกันปัญหา และรูปแบบการใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ประกอบด้วย

1) เกิดการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจและตระหนักในปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

2) เกิดการมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติและสังเกต สะท้อนผล เพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของชุมชน

- 3) เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมที่สามารถป้องกันปัญหาในครอบครัวของตน
  - 4) เกิดบทบาทในสถานะครอบครัวเพื่อนำเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์กับบุคคลอื่นๆ ในชุมชน
  - 5) มีการรับรู้ในปัญหาและคิดในด้านบวกต่อการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
  - 6) มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านบวกเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
  - 7) ประชาชนรับรู้ เข้าใจและตื่นตัวในปัญหาและให้ความร่วมมือกับผู้นำชุมชนด้วยการให้ข้อมูลและเฝ้าระวังปัญหาความรุนแรงในครอบครัวต่อเนื่องไป
- ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำมาเป็นแนวทางในการวางกรอบในการวิจัยครั้งนี้ ดังตารางที่ 2.2

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ตารางที่ 2.2 รายละเอียดของรูปแบบการใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการพัฒนา	แนวคิดและทฤษฎี	ผลที่เกิดขึ้น	เงื่อนไขความสำเร็จ	ข้อพึงระวัง
ผู้นำชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจในสภาพปัญหาและวิธีการป้องกันปัญหาระหว่างกลุ่มผู้นำกับผู้เชี่ยวชาญ - พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้วยการทำกิจกรรมการมีส่วนร่วม 	<ul style="list-style-type: none"> - สันนิษฐานความรู้ (Knowledge) - การพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานและทักษะการป้องกันปัญหา - ปฏิสัมพันธ์ของผู้นำในการป้องกันปัญหา (Procedural Interaction Skill) - การสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อป้องกันปัญหา (Social Network) 	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจและตระหนักในปัญหาความรุนแรงในครอบครัว - มีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติและสังเกตสะท้อนผลเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องผสมผสานผู้นำที่เป็นทางการ และมีบทบาทรับผิดชอบงานชุมชนกับผู้นำชุมชนย่อย - มีอุดมการณ์และเข้าถึงประชาชนเข้าด้วยกัน - มีกิจกรรมที่สร้างข้อผูกมัดให้ผู้นำชุมชนต้องปฏิบัติร่วมกันจนสำเร็จตามเป้าหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - รมีทรัพยากรไม่เพียงพอ - กิจกรรมกระทบต่อการงานและชีวิตครอบครัว - ปกติ เนื่องจากกิจกรรมที่ผู้นำรับผิดชอบต้องต่อเนื่องและใช้เวลายาวนานจึงจะสำเร็จ

ตารางที่ 2.2 รายละเอียดของรูปแบบการใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว (ต่อ)

กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการพัฒนา	แนวคิดและทฤษฎี	ผลที่เกิดขึ้น	เงื่อนไขความสำเร็จ	ข้อพึงระวัง
ครอบครัว แกนนำ	<ul style="list-style-type: none"> - ให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชธรรม 4 - พัฒนาทักษะการสื่อสาร การควบคุมตนเอง และการปฏิบัติตนเพื่อลดความขัดแย้งด้วยกิจกรรมต่างๆ - มอบป้ายสัญลักษณ์ครอบครัวแกนนำ และติดตามผลในชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - การสนับสนุนทางสังคมด้วยสถาบันทางศาสนา (Social Support or Culture Support) - การพัฒนาศักยภาพบุคคลในด้านทักษะต่างๆ (Empowerment) - การสร้างบทบาท (Role Model) 	<ul style="list-style-type: none"> - เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดและพฤติกรรมที่สามารถป้องกันปัญหาในครอบครัวของตน - มีบทบาทในสถานะครอบครัวแกนนำเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์กับบุคคลอื่นๆ ในชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - มีวิทยากรที่สามารถถ่ายทอดความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับกลุ่มเป้าหมาย - มีกิจกรรมที่กระทำร่วมกันเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต - มีการกำหนดสถานะและบทบาทของความเป็นครอบครัวแกนนำ 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องเป็นครอบครัวเดี่ยวที่พร้อมเข้าร่วมกิจกรรมในฐานะครอบครัวต้นแบบและมีคามสามารถในการสื่อสารทำความเข้าใจกับคนอื่นๆ

ตารางที่ 2.2 รายละเอียดของรูปแบบการใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว (ต่อ)

กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการพัฒนา	แนวคิดและทฤษฎี	ผลที่เกิดขึ้น	เงื่อนไขความสำเร็จ	ข้อพึงระวัง
ครอบครัวเสี่ยง	<ul style="list-style-type: none"> - ปรับความคิดให้เป็นเชิงบวกเพื่อลดพฤติกรรมเสี่ยงโดยผู้เชี่ยวชาญ - ร่วมเวทีเสวนากับผู้นำและครอบครัวแกนนำ 	<ul style="list-style-type: none"> - การสนับสนุนความรู้ (Knowledge) - การสนับสนุนทางสังคมด้วยเครือข่ายชุมชน (Social Support or Network Support) 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการรับรู้ในปัญหาและคิดในด้านบวกต่อการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว - มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านบวกเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว 	<ul style="list-style-type: none"> - มีต้นแบบความสำเร็จเป็นตัวช่วยให้เห็น - มีการบูรณาการทรัพยากรในชุมชนและสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมจากบุคคลทุกระดับในชุมชน ด้วยการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องมีกระบวนการปรับความคิดในครอบครัวเสี่ยงให้สอดคล้องกัน - ก่อนที่จะร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกิจกรรมการเสวนา

ตารางที่ 2.2 รายละเอียดของรูปแบบการใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว (ต่อ)

กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการพัฒนา	แนวคิดและทฤษฎี	ผลที่เกิดขึ้น	เงื่อนไขความสำเร็จ	ข้อพึงระวัง
ประชาชนในชุมชน	<p>วิธีการพัฒนา</p> <ul style="list-style-type: none"> - เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อบุคคลและรณรงค์ผ่านช่องทางสื่อสารในชุมชน 	<p>แนวคิดและทฤษฎี</p> <ul style="list-style-type: none"> - กระบวนการสื่อสารภายในชุมชน (Communication) - การสร้างความตระหนักให้กับชุมชน (Community Awareness) 	<p>ผลที่เกิดขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนรับรู้เข้าใจ และตื่นตัวในปัญหา และให้ความร่วมมือกับผู้นำชุมชน - ด้วยการให้ข้อมูลและเฝ้าระวังปัญหาความรุนแรงในครอบครัวต่อเนื่องไป 	<p>เงื่อนไขความสำเร็จ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีสื่อบุคคลและสื่ออื่นๆ ที่มีประสิทธิภาพ - มีช่องทางการสื่อสารที่สามารถเข้าถึงประชาชนในวงกว้าง เช่น หอกระจายข่าว หรือวิทยุชุมชน 	<p>ข้อพึงระวัง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ต้องเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เกิดแรงต้านจากประชาชนอื่นเนื่องมาจากความคิดเห็นที่แตกต่างกันต่อเนื่องที่ลือออกไป

ที่มา : อยุทธ แส่นประสิทธิ์ และคณะ (2554 : 30)

2.1.6.2 แนวคิดศาสนากับการจัดการความรุนแรงในครอบครัว

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทางศาสนาในการจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวมาวิเคราะห์ เนื่องจากศาสนาเป็นสิ่งดีงามและเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ในแต่ละสังคมให้มีความยึดมั่นในการทำความดี โดยจากการเสวนาวิชาการ Family Forum ครั้งที่ 3 ในประเด็นเรื่อง “หลักคำสอนศาสนาคริสต์ อิสลาม กบกับการแก้วิกฤตครอบครัวไทย” ณ ห้องประชุม 2D บริษัท รักลูกแฟมิลี กรุ๊ป จำกัด ของศูนย์จัดการความรู้เพื่อครอบครัวเข้มแข็ง สถาบันรักลูก โดยการสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สรุปได้ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยคริสเตียน, 2550)

1) ศาสนาคริสต์ บาทหลวงวิชัย โกคทวี (มหาวิทยาลัยคริสเตียน, 2550) กล่าวถึง วิกฤติครอบครัวไทยในปัจจุบันว่า วิกฤตของครอบครัวไทยเป็นอาการวิกฤตทางสังคมไทย ไม่สามารถมองเฉพาะที่ครอบครัวได้ และวิกฤตทางสังคมจะต้องมองให้ตรงประเด็นจึงจะแก้ไขได้ ซึ่งวิกฤติดังกล่าวเป็นเพราะสังคมไทยขาดศีลธรรม ละเลย-ละทิ้งศีลธรรม ไม่ศรัทธาในธรรม โดยเอาผลประโยชน์เข้ามาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต และอาการของสังคมจะไปปรากฏในส่วนที่อ่อนแอของสังคม ก็คือ “ครอบครัว” และจะลงไปยังส่วนที่อ่อนแอในครอบครัว เช่น ในเด็ก ในผู้หญิง ซึ่งเป็นเหยื่อความรุนแรงของปัญหาในครอบครัว

สำหรับวิกฤตของสังคมที่เกิดขึ้น มี 2 สถาบันที่น่าเป็นห่วง คือ สถาบันการศึกษา เพราะปัจจุบันสถาบันการศึกษาให้ความรู้ที่มุ่งเน้นไปในเรื่องการประกอบอาชีพ การศึกษาไม่ได้ทำให้คนเป็นคนที่มีสมบูรณ์ ไม่ได้เน้นที่คุณค่าของวิชาที่เรียน ไม่ได้เน้นที่จรรยาบรรณวิชาชีพต่างๆ และสถาบันศาสนา ระบบทุนนิยมนำศาสนาเข้ามาหาผลประโยชน์ให้กับทุนนิยม ศาสนาก็ล้มที่จะทำหน้าที่ ล้มสร้างจิตสำนึกให้สังคม ล้มที่จะเตือนสติให้กับคนในสังคม ดังนั้นศาสนาต้องทำหน้าที่ในการเตือนสติให้กับคนในสังคม ต้องนำศีลธรรมกลับสู่ครอบครัวและสังคมให้ได้ มนุษย์กำลังเดินหลงเข้าไปในกระแสสังคม บริโภคนิยม ความสะดวกสบาย ความรวดเร็ว เมื่อหลงเข้าไปแล้วก็จะส่งกระทบต่อครอบครัว มนุษย์ไม่เคยได้ทบทวนเลยว่ามนุษย์เราเกิดมาเพื่ออะไร ดังนั้นเราจะต้องตั้งเป้าให้ได้ว่าเราเกิดมาเพื่ออะไร แถบทุกศาสนาจะสอนว่าอย่าเห็นแก่ตัว ศาสนาคริสต์บอกว่าให้เราเป็นผู้รับใช้ ให้เราเป็นคนเพื่อผู้อื่น ดังนั้นสาเหตุของวิกฤตเหล่านี้ ก็คือเรากำลังพลาดเป้า ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นสนับสนุนกับแนวคิดดังกล่าว ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาเป็นสิ่งที่ขัดเกลามนุษย์ให้มีความรู้ และตระหนักถึงสิ่งที่สังคมเห็นพ้องกันว่าเป็นสิ่งที่ถูก โดยเฉพาะศาสนาเป็นสิ่งที่จรรโลงจิตใจมนุษย์ให้เป็นผู้ที่มีความตระหนักคิดและยับยั้งชั่งใจในการที่จะกระทำ ความผิด

การแก้วิกฤตทางครอบครัว จึงต้องมองให้เห็นถึงต้นตอของปัญหา และเข้าไปแก้ไขตรงจุด โดยให้เราจะต้องดึงศีลธรรมกลับคืนสู่สังคม และมองสังคมเป็นเรื่องใหญ่ มองที่ครอบครัว มองที่ตัวของเราเอง แล้วตั้งใจที่จะนำศีลธรรมกลับคืนมาให้ได้ วิธีการก็คือการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายและพอเพียง บนพื้นฐานของธรรมะ ศีลธรรม เพราะหลักศาสนาทุกศาสนาสอนให้เราดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง และต้องดำเนินชีวิตพอเพียงอย่างมีความสุขด้วย การดำเนินชีวิตด้วยการพิจารณาไตร่ตรอง

พระเจ้าในแง่คริสตชน คือ หลักการสำคัญ ได้แก่ ความถูกต้อง ลึกลับ ความรัก อาจจะเปรียบกับพุทธ คือ ธรรมะ เป็นหลักการในการดำเนินชีวิต แต่ปัจจุบันเรากำลังทิ้งหลักการ ไม่มีใครสนใจว่าอะไรถูกอะไรผิด จึงทำให้เกิดการกระทำที่ผิดพลาดในชีวิต (มหาวิทยาลัยคริสเตียน, 2550)

ธงชัย ประดับชนานุรัตน์ (มหาวิทยาลัยคริสเตียน, 2550) กล่าวเสริมว่า ครอบครัวไทยอยู่ในชั้นล่อแหลมต่ออันตราย เรื่องที่ครอบครัวในสังคม ไทยยุคปัจจุบันกำลังประสบวิกฤตคือ ความคาดหวังในชีวิตสมรส ความเข้าใจในชีวิตคู่ที่ลดลง ความตั้งใจที่ลดลง ความเต็มใจที่จะร่วมกันแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นลดน้อยลง และความหวังใจที่จะให้เรื่องที่เกิดขึ้นผ่านไปด้วยดีก็ไม่เกิด เมื่อหมดหวังการให้อภัยก็จะไม่มีขึ้นในครอบครัว ต่างฝ่ายต่างสิ้นหวัง ก็จะเป็นเรื่องตัวใครตัวมัน

สภาพวิกฤตของสังคมไทยในปัจจุบัน เริ่มตั้งแต่เรื่อง การสื่อสารที่ลดลง การสื่อสารไม่เป็นและไม่เพียงพอ สิ่งก็ตามมาคือเกิดความขัดแย้งในเรื่องต่างๆ เช่น การเงิน หนี้สิน ญาติผู้ใหญ่ อาชีพ นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว ความขมขื่นใจ เราพบว่านิสัยใจคอของชายและหญิงที่ต่างกันสร้างความขมขื่นให้กันและกันมาก เกิดความเฉยชา นำไปสู่การหย่าร้าง การติดสื่ออินเตอร์เน็ต ความป่วยไข้ มีทั้งป่วยทางกาย ป่วยทางจิตและวิญญาณ(เกิดจากความเครียด ความวิตกกังวล) การผิดศีลธรรม ความไม่ซื่อสัตย์ ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และความผิดปกติทางเพศ (มหาวิทยาลัยคริสเตียน, 2550)

สำหรับศาสนามี 2 มิติ คือ ศาสนาที่เป็นตัวหนังสือ และศาสนาในใจซึ่งศาสนาในใจถือเป็นกลไกแรกที่คนได้นับถือและปฏิบัติสืบต่อกันมา แต่กาลเวลาทำให้คนเปลี่ยน คนเข้ามาทำลายระบบ กลายเป็นศาสนาทำหน้าที่อัยการ ทำหน้าที่เป็นตัวฟ้องว่าเราไม่ได้ทำตามศาสนาที่อยู่ในใจของเรา เมื่อมนุษย์เราไม่ทำตามศาสนาในใจ จึงต้องมีศาสนาที่เป็นตัวหนังสือขึ้นมา ส่วนทางออกของหลักศาสนากับการทำให้ครอบครัวเข้มแข็ง บาทหลวงวิชัย โภคทวีและ ธงชัย ประดับชนานุรัตน์ เสนอว่า ครอบครัวจะต้องตั้งใจ ตั้งมั่น เชื่อมั่นและมีเป้าหมายร่วมกัน ในการที่จะ

ดำเนินตามหลักศาสนาที่เรานับถือ ต้องเห็นคุณค่าในหลักคำสอนเมื่อมองชีวิตครอบครัวก็ต้องมองอีกชีวิตหนึ่งด้วย คือพ่อแม่จะอุทิศชีวิตทั้งหมดเพื่อลูก เมื่อเห็นครอบครัวเป็นชีวิต หน้าที่ของสามี-ภรรยาคือการทำให้เป็นชีวิตใหม่ให้ได้ เป็นหนึ่งเดียวกันให้ได้ แม้จะมีความแตกต่างกันก็ตาม ต้องทำชีวิตครอบครัวนี้มีชีวิตที่เจริญเติบโตและเป็นชีวิตที่สมบูรณ์ให้ได้ ทั้งสองจะต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันที่จะนำพาให้ครอบครัวเดินไปถึงเป้าหมายร่วมกัน (มหาวิทยาลัยคริสเตียน, 2550)

สิ่งที่ตรงกันข้ามกับความรักคือความเห็นแก่ตัว เพราะถ้าเราเห็นแก่ตัวแล้วเรารักไม่ได้ เมื่อเราแต่งงานกันแล้วให้หลักศาสนาเข้ามาเป็นหลัก ทำให้เราใกล้ชิดกันมากขึ้น เพราะเราสามารถเอาชนะความเกลียด ความแตกต่างเพราะความรัก เราเห็นอกเห็นใจเขา เคารพซึ่งกันและกัน เป็นการสาน 2 ชีวิตให้เข้าหากัน และกลายเป็นความรักที่แท้จริง เป็นความรักที่เราสามารถอุทิศชีวิตเราเพื่อกับคนอื่น และกลายเป็นพลังความรักที่ยิ่งใหญ่ (มหาวิทยาลัยคริสเตียน, 2550)

นอกจากนั้นในส่วนของภาครัฐ ชงชัย ประดับชนานุรัตน์ (มหาวิทยาลัยคริสเตียน, 2550) ยังเสนอว่า การที่จะทำให้คนเข้าใจ เข้าถึง เรื่องคุณค่าของหลักศาสนา แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนของตัวศาสนา ส่วนขององค์กรรัฐ และส่วนของภาคเอกชน เช่น ภาครัฐที่เกี่ยวข้องขอความร่วมมือกับองค์กรศาสนาทุกระดับ ทุกศาสนา ในการส่งเสริมหลักคำสอนศาสนาที่ช่วยให้ครอบครัวเข้มแข็งให้กับศาสนิกของตนและประชาชนทั่วไป ภาค รัฐช่วยเผยแพร่หลักคำสอนและโครงการต่างๆ หรือกิจกรรมของเครือข่ายองค์กรศาสนา ผ่านหน่วยงานราชการทุกแห่ง และให้ภาครัฐของกรมประชาสัมพันธ์ หรือ อ.ส.ม.ท. จัดสรรช่วงเวลาให้มีการเผยแพร่หลักคำสอนที่มีประโยชน์ต่อครอบครัว ทางสื่อของภาครัฐ ในส่วนขององค์กรศาสนาของทุกศาสนาที่ต้องเข้ามาดูแลระบบ หาช่องทางที่จะให้หลักศาสนาเข้าไปทำให้ครอบครัวเข้มแข็ง ปัญหาครอบครัวจะแก้ไขไม่ได้ถ้าครอบครัวไม่มีหลักธรรมยังขาดคุณธรรม

2) ศาสนาอิสลาม น้าฟ้าหรี "โหมหมาด (มหาวิทยาลัยคริสเตียน, 2550) ครูสอนศาสนาอิสลาม จ.พัทลุง กล่าวว่า ความดีของคนอยู่ที่คุณธรรม วิกฤตของครอบครัวไทยถือว่าเป็นวิกฤตระดับประเทศ ไปจนถึงระดับโลก ทุกประเทศขณะนี้กำลังเผชิญกับวิกฤตครอบครัวซึ่งตัวปัญหารากเหง้าของวิกฤตจริงๆ นั่นคือ วิกฤตทางด้านศรัทธา ด้านคุณธรรมและจริยธรรม คนขาดหลักธรรม การที่เราไม่มีหลักศาสนาก็จะตกเป็นทาสของอารมณ์ ทำอะไรตามอารมณ์ สุดท้ายก็จะตกเป็นทาสของวัตถุนิยม บริโภคนิยม ณ วันนี้ ผู้คนหันหลังให้ศาสนา และหันหน้าเข้าหากระแสสังคม กระแสบริโภคนิยม สังคมจึงเกิดปัญหาเช่นที่ทุกวันนี้

สาเหตุที่ทำให้คนไม่นำหลักศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นเพราะการขาดความตระหนัก ไม่ศุกงอมในความเชื่อ ในการเรียนรู้ และในการทำความเข้าใจ ก็มองว่าเราไม่ยึด

หลักศาสนาก็ไม่เห็นเป็นไร หลักเดิมคือมุสลิมต้องสร้างความเชื่อเหล่านี้ตั้งแต่เด็ก แต่ครอบครัวขาดการติดตามพฤติกรรม ละเอียด แม้หลักการจะดี แต่ถ้าไม่เห็นความสำคัญ และไม่ได้รับการฝึกฝนอบรมมาตั้งแต่เล็ก ก็ทำให้คนหลุดออกไปจากคำสอนจากที่เราเห็นว่าแม่แต่พ่อแม่เองก็ยังไม่ปฏิบัติตามหลักศาสนาเลย ไม่ว่าจะเป็นการละหมาด หรือการแต่งกายที่ไม่เป็นอิสลาม หรือการประพฤติปฏิบัติก็ยังไม่เป็นไปตามวิถีของชาวมุสลิม แต่เขายังมีความรู้สึกที่ว่าถ้าเป็นมุสลิมจะต้องเรียนศาสนา ความรู้สึกยังมีแม้ว่าตัวเองยังไม่พร้อมที่จะปฏิบัติ ซึ่งบุคคลประเภทนี้มีจำนวนมาก ก็จะส่งลูกเข้าเรียนในสถาบันที่มีการสอนหลักศาสนาอิสลาม เพื่อไม่ให้ลูกเป็นเหมือนกับพ่อแม่ แต่บางครอบครัวก็ไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ก็มี ทั้งนี้ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับพื้นฐานของแต่ละครอบครัว (มหาวิทยาลัยคริสเตียน, 2550)

ข้อห้าม หรือพฤติกรรมที่ผิดหลักศาสนา ที่ชาวมุสลิมไม่ควรทำ ได้แก่ ห้ามดื่มเหล้า ห้ามละเมิดเกียรติยศ หมายถึงห้ามนินทา ห้ามวิพากษ์วิจารณ์คนอื่น ห้ามโกหก ห้ามขาดการทำละหมาด ตื่นสายไม่ได้ เพราะเราเชื่อว่าการละหมาดคือการเข้าเฝ้าพระเจ้าเป็นเจ้า แต่จริงๆ แล้ว การละหมาดเพื่อทำให้จิตใจมีความสุข เกิดสมาธิ ขจัดความวิตกกังวลและความกังวลใจ ซึ่งการละหมาดจะทำให้ที่ไหนก็ได้ถ้าครอบครัวไหนที่ไม่นำหลักศาสนาอิสลามเข้าไปใช้ ครอบครัวนั้นก็เกิดปัญหาขึ้นทันที พ่อแม่ต้องให้ความสำคัญกับเรื่องศาสนาตั้งแต่ลูกยังเล็กๆ ต้องให้ลูกเข้าโรงเรียนสอนศาสนาตั้งแต่อายุ 6-7 ปี เด็กจะต้องได้รับการเรียนการสอนในด้านศาสนาตั้งแต่ ประถมศึกษาปีที่ 1-ประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อเข้ามัธยม ก็สามารถเลือกเรียนด้านสามัญควบคู่กับศาสนาอิสลาม เมื่อเข้ามหาวิทยาลัยก็สามารถเลือกเรียนได้ตามใจเด็ก ที่เป็นเช่นนั้นเพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมตามหลักคำสอนของศาสนา เพราะถ้าลูกไม่เรียนศาสนาในช่วงวัยนี้ โตขึ้นเขาก็จะไม่เข้าใจ ไม่รับศาสนา สุดท้ายเด็กก็จะมีปัญหาเพราะไม่มีหลักยึด ทำอะไรก็จะไม่กลัวบาป ถ้าชาวมุสลิมยึดมั่นเชื่อมั่นในหลักศาสนา วิถีชีวิตของชาวมุสลิมก็จะไม่เปลี่ยน เพราะหลักศาสนามีหลักที่สำคัญคือหลักศรัทธา เชื่อในเรื่องของบาป-บุญ เชื่อว่า พระผู้เป็นเจ้าติดตามเราทุกขณะ ซึ่งความเชื่อนี้เกิดขึ้นแล้วหลบเลี่ยงไม่ได้ ถ้าสถาบันครอบครัว ไม่มีหลักความเชื่อในศาสนาแล้วยากที่จะควบคุมครอบครัวให้อยู่ในหลักศาสนาได้ แต่เมื่อมองในสังคมมุสลิม ศาสนายังสามารถที่จะเข้ามาควบคุมดูแลครอบครัวได้ ถ้าชาวมุสลิมเข้าใจ ตระหนักรู้ และนำมาปรับใช้อย่างจริงจัง ในชุมชนเอง บทบาทของมัศยิดก็จะต้องตื่นตัวขึ้น ให้ผู้นำศาสนาเข้ามามีบทบาทหน้าที่มากขึ้น มีอำนาจในการตักเตือน ให้ชาวบ้านเห็นว่าผู้นำศาสนาก็มีบทบาทหน้าที่ มีความสำคัญในการตักเตือน ลงโทษกับคนที่กระทำผิดหลักศาสนา (มหาวิทยาลัยคริสเตียน, 2550)

จรัญ มะลูลีม (มหาวิทยาลัยคริสเตียน, 2550) อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวเสริมในเรื่องวิฤตศาสนากับครอบครัวว่า วิฤตที่เกิดขึ้นในมุสลิมนั้นไม่แตกต่างจากศาสนาอื่น ทุกวันนี้ชาวมุสลิมมีวิฤตในเรื่องความรู้สึกที่ไม่มั่นคงในชีวิต ชาวมุสลิมจะต้องเรียนศาสนาตั้งแต่เล็ก ๆ ได้รับการสอนตั้งแต่เรื่องศาสนบัญญัติ ซึ่งเป็นภาคบังคับ เพื่อให้รู้จักพระเจ้า คุณความดี บุญคุณคน และกตัญญูต่อประเทศชาติ สิ่งที่ไม่เปลี่ยนก็คือ หลักการศาสนา การถือศีลอด การไปประกอบพิธีฮัจจ์ การบริจาคทาน ซึ่งเป็นหลักการ แต่ที่วิฤตก็คือ ลูกหลานมุสลิมส่วนใหญ่มีปัญหาครอบครัวเนื่องมาจากพ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูก ครอบครัวไม่สามารถนำเอาหลักธรรมของศาสนามาใช้ในครอบครัวได้ เห็นแก่สังคม กระแสนิยม และความฟุ้งเฟ้อ ดังนั้นวิฤตในครอบครัวเป็นวิฤตที่มาจากขาดความศรัทธา การไม่เห็นคุณค่าของหลักคำสอน และการละเลย พ่อแม่ไม่สอนและฝากความหวังไว้ที่ครูฝ่ายเดียว

สำหรับทางออกหรือการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น คือ การให้มัสยิดเข้ามาทำหน้าที่ได้เต็มที่ ชุมชนให้การสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมด้านศาสนาในชุมชน มีกฎเกณฑ์ ข้อบังคับให้กับชาวมุสลิมในชุมชนในการปฏิศาสนกิจ มีการควบคุมสื่อ เปิดช่องทางให้ศาสนาเข้ามาใช้พื้นที่สื่อเพื่อเผยแพร่คำสอนตามหลักศาสนา ครอบครัวเข้ามาให้ความสำคัญ ดูแล และสนับสนุน หน่วยงานภาครัฐเข้ามาสนับสนุนงบประมาณในการส่งเสริมโครงการต่างๆ ที่ชุมชนได้จัดขึ้น ควบคุมสื่อไม่ดีและส่งเสริมสื่อดีให้เกิดขึ้นในสังคม ไม่ว่าจะอยู่ในศาสนาใด หลักคำสอนของแต่ละศาสนาก็สอนไม่แตกต่างกัน เราสามารถนำหลักศาสนามาปฏิบัติได้ หากครอบครัว คนทุกคน นำหลักศาสนามาปรับใช้กับการดำเนินชีวิต สังคมไทยก็จะสงบสุข ครอบครัวก็จะเข้มแข็ง (มหาวิทยาลัยคริสเตียน, 2550)

3) ศาสนาพุทธ พุทธ ปุณฺณ มุทฺติ มุทฺติ มุทฺติ (2554) ได้ศึกษาการจัดการความรุนแรงในครอบครัวเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า ในการจัดการความรุนแรงในครอบครัวเชิงพุทธบูรณาการของบุคคลหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับสถาบันครอบครัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ โรงพยาบาล หน่วยงานสาธารณสุข หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ในความดูแลของทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและเอกชนและที่สำคัญมาก คือ ผู้ผลิตสื่อด้านความบันเทิงต่างๆ ควรนำข้อปฏิบัติเชิงพุทธไปแผ่ขยายในภาคปฏิบัติ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคล และสังคม รวมทั้งบูรณาการเข้ากับแนวคิดแนวทางและการดำเนินการจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่มีอยู่แล้ว แต่ยังไม่พอเพียง โดย พุทธ ปุณฺณ มุทฺติ มุทฺติ (2554) ได้เสนอแนะการป้องกันการแก้ไขและการเยียวยาให้เป็นรูปธรรมดังต่อไปนี้

3.1) ร่วมกันสร้างค่านิยมพร้อมการลงมือปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตอย่าง “สันโดษ” เพื่ออยู่ร่วมกันในยุคโลกาภิวัตน์อย่างสงบสุข

3.2) ร่วมกันสร้างคุณค่าที่เท่าเทียมกันในความเป็นมนุษย์ทั้งเพศชายและเพศหญิงแต่ต้องไม่ปฏิเสธหรือบิดเบือนหน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบาทในครอบครัวชุมชนและสังคมรวมถึงต้องยอมรับความอ่อนแอกว่าในทางกายภาพของเพศหญิงที่เพศชายต้องไม่ใช่พละกำลังไปในทางข่มขู่หรือข่มเหงรังแก

3.3) ร่วมกันสร้างสัมพันธภาพแห่งความรักความเมตตากรุณาความปรารถนาดีที่สมคูลจากครอบครัวผู้สังคม โดยรวมนำสังคมไทยในแบบเอื้ออาทรเกื้อกูลมีน้ำใจและมิตรไมตรีต่อกันกลับมาจากการต่อสู้ทำสงครามแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจวัตถุและเงินตราสนองความโลภโดยหันมาส่งเสริมสนับสนุนการทำมาหากินดีด้วยการทำประโยชน์แก่คนในครอบครัวและผู้อื่นในสังคมร่วมกันส่งเสริมคนดีมากกว่าคนเก่งคนฉลาดแกมโกงแต่ไร้คุณธรรม

3.4) ร่วมกันใช้ความทันสมัยของสื่อทางการสื่อสารไปในทางสร้างสรรค์สัมพันธอันอบอุ่นดีงามในครอบครัวและสังคม โดยรวมเช่นการแผ่ขยายแนวคิดในการดำเนินชีวิตในครอบครัวและสังคมด้วยหลักพุทธธรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง การสื่อให้เห็นอุปนิสัยทางธรรมชาติที่ต่างกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงเพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าอกเข้าใจและเห็นใจกัน, ความไม่ยึดมั่นถือมั่นมองสิ่งต่างๆ บนความเปลี่ยนแปลงภายใต้กฎของไตรลักษณ์ที่สำคัญคือต้องไม่ใช่สื่อทันสมัยไปในทางก่อความกดดันความขัดแย้งความรุนแรงและความแตกสามัคคีระหว่างคนในครอบครัวและสังคมประโยชน์ของสื่อวิทยุและโทรทัศน์สามารถนำมาใช้ในการจัดรายการต่างๆ เพื่อเยียวยาบำบัดฟื้นฟูจิตใจแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับวงจรแห่งความรุนแรงในครอบครัวรวมถึงการให้ความรู้และแนวทางแก่ครอบครัวในการช่วยเหลือเยียวยาให้กำลังใจแก่สมาชิกผู้ถูกระทำรุนแรงได้ แทนการสื่อความรุนแรงในรูปแบบของความบันเทิงเรีงรมย์ต่างๆ เช่น ในละครและภาพยนตร์ เป็นต้น ตลอดจนร่วมมือกันในการเผยแพร่คำแนะนำตักเตือนในการใช้สื่ออย่างรู้เท่าทันในหมู่เยาวชนที่กำลังจะเติบโตเป็นอนาคตของครอบครัวและประเทศชาติ

3.5) ร่วมกันสร้างนิสัยการให้ความสำคัญกับการสื่อสารโดยตรงกับคนในครอบครัวด้วยความรักความเข้าใจและความมีเหตุผลรวมถึงการฝึกทักษะการฟังให้ลึกถึงสาส์น ของคนในครอบครัวคือฟังอย่างเปิดใจไม่มีอคติใดๆ แอบแฝงเมื่อมีปัญหาขัดแย้งก็ร่วมกันแก้ไขอย่างใจสงบเย็นมีเหตุผลใช้ปัญญาในการสืบหาสาเหตุแห่งความขัดแย้งเพื่อแก้ไขได้ตรงจุด

3.6) ร่วมกันกำจัดบรรทัดฐานที่ให้สิทธิ์อันถูกต้องตามกฎหมายหรือยกย่องชื่นชมความรุนแรงในครอบครัวพัฒนาพระราชบัญญัติกฎหมายครอบครัวไปในทางป้องกันแก้ไขและเยียวยาทั้งผู้ถูกระทำรุนแรงและผู้กระทำรุนแรงให้เข้มแข็งเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

3.7) ร่วมกันสร้างมาตรฐานในการฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการสังคม สงเคราะห์ในระดับของการช่วยแก้ไขและเยียวยาความรุนแรงในครอบครัวให้มีจิตอาสาเสียสละ อดทนเพื่อช่วยนำทั้งผู้ถูกระทำรุนแรงและผู้กระทำรุนแรงกลับสู่ครอบครัวและสังคม

3.8) ร่วมกันสร้างนิสัยในการเจริญสติภาวนาและการแผ่เมตตาเพื่อก่อให้เกิด ปัญญาและจิตใจที่อ่อนโยนในการดำเนินชีวิตในครอบครัวและสังคม โดยไม่ใช่กำลังเบียดเบียนกัน รู้เท่าทันและสามารถจัดการกับอารมณ์ต่างๆ ที่จะทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวและสังคมได้ อย่างมีสติสัมปชัญญะ

3.9) ผู้นำครอบครัวชุมชนและสังคมต้องพร้อมใจกันเป็นแบบอย่างที่ดี (Role model) ของคนในครอบครัวและสังคมการบูรณาการเชิงพุทธ

ด้าน วงเพชร คงจันทร์ (2555) ได้เสนอวิธีแก้ปัญหาคความรุนแรงในครอบครัวไว้ 2 วิธีคือ

1) วิธีแก้ปัญหาคความรุนแรงในครอบครัวทางด้านร่างกายและจิตใจ ได้แก่ ประพฤติตน อยู่ในศีลประพฤติดนอยู่ในธรรม และการพัฒนาจิตโดยวิธีคิดแบบพุทธธรรม

2) วิธีแก้ปัญหาคความรุนแรงในครอบครัวทางด้านโครงสร้างทางสังคมมี 3 อย่าง คือ ทางด้านสังคม ได้แก่ มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่และการ เสวนากับคนดี ทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ เว้นจากมีจลาอาชีวะและการดำเนินชีวิตอันเป็นเหตุให้เสีย ทรัพย์ดำเนินชีวิตโดยสุจริต และปัญหาหลักการแสวงหาทรัพย์ และหลักการใช้จ่ายทรัพย์ และ ทางด้านการศึกษา ได้แก่ การปรับความรู้ความเข้าใจให้ตรงกัน การฝึกฝนพัฒนาตนเอง

จากแนวคิดศาสนากับการจัดการความรุนแรงในครอบครัวข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็น สอดคล้องและสามารถสรุปได้ว่า การแก้วิกฤตทางครอบครัว ต้องมองเห็นถึงต้นตอของปัญหา และเข้าไปแก้ไขให้ตรงจุด โดยต้องนำศีลธรรมกลับคืนสู่สังคม ด้วยการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายและ พอเพียง บนพื้นฐานของธรรมะ ศีลธรรม เพราะหลักศาสนาทุกศาสนาสอนให้เราดำเนินชีวิตอย่าง พอเพียง และต้องดำเนินชีวิตพอเพียงอย่างมีความสุขด้วย การดำเนินชีวิตด้วยการพิจารณาไตร่ตรอง เปิดช่องทางให้ศาสนาเข้ามาหล่อหลอมพื้นฐานทางจิตใจของคนในครอบครัว โดยหน่วยงานภาครัฐ ต้องเข้ามาสนับสนุนงบประมาณในการส่งเสริม โครงการต่างๆ ที่ชุมชนได้จัดขึ้น ควบคุมสื่อไม่ดี และส่งเสริมสื่อดีให้เกิดขึ้นในสังคม สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาคความรุนแรงใน ครอบครัวสำคัญที่สุด คือ การสร้างความตระหนักรู้ถึงปัญหาคความรุนแรงในครอบครัว และ ผลกระทบที่เกิดขึ้น และเปลี่ยนบรรทัดฐานให้สมาชิกของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและ แก้ไขปัญหา เพื่อเชื่อมโยงการให้บริการให้ครอบคลุมทุกครอบครัวที่มีความต้องการ รวมทั้งปรับ

เปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคมของชุมชน โดยการลดเงื่อนไขที่จะนำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว ด้วยการสร้างเครือข่ายภาวะผู้นำและครอบครัวแกนนำ ให้มีความรู้ เข้าใจ มีทักษะในการคิด วิเคราะห์ปัญหา และร่วมพัฒนาครอบครัวเสี่ยงและการรณรงค์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางป้องกัน ร่วมกับองค์กรของภาครัฐรวมทั้งทุกคนในครอบครัว ต้องนำหลักศาสนามาปรับใช้กับการดำเนินชีวิต สังคมไทยก็จะสงบสุข ครอบครัวก็จะเข้มแข็ง

2.1.7 แนวคิดและยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดและยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบัน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย ดังนี้

2.1.7.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ.2547-2556

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2548ข : 4) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ.2547-2556 โดยกำหนดวิสัยทัศน์ที่ต้องการให้ครอบครัวมีความมั่นคงเข้มแข็งเป็นบ่อเกิดแห่งความสุข และสันติสุขเป็นแหล่งสร้างและปลูกฝังความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เต็มตามศักยภาพ มีคุณธรรมเป็นพลังของสังคม และมีบทบาทสำคัญสำหรับการดำเนินชีวิตให้เจริญเติบโต การคุ้มครองช่วยเหลือและการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กและเยาวชนให้สามารถมีความรับผิดชอบต่อตนเองและชุมชนได้อย่างเต็มที่ สามารถพึ่งตนเอง ได้สมาชิกเคารพในสิทธิของกันและกันอยู่กันด้วยความรักความเข้าใจการให้อภัย และมีความเอื้ออาทรมีความหนักแน่นอดทนมีความรับผิดชอบและรู้จักบทบาทหน้าที่ของตน โดยครอบครัวต้องรู้จักรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทยสามารถปรับตัวให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมโลก

ซึ่ง สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวได้กำหนดพันธกิจที่ให้ความสำคัญและสร้างจิตสำนึกร่วมกันพัฒนาสถาบันครอบครัว โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนป้องกันปัจจัยเสี่ยงที่บั่นทอนครอบครัวและคุ้มครองช่วยเหลือครอบครัวที่มีปัญหา รวมทั้งสนับสนุนทรัพยากรและพัฒนากลไกองค์กรและบุคลากรเพื่อพัฒนาสถาบันครอบครัว ตลอดจนพัฒนาและเผยแพร่กฎหมายและองค์ความรู้ด้านครอบครัว รวมทั้งได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ ที่มีเป้าประสงค์หลักเพื่อให้มีชีวิตที่เป็นสุขและปราศจากความรุนแรงพึ่งพาตนเองได้โดยมีอาชีพที่สุจริตและอาศัยหลักการของความพอเพียง และสามารถเลี้ยงลูกให้มีความสุขและมีพัฒนาการรอบด้านที่เหมาะสมตามวัยเป็น

พลังสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ ที่สามารถลดปัจจัยเสี่ยงและสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายและบั่นทอนครอบครัวพร้อมทั้งเพิ่มปัจจัยเกื้อหนุนและสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครอบครัวสำหรับครอบครัวที่มีปัญหาได้รับบริการการช่วยเหลือที่เหมาะสมจนสามารถกลับคืนสู่ภาวะปกติสร้างพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับครอบครัวให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงโดยมุ่งให้บุคลากรที่ทำงานด้านครอบครัวได้รับความรู้ทักษะและมีเจตคติที่ถูกต้องในการพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาครอบครัว รวมทั้งให้องค์กรทุกภาคส่วนมีการประสานและดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และสื่อมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารทั้งในรูปแบบและเนื้อหาสาระที่ถูกต้องและเหมาะสมเพื่อพัฒนาครอบครัว

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวมุ่งเน้นการพัฒนาสถาบันครอบครัวอย่างเป็นองค์รวมครอบคลุมทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวจำเป็นต้องคำนึงถึงแนวทางการดำเนินยุทธศาสตร์หลัก 4 แนวทาง ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์หลักการพัฒนาศักยภาพของครอบครัวแบบองค์รวม ประกอบด้วย (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2548ข : 5-6)

1.1) ยุทธศาสตร์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาครอบครัว โดยมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการจัดการศึกษาเกี่ยวกับครอบครัวทุกรูปแบบทั้งในและนอกระบบโรงเรียน รวมทั้งการศึกษาตามอัธยาศัยที่เหมาะสมและอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจสามารถถ่ายทอดค่านิยม จริยธรรมและคุณธรรมรวมทั้งมีเจตคติที่ดีในการดำเนินชีวิตครอบครัวที่มีความสุขและพึงพาตนเองได้ตระหนักรู้บทบาทหญิงชายเคารพสิทธิกันและกันมีค่านิยมความเป็นครอบครัวและจริยธรรมทางเพศตลอดจนการสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยในครอบครัว และเตรียมความพร้อมก่อนสร้างครอบครัวโดยเฉพาะก่อนแต่งงานและสำหรับคู่สมรสให้มีการวางแผนการดำเนินชีวิตครอบครัว รู้คุณค่าและรับผิดชอบปฏิบัติบทบาทหน้าที่ของตนตามสถานภาพของวงจรชีวิตในครอบครัวในฐานะสามีภรรยาพ่อแม่ลูกผู้ปกครองลูกป้า น้าอาและปู่ย่าตายาย รวมทั้งพัฒนาทักษะการสื่อสารเพื่อสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีดูแลเอื้ออาทรต่อกันและมีเวลาให้กับครอบครัว โดยอบรมเลี้ยงดูลูกหลานให้มีพัฒนาการสมดุรอบด้านและเหมาะสมตามวัยมีวินัยในตนเองรู้จักใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหาเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมรวมทั้งค่านิยมทางเพศมีทักษะชีวิตปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและพลเมืองดีที่สร้างสรรค์รู้จักสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบห่วงใยสังคมและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลกและส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวมีความรู้ทักษะและสามารถเอาใจใส่ดูแลสุขภาวะของสมาชิกในครอบครัวโดยเฉพาะที่เป็นผู้สูงอายุผู้พิการและผู้ป่วยเรื้อรังได้

1.2) ยุทธศาสตร์การสร้างสุขภาพของครอบครัว ด้วยการส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวตระหนักในความสำคัญของการมีสุขภาพองค์รวมตลอดช่วงชีวิตให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดีมีวิถีภาวะทางอารมณ์มีการปรับตัวตามวัยและสภาวะสังคม และส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะผู้ชายซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างสุขภาพครอบครัวด้วยตั้งแต่ก่อนสมรสระหว่างตั้งครรถ์การดูแลสุขภาพเด็กตามวัยและสุขภาพทางเพศทั้งในครอบครัวและในสังคมส่วนรวมด้วย เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวเข้าใจและรับผิดชอบเกี่ยวกับอนามัยเจริญพันธุ์อันหมายรวมถึงเพศศึกษาตามวัยสุขภาพพฤติกรรมทางเพศการมีบุตรและการวางแผนครอบครัว ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อมรวมทั้งอนามัยสิ่งแวดล้อมและบริการด้านสังคมเชิงรับและเชิงรุกให้เอื้อต่อการพัฒนาครอบครัวและชีวิตครอบครัว

1.3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของครอบครัวเพื่อความมั่นคง ด้วยการสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจของครอบครัวบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการทำมาหารายได้และจับจ่ายใช้สอยอย่างเหมาะสมรู้จักประหยัดและออมเพื่ออนาคตเป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่มีคุณภาพไม่ตามกระแสบริโภคนิยมและช่วยให้ครอบครัวสามารถสร้างงานและรายได้ อย่างซื่อสัตย์และรับผิดชอบต่อให้พ่อแม่และผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดีต่อเด็กและเยาวชนการฝึกทักษะอาชีพและพัฒนาฝีมือแรงงานรวมทั้งการแนะแนวอาชีพ โดยเฉพาะกับเยาวชนให้เกื้อกูลต่อการพึ่งตนเองและความมั่นคงของครอบครัว โดยให้รู้จักการสร้างงานและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมรวมทั้งตระหนักถึงความสำคัญและการเข้าถึงข้อมูลและสารสนเทศการตลาดและทักษะการบริหารจัดการ และการส่งเสริมการพัฒนาภูมิปัญญาไทยและเทคโนโลยีที่เหมาะสมรวมทั้งการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในการประกอบอาชีพ

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพครอบครัวแบบองค์รวมนั้น มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะของมนุษย์ให้มีเจตคติที่ดีในการดำเนินชีวิตครอบครัวที่มีความสุขและพึ่งพาตนเองได้และตระหนักบทบาทหญิงชายเคารพสิทธิกันและกันมีค่านิยมความเป็นครอบครัวและจริยธรรมทางเพศที่ดีงาม รวมทั้งคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ของตนตามสถานภาพของวงจรชีวิตในครอบครัวในการสร้างความอบอุ่นและการอบรมเลี้ยงดูบุตร หลาน ให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพของประเทศ โดยมีเป้าหมายรองที่ต้องการพัฒนาสุขภาพของมนุษย์ให้เป็นอย่างเหมาะสมและตามวัยของการเจริญพันธุ์ โดยมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจของครอบครัวแบบเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐาน

2) ยุทธศาสตร์หลักการสร้างหลักประกันคุ้มครองทางสังคมของครอบครัวประกอบด้วย (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2548ข : 7-8)

2.1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาการบังคับใช้กฎหมายและระเบียบข้อบังคับ เพื่อให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและบัญญัติกฎหมายให้สอดคล้องกับแนวคิดด้านสิทธิเด็กสิทธิสตรีและสิทธิมนุษยชนให้มีมาตรการทางการเงินการคลังเพื่อส่งเสริมสนับสนุนครอบครัวเช่นการลดหย่อนภาษีในการเลี้ยงดูบุตรให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวที่มีสมาชิกเป็นผู้พิการและผู้สูงอายุและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวร่วมมือกันให้ความช่วยเหลือและให้บริการทางกฎหมายแก่ครอบครัวที่มีปัญหาและหรือกำลังมีปัญหา รวมทั้งการให้ความรู้เบื้องต้นด้านกฎหมายแก่ครอบครัวทั่วไป รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ด้วยการวางแผนประสานงานและทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และการบูรณาการความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับครอบครัวไว้ในระบบการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทตลอดจนการให้ความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ครอบครัวตั้งวางระวางและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนเผยแพร่กฎหมายกฎระเบียบต่างๆ ที่ว่าด้วยครอบครัวอย่างกว้างขวาง

2.2) ยุทธศาสตร์การลดปัจจัยเสี่ยงด้านครอบครัว ด้วยการจัดระบบสวัสดิการสังคมพื้นฐานเพื่อความมั่นคงของครอบครัวรวมถึงการจัดบริการรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กในหน่วยงานหรือสถานประกอบการและศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน และการขยายบริการให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาที่จำเป็นแก่ครอบครัวรวมทั้งบริการสุขภาพจิตและบริการแนะแนวแก่กลุ่มเสี่ยงต่างๆ รวมทั้งการเสริมสร้างและสนับสนุนให้ครอบครัวมีกิจกรรมร่วมกันในด้านศาสนา ศิลปะ ดนตรี กีฬา งานอดิเรก นันทนาการ และกิจกรรมชุมชนที่สร้างสรรค์อย่างสม่ำเสมอ และสนับสนุนให้หน่วยงานและผู้บังคับบัญชาผู้บริหารหรือนายจ้างคำนึงถึงความสำคัญของครอบครัวของผู้ใต้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่พนักงานหรือลูกจ้างและสนับสนุนคุณภาพชีวิตของครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้โอกาสสมาชิกได้อยู่ร่วมกัน ตลอดจนสร้างระบบเฝ้าระวังเตือนภัยสำหรับครอบครัวและเด็กกลุ่มเสี่ยงประเภทต่างๆ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม

2.3) ยุทธศาสตร์การช่วยเหลือและแก้ไขครอบครัวที่มีปัญหา โดยสร้างเครือข่ายการแจ้งเหตุสำหรับครอบครัวรวมทั้งเด็กและเยาวชนที่ต้องการความช่วยเหลือและจัดหาสถานที่พักฉุกเฉินชั่วคราวพร้อมบริการที่เข้าถึงได้ง่ายและทันทั่วถึง และจัดบริการช่วยเหลือขั้นพื้นฐานที่จำเป็นบริการแนะแนวเชิงจิตวิทยาและเชิงกฎหมายรวมทั้งบริการในรูปแบบต่างๆ โดยอาศัยระบบเครือข่ายครอบครัวระบบเครือข่ายและการทำงานมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีทุกภาคส่วน รวมถึงการพัฒนากระบวนการติดตามผลของการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครอบครัวสามารถทำหน้าที่ได้

ต่อไปกำหนดมาตรการจูงใจสำหรับอาสาสมัครหรือผู้ดูแลสมาชิกในครอบครัวที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ

2.4) ยุทธศาสตร์การป้องกันและขจัดความรุนแรงในครอบครัว ด้วยการสร้างเสริมความรู้และทักษะการสื่อสารในครอบครัวเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว พร้อมทั้งรู้จักจัดการกับปัญหาโดยหลีกเลี่ยงวิธีการรุนแรงแต่ใช้เหตุผลและวิธีเชิงสันติ การให้การศึกษากับสมาชิกครอบครัวและชุมชนเรื่องบทบาทหญิงชายและการสร้างความสัมพันธ์อันดีเพื่อลดละเลิกการใช้ความรุนแรงและตระหนักถึงผลกระทบต่อสังคมทุกระดับของการกระทำความรุนแรงในครอบครัว การใช้เครือข่ายชุมชนในการเฝ้าระวังการกระทำความรุนแรงในครอบครัวให้มีกลไกการประสานงานเพื่อให้ความช่วยเหลือคุ้มครองโดยวิธีสหวิชาชีพอย่างครบวงจรแก่ผู้ถูกกระทำโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กสตรีและผู้สูงอายุและผู้กระทำ รวมทั้งสนับสนุนให้สื่อทุกประเภทเสนอเรื่องที่สร้างสรรค์และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกในครอบครัวและกำกับดูแลสื่อทุกชนิดไม่ให้นำเสนอสื่อที่มีลักษณะส่งเสริมความรุนแรงรุนแรงทำให้ความรู้ความเข้าใจเพื่อสร้างค่านิยมและเจตคติที่ถูกต้องแก่ประชาชนทั่วไปและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและขจัดความรุนแรงในครอบครัว และใช้กระบวนการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการแก้กฎหมายพัฒนากระบวนการยุติธรรมและการเสริมสร้างเจตคติที่ถูกต้องของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัว ที่จะรณรงค์ลดละเลิกอบายมุขและยาเสพติดรวมทั้งปัจจัยด้านครอบครัวซึ่งเป็นต้นเหตุของความรุนแรง

ผู้วิจัยมีความเห็นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์หลักการสร้างหลักประกันคุ้มครองทางสังคมของครอบครัว ที่เน้นการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ด้วยการบูรณาการความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับครอบครัวไว้ในระบบการศึกษาทุกระบบและทุกประเภทตลอดจนการให้ความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว พร้อมทั้งรู้จักจัดการกับปัญหาโดยหลีกเลี่ยงวิธีการรุนแรงแต่ใช้เหตุผลและวิธีเชิงสันติ การให้การศึกษากับสมาชิกครอบครัวและชุมชน รวมทั้งใช้กระบวนการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ครอบครัวตระหนักและปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง รวมถึงการจัดระบบสวัสดิการสังคมพื้นฐานเพื่อความมั่นคงของครอบครัว ที่สมาชิกสามารถได้อยู่ร่วมกันตลอดจนสร้างระบบเฝ้าระวังเตือนภัยสำหรับครอบครัว โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเครือข่ายการแจ้งเหตุสำหรับครอบครัว รวมทั้งอาศัยระบบเครือข่ายครอบครัวระบบเครือข่ายและกรณีมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีทุกภาคส่วน

3) ยุทธศาสตร์หลักการสร้างระบบกลไกบริหารจัดการให้เกื้อหนุนความเข้มแข็งของครอบครัว ประกอบด้วย (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2548ข : 9-10)

3.1) ยุทธศาสตร์การส่งเสริมสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาครอบครัว ด้วยการส่งเสริมและพัฒนาสื่อทุกประเภทรวมทั้งสื่อมวลชนให้สร้างสรรค์โดยให้ครอบครัวเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้รวมถึงการให้ความรู้ชีวิตครอบครัวตามวงจรชีวิตครอบครัวในแต่ละช่วงเช่นบทบาทการเป็นพ่อแม่ที่ดีการเป็นผู้บริโภคที่ดีไม่ฟุ้งเฟ้อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวการสร้างความตระหนักในคุณค่าของครอบครัวไทยและบทบาทหน้าที่ของครอบครัวการปรับเปลี่ยนค่านิยมและความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับครอบครัวและบทบาทหญิงชาย และการสนับสนุนให้ครอบครัวและประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบสื่อ โดยเฉพาะสื่อที่สร้างปัจจัยเสี่ยงรู้จักเลือกรับเลือกใช้รู้เท่าทันการโฆษณาและเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว รวมทั้งกำกับดูแลและตรวจสอบสื่อทุกประเภทรวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไม่ให้นำเสนอสื่อที่มีพิษภัยโดยเฉพาะต่อเด็กและเยาวชนในลักษณะกระตุ้นทางเพศและสร้างความรุนแรงทั้งทางเพศร่างกายวาจาและจิตใจ

3.2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพบุคลากรเกี่ยวกับการพัฒนาครอบครัว โดยมุ่งเน้นการสนับสนุนให้มีการผลิตบุคลากรที่ทำงานด้านครอบครัวโดยมีการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนรวมทั้งมีมาตรการประกันคุณภาพ และการสร้างเสริมศักยภาพของบุคลากรที่ทำงานด้านครอบครัวอยู่แล้วอันหมายรวมถึงผู้ทำงานด้านเด็กปฐมวัยเด็กเยาวชนครอบครัวผู้สูงอายุผู้พิการกลุ่มครอบครัวผู้ด้อยโอกาสและครอบครัวที่ประสบปัญหาทางสังคมด้วยการให้การศึกษาด้านครอบครัวทุกประเภทและทุกรูปแบบตลอดจนมีมาตรการประกันคุณภาพ รวมทั้งส่งเสริมการผลิตบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในรูปแบบและแขนงวิชาที่สัมพันธ์กับครอบครัวและการพัฒนาครอบครัว เพื่อสร้างความตระหนักเรื่องจริยธรรมคุณธรรมระบบค่านิยมเจตคติที่ถูกต้องต่อการพัฒนาครอบครัวในกระบวนการผลิตและพัฒนาบุคลากร และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านครอบครัว เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและสร้างเครือข่ายองค์กรวิชาชีพและองค์กรอื่นๆที่ทำงานสัมพันธ์กับการพัฒนาครอบครัว

3.3) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการด้านครอบครัว โดยมุ่งสร้างความเข้มแข็งของกลไกในระดับชาติและในระดับท้องถิ่นเพื่อสร้างแนวร่วมประสานความร่วมมือและระดมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนรวมทั้งองค์กรของรัฐองค์กรเอกชนองค์กรธุรกิจสถาบันการศึกษาสถาบันศาสนาสถาบันครอบครัวอาสาสมัครองค์กรชุมชนและประชาชน และพัฒนาระบบข้อมูลและใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์ในการวางแผนการประเมินผลและการพัฒนาครอบครัวเด็กและเยาวชนในทุกระดับ รวมทั้งการแสวงหาและจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น และมุ่งพัฒนาตัวบ่งชี้ในทุกระดับและใช้ตัวบ่งชี้ในการวางแผนติดตาม ประเมินผลและพัฒนาครอบครัวโดยให้มีการประเมินตัวบ่งชี้เป็นระยะๆ เพื่อสร้างระบบติดตามงาน และระบบประเมินผลโดยให้ประเมินนโยบายและแผนฉบับนี้เมื่อครบสองปีครึ่งและปลายปีที่ห้า และสนับสนุนกลไกระดับชาติให้ทำหน้าที่บริหารจัดการแผนยุทธศาสตร์นี้ให้บังเกิดผลและให้มีการรายงานสถานการณ์ครอบครัวต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งประชาชนเป็นระยะๆ

3.4) ยุทธศาสตร์การศึกษาวิจัยพัฒนาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาครอบครัว โดยปรับปรุง และพัฒนาระบบการเก็บและวิเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับครอบครัวที่สามารถใช้ประโยชน์ในทุก ระดับและสนับสนุนหน่วยงานวิชาการประสานเครือข่ายด้านวิจัยและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาครอบครัวรวมทั้งเด็กและเยาวชน รวมถึงการสนับสนุนการวิจัยที่มีคุณภาพแบบสห วิทยาการ โดยให้เพิ่มการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและนำผลการวิจัยมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งใน ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ ตลอดจนสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ความรู้จากผลการวิจัยด้าน ครอบครัวที่เชื่อถือได้ให้แก่หน่วยงานทุกภาคส่วนและโดยเฉพาะสำหรับประชาชนเพื่อให้เข้าใจง่าย และนำไปใช้ในการพัฒนาครอบครัว

สำหรับยุทธศาสตร์หลักการสร้างระบบกลไกบริหารจัดการให้เกื้อหนุนความ เข้มแข็งของครอบครัว ผู้วิจัยมีความเห็นสนับสนุนที่ให้สื่อทุกประเภท รวบรวมติดตามข้อสังคม โดย สร้างความตระหนักในคุณค่าของครอบครัวไทยและบทบาทหน้าที่ของครอบครัว และมุ่งเน้นการ สร้างความตระหนักเรื่องจริยธรรม คุณธรรมระบบค่านิยมส่วนการพัฒนาศักยภาพบุคลากรเกี่ยวกับการ พัฒนาครอบครัวนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นการยากที่จะสร้างบุคลากรด้านดังกล่าว ที่จะมาให้ความรู้หรือแนะนำการบริหารจัดการด้านครอบครัว ซึ่งครอบครัวที่เกิดความรุนแรงส่วนใหญ่เป็น ครอบครัวที่มีคุณภาพชีวิตต่ำ แต่การแสวงประโยชน์จากสถาบันทางศาสนาหรือสถาบันการศึกษา ที่ ประชาชนทุกกลุ่มในสังคมไทยให้การยอมรับ สำหรับยุทธศาสตร์การศึกษาวิจัยพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาครอบครัวนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรเน้นการวิจัยที่จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อสังคมไทย ได้จริง เพราะการเผยแพร่งานวิจัยแต่ไม่อธิบายวิธีการนำไปปฏิบัติอย่างง่ายๆ ให้ประชาชนรู้ และ เข้าใจ ก็จะไม่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จได้

4) ยุทธศาสตร์หลักการพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายทางสังคมเพื่อพัฒนาครอบครัว ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างครอบครัวเป็นสุขชุมชนเข้มแข็งสังคมมีคุณภาพ โดยเน้นส่งเสริมบทบาท ของชุมชนในการสร้างความรักความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวและ ระหว่างครอบครัวกับชุมชนและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาครอบครัว

และชุมชนรวมทั้งสนับสนุนบทบาทการมีส่วนร่วมของครอบครัวในชุมชนและให้ครอบครัวและชุมชนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างครอบครัวและชุมชน ตลอดจนสนับสนุนชุมชน หมายรวมถึง องค์กรชุมชน องค์กรประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการ หน่วยงานเอกชน โรงงานสถานประกอบการ เป็นต้น ให้มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยเฉพาะด้านสวัสดิการครอบครัว เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาครอบครัวอย่างต่อเนื่อง ที่จะสามารถสนับสนุนส่งเสริมให้ครอบครัวมีพลังในการสร้างสังคมที่มีคุณภาพจากปัญหาสถานการณ์ครอบครัวการพัฒนาดัชนีครอบครัวของหน่วยงานต่างๆ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2548ข : 11) โดยผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว ที่เน้นการสร้างเครือข่ายการพัฒนาครอบครัวในสังคมไทยทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ที่เชื่อมโยงกับชุมชน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด จนถึงระดับประเทศ ซึ่งในส่วนตัวผู้วิจัยเห็นว่าครอบครัวดั้งเดิมของสังคมไทยในอดีตมีความเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายในทุกๆ ระดับอยู่แล้ว แต่เกิดการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างทางสังคม และเศรษฐกิจ จึงทำให้ความสัมพันธ์เชื่อมโยงดังกล่าวหดหายไปจากสังคมไทย

2.1.7.2 แผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ได้กำหนดแผนพัฒนาสตรีที่มีเป้าประสงค์ให้คนในสังคมมีการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของการเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์มีความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายมีเจตคติที่เอื้อต่อการส่งเสริมบทบาทของหญิงและชายในการร่วมพัฒนาประเทศสตรีได้รับโอกาสในการพัฒนาและมีส่วนร่วมในสังคมวัฒนธรรมเศรษฐกิจการเมืองการบริหารและการปกครองอย่างเต็มที่ทั้งให้สตรีได้รับการคุ้มครองทางสุขภาพมีความมั่นคงในชีวิตและร่างกายและเข้าถึงบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของสตรี โดยมีเป้าหมายหลักของแผนฯ ได้แก่ เด็กเยาวชนหญิงและชายมีเจตคติที่เอื้อต่อการเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์และความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายสัดส่วนของสตรีในภาคการเมืองและการบริหารเพิ่มขึ้นสตรีได้เข้าถึงบริการต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะบริการสุขภาพอนามัยของสตรีอัตราการรู้ความรุนแรงต่อสตรีลดลงสตรีมีส่วนร่วมและรับผลประโยชน์จากเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2550 : 14-15)

โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์หลักที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างและปรับเปลี่ยนเจตคติของสมาชิกในสังคม (เด็กเยาวชนหญิงและชาย) เพื่อเพิ่มโอกาสให้สตรีมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารส่งเสริมสุขภาพและสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์สตรีเสริมสร้างความมั่นคง

ในชีวิตและร่างกายและมีส่วนร่วม และตระหนักถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันที่มีส่วนร่วมกันในการสร้างครอบครัวอบอุ่นชุมชนเข้มแข็งและประเทศชาติพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักดังกล่าวได้ และได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหญิงและชายให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์และความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย และเพื่อส่งเสริมและเปิดโอกาสให้สตรีได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพเพื่อให้สตรีได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของสตรี

รวมทั้งได้กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายคนในสังคมมีการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของการเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์มีเจตคติที่เอื้อต่อการส่งเสริมบทบาทของหญิงและชายในการร่วมพัฒนาประเทศทั้งหญิงและชายได้รับความเป็นธรรมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขสตรีได้รับโอกาสในการพัฒนาศักยภาพและเพิ่มพลังในตนเองมีส่วนร่วมทางสังคมวัฒนธรรมเศรษฐกิจการเมืองการบริหารและการปกครองอย่างเต็มที่และเต็มศักยภาพ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2550 : 14-15)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของการเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์มีความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายมีเจตคติที่เอื้อต่อการส่งเสริมบทบาทของหญิงและชายในการร่วมพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคมโลกในการพัฒนาสิทธิของสตรีให้เท่าเทียมกับบุรุษเพศ ซึ่งในอดีตถึงแม้สตรีไทยจะเป็นช้างเท้าหลัง แต่เมื่อเกิดเหตุกลับขึ้นก็สามารถจับอาวุธขึ้นต่อสู้ปกป้องถิ่นฐานของตนเองได้เยี่ยงบุรุษเพศ ที่ได้จารึกไว้ในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย

2.1.7.3 ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งในครอบครัว

เมื่อวันที่ 14 กันยายน พ.ศ.2553 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ.2553-2557) โดยประกาศเป็นนโยบายรัฐบาลและมอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องตามที่กระทรวงสาธารณสุขเสนอ สำหรับร่างนโยบายฯ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์การพัฒนางานอนามัยการเจริญพันธุ์ 6 ยุทธศาสตร์ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2553 : 34)

1) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างครอบครัวใหม่และเด็กรุ่นใหม่ให้เข้มแข็ง และมีคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวเข้มแข็งสร้างครอบครัวใหม่ที่มีคุณภาพโดยการมีส่วนร่วมของสังคมและเพื่อให้การตั้งครรภ์และการคลอดทุกรายมีความพร้อมทารกและเด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างมีคุณภาพ โดยคำนึงถึงด้านกาย จิตสังคมและสติปัญญา

2) ยุทธศาสตร์ส่งเสริมให้คนทุกเพศทุกวัยมีพฤติกรรมอนามัยการเจริญพันธุ์และสุขภาพทางเพศที่เหมาะสมและปลอดภัย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มวัยได้เรียนรู้ มีเจตคติพฤติกรรมอนามัยการเจริญพันธุ์และสุขภาพทางเพศที่เหมาะสมและรับผิดชอบ

3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการอนามัยการเจริญพันธุ์และสุขภาพทางเพศที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้โรงพยาบาล โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีขีดความสามารถในการจัดบริการและเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถจัดบริการที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารจัดการงานอนามัยการเจริญพันธุ์และสุขภาพทางเพศแบบบูรณาการมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การดำเนินงานอนามัยการเจริญพันธุ์และสุขภาพทางเพศเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการบูรณาการและเกิดการผสมผสานการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

5) ยุทธศาสตร์การพัฒนากฎหมาย กฎและระเบียบเกี่ยวกับงานอนามัยการเจริญพันธุ์และสุขภาพทางเพศมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากฎหมาย กฎและระเบียบเพื่อคุ้มครองสิทธิการเจริญพันธุ์และสุขภาพทางเพศ

6) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและการจัดการองค์ความรู้เทคโนโลยีอนามัยการเจริญพันธุ์และสุขภาพทางเพศมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีระบบเฝ้าระวังสถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์และสุขภาพทางเพศระดับชุมชนจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศด้านอนามัยการเจริญพันธุ์และสุขภาพทางเพศระดับจังหวัดและส่วนกลางและพัฒนานวัตกรรมและการจัดการองค์ความรู้ด้านอนามัยการเจริญพันธุ์และสุขภาพทางเพศ

ในยุทธศาสตร์การพัฒนา “ครอบครัวเข้มแข็ง” คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกำหนดกลยุทธ์ ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2553 : 34)

1) การปลูกฝังค่านิยมของครอบครัวอบอุ่น โดยให้การศึกษาเพื่อให้บุคคลในครอบครัวเห็นความสำคัญของการสื่อความรัก ความเข้าใจต่อกัน มีความเอื้ออาทร

2) พัฒนาแหล่งความรู้และเครือข่ายเกี่ยวกับครอบครัวศึกษา ที่ประชาชนมีโอกาสเข้าถึงได้ง่ายเพื่อการมีเจตคติที่ดีต่อการสร้างสรรค์ครอบครัว ด้วยการเรียนรู้บทบาทหน้าที่ที่ตนพึงมีต่อครอบครัวการตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างแบบอย่างที่ดี เพื่อถ่ายทอดจากรุ่นพ่อแม่ไปสู่รุ่นลูกหลาน รวมทั้งการบำรุงรักษาสัมพันธภาพในครอบครัว

3) สร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อการพัฒนาความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยเน้นกิจกรรมสาธารณะหรือกิจกรรมที่มีค่าใช้จ่ายต่ำเพื่อให้โอกาสครอบครัวได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึงและได้

กำหนดสถาบันหลักและภาคร่วมรับผิดชอบ ได้แก่ สถาบันครอบครัว ประชาชน สถาบันการศึกษา สถาบันการศาสนา รวมทั้งองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนและสื่อ

ผู้วิจัยเห็นว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติฉบับที่ 1 และยุทธศาสตร์การพัฒนาครอบครัวเข้มแข็ง ของคณะรัฐมนตรีมีมติข้างต้น เป็นการนำยุทธศาสตร์หลักการพัฒนาศักยภาพของครอบครัวแบบองค์รวม ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะของมนุษย์ให้มีเจตคติที่ดีในการดำเนินชีวิตครอบครัวที่มีความสุขและพึ่งพาตนเองได้และตระหนักรู้บทบาทหญิงชาย เคารพสิทธิกันและกันมีค่านิยมความเป็นครอบครัวและจริยธรรมทางเพศที่ดีงาม และยุทธศาสตร์หลักการสร้างหลักประกันคุ้มครองทางสังคมของครอบครัวที่เน้นการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ด้วยการบูรณาการความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวกับครอบครัวไว้ในระบบการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทตลอดจนการให้ความรู้ด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวพร้อมทั้งรู้จักจัดการกับปัญหาโดยหลีกเลี่ยงวิธีการรุนแรงแต่ใช้เหตุผลและวิธีเชิงสันติ รวมทั้งยุทธศาสตร์หลักการพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายทางสังคมเพื่อพัฒนาครอบครัวที่เน้นการสร้างเครือข่ายการพัฒนาครอบครัว ของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว มาพัฒนาต่อยอดเป็นนโยบายของรัฐ ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนานโยบายที่เหมาะสม

2.1.7.4 วิเคราะห์พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550

เนื่องจาก ปัญหาการแก้ไขการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมีความละเอียดอ่อนซับซ้อน เกี่ยวพันกับบุคคลใกล้ชิดมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการทำร้ายร่างกายระหว่างบุคคลโดยทั่วไปการใช้มาตรการทางอาญาดำเนินตามประมวลกฎหมายอาญามุ่งบังคับกับการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงไม่เหมาะสมเนื่องจากกฎหมายอาญามีเจตนารมณ์ที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดหรือปกป้องคุ้มครองผู้ที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวดังนั้นการมีกฎหมายคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวจึงมีความเหมาะสมกว่าการใช้กระบวนการทางอาญาเพราะสามารถกำหนดรูปแบบวิธีการและขั้นตอนที่มีลักษณะแตกต่างจากการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไปโดยให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกลับตัวและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวไว้ได้ประกอบกับเด็กเยาวชนและบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 ขึ้นมาบังคับใช้ในสังคมไทย (ราชกิจจานุเบกษา, 2550)

สุเทพ โชคบุญธิยานนท์ (2557) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์กฎหมายเพื่อกำหนดแนวทางการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตาม พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งพบว่า กระบวนการในการกำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์หรือประกาศกระทรวงตามบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ. ซึ่งต้องใช้เวลาค่อนข้างนานทำให้การทำงานไม่สามารถเชื่อมโยงเป็นระบบได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและภายใต้บริบทของแต่ละหน่วยงานซึ่งมีภารกิจและกรอบกฎหมายอื่นเป็นแนวทางปฏิบัติมีผลต่อการตีความและการสร้างความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ของแต่ละฝ่ายแต่ละหน่วยงานและท้ายสุดของผลคือการขาดประสิทธิภาพของการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

สุเทพ โชคบุญธิยานนท์ (2557) มีความเห็นว่า พ.ร.บ. คุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ.2550 เป็นกฎหมายที่ถูกบัญญัติขึ้นภายใต้แนวคิดนิติศาสตร์สังคมวิทยาถือการสร้างกฎหมายให้เป็นกลไกของการปกป้องผลประโยชน์ของส่วนรวมโดยมีเป้าหมายในการดำเนินงานให้เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งกำหนดว่า “เด็กเยาวชนและบุคคลในครอบครัวมีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม...” เป็นกระบวนการยุติธรรมทางเลือกโดยพิจารณาจากพฤติการณ์แห่งคดีและความยินยอมพร้อมใจของเหยื่อและผู้กระทำประกอบกันส่วนกรณีการกระทำที่มีลักษณะอุกฉกรรจ์มีโทษร้ายแรงก็สามารถใช้วิธีการของกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักตามปกติได้เพื่อทำให้เกิดการเยียวยาชดเชยความเสียหายและคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพในครอบครัวเน้นที่การศึกษาเรียนรู้การเยียวยาเหยื่อการบำบัดผู้กระทำและการเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้นโดยเน้นการมีส่วนร่วมโดยตรงของเหยื่อและผู้กระทำซึ่งทั้งสองต่างร่วมกันใช้พื้นที่พูดคุยกันอย่างสันติผู้อื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (อาทิเช่น นักวิชาชีพญาติพี่น้องหรือผู้แทนจากชุมชน) จะต้องตระหนักว่า “ความรุนแรงในครอบครัวมีลักษณะเป็นพลวัต”

ในส่วนของการขับเคลื่อนกฎหมายให้มีผลบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากระบบงานและขั้นตอนการทำงานที่มีความชัดเจนแล้วการสร้างบุคลากรและกลไกเสริมการทำงานก็นับเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรซึ่งถือเป็นผู้ขับเคลื่อนงานในทุกระบบทุกขั้นตอน โดยเฉพาะพนักงานเจ้าหน้าที่พนักงานสอบสวนและพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีฐานะเทียบได้ไม่ต่ำกว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ตาม พ.ร.บ. ถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญทั้งในบทบาทเป็นผู้ให้บริการผู้ประนีประนอมเป็นผู้ประสานหน่วยงานเป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางปฏิบัติมาตรการคุ้มครองวิธีการบรรเทาทุกข์แล้วยังมีส่วนในการเป็นผู้สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ทุกภาค

ส่วนเพื่อให้กฎหมายมีการบังคับใช้ได้สัมฤทธิ์ผลตามเจตนารมณ์แต่ยังมีปัญหาในเรื่องการตีความที่ไม่สอดคล้องกันไม่ได้มุ่งเน้นวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมในบางบทบาทมีบุคลากรหลายฝ่ายหลายหน่วยงานถูกกำหนดให้ปฏิบัติซึ่งในแง่ดีคือมีคนปฏิบัติงานจำนวนมากขึ้นแต่ในทางตรงกันข้ามก็มีผู้ปฏิบัติหน้าที่นั้นๆจำนวนมากอาจทำให้เกิดการเกี่ยงงานการปฏิเสธงานหรือการทำงานที่ซ้ำซ้อน (สุเทพ โสคนุญชยานนท์, 2557)

ในขณะเดียวกัน ผู้ประสานงานเอง ก็เกิดความสับสนหรือประสานงานตามสะดวก ทำให้การเชื่อมต่อข้อมูล หรือกระบวนการทำงานไม่ต่อเนื่อง ได้รับความรู้และมุมมองที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ทำให้สังคมไม่ต้องการเข้าไปข้องเกี่ยว และไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ระยะเวลาในการปฏิบัติตามข้อตกลงที่เกิดจากการไกล่เกลี่ย อาจไม่เพียงพอต่อการปรับพฤติกรรมของผู้กระทำ ทั้งยังขาดหน่วยงานที่เหมาะสมในการประสานการจัดการ และรองรับการดำเนินงานเพื่อปรับพฤติกรรมผู้ถูกระทำจึงควรมีการพัฒนาเครื่องมือและผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับและนำไปใช้โดยทั่วไปอาทิคู่มือการปฏิบัติงานที่ต้องสอดคล้องกับกฎกระทรวงและระเบียบต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนดและเชื่อมโยงกระบวนการทำงานของแต่ละหน่วยได้ชัดเจนเป็นระบบรวมถึงการจัดให้มีกลไกเพื่อการแลกเปลี่ยนความรู้การปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญสาขาต่างๆ (สุเทพ โสคนุญชยานนท์, 2557)

จากที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบันมาวิเคราะห์ เพื่อหาความสอดคล้องของยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับการลดความรุนแรงในครอบครัว ได้ตามตารางที่ 2.3 ดังนี้

ตารางที่ 2.3 สรุปวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การลดความรุนแรงในครอบครัว

ยุทธศาสตร์การ พัฒนาสถาบัน ครอบครัว พ.ศ. 2547-2556	แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผน พัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่ง ชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)	ยุทธศาสตร์การ พัฒนานามัยการ เจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553-2557)	กรอบแนวคิดการ พัฒนามนุษย์ ค.ศ.1994 “ความมั่นคงของ มนุษย์ด้าน ครอบครัว”	แนวทางการ เสริมสร้างความ เข้มแข็งให้กับ ครอบครัว
1. สร้าง จิตสำนึก ร่วมกันพัฒนา สถาบัน	1 ให้มีความรู้ ความเข้าใจคุณค่า ความเป็นมนุษย์ และความเสมอ	1. ส่งเสริมสถาบัน ครอบครัวให้เข้ม แข็งทั้งกาย จิต สังคมและสติ ปัญญา	1. ความรักใคร่ ปรองดอง	1. สร้างความ พร้อมทั้งด้าน ร่างกายสุขภาพ อนามัยจิตใจ
ครอบครัว โดยเฉพาะเด็ก และเยาวชน ป้องกันปัจจัย เสี่ยงของครอบ ครัวและ คุ้มครอง ช่วยเหลือครอบ ครัวที่มีปัญหา	ภาวะระหว่างหญิง และชาย			อายุและระดับ ความรู้การมีวุฒิ ภาวะ
2. สนับสนุน ทรัพยากรและ พัฒนากลไก องค์กรและ บุคลากรเพื่อ พัฒนาสถาบัน ครอบครัว	2. เปิดโอกาสให้ สตรีได้มีส่วน ร่วมในการพัฒนา อย่างเต็มศักยภาพ	2. ส่งเสริมให้ทุก วัยมีพฤติกรรมและ สุขภาพทางเพศที่ เหมาะสมปลอดภัย	2. ความรับผิดชอบ และปฏิบัติ ตามบทบาท หน้าที่	2. มีความ สัมพันธ์เป็น หนึ่งเดียวกัน ภายใน ครอบครัว

ตารางที่ 2.3 สรุปวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การลดความรุนแรงในครอบครัว (ต่อ)

ยุทธศาสตร์การ พัฒนาสถาบัน ครอบครัว พ.ศ. 2547-2556	แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผน พัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่ง ชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)	ยุทธศาสตร์การ พัฒนานามัยการ เจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553-2557)	กรอบแนวคิดการ พัฒนามนุษย์ ค.ศ.1994 “ความมั่นคงของ มนุษย์ด้าน ครอบครัว”	แนวทางการ เสริมสร้างความ เข้มแข็งให้กับ ครอบครัว
3. พัฒนาและ เผยแพร่ กฎหมายและ องค์ความรู้ด้าน ครอบครัว	3. ให้สตรีได้รับ การพิทักษ์และ คุ้มครองสิทธิ มนุษยชนของ สตรี	3. ส่งเสริมหน่วย งานให้มีจิตความ สามารถให้บริการ ที่มีคุณภาพ	3. การเคารพและ ให้เกียรติซึ่งกัน และกัน	3. มีขรवास 4
		4. บูรณาการงาน อนามัยการเจริญ พันธุ์และสุขภาพ ทางเพศให้เป็นไป ในทิศทางเดียวกัน	4. การไม่ใช้ความ รุนแรงในทุก รูปแบบ	4. มีกิจกรรม ร่วม กัน
		5. พัฒนากฎหมาย กฏและระเบียบ		5. สื่อสารกัน ด้วยเหตุผล แก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์
		6. จัดระบบเฝ้า ระวังสถานการณ์ อนามัยการเจริญ พันธุ์และสุขภาพ ทางเพศ		6. ปรับบทบาท ระหว่างชาย หญิงให้เป็น เพื่อนคู่คิดร่วม ตัดสินใจ

ตารางที่ 2.3 สรุปวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การลดความรุนแรงในครอบครัว (ต่อ)

ยุทธศาสตร์การ พัฒนาสถาบัน ครอบครัว พ.ศ. 2547-2556	แผนพัฒนาสตรี ในช่วงแผน พัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่ง ชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)	ยุทธศาสตร์การ พัฒนานามัยการ เจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553-2557)	กรอบแนวคิดการ พัฒนามนุษย์ ค.ศ.1994 “ความมั่นคงของ มนุษย์ด้าน ครอบครัว”	แนวทางการ เสริมสร้างความ เข้มแข็งให้กับ ครอบครัว
				7. ปรับบทบาท ค่านิยม โดยเฉพาะใน การเลี้ยงดูอบรม เด็ก

ที่มา : สรุปวิเคราะห์โดยผู้วิจัย

จากตารางที่ 2.3 ผู้วิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการลดความรุนแรงในครอบครัวมีความสอดคล้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยสรุปได้ ดังนี้

1) สร้างจิตสำนึกและค่านิยมการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความรักใคร่ปรองดอง ความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย การเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ความเป็นหนึ่งเดียวกันภายในครอบครัว ร่วมกันคิดร่วมกันตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ไม่ใช้ความรุนแรง

2) พัฒนากลไกการมีส่วนร่วมในครอบครัวตามบทบาทหน้าที่และการมีพฤติกรรมและสุขภาพทางเพศที่เหมาะสมปลอดภัย

3) พัฒนากลุระเบียบและกฎหมายการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของสตรี

4) บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอนามัยการเจริญพันธุ์และสุขภาพทางเพศให้มีขีดความสามารถในการให้บริการที่มีคุณภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.1.8 แนวคิดครอบครัวที่เข้มแข็ง

วิกฤตการณ์ต่างๆ ในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ครอบครัวเป็นเหตุผลที่จะนำไปสู่ปัญหาครอบครัวและผลกระทบกลับสู่สังคมขยายผลถึงประเทศชาติ จึงเป็นผลสะท้อนให้สถาบัน

ครอบครัวจำเป็นต้องมีพลังเข้มแข็ง เพื่อที่จะป้องกันแก้ไข ตลอดจนฝ่าฟันอุปสรรคที่มากกระทบต่อครอบครัวและความเป็นเอกภาพของครอบครัวไว้พลังความเข้มแข็งของครอบครัวดังกล่าวนี้จะเป็นเสมือนเกราะป้องกันสมาชิกของครอบครัวให้พ้นจากอันตรายและภัยต่างๆ รวมทั้งเป็นการเตรียมคุณภาพที่ดีให้กับประชาชนของสังคมอีกด้วย

2.1.8.1 ลักษณะของครอบครัวที่มีความเข้มแข็ง

โศภา ซปีลมันน์ และคณะ (2534 : 25) ได้กล่าวถึงลักษณะของครอบครัวที่มีความเข้มแข็งว่าควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

1) การชื่นชมคุณค่าของสมาชิกในครอบครัวการตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกัน ในครอบครัวควรจะได้มีการแสดงออกอย่างชัดเจนให้เห็นคุณค่าของแม่และของลูกแสดงความชื่นชมพอใจในตัวแม่และลูกขณะเดียวกันลูกก็แสดงความรู้สึกที่ดีต่อพ่อแม่เช่นกัน การชื่นชมคุณค่าของคนในครอบครัวจะเป็นรากฐานสำคัญของความอบอุ่นและความมั่นคงในครอบครัวยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นการหล่อหลอมสมาชิกของสังคมให้มีทัศนคติมองสังคมในแง่ดีด้วย

2) การมีเวลาอยู่ร่วมกันสมาชิกในครอบครัวที่มีคุณภาพจะมีเวลาร่วมกันในการแบ่งปันความรู้สึกที่ดีร่วมกันในกิจกรรมที่จัดขึ้นและเป็นกิจกรรมที่ทุกคนพอใจจะร่วมกันมิใช่เพราะการบังคับเช่นการรับประทานอาหาร โดยพร้อมหน้ากันการสนุกสนานรื่นเริงร่วมกันทัศนจรออกกำลังกายร่วมกัน เป็นต้น

3) การมีพันธะต่อความสุขและสวัสดิภาพของครอบครัวร่วมกันในเชิงลักษณะของการส่งเสริมซึ่งกันและกันให้เกิดความสุขและสวัสดิภาพที่ดีเป็นการห่วงใยกันและกันอย่างแท้จริงชีวิตปัจจุบันมักไม่มีเวลาว่างทุกคนควุ่นวายกับการทำงานหรือการเรียนของแต่ละคน ครอบครัวที่มีคุณภาพที่เราพบก็จะประสบปัญหานี้ด้วยแต่ถ้าทุกคนในครอบครัวเหล่านี้จะมานั่งลงพร้อมหน้ากันและเล่าให้คนทั้งครอบครัวฟังว่ากิจกรรมที่วุ่นวายของแต่ละคนนั้นมีอะไรบ้างและเป็นอย่างไรบ้างด้วยวิธีนี้แสดงให้เห็นว่าโดยแท้จริงแล้วเวลาไม่ได้เป็นอุปสรรคของการห่วงใยสวัสดิภาพของกันและกันในครอบครัว

4) มีการติดต่อสื่อสารกันเป็นอย่างดีควรมีการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอและเป็นไปอย่างเปิดเผยจริงใจมีความไว้วางใจต่อกันและเรื่องที่จะละเว้นการกล่าวถึงไม่ได้ก็คือครอบครัวทุกครอบครัวย่อมมีเรื่องขัดแย้งทะเลาะกันครอบครัวที่มีคุณภาพก็เช่นกันแต่สำหรับครอบครัวเหล่านี้คนในครอบครัวจะนำความขัดแย้งออกมาพูดกัน ไม่ปกปิดไม่เก็บไว้ในใจแต่พยายามที่จะร่วมรับความรู้สึกของกันและกันและพยายามหาทางเลือกทางแก้ไขที่จะดีที่สุดสำหรับทุกคนเราอาจเรียกวิธีการนี้ว่าใช้ความขัดแย้งไปในทางสร้างสรรค์ก็ว่าได้

5) การมีศรัทธาต่อศาสนาไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดคนในครอบครัวจะมีความศรัทธาต่อศาสนานั้นในระดับสูงมักจะมีกิจกรรมทางศาสนาด้วยกันเช่น ไปเข้าโบสถ์ทุกวันอาทิตย์พร้อมกัน หรือเข้าวัดฟังพระเทศน์ร่วมกันในหลายครอบครัวที่พบอาจมีส่วนจัดตั้งองค์กรทางศาสนาเช่นสร้างวัดหรือเป็นธุระให้กับกิจกรรมทางศาสนาเป็นต้นการที่คนในครอบครัวมีศรัทธาต่อศาสนาจะช่วยทำให้มีสติมีความอดทนต่อกันมีการให้อภัยต่อผู้อื่นสูงระงับความโกรธได้เร็วและรู้จักที่จะช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมซึ่งเป็นพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม

6) การมีความสามารถจัดการกับวิกฤติการณ์ในครอบครัวได้อย่างดีคุณสมบัติข้อนี้จะเป็นการสกัดกั้นและป้องกันปัญหาสังคมได้เป็นอย่างดีคนในครอบครัวจะร่วมกันต่อสู้ปัญหาแทนที่จะทอดทิ้งหรือแตกแยกไปคนละทิศและทางพวกเขาจะให้ความสำคัญซึ่งกันและกันและร่วมกันคลี่คลายปัญหาได้ในที่สุด

สอดคล้องกับแนวคิดของ สุรพล พยอมแย้ม (2548 : 202) ที่ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความเข้มแข็งในครอบครัวไว้ว่า ครอบครัวที่เข้มแข็งหมายถึงครอบครัวที่สมาชิกแต่ละคนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดีมีความสามารถที่จะดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมและมีความสุขทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวอย่างสม่ำเสมอสามารถเผชิญอุปสรรคและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กอดดาร์ด (Goddard, 1999) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องคุณสมบัติที่ครอบครัวเข้มแข็งควรมีไว้ว่า

1) สมาชิกของครอบครัวควรดูแลเอาใจใส่กันและกันและรู้จักชื่นชมยินดีต่อกันและกัน (Caring and appreciation) ความเข้มแข็งของครอบครัวควรประกอบด้วยบรรยากาศของความรักความเข้าใจความเอาใจใส่ซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิกในครอบครัวมีการให้อภัยเมื่อสมาชิกคนใดได้ทำผิดพลาดไปการรู้จักขอโทษสำนึกความผิดการแบ่งปันการช่วยเหลือมีเจตคติและทัศนคติต่อกันและกันในแง่บวกและที่สำคัญไปกว่านั้น คือ การใช้เวลาอย่างมีคุณภาพต่อสมาชิกอย่างสม่ำเสมอเช่นการรับประทานอาหารเย็นร่วมกันการพูดคุยด้วยการสื่อสารที่ดีสมาชิกวัยเด็กย่อมต้องการเวลาจากบิดามารดาต้องการมีสิ่งสุนทรีย์และนันทนาการร่วมกันกับบิดามารดาและต้องการให้บิดามารดาปฏิบัติต่อเขาด้วยความรักและเมตตากรุณาและบิดามารดาและสมาชิกผู้สูงวัยย่อมต้องการความสนใจการเอาใจใส่ดูแลจากสมาชิกในวัยเยาว์เช่นกัน

2) สมาชิกของครอบครัวควรมีสัจจะที่ดีเป็นเครื่องผูกพันต่อกัน (Commitment) ครอบครัวเข้มแข็งย่อมรักษาสัจจะ คือ ความจริงใจ ไม่โกหกหลอกลวง มีความซื่อสัตย์มั่นคง เป็นการสร้าง

ความไว้วางใจระหว่างสมาชิกของครอบครัว ซึ่งความไว้วางใจย่อมมีเหตุผลและผลกระทบต่อความรู้สึกจริงใจ ความหวังจินตนาการความรักความเจริญก้าวหน้าในชีวิตเมื่อความไว้วางใจระหว่างสมาชิกของครอบครัวถูกทำลายย่อมเกิดความทุกข์ความซึมเศร้าและความปรารถนาหรือความต้องการทางด้านอื่นๆ ในทางลบและรักษาสิ่งที่ดีงามของครอบครัวไว้เช่นสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อการเรียนรู้ที่จะรักษาขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีศาสนาหรือแม้แต่ข้อปฏิบัติที่ดีและปฏิบัติต่อกันเป็นประจำในครอบครัวการศึกษาประวัติของตระกูลประวัติศาสตร์ของชุมชนของตนนับเป็นหนทางหนึ่งที่สามารถธรรโลงความรักความอบอุ่นสร้างความใกล้ชิดให้สมาชิกของครอบครัวเกิดความผูกพันภาคภูมิใจและมีความปลอดภัยและมั่นคงทางจิตใจได้

3) สมาชิกในครอบครัวควรมีการสื่อสารที่ดีต่อกัน (Communication) ครอบครัวที่เข้มแข็งย่อมมีวิธีการสื่อสารถ่ายทอดความผูกพันความรู้สึกที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวด้วยกันและกับสังคมภายนอกการรู้จักเอาใจใส่การให้คำแนะนำและยินดีเป็นที่ปรึกษาเมื่อสมาชิกเผชิญปัญหากับการตัดสินใจและมีแนวทางสันติที่จะจัดการกับปัญหา

4) สมาชิกของครอบครัวควรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและกันและแผ่ขยายสู่ชุมชน (Community and family ties) ครอบครัวเข้มแข็งจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและกันในหมู่สมาชิกรวมถึงญาติพี่น้องของครอบครัวเดิมมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนบ้านสังคมอื่นๆ และรู้จักแสดงความใกล้ชิดกับสังคมที่เกี่ยวข้องในแนวทางที่เหมาะสมสัมพันธ์ที่ดีดังกล่าวจะเห็นผลชัดเจนยามเมื่อครอบครัวต้องเผชิญกับปัญหาซึ่งอาจต้องขอรับความช่วยเหลือด้านต่างๆ เพื่อให้ครอบครัวสามารถสามารถยืนหยัดต่อไปได้โดยไม่ล่มสลายโดยง่ายอันอาจส่งผลกระทบต่อสมาชิกวัยเด็กของครอบครัว

5) สมาชิกของครอบครัวควรรู้จักแบ่งเวลาให้กันและกัน (Time together) การมีกิจกรรมร่วมกันจะช่วยให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกันเป็นความผูกพันทางจิตใจให้เกิดพลังที่เข้มแข็งแม้ว่าบิดามารดาจะเป็นผู้นำครอบครัวที่สำคัญแต่สมาชิกวัยเด็กก็ควรได้รับการยอมรับได้รับความเมตตาจากบิดามารดาในการอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดีมีเหตุผลจากการศึกษาพบว่าครอบครัวเข้มแข็งจะประกอบด้วย สมาชิกที่มีการพบปะพูดคุยเสริมสร้างนันทนาการหรือกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอซึ่งจะส่งผลต่อการเสริมสร้างเจตคติทัศนคติการตัดสินใจอย่างถูกต้องของสมาชิกโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการให้โอกาสแก่สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นได้แสดงออกและมีข้อตกลงที่ร่วมกันอันจะเป็นแบบอย่างการมีประชาธิปไตยในครอบครัวต่อไป

6) สมาชิกของครอบครัวรู้จักการโอนอ่อนผ่อนปรนและพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในชีวิต (Flexibility and openness to change) แม้ว่าแต่ละครอบครัวจะมีกฎเกณฑ์ต่างๆ ภายในครอบครัวไม่เหมือนกันอันเนื่องจากภูมิหลังของบิดามารดาบุคลิกภาพและความคิดเจตคติที่ได้รับการอบรมมาจากครอบครัวเดิมต่างกันแต่ทุกครอบครัวไม่อาจหลีกเลี่ยงภาวะที่จะต้องมีการ

ตัดสินใจปัจจัยที่ช่วยในการตัดสินใจและเป้าหมายเพื่อการตัดสินใจในเหตุการณ์ต่างๆตลอดวัฏจักรชีวิตครอบครัวได้นั้นจะเป็นกฎเกณฑ์หรือข้อตกลงที่สมาชิกร่วมกันปฏิบัติดังนั้นกฎเกณฑ์ของครอบครัวที่ตั้งขึ้นไว้จึงต้องมีความเป็นระเบียบและความเข้มงวดและต้องสามารถยืดหยุ่นได้ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อบรรลุเป้าหมายอันเป็นผลดีต่อครอบครัวจึงนับว่าเป็นภาวะที่ครอบครัวเข้มแข็งจำเป็นต้องมีทางเลือกในการตัดสินใจร่วมกันเพื่อให้รักษาความเป็นเอกภาพของครอบครัวไว้ได้โดยเฉพาะยามเผชิญปัญหาหรือวิกฤติการณ์และความเครียด

จากแนวคิดของ กอดดาร์ด (Goddard, 1999) สอดคล้องกับความคิดของวีลา (Vela, 1996) โดยมีประเด็นที่เพิ่ม คือ สมาชิกของครอบครัวควรมีความเคร่งครัดต่อข้อปฏิบัติทางศาสนา การยึดหลักปฏิบัติทางศาสนาโดยเคร่งครัดนี้สำคัญมากต่อการเป็นครอบครัวที่เข้มแข็งซึ่งในครอบครัวเข้มแข็งทุกครอบครัวควรยึดหลักปฏิบัติทางศาสนาสามารถเชื่อมความผูกพันที่ดีระหว่างข้อปฏิบัติเพื่อความสุขในชีวิตสมรสและยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดคุณธรรมในจิตใจของหมู่สมาชิกในครอบครัวซึ่งสุดท้ายจะส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวประสบความสำเร็จในกิจการงานของตน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2544 : 101) ได้สรุปแนวทางที่ทำให้ครอบครัวมั่นคงแข็งแรงและมีมีความสุขโดยอาศัยความรู้ทางโลกและทางธรรมความสุขและความมั่นคงของครอบครัวเกิดจากเหตุสำคัญเหล่านี้

- 1) ความสุขของครอบครัวเกิดจากความเสมอกันของสามีภรรยา
- 2) ความสุขของครอบครัวเกิดจากการปรับความต่างเข้าหากันของสามีภรรยา
- 3) ความสุขของครอบครัวเกิดจากการยึดมั่นในนิรามีสสุขของสามีภรรยา
- 4) ความสุขของครอบครัวเกิดจากฉันทะของสมาชิกครอบครัว
- 5) ความสุขของครอบครัวเกิดจากวิริยะของสมาชิกครอบครัว
- 6) ความสุขของครอบครัวเกิดจากสังจະของสมาชิกครอบครัว
- 7) ความสุขของครอบครัวเกิดจากเมตตาของสมาชิกครอบครัว
- 8) ความสุขของครอบครัวเกิดจากทานของสมาชิกครอบครัว
- 9) ความสุขของครอบครัวเกิดจากขันติของสมาชิกครอบครัว
- 10) ความสุขของครอบครัวเกิดจากสัมมาทิฐิของสมาชิกครอบครัว

สำหรับ สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน (2552 : 13-14) ได้กำหนดคุณลักษณะของครอบครัวที่พึงประสงค์ไว้ ดังนี้

- 1) สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความรักใคร่กลมเกลียวสมานฉันท์ช่วยเหลือเกื้อกูลเอื้ออาทรมีการพุดจาให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันมีการแก้ปัญหาาร่วมกันอย่างสร้างสรรค์
- 2) สมาชิกในครอบครัวมีการทำกิจกรรมร่วมกันและรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- 3) บิดามารดาและสมาชิกในครอบครัวมีความรับผิดชอบประกอบอาชีพสุจริตรู้จักประหยัดร่วมกันสร้างฐานะของครอบครัวให้มั่นคง
- 4) บิดามารดาหรือหัวหน้าครอบครัวต้องทำตนเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรมไม่เลือกปฏิบัติไม่ทำร้ายกันและกันมีการอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดคุณธรรมให้สมาชิกในครอบครัวให้เป็นคนดีและมีประโยชน์ต่อสังคมประพฤติปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมของศาสนา
- 5) บิดามารดาหรือหัวหน้าครอบครัวมีการถ่ายทอดการเรียนรู้และภูมิปัญญาแก่สมาชิกและส่งเสริมให้ได้รับการศึกษามีความสนใจใฝ่รู้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องมีความริเริ่มสร้างสรรค์และรู้จักใช้เหตุผล
- 6) สมาชิกในครอบครัวมีสุขภาพดีรู้จักดูแลสุขภาพอนามัยของตนเองและสถานที่อยู่อาศัยให้สะอาดถูกสุขลักษณะและเป็นระเบียบเรียบร้อย
- 7) สมาชิกในครอบครัวบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมมีส่วนร่วมในการทะนุบำรุงรักษาสืบสานวัฒนธรรมไทย
- 8) สมาชิกปฏิบัติตนตามครรลองประเพณีไทยในครอบครัวเคารพกฎหมายรู้จักใช้สิทธิและปฏิบัติตามหน้าที่พลเมืองดีมีความเชื่อมั่นและปฏิบัติตนส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ผู้วิจัยมีความเห็นพ้องกับแนวคิดครอบครัวเข้มแข็งที่กล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ที่เน้นการตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัวควร การแบ่งปันความรู้สึกที่ดีร่วมกัน การห่วงใยกันและกัน การพุดคุยกันอย่างสม่ำเสมอและเป็นไปอย่างเปิดเผยจริงใจมีความไว้วางใจต่อกัน มีศรัทธาต่อศาสนาและนำกิจกรรมทางศาสนาเป็นเครื่องผูกโยงกับครอบครัว ที่จะร่วมกันต่อสู้ปัญหาภายในครอบครัวด้วยกัน

2.1.8.2 แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัว

คณะอนุกรรมการส่งเสริมวิถีชีวิตครอบครัวและชุมชน (2537 : 95-96) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ 7 ประการ ดังนี้

- 1) ควรสร้างความพร้อมทั้งด้านร่างกายสุขภาพอนามัยจิตใจอายุและระดับความรู้เพียงพอที่จะประกอบอาชีพมีวุฒิภาวะมีความรู้ในการเลี้ยงดูอบรมเด็กให้มีพัฒนาการรอบด้านเหมาะสมตามวัยถ้าไม่พร้อมอย่าแต่งงานถ้าแต่งงานแล้วไม่พร้อมก็อย่าเพิ่งมีลูก
- 2) มีความสัมพันธ์เป็นหนึ่งเดียวกันในความสัมพันธ์ทั้งทางร่างกายและจิตวิญญาณให้มีดวงใจที่หลอมเป็นดวงเดียวกันภายในครอบครัว
- 3) ต้องมีภรรยา 4 หรือธรรมชาติของผู้ครองเรือน คือ
  - 3.1) สัจจะต้องซื่อสัตย์ไม่นอกใจเพื่อป้องกันการแตกแยกร้างฉาน
  - 3.2) ทมะบังคับตนให้ประพฤติปฏิบัติหน้าที่ของตนและปรับปรุงตนอยู่เสมอ
  - 3.3) ขันคืออดทนอดกลั้น
  - 3.4) จาคะมีใจเอื้ออาทรให้อภัยต่อกัน
- 4) ต้องใช้เวลาอย่างมีคุณภาพมีกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจและความผูกพันระหว่างกันอันเป็นวิถีทางที่จะเรียนรู้ศักยภาพความสนใจความคิดตลอดจนจุดอ่อนของแต่ละคนที่จะช่วยเสริมสร้างหรือแก้ไขให้เหมาะสมต่อไปได้อีกทั้งต้องชื่นชมความสามารถของกันและกัน
- 5) ต้องสื่อสารกันด้วยเหตุผลร่วมกันแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์แม้เด็กก็ต้องหัดให้มีส่วนร่วมโดยดูให้เหมาะสมตามวัยต้องเคารพในเหตุผลของกันและกัน
- 6) ต้องปรับบทบาทผู้นำผู้ตามระหว่างชายหญิงให้เป็นเพื่อนคู่คิดร่วมตัดสินใจ เพื่อให้โอกาสสตรีที่จะมีส่วนร่วมมีความรู้มีทักษะมีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้นซึ่งเป็นการเพิ่มพลังสตรีให้สามารถเพิ่มพลังครอบครัวโดยส่วนรวมได้ยิ่งขึ้น
- 7) ต้องปรับบทบาทค่านิยมต่างๆ โดยเฉพาะในการเลี้ยงดูอบรมเด็กเช่นให้ความสำคัญแก่บทบาทพ่อเพิ่มมากขึ้น

สำหรับแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิดครอบครัวเข้มแข็ง และกรอบแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ ที่มุ่งเน้นสร้างความพร้อมทั้งด้านร่างกายสุขภาพอนามัยจิตใจอายุและระดับความรู้เพียงพอที่จะประกอบอาชีพมีวุฒิภาวะมีความรู้ในการเลี้ยงดูอบรมเด็กให้มีพัฒนาการรอบด้านเหมาะสมตามวัย และส่งเสริมให้ครอบครัวมีความสัมพันธ์เป็นหนึ่งเดียวกัน มีเวลาร่วมกิจกรรมกันเพื่อสร้างความเข้าใจและความผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัว และมีการสื่อสารกันด้วยเหตุผลร่วมกันแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์รวมทั้งตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวร่วมกัน

2.1.9 กรอบแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์

คณะรัฐมนตรีรับทราบตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เสนอกรอบแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่ที่ปรากฏในรายงาน การพัฒนามนุษย์ ค.ศ.1994 ของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) โดยมีเป้าหมายเกี่ยวกับมนุษย์ 2 ประการ คือ (มติคณะรัฐมนตรี, 31 สิงหาคม 2548)

- 1) มนุษย์ทุกคนจะต้องปลอดภัยจากความกลัว (Freedom from fear)
- 2) ปลอดภัยจากความขาดแคลนหรือความต้องการ (Freedom from want)

ซึ่งนับเป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดความมั่นคงของชาติอันประกอบด้วยรัฐและดินแดนมาเป็นความมั่นคงของประชาชนในฐานะองค์ประกอบพื้นฐานของชาติโดยรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการผลักดันแนวคิดใหม่ เรื่องความมั่นคงของมนุษย์ในการให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยการจัดตั้งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาสังคมการสร้างความเป็นธรรม และความเสมอภาคในสังคมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัว และชุมชน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ดำเนินการศึกษามาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ตามแนวคิดทฤษฎีในประเทศและต่างประเทศร่วมกับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ (มติคณะรัฐมนตรี, 31 สิงหาคม 2548)

1) ความหมายของความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) หมายถึงการที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ปลอดภัยจากการสนองต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ประกอบด้วย ความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 10 มิติ ตามแนวทาง ดังนี้ (มติคณะรัฐมนตรี, 31 สิงหาคม 2548)

- 1.1) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการมีงานทำและรายได้ ประกอบด้วย
  - 1.1.1) การได้ทำงานที่มั่นคงและมีความสุขหรือพอใจในงาน
  - 1.1.2) มีรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว
  - 1.1.3) มีเงินออมที่พอเพียงสำหรับอนาคต

- 1.1.4) ปราศจากหนี้สินที่ไม่สร้างผลผลิต
- 1.2) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านครอบครัว ประกอบด้วย
  - 1.2.1) ความรักใคร่ปรองดอง
  - 1.2.2) ความรับผิดชอบและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่
  - 1.2.3) การเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน
  - 1.2.4) การไม่ใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ
- 1.3) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสุขภาพอนามัย ประกอบด้วย
  - 1.3.1) การมีสุขภาพกายที่ดี
  - 1.3.2) การมีสุขภาพจิตที่ดี
  - 1.3.3) การมีหลักประกันด้านสุขภาพอนามัยอย่างเท่าเทียมและพอเพียง
  - 1.3.4) ประชากรไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยทางกายและจิต
  - 1.3.5) การปฏิบัติตนที่มีส่วนส่งเสริมสุขภาพกายและจิต
- 1.4) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา ประกอบด้วย
  - 1.4.1) ประชากรได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม
  - 1.4.2) การมีการศึกษาที่พอเพียงต่อการครองชีวิต
  - 1.4.3) การได้รับการศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 1.5) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (ส่วนบุคคล) ประกอบด้วย
  - 1.5.1) การปลอดภัยจากการประทุษร้ายต่อร่างกาย
  - 1.5.2) ความรู้สึกปลอดภัยจากการประทุษร้ายต่อร่างกาย
  - 1.5.3) การปลอดภัยจากการประทุษร้ายด้านทรัพย์สิน
  - 1.5.4) ความรู้สึกปลอดภัยจากการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน
- 1.6) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย
  - 1.6.1) เพิ่มระดับการมี สิทธิครอบครองที่อยู่อาศัยที่มีมาตรฐาน
  - 1.6.2) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน โดยเฉพาะน้ำสะอาดอย่างทั่วถึง
  - 1.6.3) สิ่งแวดล้อมที่ปราศจากมลพิษทาง เสียง กลิ่น ฝุ่น ควัน
- 1.7) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสิทธิและความเป็นธรรม ประกอบด้วย
  - 1.7.1) การปลอดภัยจากการถูกละเมิดและเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ
  - 1.7.2) มีหลักประกันและการคุ้มครองด้านสิทธิ
  - 1.7.3) กลไกที่แก้ปัญหาข้อขัดแย้งด้านสิทธิที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

- 1.8) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสังคม วัฒนธรรม ประกอบด้วย
    - 1.8.1) มีเวลาพักผ่อนที่ปลอดจากการกิจที่พอเพียง
    - 1.8.2) ใช้เวลาติดตามข่าวสารทางสังคม วัฒนธรรม
    - 1.8.3) มีเวลาในการทำจิตใจให้สงบ
    - 1.8.4) มีส่วนในการปฏิบัติศาสนกิจ
    - 1.8.5) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มสังคมและชุมชน
  - 1.9) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย
    - 1.9.1) การมีบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้
    - 1.9.2) ระบบบริการสังคมที่ให้การคุ้มครองและเข้าถึงได้ในเวลาอันรวดเร็ว
    - 1.9.3) ความรู้สึกในคุณค่าของชีวิต และความสุขในชีวิต
  - 1.10) ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการเมือง-ธรรมาภิบาล ประกอบด้วย
    - 1.10.1) ส่งเสริมการใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์ในทุกระดับ
    - 1.10.2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองและการรวมกลุ่มทางการเมือง
    - 1.10.3) ส่งเสริมการติดตามข่าวสารทางการเมืองของประชากร
    - 1.10.4) สร้างความโปร่งใสการตรวจสอบได้และความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- 2) ความสัมพันธ์ระหว่างความมั่นคงมิติต่างๆ กับความมั่นคงของมนุษย์ แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ (มติคณะรัฐมนตรี, 31 สิงหาคม 2548)
- 2.1) มิติที่สัมพันธ์กับความมั่นคงของมนุษย์โดยรวมมากพอควร คือ มิติด้านครอบครัว และด้านสุขภาพอนามัย
  - 2.2) มิติที่สัมพันธ์กับความมั่นคงของมนุษย์โดยรวม รองลงมา คือ การมีงานทำและรายได้การเมือง และธรรมาภิบาล ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและการสนับสนุนทางสังคม
  - 2.3) มิติที่สัมพันธ์กับความมั่นคงของมนุษย์โดยรวมน้อย ได้แก่ ที่อยู่อาศัยการศึกษา สังคมและ วัฒนธรรม และสิทธิความเท่าเทียม
- 3) รายงานระดับความมั่นคงของมนุษย์ของจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทยซึ่งได้มาจากการเก็บข้อมูลสถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ด้วยเครื่องมือและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่สร้างขึ้นโดยสรุปได้ ดังนี้ (มติคณะรัฐมนตรี, 31 สิงหาคม 2548)
- 3.1) กรุงเทพฯ-ปริมณฑล เป็นพื้นที่ที่มีจุดแข็งด้านการมีงานทำและรายได้และการศึกษา
  - 3.2) ประชากรวัยทำงานในภาคกลางขาดจุดแข็งในทุกมิติความมั่นคงส่วนใหญ่เป็นจุดอ่อนเมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่น

3.3) ประชากรวัยทำงานในภาคอื่นมีข้อได้เปรียบในมิติต่างๆ โดยภาคเหนือมีข้อได้เปรียบในมิติต่างๆ มากกว่าภาคอื่นๆ จะมีจุดอ่อนเพียงด้านการศึกษาจุดอ่อนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นด้านพื้นฐานการมีงานทำรายได้และสภาพที่อยู่อาศัย ส่วนประชากรวัยทำงานในภาคใต้มีความรู้ดีกว่ามิติสิทธิความเป็นธรรมยังคงมีปัญหามิติที่ระดับความมั่นคงต่ำกว่าเกณฑ์ถือเป็นสิ่งที่แต่ละพื้นที่ต้องเร่งพัฒนาให้เท่าเทียมกับภูมิภาคอื่นโดยกระบวนการพัฒนาของภูมิภาคต่างต้องดำเนินไปพร้อมกัน

3.4) พัฒนาวิธีการประมวลผลข้อมูลขึ้นเป็นดัชนีความมั่นคงของมนุษย์ที่สามารถใช้ประเมินเปรียบเทียบได้ทั้งระดับบุคคลพื้นที่ในประเทศและพื้นที่ระดับนานาชาติ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า กรอบแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์นั้น ต้องเน้นที่มนุษย์เป็นศูนย์กลาง โดยภาครัฐจะต้องสร้างความเป็นธรรม และความเสมอภาคในสังคม ด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและพัฒนาความมั่นคงในชีวิต รวมทั้งสถาบันครอบครัวและชุมชน ให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างปลอดภัย มีคุณค่า และมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันในทุกๆ มิติ ที่เกี่ยวข้องทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี สุขภาวะ และการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้มนุษย์มีคุณภาพที่จะไปพัฒนาท้องถิ่น ชุมชน และประเทศชาติได้ต่อไป

2.1.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฮามล และ นิค โคลล์ (Hamel and Nicholls, 2007) ศึกษาถึงรูปแบบความแตกต่างของความรุนแรงในครอบครัวพบว่า ส่วนใหญ่ใหญ่ของความรุนแรงรวมไปถึงการละ โทณการผลัดการแย่งการตบตีและการขว้างสิ่งของซึ่งพบว่าเกิดความเสียหายทางกายภาพผู้เยาว์และอาจจะรวมถึงทำให้การควบคุมทางอารมณ์มีระดับต่ำ และนำไปใช้ในทางผิดทั้งเป็นผู้ทำความรุนแรงในครอบครัวเองหรือหมกมุ่นในลัทธิก่อการร้าย นำไปสู่ความเสียหาย ที่มีอัตราการเกิดขึ้นสูง

จอห์นสัน และ เฟอรัโร (Johnson and Ferrero, 2000 : 948-963) ได้ระบุถึงแนวทางสำคัญของการศึกษาวิจัยด้านความรุนแรงในครอบครัวในช่วงปี ค.ศ.1990 ว่างานวิจัยที่ผ่านมาบ่งชี้ลักษณะที่สำคัญ 2 ประการประการแรกความสำคัญของการแยกแยะความแตกต่างของชนิดความรุนแรงหรือบริบทของความรุนแรงทำให้เข้าใจถึงแนวคิดทฤษฎีและการปฏิบัติตามธรรมชาติของปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิงในชีวิตคู่ประการที่สองความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการควบคุมของผู้ชายที่มักใช้อำนาจควบคุมผู้หญิง“ของพวกเขา” เนื่องจากทัศนคติที่ชายในทุกสังคมมักมองผู้หญิงเป็นสมบัติส่วนตัวตนมี

สิทธิที่จะจัดการควบคุมอย่างไรก็ได้ตามต้องการงานวิจัยเหล่านี้อยู่บนพื้นฐานของแนวคิดสตรีนิยม (Feminism)

สตราอุส และ เจลเลส (Straus and Gelles, 1990) ศึกษาความรุนแรงในครอบครัวอเมริกัน พบว่าอัตราสูงที่สุดของความรุนแรงในครอบครัวทางกายภาพ ได้แก่ การต่อกรเตะการกัด การทำให้อับอายการทุบตีการใช้อาวุธซึ่งกันและกัน โดยครึ่งหนึ่งของความรุนแรงในครอบครัว เกิดจากการกระทำความรุนแรงโดยครอบครัวกับเด็กหรือโดยเด็กในครอบครัว

เพอเรียรา และมาเรีย (Pereira and Maria, 2006) จากมหาวิทยาลัย HokuseiGakuen University ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวชาวญี่ปุ่น (Japanese Family Filial) พบว่าความขัดแย้งภายในครอบครัวของชาวญี่ปุ่นนั้น ได้รับการพิจารณาว่าเป็นความรุนแรงในกลุ่มอันดับแรกๆ ประเภทของความรุนแรงภายในครอบครัวในประเทศญี่ปุ่นและเป็นหนึ่งในปัญหาหลักในสังคมญี่ปุ่นมาตั้งแต่ช่วงแรกของปี ค.ศ.1970 รูปแบบของความรุนแรงภายในครอบครัว จะเป็นลักษณะลูกต่อต้านพ่อแม่ ซึ่งปฏิกิริยาตอบกลับต่อความกดดันจากความเป็นพ่อแม่ คือ การประสบความสำเร็จในการศึกษาของลูก แม่เป็นตัวแทนที่ตกเป็นเหยื่อหลักผู้ที่ได้รับความทุกข์จากการกระทำที่สุด คือ ความรุนแรงจากลูกชาย ระบบการศึกษาที่แข่งขันในประเทศญี่ปุ่นได้นำมาซึ่งตัวอย่างของการเป็นแม่ที่ทุ่มเทในเรื่องการศึกษาของลูก สามารถกล่าวได้ว่า ประเด็นการศึกษาที่ผู้เป็นแม่สนับสนุนจะเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างเต็มที่ในการเตรียมตัวการสอบเข้าโรงเรียนของลูก ระหว่างแม่กับลูกชายหลังจากการเริ่มเข้าสู่วัยหนุ่มในสังคมญี่ปุ่น พ่อค่อนข้างที่จะไม่อยู่บ้าน แม่ก็ต้องดูแลลูกชายอย่างเต็มตัว ทำให้แม่มีบทบาทที่สำคัญและรู้สึกถึงความกดดัน แต่ก็มีส่วนที่เป็นประโยชน์หรือข้อดี คือ ความผูกพัน หรือสายสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกชาย การเติมเต็มของแม่คือความสำเร็จทางอ้อมโดยดูได้จากการประสบความสำเร็จของลูกชายและประโยชน์ของลูกที่ได้รับจากการสนับสนุนของผู้เป็นแม่

วิธีการศึกษาเรื่องนี้ จะเน้นการมองที่ประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่นและเบื้องหลังทางด้านวัฒนธรรมภายใต้บทบาทของหญิงและชาย ซึ่งจะทำให้เข้าใจความขัดแย้งภายในครอบครัว ซึ่งทำให้เป็นประโยชน์ในการสรุปผลการศึกษาดังกล่าวที่แสดง รูปแบบของอาชญากรรมหรือความรุนแรงภายในครอบครัวตั้งแต่ปี ค.ศ.1970 ซึ่งความรุนแรงภายในครอบครัวนั้น ได้เป็นปัญหาขัดแย้งของสังคมญี่ปุ่นมาจนถึงปัจจุบัน ตามรายงานของทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 37 ราย ที่ได้

พยายามฆ่าตัวเองและฆ่าพ่อแม่ในห้าปีหลัง มากถึงสิบรายในแต่ละปี ซึ่งผลของสถานการณ์ทำให้ปัญหาดังกล่าวกลายเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมญี่ปุ่น

ลี (Lee, 2000) ได้ศึกษาความรุนแรงในครอบครัวของประเทศฟิลิปปินส์ พบว่ารายงานการวิจัย “ชายฟิลิปปินส์และความรุนแรงในระดับครอบครัว (MENDOV)” เกิดจากคำถามที่ว่า หากผู้ชายเป็นแหล่งที่มาของความรุนแรง ทำไมพวกเขาถึงไม่ถูกเข้าข้าย ความรุนแรงระดับครอบครัว ซึ่งผลการศึกษานี้มีระยะเวลา 24 เดือน (สิงหาคม 1998–กรกฎาคม 2000) ในเมือง Davao และเมือง Iloilo โดยการประสานงานกับองค์การระดับชุมชน แผนต้นแบบมีลักษณะเป็นงานที่สนับสนุนและรองรับงานวิจัย โดยครอบคลุมส่วนประกอบต่างๆ ในสังคมอย่างกว้างขวาง ส่วนประกอบในงานวิจัยร่วม 10 เดือน ในระยะทำงาน 2 ปี เป็นการทำความเข้าใจในบริบทของชายที่อยู่ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมความรุนแรงซึ่ง ลี พบว่า การรับรู้ ทศนคติ ประสบการณ์ และความรู้สึก เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการแต่งงาน ชีวิตครอบครัว ปมในจิตใจของแต่ละคน และโอกาสในการมีพฤติกรรมความรุนแรง นอกจากนี้ได้มีการจัดทำ Workshop และ ติดตามผล เยี่ยมชมแหล่งชุมชนและสถานที่ทำงานในระยะเวลา 3 สัปดาห์ ผลของการจัดทำ Workshop พบว่า ทฤษฎีนิเวศวิทยาส่งผลถึงความรุนแรงของผู้ชาย นั้นเป็นบ่อเกิดของปัญหา ซึ่งอ้างอิงได้ว่า ระบบสังคมขนาดเล็กมีพลังและตัวแปรที่มีอิทธิพลอยู่เสมอในความรุนแรงระดับครอบครัว ระบบย่อยที่เป็นส่วนประกอบในระบบสังคมหลักที่ประกอบด้วย ครอบครัว ศาสนาการเมือง เศรษฐกิจ สาธารณสุข กฎหมาย สื่อหรือข่าวสาร และการศึกษา รวมทั้งระบบย่อยอื่นๆ ที่เป็นความจำเป็นส่วนบุคคล ในระดับของสังคมทั้งมีรูปแบบและไม่มีรูปแบบ โดยใช้ Systemic Approach ในการทดสอบกับระบบย่อยทั้งหลาย และแกนของผู้มีอำนาจในระบบสังคมที่จะเข้าใจในวิธีการขับเคลื่อนทางสังคมเพื่อการป้องกันความรุนแรงในครอบครัวหรือพบข้อขัดแย้งที่จะแตกแยกได้มากที่สุดนับเป็นช่วงที่มีการหย่าร้าง “สถิติหย่าร้างมากที่สุด” จึงมีความเข้มแข็งระดับน้อยระหว่าง 27-36 ปีครอบครัวมีศักยภาพเพิ่มขึ้นที่จะเป็นครอบครัวเข้มแข็งจึงมีความเข้มแข็งระดับปานกลางระหว่าง 37-45 ปีนับว่าครอบครัวมีระดับความเข้มแข็งมาก และ 45 ปีขึ้นไปมักเป็นระยะที่คู่สมรสมาถึงระยะปลายของวัฏจักรชีวิตจึงมีระดับความเข้มแข็งมากที่สุด

โลรี (Lori, 1994 : 1165-1179) นักวิจัยจาก Pacific Institute for Women’s Health USA. ได้รวบรวมการวิจัยเรื่อง การทารุณกรรมผู้หญิงในประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศ พบว่า ผู้กระทำความรุนแรงส่วนใหญ่ คือ ผู้ชายที่เป็นสามีหรือคู่รักที่ทุบตีหรือทารุณกรรมทางเพศผลการศึกษาดูพฤติกรรมความรุนแรงนี้มีทั้งการศึกษาเชิงสำรวจทั่วประเทศ และการศึกษาในชุมชน ตัวอย่างขนาด

เล็กข้อจำกัดบางประการของการศึกษาเรื่องความรุนแรงในครอบครัวในสังคมต่างๆ ก็คือ คำว่า “การทำร้าย” (Abuse) มีความแตกต่างกันทั้งในแง่ของคำนิยามและการตั้งคำถามเช่นข่มเหงทุบตีก้าวร้าว ขว้างปาสิ่งของทำลายข้าวของ เป็นต้น

พูนสุข มาศรีงสรรค์ (2554) ได้ศึกษาการจัดการความรุนแรงในครอบครัวเชิงพุทธบูรณาการเพื่อนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวในมิติของการป้องกันการแก้ไขและการเยียวยาโดยนำเสนอแนวทางเชิงพุทธบูรณาการเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในครอบครัวในสังคมหมู่บ้านโลกเดียวกันในยุคโลกาภิวัตน์นี้ที่ควรยกระดับจิตใจให้มีความเจริญเช่นเดียวกับความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยีสารสนเทศจากการศึกษาพบว่าการปฏิบัติตนตามหน้าที่และความรับผิดชอบตามสถานภาพในครอบครัวการบ่มเพาะความรักความเมตตาปรารถนาดีอ่อนโยนและเอื้อประโยชน์ต่อกันรวมถึงการสื่อสารกันด้วยใจที่เปิดกว้าง การศึกษาพื้นฐานทางธรรมชาติของกันและกัน โดยเฉพาะในทางเพศ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจกันให้เกิดแก่สมาชิกครอบครัวในแต่ละครอบครัวและแผ่ขยายออกสู่ชุมชนและสังคมก็จะสามารถพัฒนาให้คนในครอบครัวของหมู่บ้านโลกมีความเป็นอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสันติสุขปราศจากการใช้กำลังรุนแรงให้เกิดความบอบช้ำทางร่างกายและจิตใจของกันและกันอันเป็นส่วนหนึ่งของการร่วมแก้ไขวิกฤตสังคมโลกในปัจจุบัน

เพ็ญจันทร์ ประดับมุข (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว โดยได้รับการสนับสนุนจากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) พบว่า ในอดีตสังคมไทยมีอุดมคติว่า สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่ปลอดภัยสงบสุข แต่ปัจจุบันพบว่าสังคมไทยมีแนวโน้มของความรุนแรง การบาดเจ็บ และเสียชีวิต จากการทำร้ายกันเพิ่มมากขึ้น โดยข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กรมตำรวจ กระทรวงสาธารณสุข ได้ระบุตรงกันว่า ปัจจุบันเด็กหลายคนถูกพ่อแม่ทอดทิ้ง และเด็กถูกทำร้ายจากในบ้านมากกว่านอกบ้าน ทั้งจากผู้เป็นพ่อแม่ คนรู้จัก หรือสามีภรรยาที่อยู่ร่วมกัน นอกจากนี้กรณีที่มีมติบริษัทยาว่าเป็นการทำทารุณกรรมในรูปแบบที่สามัญที่สุดในครอบครัว และพบเห็นได้มากที่สุด ซึ่งความรุนแรง อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ถูกระทำโดยตรง ทั้งการบาดเจ็บทางร่างกาย จิตใจ จนบางรายอาจถึงขั้นเสียชีวิตได้ และอาจจะส่งผลกระทบระยะยาวต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต และการปรับตัว รวมทั้งค่าใช้จ่ายด้านการรักษาในอนาคตนอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวประกอบด้วยหลายปัจจัย ดังนี้

1) ระดับบุคคล เกิดจากความเจ็บป่วยทางจิตของผู้ลงมือกระทำ การใช้สารเสพติด การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2) สังคมจิตวิทยา เกิดจากโครงสร้างครอบครัวที่เปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยวเพิ่มมากขึ้น เด็กขาดการดูแลเอาใจใส่ อบรมพฤติกรรมที่ถูกต้อง ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบเมื่อโตขึ้น หรืออาจเกิดจากความเครียดเรื่องความยากจน ครอบครัวล้มเหลว

3) สังคมวัฒนธรรม เนื่องจากโครงสร้างทางสังคมที่เอื้อต่อการเกิดความรุนแรง ความไม่เป็นธรรมของโครงสร้างทางสังคมที่ยึดถือกัน ตั้งแต่ในอดีตว่าผู้ชายเป็นใหญ่ กลายเป็นวัฒนธรรมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทั้งนี้เพราะสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจากสังคมเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรมและกลายเป็นสังคมยุคเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่อโครงสร้างครอบครัว เช่น การอพยพของแรงงานเข้าสู่เขตเมืองมากขึ้น สมาชิกในครอบครัวมีเวลาให้แก่กันน้อยลง อัตราการหย่าร้างมากขึ้น ปัญหาเรื่องโรคระบาดและยาเสพติดเพิ่มมากขึ้น เป็นต้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลกระทบต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน สำหรับแนวทางการแก้ไข คือ การแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง และวัฒนธรรม สังคมต้องตระหนักและเห็นความสำคัญ โดยไม่คิดว่าเป็นปัญหาเฉพาะสมาชิกในครอบครัวเท่านั้น ซึ่งจะช่วยลดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวไทยได้ในการเฝ้าระวังความรุนแรงที่เกิดขึ้นได้ เพราะที่ผ่านมาสังคมไทยมองว่า เรื่องความรุนแรงในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัวจึงไม่มีบุคคลภายนอกเข้าไปช่วยเหลือได้

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2547) ได้จัดทำรายงานสถานการณ์ทางสังคมพบว่า แนวโน้มของสถานการณ์ครอบครัว เกิดจากอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ และภาวะความทันสมัยที่เน้นปัจเจกบุคคลและค่านิยมในการบริโภคและวัตถุนิยมมากขึ้น ส่งผลให้สังคมมีการแข่งขัน ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมและกระแสเศรษฐกิจของประเทศและโลก ส่งผลต่อค่าครองชีพและแบบแผนของครอบครัว ผลกระทบดังกล่าวส่งผลให้ครอบครัวมีแนวโน้มประสบปัญหา ดังนี้

1) โครงสร้างของครอบครัวทั้งในเมืองและในชนบทที่เป็นครอบครัวเดี่ยวจะมีแนวโน้มที่ขนาดของครอบครัวเล็กลง และรูปแบบของครอบครัวจะมีหลากหลายมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2) โครงสร้างของครอบครัวที่ประกอบด้วยบุคคลสองวัย คือ ผู้สูงอายุและเด็กจะมีมากขึ้น โดยเฉพาะในชนบทเนื่องจาก การที่หนุ่มสาววัยแรงงานอพยพเข้าไปหางานทำในเมืองใหญ่ เมื่อมีครอบครัวและมีบุตร โดยไม่มีความพร้อม ประกอบกับปัญหาค่าครองชีพสูงก็จะส่งลูกไปให้ปู่ย่าตายายช่วยเหลือ จึงทำให้ครอบครัวในชนบทมีโครงสร้างเพียงบุคคลสองวัย คือ วัยสูงอายุและเด็กมากขึ้น

3) ผู้สูงอายุในชนบทที่เคยมีบทบาทในการถ่ายทอดคุณธรรมและวัฒนธรรมให้แก่ลูกหลาน และเป็นวัยที่ควรจะได้รับดูแล เอาใจใส่ลูกหลาน จะถูกปรับเปลี่ยนบทบาทและรับภาระมากขึ้น ในการทำหน้าที่แทนพ่อแม่เด็ก โดยจะต้องรับภาระในการเลี้ยงดูเด็กทั้งทางกายภาพและจิตใจ โดยเฉพาะหนุ่มสาวที่อพยพมาจากชนบทและแสวงหางานทำในเมือง เมื่อมีบุตรก็จะส่งลูกให้ปู่ย่า ตายาย ช่วยเลี้ยงดูแทน สำหรับผู้ที่มีความรับผิดชอบก็จะมีการติดต่อ ส่งเสียเงินทองเป็นค่าเลี้ยงดู ผู้สูงอายุจะไม่ต้องรับภาระในการหารายได้เพื่อเลี้ยงดูหลาน แต่ในกรณีที่พ่อแม่เด็กไม่รับผิดชอบ และห่างเหินการติดต่อ ก็จะทำให้ ผู้สูงอายุต้องรับภาระหนักขึ้นทั้งในการหารายได้เพื่อเลี้ยงดู ครอบครัว ในขณะที่เดียวกันก็ต้องให้การอบรม สั่งสอนเด็กด้วย ซึ่งภาระดังกล่าว ส่งผลต่อภาวะ สุขภาพของผู้สูงอายุทั้งสุขภาพร่างกายและจิตใจอีกด้วย

4) ครอบครัวที่มีสามีและภรรยาอยู่ร่วมกัน โดยไม่มีการจดทะเบียนสมรสมีมากขึ้น เนื่องจากค่านิยมในการรักอิสระ และไม่ต้องการพึ่งพิงซึ่งกันและกัน

5) ครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงลูกตามลำพังมีมากขึ้น เนื่องจากอัตราการหย่าร้างที่มี แนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การแยกกันอยู่ของครอบครัว และจากการเสียชีวิตของกลุ่มสมรส โดยเฉพาะครอบครัวที่มีแม่เป็นหัวหน้าครอบครัวและเลี้ยงลูกตามลำพังจะมีแนวโน้มสูงขึ้น การที่ ครอบครัวมีผู้ปกครองที่เป็นพ่อหรือแม่คนเดียว ทำให้ต้องแบกความรับผิดชอบทั้งของตนเอง ครอบครัว และบุตรเพิ่มมากขึ้น ครอบครัวที่มีผู้ปกครองคนเดียวต้องรับภาระหนักด้านเศรษฐกิจ ประสบปัญหาความเครียดและความว้าเหว่ ทำให้ไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอนและการช่วยเหลือลูก ในด้านการเรียนอย่างเหมาะสม

6) การเลี้ยงดูเด็กของครอบครัว พ่อแม่จะมีระยะเวลาการเลี้ยงดูและการอยู่กับลูกสั้นลง เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจและการให้ความสำคัญกับบทบาททางหน้าที่การงานมากกว่า ครอบครัว เด็กเล็กจะถูกเลี้ยงดูในลักษณะ ดังนี้

6.1) ปู่ย่า ตายายเลี้ยงดูแทน สำหรับครอบครัวที่ฐานะทางเศรษฐกิจไม่มั่นคงและมีถิ่น ฐานอยู่ในชนบท เมื่อคลอดบุตรและเลี้ยงดูได้ระยะหนึ่งก็จะส่งให้ปู่ย่า ตายายช่วยเลี้ยงดูแทน พ่อแม่ จะอยู่กันตามลำพัง

6.2) มีผู้ช่วยดูแลเด็กโดยการว่าจ้างบุคคลมาช่วยเลี้ยงดูที่บ้านแทน พ่อแม่จะออกไป ทำงานนอกบ้าน เด็กจะอยู่กันตามลำพังกับผู้ช่วยดูแล ซึ่งเด็กจะต้องอยู่กับผู้ช่วยดูแลทั้งวัน หาก บุคคลที่ได้มีคุณภาพจะทำให้เด็กมีการพัฒนาการที่ดี หรือหากมีผู้สูงอายุที่เป็นปู่ย่า ตายายอยู่ด้วยจะ ช่วยควบคุมการเลี้ยงดูได้ด้วย ในทางกลับกันหากผู้ช่วยดูแลเด็กไม่มีคุณภาพและคุณธรรมก็จะมีผล ต่อพัฒนาการและพฤติกรรมของเด็กต่อไป

6.3) การจ้างสถานรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งมีทั้งเข้าไป-เย็นกลับ และรับกลับสัปดาห์ละครั้ง สำหรับเด็กที่ถูกเลี้ยงดูในลักษณะที่ (2) และ (3) เมื่อเด็กมีอายุได้ 2-3 ปี จะถูกส่งเข้าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนหรือโรงเรียนอนุบาล ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวจะมีผลต่อพัฒนาการของเด็กทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

7) เด็กกำพร้าพ่อหรือแม่หรือทั้งพ่อและแม่ อันเนื่องมาจากพ่อแม่เสียชีวิตจากการติดเชื้อเอชไอวี มีจำนวนมากขึ้น (2547)

กรมการพัฒนาชุมชน (2543 : 5) ได้ศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว สรุปว่า ปัจจัยที่สนับสนุนความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวนั้น คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นพื้นฐานในด้านต่างๆ ของชีวิต ได้แก่

- 1) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมซึ่งได้แก่การมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
- 2) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนของสมาชิกในครอบครัวผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า

2.1) บทบาทหลักของแม่นอกจากจะเป็นหลักในการอบรมเลี้ยงดูลูกแล้วยังเป็นหลักในการนำสมาชิกในครอบครัวเข้าวัดทำกิจกรรมทางศาสนาเป็นหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชนในขณะที่บทบาทหลักของพ่อ คือ การส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวร่วมกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

2.2) สัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัวระหว่างพ่อแม่และลูกเป็นความสำคัญของความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว

นันทพันธ์ ชินล้ำประเสริฐ (2546) ที่ได้ศึกษาวิจัยการดำเนินงานด้านปัญหาความรุนแรงของสังคมไทย พบว่า ที่ผ่านมายังเป็นลักษณะของการรณรงค์ปลูกจิตสำนึกของผู้ให้บริการและประชาชนต่อปัญหาด้านความรุนแรงการให้แนวทางการปฏิบัติงานและการฝึกอบรมบุคลากร เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบความรุนแรงแต่ยังขาดการนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์การดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นลักษณะตั้งรับและใช้ข้อมูลจากกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นอย่างเฉพาะเจาะจงและจากประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงานแม้ว่าจะได้มีการจัดตั้งเครือข่ายนักวิชาการและผู้สนใจเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นร่วมกันในการประชุมวิชาการเป็นครั้งคราวแต่ก็ต้องยอมรับว่าองค์ความรู้ที่ได้จากกิจกรรมดังกล่าวยังขาดความเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ประสบความรุนแรงอย่างจริงจัง การวิจัยจึงจัดเป็นกระบวนการสำคัญที่จะก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ และตอบปัญหาในส่วนที่ยังไม่รู้ หากมีการกำหนดทิศทางการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ จะเป็น

ประโยชน์ต่อการวางแผนแก้ไขปัญหาคความรุนแรงและช่วยให้ผู้บริหารได้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ และกำหนดนโยบายอย่างมีทิศทางได้อย่างเหมาะสม

สุพจน์ พันธนิยะ (2542) อิทธิพลของความขัดแย้งในงานและครอบครัวที่มีต่อความพึงพอใจในชีวิตของครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยใช้กรอบแนวคิดตามโมเดลเชิงทฤษฎีของคอปเฟิลแมน (Kopelman) ซึ่งศึกษากลุ่มตัวแปรความขัดแย้งกับกลุ่มของความพึงพอใจตัวแปรที่ศึกษามีความขัดแย้งในงานซึ่งเป็น ตัวแปรภายนอก ความขัดแย้งในครอบครัวความขัดแย้งในงานและครอบครัว กลวิธีเผชิญภาวะความ ขัดแย้งความพึงพอใจในงานความพึงพอใจในครอบครัวซึ่งเป็นตัวแปรภายในและความพึงพอใจในชีวิต เป็นตัวแปรตาม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีครอบครัวและมีบุตรอาศัยอยู่ด้วยกัน จำนวนหญิง 369 คน ชาย 211 คน รวม 580 คน พบว่า

1) ความขัดแย้งในงานและครอบครัวในครูหญิงและครูชายมีอิทธิพลทางตรงเป็นลบไปสู่ความพึงพอใจในชีวิตและในขณะเดียวกันก็มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านกลวิธีเผชิญภาวะความขัดแย้งความพึงพอใจในงานและความพึงพอใจในครอบครัวไปยังความพึงพอใจในชีวิตด้วย

2) ตัวแปรความขัดแย้งในงานซึ่งเป็นตัวแปรภายนอกมีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกต่อความขัดแย้งในครอบครัวอย่างสูง และยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความพึงพอใจในชีวิตของครูทั้งหญิงและชาย

3) ความขัดแย้งในครอบครัวในโมเดลครูหญิงมีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกต่อความขัดแย้งในงานและครอบครัว และมีอิทธิพลทางตรงเป็นลบต่อกลวิธีเผชิญภาวะความขัดแย้งความพึงพอใจในครอบครัว และความพึงพอใจในชีวิตส่วนโมเดลครูชายความขัดแย้งในครอบครัวมีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกต่อความขัดแย้งในงานและครอบครัว และมีอิทธิพลทางตรงเป็นลบต่อความพึงพอใจในครอบครัว และความพึงพอใจในชีวิต

4) กลวิธีเผชิญภาวะความขัดแย้งในโมเดลครูหญิงมีอิทธิพลทางตรงเป็นบวกต่อความพึงพอใจในงานส่วนใน โมเดลครูชายกลวิธีเผชิญภาวะความขัดแย้งมีอิทธิพลทางตรงเป็นลบต่อความพึงพอใจในครอบครัว

5) ตัวแปรทั้งภายนอกและภายในโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นสำหรับครูหญิงสามารถอธิบายความแปรปรวนของความพึงพอใจในชีวิตของครูได้ร้อยละ 45 ส่วน โมเดลของครูชายสามารถอธิบายความแปรปรวนของความพึงพอใจในชีวิตของครูได้ร้อยละ 89

โดย สุพจน์ พันธนิยะมีข้อเสนอแนะในงานวิจัยต่อไปว่า ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ เพิ่มเติมเพื่อให้โมเดลมีความครอบคลุมยิ่งขึ้น เช่นบทบาททางเพศใน อุดมคติ การสนับสนุนทางสังคมและอารมณ์จากคู่สมรสการรับรู้ถึงความเพียงพอในการหาเลี้ยง ครอบครั้ว คุณภาพการเป็นบิดามารดา

ภาระในการดูแลบุตรและการทำงานบ้าน ความพึงพอใจในการ ใช้เวลาว่างและสุขภาพนอกจากนี้ ควรมีการศึกษาในทำนองเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างในอาชีพอื่นด้วย

พงศ์ชัย เกศวารักษ์ และคณะ (2552) ได้จัดทำรายงานการฝึกอบรมความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางเพศในสหราชอาณาจักรพบว่าความรุนแรงทางเพศของสหราชอาณาจักรมีรูปแบบในเชิงบังคับขู่ขู่และควบคุม รวมถึงการบังคับให้สมรส และการขลิบอวัยวะเพศหญิง เป็นต้น ความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นได้ทุกสังคมไม่จำกัดชนชาติ ศาสนาและความเชื่อ สถานะทางสังคม อายุ เพศ และในทางทฤษฎีแล้วความรุนแรงในครอบครัวไม่ได้จำกัดเฉพาะการอยู่เป็นคู่ระหว่างชายหญิงเท่านั้น แต่รวมไปถึงคู่รักร่วมเพศระหว่างชายกับชาย และหญิงกับหญิงด้วย ซึ่งหมายความว่าไม่เฉพาะผู้หญิงเท่านั้นที่จะเป็นเหยื่อจากความรุนแรงในครอบครัว แต่จากสถิติแล้วเหยื่อจากความรุนแรงในครอบครัว คือ สตรีเพศ

1) สถิติเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวของสหราชอาณาจักร

1.1) โดยเฉลี่ยสตรี 2 คน ในสหราชอาณาจักรต้องเสียชีวิตทุกสัปดาห์ ซึ่งเป็นผลมาจากความรุนแรงในครอบครัว

1.2) ความรุนแรงในครอบครัวในสหราชอาณาจักรคิดเป็นร้อยละ 15 ของปริมาณการกระทำความคิดที่ใช้ความรุนแรง

1.3) สตรีจำนวน 1 ใน 4 และผู้ชายจำนวน 1 ใน 6 ของสหราชอาณาจักรจะต้องประสบกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวในอนาคต และในแต่ละปีประชากรร้อยละ 6-10 จะต้องประสบกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

1.4) ทุกปีเด็กและเยาวชนของสหราชอาณาจักรจำนวน 750,000 คน ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมหรือประสบกับปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

1.5) สำหรับความรุนแรงในครอบครัวร้อยละ 81 มีผู้เสียหายเป็นหญิงซึ่งถูกกระทำโดยคู่รักหรือคู่สมรสที่เป็นชาย มีผู้เสียหายร้อยละ 8 เป็นชายซึ่งถูกกระทำโดยคู่รักหรือคู่สมรสที่เป็นหญิง มีผู้เสียหายร้อยละ 4 เป็นหญิงซึ่งถูกกระทำโดยคู่รักที่เป็นหญิงด้วยกัน และผู้เสียหายร้อยละ 7 เป็นชายซึ่งถูกกระทำโดยคู่รักที่เป็นชายด้วยกัน ทั้งนี้ ร้อยละ 89 ของผู้เสียหายที่เป็นหญิงทั้งหมดต้องทนทุกข์ทรมานจากเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวตั้งแต่ 4 ครั้งขึ้นไป

1.6) เหตุความรุนแรงในครอบครัวในสหราชอาณาจักรเกินกว่าครึ่งไม่ได้รายงานต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ตำรวจทั่วสหราชอาณาจักรต้องรับโทรศัพท์แจ้งเหตุเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว 1 ครั้ง ในทุกนาที ทุกวัน (ประมาณ 570,000 ครั้ง)

1.7) สตรีสหราชอาณาจักรอายุระหว่าง 19-44 ปี ความรุนแรงในครอบครัวเป็นสาเหตุของการเสียชีวิตที่สูงกว่าโรคมะเร็ง สกปราม และอุบัติเหตุทางรถยนต์

2) สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว

ในสหราชอาณาจักรผู้กระทำความคิดสำหรับความรุนแรงในครอบครัวมักเลือกที่ใช้ความรุนแรงเพื่อควบคุมสถานภาพในครอบครัว โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่า ตนเองมีสิทธิโดยชอบธรรมที่จะกระทำเช่นนั้น ได้อีกทั้งยังมีความเชื่อที่นำไปสู่การเลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่างทางเพศ ด้วยทัศนคติเช่นนี้ผู้กระทำคิดมักเลือกที่จะใช้ความรุนแรงในการยุติปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัวให้เป็นไปในทางที่ตนเองต้องการ และคำอธิบายของผู้กระทำคิดมักโยนความผิดไปให้แก่ผู้เสียหายว่าเป็นต้นเหตุและแรงกระตุ้นให้จำเป็นต้องใช้ความรุนแรง

โดยพบว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่ได้ถือเป็นเหตุหลักของความรุนแรงในครอบครัวเพราะร้อยละ 44 ของผู้กระทำคิดเท่านั้นที่ดื่มแอลกอฮอล์ขณะกระทำความผิด และร้อยละ 12 ของผู้กระทำผิดที่เสพสารเสพติดขณะกระทำความผิด แต่ปริมาณของแอลกอฮอล์และสารเสพติดดังกล่าวก็ไม่ถึงขนาดที่จะทำให้ขาดสติหรือขาดการยับยั้งชั่งใจ แต่ความรุนแรงในครอบครัวเป็นการสะท้อนพฤติกรรมของการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกทุกคนในครอบครัวบนพื้นฐานของความไม่เท่าเทียมกันของสมาชิกในครอบครัว

3) กฎหมายความรุนแรงในครอบครัวของสหราชอาณาจักร

จากการศึกษา พบว่า กฎหมายความรุนแรงในครอบครัวของสหราชอาณาจักร คือ พระราชบัญญัติความรุนแรงในครอบครัว อาชญากรรมและผู้เสียหาย ค.ศ.2004 (Domestic Violence, Crime and Victims Act 2004) ซึ่งถือเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรในระบบกฎหมายจารีตประเพณี เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวโดยเฉพาะ เน้นการป้องกันและความช่วยเหลือตามกฎหมายแก่เหยื่อของความรุนแรงในครอบครัว และมีการวางกฎเกณฑ์ทางวิธีสบัญญัติเรื่องการพิจารณาคดีโดยไม่ใช้คณะลูกขุนและการนำข้อกำหนดพิเศษมาใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดีกรณีที่มีความรุนแรงในครอบครัวเป็นเหตุให้เหยื่อซึ่งเป็นเด็กหรือบุคคลที่มีสถานะเสี่ยงภัยถึงแก่ความตาย ซึ่งกำหนดให้การกระทำที่มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ถือเป็นความผิดในฐานนี้ ได้แก่

3.1) ความตายของเด็กหรือบุคคลผู้มีความเสี่ยงได้เกิดขึ้นจากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายของบุคคลผู้อาศัยอยู่ในสถานที่อยู่เดียวกัน

3.2) ผู้กระทำความผิดเป็นสมาชิกอยู่ในสถานที่อยู่เดียวกัน และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เสียหายอย่างสม่ำเสมอ และอยู่ด้วยในเวลาที่มีการกระทำความผิดได้เกิดขึ้น

3.3) มีความเสี่ยงต่อความเสียหายทางร่างกายอย่างร้ายแรงในขณะที่เกิดการกระทำความผิด อันเกิดจากผู้กระทำผิดได้กระทำการอันมิชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมอัน

เป็นเหตุให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย หรือผู้กระทำความผิดได้ทราบหรือควรได้ทราบถึงความเสียหายแต่ไม่ได้ดำเนินการใดๆ ในอันที่จะหยุดยั้งการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมายนั้นซึ่งเป็นเหตุให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย

ซึ่งความผิดฐานนี้บัญญัติไว้เพื่อกำหนดหน้าที่ของบุคคลในครอบครัวที่ต้องไม่ปล่อยให้เกิดการกระทำใดๆ อันถือเป็นความรุนแรงในครอบครัว ดังนั้น หากเกิดความรุนแรงในครอบครัว เว้นแต่ หากพิสูจน์ได้ว่าไม่เคยเกิดเหตุความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นเลย หรือเป็นเรื่องสุควิสัยเกินกว่าจะคาดหมายได้

นอกจากนี้ พงศ์ชัย เกศวารักษ์ และคณะ (2552) ยังพบว่า มีการปฏิรูปที่สำคัญในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดและการป้องกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพของผู้เสียหายหรือมีแนวโน้มว่าจะได้รับอันตรายจากความรุนแรงในครอบครัว ได้แก่

1) การให้คำนิยามของคู่รักหรือคู่สมรสซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการกระทำความผิดเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ให้หมายรวมถึงคู่รักร่วมเพศเดียวกันที่มีลักษณะการอยู่ร่วมกัน เช่นเดียวกับคู่สามีภรรยา

2) การให้อำนาจศาลมีคำสั่งคุ้มครองความปลอดภัยแก่ผู้เสียหายหรือมีแนวโน้มจะได้รับ ความเสียหายในอนาคต แม้ว่าในการพิจารณาพิพากษาคดีจะไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ แต่ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุอันจะคาดหมายได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาอาจจะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นการรบกวนความผาสุกของบุคคลในครอบครัวแล้วศาลสามารถออกคำสั่งใดเพื่อป้องกัน ความเสียหายในอนาคตก็ได้

3) กำหนดให้การทำร้ายที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่กายหรือจิตใจซึ่งถือเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งตามกฎหมายอาญาทั่วไปไม่ถือว่าเป็นความผิดที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับกุมได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ กลายเป็นความผิดที่สามารถจับกุมได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ หากมีเหตุผลเป็นที่เชื่อว่าจะมีการทำร้ายเกิดขึ้นแก่บุคคลในครอบครัวได้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายแก่สมาชิกในครอบครัว และเพื่อเป็นการห้ามปรามผู้กระทำความผิดหรือมีแนวโน้มว่าจะกระทำความผิดที่ร้ายแรงขึ้นให้ได้มีโอกาสอุกคติดถึงผลลัพธ์ของการกระทำของตนในระหว่างถูกควบคุมตัว

จากข้างต้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ในปัจจุบันสังคมไทยมีแนวโน้มของความรุนแรง ที่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บ และเสียชีวิต จากการทำร้ายกันเพิ่มมากขึ้นซึ่งความรุนแรงอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ถูกกระทำโดยตรง ทั้งการบาดเจ็บทางร่างกาย จิตใจ จนบางรายอาจถึงขั้นเสียชีวิตได้ และ

อาจจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต และการปรับตัวสำหรับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวประกอบด้วยหลายปัจจัย อาทิ

1) ระดับบุคคล เกิดจากความเจ็บป่วยทางจิตของผู้ลงมือกระทำ การใช้สารเสพติด การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

2) สังคมจิตวิทยา เกิดจากโครงสร้างครอบครัวที่เปลี่ยนเป็นครอบครัวเดี่ยวเพิ่มมากขึ้น เด็กขาดการดูแลเอาใจใส่ อบรมพฤติกรรมที่ถูกต้อง ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบเมื่อโตขึ้น หรืออาจเกิดจากความเครียดเรื่องความยากจน ครอบครัวล้มเหลว

3) สังคมวัฒนธรรม เนื่องจากโครงสร้างทางสังคมที่เอื้อต่อการเกิดความรุนแรง ความไม่เป็นธรรมของโครงสร้างทางสังคมที่ยึดถือกัน ตั้งแต่ในอดีตว่าผู้ชายเป็นใหญ่ กลายเป็นวัฒนธรรมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ซึ่งแนวทางการพัฒนาคนในครอบครัว เพื่อแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ควรยกระดับจิตใจให้มีความเจริญเช่นเดียวกับความเจริญทางวัตถุและเทคโนโลยีสารสนเทศจากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติตนตามหน้าที่และความรับผิดชอบตามสถานภาพในครอบครัวการบ่มเพาะความรักความเมตตาปรารถนาดีอ่อนโยนและเอื้อประโยชน์ต่อกันรวมถึงการสื่อสารกันด้วยใจที่เปิดกว้างการศึกษาพื้นฐานทางธรรมชาติของกันและกัน โดยเฉพาะในทางเพศ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจกันให้เกิดแก่สมาชิกครอบครัวในแต่ละครอบครัวและแผ่ขยายออกสู่ชุมชนและสังคม

2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถานการณ์แนวโน้ม ความรุนแรงของครอบครัวไทยในปัจจุบัน มีแนวโน้มที่มากขึ้นทุกปี ซึ่งเป็นการกระทำรุนแรงทางกายและทางเพศ และเป็นรูปแบบของความรุนแรงที่มีแนวโน้มขยายตัวโดยถูกกระทำจากคนรู้จัก สมาชิกในครอบครัว และญาติ เป็นผู้กระทำความรุนแรงต่อบุคคลในครอบครัวโดยผู้ถูกกระทำส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สำหรับสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบันเกิดจากการที่สถาบันครอบครัวได้มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปจากเดิมซึ่งเกิดจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมทำให้ระบบเศรษฐกิจสังคมการเมืองวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยจากการศึกษาแนวคิดของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัวไทย (2553 : 22-23) สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2548 : 12-17) และ ยงยุทธ แสนประสิทธิ์ (2554 : 187) พบว่า

สาเหตุหลักๆ ของความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย ที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย

- 1) การขาดความพร้อมของพ่อแม่
- 2) การมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของกลุ่มสมรส
- 3) การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เท่าเทียมกัน
- 4) การขาดความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์
- 5) การมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว
- 6) การขาดความรู้ด้านจริยธรรมทางเพศ การเป็นพ่อแม่ที่ดี สิทธิมนุษยชน
- 7) การขาดความรู้การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี
- 8) ปัญหาความยากจน การมีหนี้สิน
- 9) การไม่ทำตามบทบาทหน้าที่ภายในครอบครัว
- 10) การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แออัดและเสียง
- 11) การไม่มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว
- 12) ค่านิยมที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงกับชาย
- 13) เจตคติที่ให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง
- 14) การประณามผู้หญิงและเด็กกว่าเป็นผู้สร้างเงื่อนไขความรุนแรง
- 15) การช่วยและมอมเมาของสื่อ

ส่วนแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัวนั้น พบว่า ครอบครัวเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ ทำหน้าที่ในการหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ของสมาชิกในครอบครัว ถ้าครอบครัวมีความเข้มแข็ง สมาชิกมีความเอื้ออาทรต่อกัน นอกจากนั้นสถาบันครอบครัวที่รวมกันได้ จะเป็นพลังชุมชนที่สามารถพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ด้วยตนเอง ซึ่งโดยทั่วไปสามารถแบ่งประเภทของครอบครัวไทย ออกเป็น 3 ประเภท คือ ครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวขยาย และครอบครัวซ้อน โดยระบบของครอบครัวนั้น เป็นการนำปัจจัยที่เป็นทรัพยากรของครอบครัว ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต ที่ก่อให้เกิดกระบวนการดำเนินชีวิตของครอบครัว ที่มีบทบาทหน้าที่และปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวเพื่อให้เกิดความสมดุลหรือความผาสุกของครอบครัว

ด้านแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว เน้นในเรื่องของการใช้อำนาจความเข้มงวดในครอบครัวที่ไม่มีความยืดหยุ่นผ่อนปรน มีแต่ความตึงเครียดต่อกัน ไม่มีสายสัมพันธ์ยึด

เหนือความผูกพันต่อกันจะเป็นจุดอ่อนให้เกิดข้อพิพาทบาดหมาง ยิ่งครอบครัวใดไม่ยึดหยุ่นในเรื่องอำนาจทางเพศ เพศหญิงจะถูกเอาเปรียบและถูกกดขี่ไม่มีความเสมอภาคทัดเทียมกันระหว่างเพศ ฝ่ายชายจะใช้อำนาจเบ็ดเสร็จและเป็นผู้ก่อเหตุความรุนแรงได้ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเกิดความรุนแรงในครอบครัว ที่กล่าวถึงบทบาททางเพศ นับเป็นประเด็นที่สำคัญประการหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อเหตุการณ์การเกิดความรุนแรงในครอบครัวที่เคยมองกันว่าผู้หญิงเป็นช้างเท้าหลังเป็นผู้ที่ต้องทำตามคำสั่งและอยู่แต่ในบ้านทำงานบ้านดูแลลูกๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับความเป็นจริงในปัจจุบัน

สำหรับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบเพศสัมพันธ์มีข้อเสนอแนะว่า โครงสร้างทางสติปัญญาของบุคคลเป็นตัวกำหนดและควบคุมพฤติกรรมการแสดงออกในเรื่องเพศสัมพันธ์ทั้งหมดอีกทั้งเป็นหลักยึดเหนี่ยวภายในจิตสำนึกของบุคคลและสามารถที่จะแสดงออกมาในวิถีการดำเนินชีวิตในลักษณะของความรู้ความเชื่อเจตคติค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องเพศเหล่านั้น

แนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคมเสนอเงื่อนไขของความรุนแรงมีความเกี่ยวพันกันในทุกระดับ ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล ครอบครัว สถานการณ์ และสังคมวัฒนธรรม โดยรากเหง้าของความรุนแรงคือวัฒนธรรมที่ถือว่าเพศชายเป็นใหญ่ เป็นปัจจัยที่จะก่อให้เกิดแนวโน้มความรุนแรงในครอบครัว ขณะเดียวกันลักษณะความเป็นปัจเจกของครอบครัวที่ต่างคนต่างอยู่ ทำให้บทบาทของเครือญาติ ชุมชน หรือเครือข่ายทางสังคมจะเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลปกป้องความรุนแรงได้น้อยลง ส่งผลให้ความรุนแรงนั้นเกิดซ้ำซาก สำหรับเงื่อนไขทางสถานการณ์ เช่น ความเครียด ความยากจน รวมทั้งปัจจัยส่วนบุคคล เช่น การมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ทศนคติที่ยอมรับการกระทำความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

ทั้งนี้ แนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ที่สำคัญที่สุด คือ การสร้างความตระหนักรู้ถึงปัญหาความรุนแรงในครอบครัว และผลกระทบที่เกิดขึ้น และเปลี่ยนบรรทัดฐานให้สมาชิกของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อเชื่อมโยงการให้บริการให้ครอบคลุมทุกครอบครัวที่มีความต้องการ รวมทั้งปรับเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคมของชุมชน โดยการลดเงื่อนไขที่จะนำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว ด้วยการสร้างเครือข่ายภาวะผู้นำและครอบครัวแกนนำ ให้มีความรู้ เข้าใจ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ปัญหา และร่วมพัฒนาครอบครัวเลี้ยงและการรณรงค์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางป้องกันร่วมกับองค์กรของภาครัฐ ในส่วนแนวคิดและยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของไทยมีลักษณะ ดังนี้

- 1) สร้างจิตสำนึกและค่านิยมการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความรักใคร่ปรองดอง ความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย การเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ความเป็นหนึ่งเดียวกันในครอบครัว ร่วมกันคิดร่วมกันตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ไม่ใช้ความรุนแรง
- 2) พัฒนากลไกการมีส่วนร่วมในครอบครัวตามบทบาทหน้าที่และการมีพฤติกรรมและสุขภาพทางเพศที่เหมาะสมปลอดภัย
- 3) พัฒนากฎระเบียบและกฎหมายการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของสตรี
- 4) บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอนามัยการเจริญพันธุ์และสุขภาพทางเพศให้มีขีดความสามารถในการให้บริการที่มีคุณภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ส่วนในการวิจัยเชิงปริมาณนั้น ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรต้นของการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา หลักของครอบครัว การศึกษาสูงสุด อาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว สถานภาพในครอบครัว สถานภาพการสมรส ลักษณะโครงสร้างของครอบครัว การจดทะเบียนสมรส และการอยู่ร่วมกันกับคู่สมรส โดยผู้วิจัยได้กำหนดจากสังเคราะห์จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งพบว่า สาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทยในปัจจุบัน ประกอบด้วย 1) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือความไม่เสมอภาคระหว่างชายและหญิง 2) แบบแผนชีวิตการเลี้ยงดูจากครอบครัวเดิม 3) ประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว 4) ครอบครัวที่ไม่มีความผูกพันต่อกัน 5) ปัญหาจากการทำงานและด้านเศรษฐกิจ 6) การใช้สารเสพติดและการดื่มสุรา 7) สื่อลามกอนาจาร 8) การนอกใจในคู่สมรส 9) การสมรสก่อนวัยอันควร 10) การขาดคุณธรรม จริยธรรม 11) การไม่ปฏิบัติหน้าที่ของการเป็นพ่อแม่ที่ดี 12) สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยที่แออัด 13) การขาดความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ และการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีรวมทั้งยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทย เป็นตัวแปรตาม ตามภาพที่ 2.2

ตัวแปรต้น

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ศาสนาหลักของครอบครัว
- 4) การศึกษาสูงสุด
- 5) อาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว
- 6) สถานภาพในครอบครัว
- 7) สถานภาพการสมรส
- 8) ลักษณะโครงสร้างของครอบครัว
- 9) การจดทะเบียนสมรส
- 10) การอยู่ร่วมกันกับคู่สมรส

ตัวแปรตาม

สาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทยในปัจจุบัน

- 1) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือความไม่เสมอภาคระหว่างชายและหญิง
- 2) แบบแผนชีวิตการเลี้ยงดูจากครอบครัวเดิม
- 3) ประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว
- 4) ครอบครัวที่ไม่มีความผูกพันต่อกัน
- 5) ปัญหาจากการทำงานและด้านเศรษฐกิจ
- 6) การใช้สารเสพติดและการดื่มสุรา
- 7) สื่อลามกอนาจาร
- 8) การนอกใจในคู่สมรส
- 9) การสมรสก่อนวัยอันควร
- 10) การขาดคุณธรรมจริยธรรม
- 11) การไม่ปฏิบัติหน้าที่ของการเป็นพ่อแม่ที่ดี
- 12) สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยที่แออัด
- 13) การขาดความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ การแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี

ยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทย

- 1) การตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว
- 2) การเคารพในเหตุผลซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว
- 3) การรู้จักให้อภัยกันของสมาชิกในครอบครัว
- 4) การยอมให้กันของสมาชิกในครอบครัว
- 5) การร่วมกันสร้างความมั่นคงของครอบครัวอย่างเหมาะสม
- 6) การใช้เวลาร่วมกันให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน
- 7) ความเป็นหนึ่งเดียวกันของสมาชิกในครอบครัว
- 8) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ
- 9) การดูแลเอาใจใส่กันของสมาชิกในครอบครัว
- 10) ความเอื้ออาทรซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว
- 11) การพูดคุยด้วยเหตุผลให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว
- 12) การมีความซื่อสัตย์กันของสมาชิกในครอบครัว
- 13) ความไว้วางใจต่อกันของสมาชิกในครอบครัว
- 14) การมีความศรัทธาในคำสอนทางศาสนา
- 15) ความสามารถในการจัดการกับปัญหาภายในครอบครัวโดยไม่ใช้ความไม่รุนแรง
- 16) การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว
- 17) การปรับปรุงตนเองให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นอยู่เสมอ
- 18) การอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับสมาชิกในครอบครัว

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.3 นิยามปฏิบัติการ

ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มาจาก การเลือกตั้งหรือแต่งตั้ง หรือการยกย่องขึ้นมาของกลุ่มเพื่อให้ทำหน้าที่เป็นผู้ชี้แนะและช่วยเหลือให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ผู้นำครอบครัว หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่หาเลี้ยง ปกป้อง ค้ำครองสมาชิก ทำหน้าที่นำทิศทาง เป็นผู้มีความสามารถในการตัดสินใจในครอบครัว ซึ่งเป็นได้ทั้งชายและหญิง

การจัดการ หมายถึง กระบวนการ (Process) ของการวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organization) การสั่งการ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ความพยายามของสมาชิกในองค์การและการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์การกำหนดไว้

กฎหมายวิธีสบัญญัติ หมายถึง กฎหมายที่บัญญัติถึงกระบวนการในการยุติข้อพิพาทที่เกิดขึ้นตามกฎหมายสารบัญญัติ ซึ่งได้แก่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น

ครอบครัว หมายถึง องค์กรที่มีขนาดเล็กที่สุดในสังคม ประกอบด้วยบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันทางสายโลหิตหรือทางกฎหมาย โดยการสมรสหรือการรับรองบุตรเป็นบุตรบุญธรรม ซึ่งได้แก่ พ่อ แม่ บุตรและญาติพี่น้อง

ความรุนแรง หมายถึง การทำร้ายร่างกาย การทำร้ายจิตใจ การทำร้ายทางเพศและการทอดทิ้งเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี

ความรุนแรงในครอบครัว หมายถึง ความว่า การกระทำใดๆโดยมุ่งประสงค์ให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายจิตใจหรือสุขภาพหรือกระทำโดยเจตนาในลักษณะที่น่าจะก่อให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายจิตใจหรือสุขภาพของบุคคลในครอบครัวหรือบังคับหรือใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรมให้บุคคลในครอบครัวต้องกระทำการไม่กระทำการหรือยอมรับการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดโดยมิชอบแต่ไม่รวมถึงการกระทำโดยประมาท

ความรุนแรงต่อตนเอง หมายถึง การจงใจกระทำต่อตนเองจนถึงขั้นบาดเจ็บ ดาย หรือไร้ความสามารถ รวมทั้งการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงให้อยู่ในภาวะอันตรายทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคม ในการวิจัยนี้ ความรุนแรงต่อตนเอง หมายถึง การพยายามฆ่าตัวตาย การฆ่าตัวตาย การใช้สารเสพติด และการมีพฤติกรรมเสี่ยงอันตรายอื่นๆ

ความรุนแรงต่อเด็ก หมายถึง การกระทำที่เป็นอันตรายหรือคุกคามต่อสุขภาพหรือสวัสดิภาพของเด็ก โดยบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลอื่นๆ ที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเด็ก โดยการใช้ความรุนแรงด้วยการทุบตี ทำร้าย ทั้งร่างกายและจิตใจ การทำทารุณทางเพศ การกดขี่ ข่มเหง ใช้แรงงานอย่างไม่ถูกต้อง มีผลทำให้หรือเสี่ยงต่อการทำให้เกิดการชะงักของพัฒนาการของเด็กทั้งร่างกาย

จิตใจ และสังคม ความรุนแรงต่อเด็กหมายถึงการปล่อยปละละเลยเด็ก การเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและสังคม โดยที่การกระทำนั้นอาจเกิดจากความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ แต่ไม่รวมถึงความรุนแรงที่เกิดจากอุบัติเหตุ ในการศึกษา ความรุนแรงต่อเด็กหมายถึงรวมถึงการทารุณกรรมเด็ก

ความรุนแรงต่อผู้หญิง หมายถึง การกระทำความรุนแรงบนพื้นฐานของการกดขี่ผู้หญิงในสังคม (Gender-based violence) ซึ่งมีผลทำให้ผู้หญิงเกิดอันตรายหรือบาดเจ็บทุกซ์ทรมานทางร่างกาย ทางจิตใจ และทางเพศ หรือการบีบบังคับทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการข่มขู่ด้วยพฤติกรรมรุนแรง การบังคับขู่เข็ญหรือการรุกรอนกีดกันไม่ให้ได้เสรีภาพที่พึงมี ไม่ว่าจะการกระทำรุนแรงนี้จะเกิดขึ้นในที่สาธารณะหรือในชีวิตส่วนตัว

ความรุนแรงทางเพศ หมายถึง การใช้ความรุนแรงเพื่อกดขี่ข่มเหงเพื่อผลประโยชน์ทางเพศ การบังคับค้าประเวณีการข่มขืนกระทำชำเราการอนาจารทั้งจากบุคคลในครอบครัวคนคุ้นเคยคู่รักสามีและคนแปลกหน้า

ความรุนแรงด้านอื่นๆ หมายถึง ความรุนแรงที่ไม่สามารถจัดเข้ากับความรุนแรงในด้านต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น โดยเป็นการกระทำที่มีผลทำให้เกิดอันตรายต่อบุคคล กลุ่มบุคคล สังคม ในรูปแบบต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ประชากรในกรุงเทพมหานคร หมายถึง หมู่คนที่กระจายอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครทั้ง 50 เขต ซึ่งมีการเคลื่อนไหวในลักษณะของการย้ายถิ่นเข้าและย้ายออก ทำให้ประชากรในแต่ละปีมีจำนวนที่แตกต่างกันไป โดยมีปัจจัย ดึงดูด หรือจากปัจจัยผลักดัน ให้เกิดการย้ายถิ่นของประชากรจากชนบทเข้าสู่กรุงเทพฯ เช่น ความร่ำรวย ความยากจนไร้ที่ทำมาหากิน

บุคคลในครอบครัว หมายความว่า คู่สมรสคู่สมรสเดิมผู้อยู่กินหรือเคยอยู่กินกันสามีภริยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรสบุตรบุญธรรมสมาชิกในครอบครัวรวมทั้งบุคคลใดๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน

ชุมชน หมายถึง ชุมชนแออัด ชุมชนชานเมือง เคหะชุมชน หมู่บ้านจัดสรรและชุมชนเมืองที่กรุงเทพมหานครกำหนดขึ้นทั้งนี้โดยทำเป็นประกาศกรุงเทพมหานคร

ยุทธศาสตร์ หมายถึง แผนการปฏิบัติที่รวบรวมความพยายามทั้งหลายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในยุคปัจจุบันนี้ จะเป็นการเที่ยงตรงมากกว่า หากพิจารณาว่า Strategy คือ ขบวนการตัดสินใจอันซับซ้อนซึ่งเชื่อมโยงวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายสุดท้าย (Ends) เข้ากับ วิธี หรือหนทาง (Ways) และวิธีการ หรือเครื่องมือ (Means) ในอันที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น

ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งในครอบครัว หมายถึง ทิศทางที่ชัดเจนของครอบครัวที่กำหนดขึ้น เพื่อขึ้นนำการปฏิบัติของครอบครัวในอนาคต บนพื้นฐานของการเสริมสร้างความเข้มแข็งสร้างจิตสำนึก ค่านิยม คุณธรรมความเสมอภาค ความสามัคคีและสันติสุขแก่ทุกคนในครอบครัว

ระบบเพศสัมพันธ์ หมายถึง โครงสร้างทางสติปัญญาและประสบการณ์จากการสะสมของบุคคล ได้แก่ วุฒิภาวะมาตรฐานของผู้ปกครองบรรทัดฐานทางสังคม และประสบการณ์ทางเพศที่ได้รับมาก่อน รวมทั้งการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดาในเรื่องต่างๆและการเรียนรู้จากบรรทัดฐานทางสังคมจากเพื่อนหรือจากสื่อมวลชน

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

บทที่ 3

สาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย

การศึกษาในบทนี้ เพื่อตอบคำถามการวิจัยว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบันเกิดจากสาเหตุอะไรบ้าง และตอบสมมติฐานการวิจัยว่า สาเหตุปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบันเกิดจากภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก (Key Informants) ซึ่งประกอบด้วยผู้นำครอบครัวที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล นักวิชาการ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักสื่อสารมวลชน ผู้ปฏิบัติงานด้านกระบวนการยุติธรรม องค์กรอิสระด้านสิทธิมนุษยชน นักบวช และผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวรวม 33 คน รวมทั้งได้สัมภาษณ์ผู้ที่มีประสบการณ์ด้านความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งไม่ประสงค์จะเปิดเผยชื่อ ผู้วิจัยจึงได้ใช้นามแฝง อีกจำนวน 12 คน รวมผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสิ้น 45 คน และจากการรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) จากตัวอย่างที่เป็นประชาชนในเขตกรุงเทพฯ จำนวน 400 คน จาก 10 เขต ได้รับการตอบกลับ จำนวน 400 คน โดยมีข้อค้นพบซึ่งแยกเป็นผลการวิจัยเชิงคุณภาพและผลการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนี้

3.1 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

3.1.1 สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย

จากการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถานการณ์แนวโน้มความรุนแรงของครอบครัวไทยในปัจจุบันมีแนวโน้มที่มากขึ้นทุกปี ซึ่งเป็นการกระทำรุนแรงทางกาย และทางเพศ และเป็นรูปแบบของความรุนแรงที่มีแนวโน้มขยายตัว โดยถูกกระทำจากคนรู้จัก สามี สมาชิกในครอบครัว และญาติ เป็นผู้กระทำความรุนแรงต่อบุคคลในครอบครัว (วรวิภา วัฒนศิริ และคณะ, 2554) และส่วนใหญ่ผู้ถูกกระทำจะเป็นเพศหญิง (ยงยุทธ แสนประสิทธิ์, 2554 : 10-11) สอดคล้องกับรายงานการฟ้องปราม ความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางเพศในสหราชอาณาจักร

ของ พงศ์ชัย เกศวารักษ์ และคณะ (2552) ที่พบว่า ความรุนแรงในครอบครัว ร้อยละ 81 มีผู้เสียหาย เป็นหญิง ซึ่งถูกกระทำโดยคู่อริหรือคู่สมรสที่เป็นชาย ซึ่งเกิดจากอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ และภาวะความทันสมัยที่เน้นความเป็นปัจเจกบุคคลและค่านิยมในการบริโภคและวัตถุนิยมส่งผล ให้สังคมมีการแข่งขันมากขึ้น ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรม รวมถึงกระแสเศรษฐกิจของประเทศและโลก จะส่งผลต่อค่าครองชีพและแบบแผน ของครอบครัว ผลกระทบดังกล่าวจะส่งผลให้โครงสร้างของครอบครัวของสังคมไทยมีแนวโน้มที่ ขนาดของครอบครัวเล็กลง ผู้สูงอายุและเด็กจะมีมากขึ้นและต้องรับภาระในการเลี้ยงดูเด็กเนื่องจาก พ่อ แม่ ต้องไปทำงานที่อื่น รวมทั้งครอบครัวที่สามีและภรรยาอยู่ร่วมกัน โดยไม่มีการจดทะเบียน สมรสมากขึ้น เนื่องจากค่านิยมในการรักอิสระ และไม่ต้องการพึ่งพิง (ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว ไทย, 2553 : 23-24) เป็นไปตามการศึกษาของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2547) ที่พบว่า แนวโน้มของสถานการณ์ครอบครัว เกิดจากภาวะความทันสมัยที่เน้นปัจเจกบุคคลและค่านิยมใน การบริโภคและวัตถุนิยมมากขึ้น ส่งผลให้สังคมมีการแข่งขัน ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทาง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมและกระแสเศรษฐกิจของประเทศและโลก ส่งผลต่อค่าครองชีพ และแบบแผนของครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับ ธงชัย ประดับชนานุรัตน์ (มหาวิทยาลัย คริสเตียน, 2550) ที่ เสนอว่า ครอบครัวไทยอยู่ในขั้นต่อแหลมต่ออันตราย เรื่องที่ครอบครัวในสังคมไทยยุคปัจจุบันกำลัง ประสบวิกฤต คือ ความคาดหวังในชีวิตสมรส ความเข้าใจในชีวิตคู่ที่ลดลง ความตั้งใจที่ลดลง ความ เต็มใจที่จะร่วมในแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นลดน้อยลง

ส่วนผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) มีทัศนะเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ของสังคมไทยว่า

“...สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยเกิดจากความเป็นอยู่ในการดำเนิน ชีวิต สภาพแวดล้อม ภาวะเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อครอบครัว การศึกษา การอบรมเลี้ยงดู จากบุพการีที่มีผลกระทบต่อบุตร...” (นงลักษณ์ สุภเมธากุล. สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2554)

สอดคล้องกับทัศนะของ เมทีณี พงษ์เวช (สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554) ผู้อำนวยการบ้านพัก จุกเงิน ที่เสนอว่า

“...สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวของชุมชนในปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะเป็นความ รุนแรงที่เกิดขึ้นจากคนใกล้ชิดตัวทั้งสิ้น...” (เมทีณี พงษ์เวช. สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554)

และสอดคล้องกับทัศนะของ พระราชปฏิญาณมุนี (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) นางลักษณ์ ศุภเมธากุล (สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2554) นฤมล ศิริวัฒน์ (สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2554) และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินทร์ (สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2554) ที่ว่า

“...ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว นั้นมีแนวโน้มความรุนแรงมากขึ้น...”

กษิณา หลิมสวัสดิ์ (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) ปวีณา หงสกุล (สัมภาษณ์, 19 กันยายน 2554) เสาวนีย์ โขมพัตร (สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2554) และ พรสม เปาปราโมทย์ (สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2554) มีทัศนะสอดคล้องกันเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวว่า

“...ความรุนแรงเป็นปัญหาที่พบอยู่เสมอทั้งในครอบครัวและในสังคม มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ บุคคลที่อ่อนแอหรือด้อยโอกาส อาทิ เช่น เด็ก สตรี คนชรา ผู้มีสติปัญญาอ่อน คนยากจน เป็นต้น...” (กษิณา หลิมสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554)

ด้าน เอกชัย ศรีวิลาส (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2554) มีทัศนะต่อสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยว่า

“.. คนในปัจจุบันมีกิจกรรมมาก ทำให้สังคมในชุมชนห่างไกลกันจะเกิดความห่างไกลในความสัมพันธ์ในครอบครัว ทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความขัดแย้งกัน โดยรูปแบบความรุนแรงจะมีมากกว่าที่คาดคิดทำให้เสียหายร่างกายและทรัพย์สิน ...” (เอกชัย ศรีวิลาส, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2554)

3.1.2 สาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย

3.1.2.1 ผลการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าสาเหตุที่ก่อให้เกิดความรุนแรงภายในครอบครัวของสังคมไทย จากการวิจัย พบว่า นโยบายและแผนในการพัฒนาสถาบันครอบครัว พ.ศ.2537-2546 นโยบายและแผนขจัดความรุนแรงต่อเด็กและสตรี พ.ศ.2548 และ ยุทธศาสตร์ แผนประสิทธิ (2554) ได้เสนอสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยที่สอดคล้องกัน ซึ่งประกอบด้วย (1) การขาดความพร้อมของพ่อแม่ (2) การพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของกลุ่มสมรส (3) การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เท่าเทียมกัน

(4) การขาดความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ (5) การมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว (6) การขาดความรู้ด้านจริยธรรมทางเพศ การเป็นพ่อแม่ที่ดี สิทธิมนุษยชน (7) การขาดความรู้การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี (8) ปัญหาความยากจน การมีหนี้สิน (9) การไม่ทำตามบทบาทหน้าที่ภายในครอบครัว (10) การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แออัดและเสียง (11) การไม่มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว (12) ค่านิยมที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงกับชาย (13) เจตคติที่ให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง (14) การประณามผู้หญิงและเด็กว่าเป็นผู้สร้างเงื่อนไขความรุนแรง และ (15) การข่มขู่ มอมเมาของสื่อ ผู้วิจัยสามารถสรุปสาเหตุที่ก่อให้เกิดความรุนแรงภายในครอบครัวของสังคมไทย โดยสามารถเรียงลำดับความสำคัญและความสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการค้นคว้า ดังนี้

1) ความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือความไม่เสมอภาคระหว่างชายและหญิง ได้แก่ ค่านิยมที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงกับชาย การประณามผู้หญิงและเด็กว่าเป็นผู้สร้างเงื่อนไขความรุนแรง และเจตคติที่ให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เพ็ญจันทร์ ประดับมุข (2546) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว โดยพบว่า สังคมวัฒนธรรม ที่เชื่อว่าผู้ชายเป็นใหญ่ และกลายเป็นวัฒนธรรมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เป็นปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยสอดคล้องกับการศึกษา จอห์นสัน และ เฟอรร่าโร (Johnson & Ferrero , 2000 : 948-963) ที่ได้ทำวิจัยด้านความรุนแรงในครอบครัว และระบุแนวทางที่เป็นรากเหง้าของความรุนแรงประการหนึ่งคือ ความเข้าใจเกี่ยวกับการควบคุมของผู้ชายที่มักใช้อำนาจควบคุมผู้หญิง และเป็นไปตามแนวคิดของ คอรัมบลิต (Korblit, 1994 : 1181-1188) ที่เสนอว่า ครอบครัวคิดยึดมั่นต่อแนวคิดเรื่องอำนาจและเพศ จะเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดความรุนแรงในครอบครัวได้ง่าย รวมทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบเพศสัมพันธ์ของ แอบรามสัน (Abramson, 1983 : 49-60) ที่สรุปได้ว่า โครงสร้างทางสติปัญญาของบุคคลเป็นตัวกำหนดและควบคุมพฤติกรรมการแสดงออกในเรื่องเพศสัมพันธ์ทั้งหมด อีกทั้งเป็นหลักยึดเหนี่ยวภายในจิตสำนึกของบุคคล และสามารถที่จะแสดงออกมาในวิถีการดำเนินชีวิตในลักษณะของความรู้ ความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม เกี่ยวกับเรื่องเพศ ซึ่งยังสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคมของ เจลเลส (Gelles, 1999 : 1-30) ที่เสนอว่า พฤติกรรมความรุนแรงมีที่มาจากปรากฏการณ์ของสังคมที่ชายเป็นใหญ่ เอื้อประโยชน์ต่อการที่จะยอมรับและใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือ

2) การขาดความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์และการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธี เป็นไปตามแนวคิดของ ลี (Lee, 2000) ที่ศึกษาความรุนแรงในครอบครัวของประเทศฟิลิปปินส์และพบว่า การศึกษาเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอยู่เสมอในความรุนแรงระดับครอบครัว และยังสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบเพศสัมพันธ์ของแอบรามสัน (Abramson, 1983 : 49-60) ที่สรุปได้ว่า โครงสร้างทางสติปัญญาของบุคคลเป็นตัวกำหนดและควบคุมพฤติกรรมการแสดงออกในเรื่องเพศสัมพันธ์ทั้งหมด เจตคติ

คำนิยาม เกี่ยวกับเรื่องเพศ นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคมของ เจลเลส (Gelles, 1999 : 1-30) ที่เสนอว่า พฤติกรรมความรุนแรงมีที่มาจากปัญหาด้านบุคลิกภาพก็จะมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรง

3) ปัญหาจากการทำงานและด้านเศรษฐกิจ เป็นไปตามแนวคิดของ ลี (Lee, 2000) ที่ศึกษาความรุนแรงในครอบครัวของประเทศฟิลิปปินส์ และพบว่า เศรษฐกิจเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอยู่เสมอในความรุนแรงระดับครอบครัว และเป็นไปตามแนวคิดของ เพ็ญจันทร์ ประดับมุข (2546) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว โดยพบว่า ความเครียดเรื่องความยากจน เป็นปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยสอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยคริสเตียน (2550) ที่เสนอว่า การเงินหนี้สิน นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคมของ เจลเลส (Gelles, 1999 : 1-30) ที่เสนอว่า พฤติกรรมความรุนแรงมีที่มาจากการขาดแคลนทรัพยากรที่จะเป็นประโยชน์ ซึ่งยังสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคมของ เจลเลส (Gelles, 1999 : 1-30) ที่เสนอว่า พฤติกรรมความรุนแรงมีที่มาจากพ่อแม่ที่มีความเครียด

4) การนอกใจในคู่สมรส ได้แก่ การพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของกลุ่มสมรส โดยสอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยคริสเตียน (2550) ที่เสนอว่า การผิดศีลธรรม ความไม่ซื่อสัตย์ ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และความผิดปกติทางเพศ นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคมของ เจลเลส (Gelles, 1999 : 1-30) ที่เสนอว่า พฤติกรรมความรุนแรงมีที่มาจาก การยอมรับอำนาจ การบังคับ และเห็นชอบต่อการใช้ความรุนแรง

5) แบบแผนชีวิตการเลี้ยงดูจากครอบครัวเดิม สอดคล้องกับแนวคิดของ เพ็ญจันทร์ ประดับมุข (2546) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว โดยพบว่า ด้านสังคมจิตวิทยา เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว เด็กขาดการดูแลเอาใจใส่อบรมพฤติกรรม นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัวได้

6) ประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคมของ เจลเลส (Gelles, 1999 : 1-30) ที่เสนอว่า พฤติกรรมความรุนแรงมีที่มาจากกระบวนการเรียนรู้เด็กที่มีประสบการณ์ความรุนแรงที่บ้าน

7) ครอบครัวที่ไม่มีความผูกพันต่อกัน การไม่มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว ซึ่ง ศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก (http://www.csip.org/csip/autopage/print.php?h=119&s_id=9&d_id=9&page=1, 4 กุมภาพันธ์ 2557) ได้นำเสนอปัญหาความรุนแรงของเยาวชน เช่น การชกต่อยทะเลาะวิวาท การพกพาและใช้อาวุธ แต่หากมองลึกไปกว่านี้ เด็กที่ใช้ความรุนแรงมีพื้นฐานการสั่งสมมาจากครอบครัว โดย คณะอนุกรรมการด้านเด็กเยาวชนและครอบครัว ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมกับศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัย

และป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี และองค์กรร่วม 7 หน่วยงาน ได้จัดการประชุมสหวิทยาการเพื่อป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก ครั้งที่ 4 เรื่อง “พฤติกรรม ความรุนแรงในเด็ก” มีการนำเสนอกรณีศึกษาตัวอย่าง “นักเรียนที่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทและพกพา อาวุธปืนในโรงเรียน” การนำเสนอกรณีศึกษาสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มนักเรียนที่ร่วมก่อเหตุทะเลาะ วิวาทมีปัญหาครอบครัวทั้งสิ้น จากการนำเสนอกรณีศึกษาสามารถสะท้อนปัญหาความรุนแรงที่ เกิดขึ้น และยังสะท้อนระบบการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน ที่ไม่ได้มุ่งการแก้ไขฟื้นฟู พฤติกรรมแต่กลับเป็นการผลักดันพวกเขาสู่การเป็น “อาชญากรเด็ก” ในที่ประชุมได้เสนอความ คิดเห็นต่อปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงในเด็กรวมทั้งปัจจัยที่ทำให้การแก้ไขปัญหานี้ ความรุนแรงไม่มีประสิทธิภาพ โดยหนึ่งในปัจจัยของปัญหาคือ ความอ่อนแอของสถาบัน ครอบครัว ที่เกิดจากพลวัตในสังคม จากเกษตรกรรมสู่อุตสาหกรรมก่อให้เกิดความอ่อนแอใน ระบบครอบครัว เป็นมูลเหตุที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากการทอดทิ้งเด็ก (Child Neglect) เพราะปัญหาทางเศรษฐกิจ ทำให้ผู้ปกครองต้องทิ้งถิ่นฐาน ไม่มีเวลาเพียงพอในการดูแล เด็กอย่างใกล้ชิด ไม่สามารถตอบสนองทางอารมณ์และไม่สามารถอบรมสั่งสอนได้เพียงพอ ผู้ปกครองขาดทักษะในการดูแลเด็ก สื่อสารกับเด็กอย่างไม่มีความเหมาะสม ลงโทษเด็กอย่างไม่เหมาะสม การเสียชีวิตของบิดามารดาจากอุบัติเหตุ โรคภัยไข้เจ็บโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคเอดส์ การต้องคดีจำคุก ของบิดามารดา หรือการหย่าร้าง เป็นเหตุให้เด็กกำพร้า ระบบการรองรับของสังคมยังไม่ตอบสนอง ในการช่วยเหลือครอบครัวเหล่านี้ได้อย่างเพียงพอ สอดรับกับแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและ จิตวิทยาสังคมของ เจลเลส (Gelles, 1999 : 1-30) ที่เสนอว่า พฤติกรรมความรุนแรงมีที่มาจากการ ขาดแคลนทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

8) การใช้สารเสพติดและการดื่มสุรา สอดรับกับแนวคิดของ เพ็ญจันทร์ ประดับมุข (2546) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว โดยพบว่า ระดับบุคคล เกิดจาก ความเจ็บป่วยทางจิตของผู้ลงมือกระทำ การใช้สารเสพติด การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัญหา ความรุนแรงในครอบครัว

9) สื่อลามกอนาจาร โดย พัทธภรณ์ ไชยวัฒน์ (2557) เสนอว่า ละครไทยส่วนใหญ่ สรรสร้างสาระน้อยกว่าความบันเทิง อาศัยความโลภ ความโกรธ ความหลงของตัวละครมาเป็นแบบอย่าง ในการดำเนินเรื่อง เป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์ผลงานออกมา เพื่อรับใช้ความอยากรู้ อยากดู อยาก เห็น เพื่อสนองความพึงพอใจ ความสนใจ ความเอาใจของผู้ดูละคร และถึงที่สุดแต่ละช่องก็เปิดเกม ชิงมวลชนจากอีกช่องมาเป็นฐานเสียงในการได้มาซึ่งเรตติ้งที่สูงกว่า ยิ่งโทรทัศน์ช่องไหนดีแต่การ ประชดประชัน การเสียดสี ความโลภ ความใคร่ ความอิจฉา ความริษยา ความพยายามเอาชนะแต่กัน ความหลง ในรูป ทรวดทรงองค์เอว รสชาติความร่ำร้อน กลิ่นพิสวาส เสียงอันเคลิบเคลิ้ม และสัมผัส

สวาทได้มากเท่าไร โทษที่คนชื่อนั้นก็จะกอบโกยเอากำไรในทางชื่อเสียงไป ขณะเดียวกันก็เหลือทิ้งไว้แต่ผลผลิตที่เป็นกับระเบิด รอคอยเพียงเวลาและจังหวะที่พร้อมจะทำลายล้างครอบครัวที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขาดวิจารณญาณและใช้ชีวิตตามยถากรรม และละครไทยส่วนใหญ่ที่ครอบครัว และชี้นำสังคมที่ยังคงสนองความต้องการของคนดูได้ยังเป็นละครประเภทฉากเดิมๆ เริ่มตั้งแต่ความคิดที่เห็นแก่ตัว คิดเอาแต่ได้ คิดเบียดเบียนผู้อื่น คิดแย่งสามี คิดแย่งมรดก ฯลฯ คำพูดที่เห็นแก่ตัว พูดไม่ถนอมน้ำใจ พูดประชดประชัน พูดเสียดสี พูดคำทอ พูดหยาบคาย ฯลฯ และการกระทำที่เห็นแก่ตัว การฆ่า การทำร้าย การข่มขืนใจ การรังแกผู้หญิง การตบตี เป็นต้น ซึ่งความเห็นแก่ตัวที่ว่าคือพื้นฐานความคิดที่เข้ากันได้ และสอดคล้องกับระบบทุนนิยม ลัทธิวัตถุนิยมหรือแม้กระทั่งบริโภคนิยมที่คนมีส่วนให้เกิดละครไทย ยึดถือตัวเองเป็นใหญ่และเอาผลกำไรสูงสุดเป็นที่ตั้ง หรือแม้แต่ประเด็นที่สืบเนื่องจากปัญหาวัยรุ่น คือ ปรากฏการณ์เรื่องสื่อลามก โดยเฉพาะสื่ออินเทอร์เน็ต แคมฟรอก และการคลิปปวีดีโอผ่านมือถือซึ่งกำลังเป็นประเด็นที่สังคมตื่นตัวและเชื่อว่า สื่อลามกเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาเรื่องเพศในวัยรุ่น รวมทั้งปัญหาความรุนแรงทางเพศ สะท้อนให้เห็นว่าสื่อมวลชนยังเป็นสถาบันที่แฝงไว้ด้วยอคติทางเพศ และมักจะทำหน้าที่ผลิตซ้ำตอกย้ำอคติ สร้างความหมายเรื่องเพศกับความรุนแรง ประกอบด้วยผู้หญิงคือ “เหยื่อ” ของอุตสาหกรรมทางเพศ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ ลี (Lee, 2000) ที่ศึกษาความรุนแรงในครอบครัวของประเทศฟิลิปปินส์และพบว่าสื่อหรือข่าวสารเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอยู่เสมอในความรุนแรงระดับครอบครัว และสอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยคริสเตียน (http://www.eduzones.com/article_member.aspx?zone_id=2&user_id=somkiat1, 26 กรกฎาคม 2550) ที่เสนอว่าการติดสื่ออินเทอร์เน็ตนำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว

10) การสมรสก่อนวัยอันควร ได้แก่ การขาดความพร้อมของพ่อแม่ สอดรับกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบเพศสัมพันธ์ของแอบรามสัน (Abramson, 1983 : 49-60) ที่สรุปว่าความสามารถที่จะแสดงออกมาในวิธีการดำเนินชีวิตเป็นสาเหตุนำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว

11) การขาดคุณธรรม จริยธรรม เป็นไปตามที่ บาทหลวงวิชัย โภคทวี (มหาวิทยาลัยคริสเตียน, http://www.eduzones.com/article_member.aspx?zone_id=2&user_id=somkiat1, 26 กรกฎาคม 2550) ได้กล่าวถึง วิกฤติครอบครัวไทยในปัจจุบันว่า สถาบันการศึกษาให้ความรู้ที่มุ่งเน้นไปในเรื่องการประกอบอาชีพ การศึกษาไม่ได้ทำให้คนเป็นคนที่มีสมบูรณ์ ไม่ได้เน้นที่คุณค่าของวิชาที่เรียน ไม่ได้เน้นที่จรรยาบรรณวิชาชีพต่างๆ

12) การไม่ปฏิบัติหน้าที่ของการเป็นพ่อแม่ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบเพศสัมพันธ์ของแอบรามสัน (Abramson, 1983 : 49-60) ที่สรุปว่า จิตสำนึกของบุคคล และความสามารถที่จะแสดงออกมาในวิธีการดำเนินชีวิตนำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว

13) สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยที่แออัด โดยสอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยคริสเตียน (http://www.eduzones.com/article_member.aspx?zone_id=2&user_id=somkiat1, 26 กรกฎาคม 2550) ที่เสนอว่า ญาติผู้ใหญ่ ความขมขื่นทางจิตใจ นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว

3.1.2.2 ผลการศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลหลัก

ทั้งนี้จากข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ผู้วิจัยสามารถสรุปสาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย โดยจัดเป็นกลุ่ม ได้ดังนี้

1) ด้านบุคคล ประกอบด้วย

1.1) การขาดความพร้อมของพ่อแม่ เช่น กรณีของ แม่วัยเด็กที่ท้องไม่พร้อมรายหนึ่งที่มีอายุ 19 ปี มีบุตรชาย 1 คน อายุ 5 ปี เปิดเผยว่า เธอตั้งครรภ์ขณะอายุ 14 ปี และกำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนอาชีวศึกษาปีที่ 1 เทอมแรก เมื่อทราบว่าตนเองตั้งครรภ์ ก็รีบทุกข์ให้เพื่อนฟัง เพื่อนแนะนำให้ไปซื้อยาขมมากิน เธอจึงปฏิบัติตาม แต่ปรากฏว่าไม่สำเร็จ เธอจึงบอกกับคู่รักของเธอที่เป็นนักเรียนในโรงเรียนเดียวกัน คู่รักพาเธอไปพบพ่อแม่และเธอก็แจ้งพ่อแม่ของเธอให้รับรู้ ผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายยอมรับและจัดพิธีผูกข้อมือ เธอจึงหยุดการเรียนในขณะนั้นและปัจจุบันเป็นแม่วัยรุ่นที่เลี้ยงลูกอยู่บ้านครอบครัวสามี ขณะที่สามีก็ได้เรียนต่อไปจนสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) แม่วัยเด็กรายนี้เปิดเผยถึงประสบการณ์ของเพื่อนนักเรียนหญิงด้วยกันที่ผ่านกระบวนการทำแท้งด้วยตนเอง ซึ่งเพื่อนของเธอไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนที่เป็นนักเรียนด้วยกันและถูกทอดทิ้งขณะเริ่มตั้งครรภ์ แม่วัยเด็กรายนี้เปิดเผยว่ามีเพื่อนวัยรุ่นหญิงที่เป็นนักเรียนและพักในห้องพักเดียวกับตน เมื่อถูกเพื่อนปฏิเสธและทิ้งไป วัยรุ่นหญิงเหล่านั้น จะไปซื้อยาหลอดที่ใช้หนีบเข้าไปในโพรงมดลูกเพื่อให้เกิดการตกเลือด เพื่อนของเธอจะปฏิบัติการทำแท้งเอง โดยมีการซื้อผ้าอ้อมสำเร็จรูป (Pampers) มาเตรียมซับเลือด ขณะกระทำการทำแท้งเอง เธอและเพื่อนคนอื่นๆ ก็อยู่ในห้องด้วยเพื่อช่วยเหลือถ้าเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน ภาพที่เธอเห็นคือ เพื่อนสาวเมื่อสอดใส่ “หลอด” ที่ใช้ขยับเลือดเข้าไปในโพรงมดลูกแล้ว ก็จะนอนร้องครวญครางด้วยความเจ็บปวดและเมื่อปฏิบัติการทำแท้งเองเรียบร้อยแล้ว ก็จะนอนพักในห้องพักประมาณสัปดาห์ ก็จะฟื้นตัว (ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต และคณะ, 2554 : 190)

พระราชบัญญัติหมิ่น (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) สิทธิศักดิ์ วัชชกิจ (สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2554) นฤมล ศิริวัฒน์ (สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2554) วันชัย วัฒนศัพท์ (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) และ ธนวิดี ท่าจีน (สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554) ผู้อำนวยการมูลนิธิเพื่อนหญิง ได้ให้ทัศนะไว้ว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย

ประกอบไปด้วย “ความไม่พร้อมในการเริ่มต้นชีวิตคู่” เช่นเดียวกับทัศนคติของ นางลักษณ์ สุขเมธากุล (สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2554) สุริย์ หามนตรี (สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2554) วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) พระราชปฎิภาณมุนี (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) และ กัทรพร สุนทรวสุ (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2554) ที่ให้ทัศนะว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย ประกอบด้วย “ไม่มีความพร้อมในการเลี้ยงดูครอบครัว”

1.2) พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของกลุ่มสมรส เช่น

กรณีที่ 1 เก้ (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2556) อายุ 29 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษา 6 เป็นพนักงานโรงงาน แต่ปัจจุบันไม่ได้ทำงานแล้ว ได้แต่งงานกับสามีคนแรกอยู่กินกันมา 15 ปี มีบุตร 2 คน และได้หย่ากับสามีคนแรก เพราะสามีติดสุราไม่มีความรับผิดชอบในครอบครัว จึงมีปัญหาเรื่องการเงิน หลังจากนั้นได้มารู้จักกับ Mr.Jone อายุ 40 ปี เป็นชาวสวิสเซอร์แลนด์ ไม่ได้มีงานทำที่ต่างประเทศ แต่มาเปิดร้าน Internet ในประเทศไทย รายได้ไม่มากนัก และทั้งคู่รู้จักกันผ่านทาง Internet ในช่วงที่คุยกันนั้น Mr.Jone ก็มีภรรยาอยู่แล้ว และต่อมา Mr.Jone ได้ประสบอุบัติเหตุขาหัก จึงทำให้ภรรยาหนีไปมีสามีใหม่ นางเก้ จึงได้เห็นใจเข้าไปดูแล Mr.Jone ที่บ้านเช่าของเขา และนางเก้ ได้พาลูกติด 2 คนมาอาศัยอยู่ที่บ้าน Mr.Jone ด้วยและทั้งคู่อยู่กินกันมา 3 เดือน และ Mr.Jone เริ่มมีอาการดีขึ้นจากความเจ็บป่วย แต่กลับมามีสุรามากขึ้น และไม่มียินให้กับนางเก้ และยังมีพฤติกรรมหึงหวงนางเก้ไม่ให้ออกจากบ้าน จนเกิดมีปากเสียงกับนางเก้ รวมถึงคู่ลูกทั้ง 2 คน ของนางเก้ด้วย จึงทำให้นางเก้เกิดความไม่พอใจ ในเวลาต่อมานางเก้เริ่มติดต่อกับผู้ชายคนใหม่ที่เป็นชาวต่างชาติ มีการสื่อสารผ่านทาง Internet คุยกับผู้ชายคนใหม่จน Mr.Jone เริ่มสงสัยว่าพฤติกรรมนางเก้เปลี่ยนไป และในที่สุดก็จับได้ว่านางเก้แอบติดต่อกับชายอื่น จึงเกิดความหึงหวง โมโห ไม่พอใจอย่างมาก ก็เริ่มมีปากเสียงกัน จนถึงขั้นทำร้ายร่างกายนางเก้ ให้บาดเจ็บ และยังทำร้ายลูกติดของนางเก้อีกด้วย นางเก้จึงตัดสินใจหนีออกจากบ้านพร้อมลูกทั้ง 2 คน กลับมาอยู่บ้านของพ่อแม่ตนเอง และได้คบหากันกับชาวต่างชาติคนใหม่ เช่นเดียวกับนางใจ

กรณีที่ 2 ใจ (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 5 ตุลาคม 2556) อายุ 15 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษา 3 เป็นพนักงานธุรการบริษัทเอกชน ที่อยู่กินกับ นายชัย (นามสมมติ) อายุ 21 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษา 3 อาชีพช่างซ่อมรถยนต์ และถูกนายชัย ทำร้ายร่างกายนางใจ เพราะนายชัยเมาสุรา หลังจากนั้นทุกๆ ครั้งที่ทะเลาะกันนายชัย ก็จะทุบตี นางใจมาตลอด นางใจบอกผู้วิจัยว่า

“นายชัยทำงานที่มีรายได้ไม่มากนักแต่ นำเงิน ไปดื่มสุรา ทำให้ไม่เหลือเงินให้ครอบครัวเมื่อดื่มสุราเมาก็ทำ ความรุนแรง ตบตี เตะ กับหนูจนถึงจุดที่รับไม่ได้

พอเจอนายเก่งเป็นเจ้าของร้านอาหารที่เลี้ยงดูหนูได้และรักหนูจึงตัดสินใจแยก
ทางกัน” (ใจ (นามสมมติ). สัมภาษณ์, 5 ตุลาคม 2556)

รวมทั้งกรณีของนายเทพ สอดรับกับทัศนคติของ วิสุทธิ์ บุญเกษมสันติ
(สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2555) ที่เห็นว่าสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว เกิดจาก

“...การใช้สุรา ยาเสพติด ก็มีผลของความรุนแรง อบายมุขต่าง ๆ อย่างการดื่ม
สุราเวลาเมาก็ครองสติไม่อยู่ แต่ที่ผมเห็นว่าคนกินเหล้ามากขึ้น ยาเสพติดมาก
ขึ้น ...” (วิสุทธิ์ บุญเกษมสันติ. สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2555)

กรณีที่ 3 เทพ (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2556) อายุ 55 ปี จบการศึกษา
ระดับปริญญาเอก อาชีพธุรกิจส่วนตัวและเป็นที่ปรึกษานักการเมืองที่ได้แต่งงานกับ นางฝน อายุ 51
ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท อาชีพพยาบาล และครอบครัวของนางฝนเป็นนักการเมืองที่มี
ชื่อเสียงในประเทศไทย นายเทพและนางฝนแต่งงานกัน มีบุตรสาวด้วยกัน 3 คน นายเทพเริ่มมี
พฤติกรรมชอบเที่ยวกลางคืน ดื่มสุรากับเพื่อนๆ และเริ่มใช้บริการทางเพศกับผู้หญิงขายบริการ นาย
เทพมีพฤติกรรมดังกล่าวอยู่เป็นประจำ ซึ่งนางฝนไม่เคยรู้เรื่องเลย จนมาวันหนึ่งนายเทพได้เริ่มมี
ความสัมพันธ์อันลึกซึ้ง กับผู้หญิงขายบริการคนหนึ่งเธอชื่อนางส้ม อายุ 20 ปี (อายุเท่าลูกสาวคนที่
2) นายเทพเกิดความสงสาร อยากที่จะนำมาเลี้ยงดูเป็นเมียอีกคนหนึ่งโดยที่ไม่ให้นางฝนรู้เรื่อง นาย
เทพจึงซื้อคอนโดมิเนียมให้กับนางส้มเพื่ออาศัยอยู่และเลี้ยงดูนางส้มและลูกชายที่ติดมาด้วยอย่างดี
ต่อมาด้วยความโลภมาก นางส้มคิดวางแผนที่จะเรียกร้อยเงินจากนายเทพ เพื่อให้ให้นายเทพได้
รับผิดชอบตนเองให้มากกว่าที่ได้อยู่แล้ว จึงไปให้คำสัมภาษณ์กับหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง โดยลง
รายละเอียดว่าตนเองเป็นเมียของนายเทพ ที่ปรึกษานักการเมืองดัง และตั้งครรภ์กับนายเทพ เพื่อจะ
ได้เป็นข่าวโด่งดังขึ้นจะได้เรียกร้อยค่าเสียหาย นางฝนได้อ่านเจอเรื่องราวของสามีตนเองใน
หนังสือพิมพ์ทำให้นางฝนอับอายเพื่อนๆ และญาติมิตร ลูกสาว 2 คน ที่เรียนอยู่มหาวิทยาลัย และอีก
1 คน กำลังศึกษาอยู่ปีสุดท้ายที่โรงเรียนนานาชาติเกิดความอับอายกับพฤติกรรมของพ่อและเสียใจ
กับสิ่งที่พ่อทำ นายเทพกล่าวว่า

“...ผมขอฝากเรื่องราวนี้ไว้กับผู้ชายทุกคนว่าอย่าทำอย่างผม ถ้าผมไม่สงสารที่
จะรับนางส้มและลูกติดของเธอไว้เลี้ยงดูผมก็ไม่ต้องสูญเสียภรรยาที่ดีและลูก
ที่น่ารักทั้ง 3 คนที่ผมทำไปเพราะสงสารนางส้มว่าอายุ 20 ปี แต่ต้องเลี้ยงดู

อายุ 3 ขวบ อีกทั้งผมก็ไม่มีลูกชายแต่ผมก็ต้องเสียใจทุกวันนี้ว่านางส้มมี
 สันดานที่จะขายบริการทางเพศต่อเนื่อง และหยุดไม่ได้ ดังนั้นเธอคงจะ
 เหมาะสมกับผู้ชายที่อยู่ในวัยเดียวกับเธอ ทุกวันนี้ผมก็จะเล่าเรื่องของผมให้
 เพื่อนๆ ได้ฟังเพื่อเป็นตัวอย่างจะได้ไม่มีปัญหาครอบครัวแตกร้างแบบผมอีก”
 (เทพ (นามสมมติ). สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2556)

นายเทพยังพูดต่ออีกว่า

“การมีเรื่องบุคคลที่ 3 เข้ามาเกี่ยวข้องมันขึ้นกับตัวเราเองว่าจะรู้ถึงจิตสำนึกการ
 อบรมจริยธรรมคุณธรรมมากน้อยแค่ไหน ถ้ามีการปฏิบัติธรรม รักษาศีล 5
 มากปัญหาบุคคลที่ 3 ก็จะไม่เกิดขึ้น ทุกอย่างมันอยู่ที่ตัวเราควรจะมีจิตใจเข้า
 วัดให้มากขึ้น ไม่ใช่ว่ามีปัญหาเกิดขึ้นแล้วจึงมาเข้าวัดภายหลังเหมือนกับผม
 ตอนนี้อดีตภรรยาผมก็ได้ไปแต่งงานใหม่กับนายแพทย์ชาวอเมริกันและอยู่
 อย่างมีความสุขแต่ผมไม่มีอะไรเหลือเลย เวลาผ่านไป 5 ปี แล้วลูกก็ยังไม่ให้
 อกัยผม...” (เทพ (นามสมมติ). สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2556)

1.3) การติดยาเสพติด การพนัน เช่น กรณี แนน (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 22
 ธันวาคม 2556) อายุ 45 ปี ซึ่งจบการศึกษาปริญญาตรี มีอาชีพเป็นพนักงานบัญชีบริษัทเอกชน แต่ได้
 ลาออกจากงาน มาแต่งงานกับ นายชาย อายุ 43 ปี จบการศึกษาระดับ ปวส. อดีตนักการเมืองท้องถิ่น
 ช่วงระยะเวลาที่อยู่ด้วยกันนั้นจะมีเมื่อนางแนนอยู่ในครอบครัวด้วยนางแนนจะไปวัดทำบุญตักบาตร
 ตอนเช้า แต่นายชายไม่ชอบทำบุญตักบาตร หลังจากแต่งงานเพียง 1 เดือน ก็เริ่มมีปากเสียงกัน เพราะ
 นายชาย แอบไปดื่มสุรา สูบบุหรี่ เกี่ยวกับเพื่อนๆ ไม่กลับบ้าน หายจากบ้านไปทีละ 2 วัน พอวันที่
 นายชายกลับมาก็เมามาก เมามากทุกวัน ตั้งแต่เช้าถึงเย็นก็เมา จึงทำให้นางแนนไม่พอใจเริ่มมีปากเสียง
 กันมากขึ้นทุกวัน นางแนนเกิดความเหนื่อยหน่าย ท้อแท้มาก หมดความอดทนได้เริ่มดูค่านายชาย
 ให้เจ็บช้ำน้ำใจ และไล่นายชายออกจากบ้านเพราะทนพฤติกรรมที่นายชาย ชอบดื่มสุราไม่ไหว
 ต่อมานางแนนจึงตัดสินใจขายธุรกิจที่ทำร่วมกันแล้วพาแม่ของตนกลับมาอยู่ที่กรุงเทพฯ และขณะนี้
 นางแนนได้กลับมาทำงานที่บริษัทเดิมที่เคยทำอยู่ก่อนที่จะลาออกและย้ายไปต่างจังหวัด

ซึ่งสอดคล้องกับทัศนคติของทั้ง วันชัย ศรีนวลนัค (สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2555)
 เทิดศักดิ์ เดชคง (สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2554) วารินทร์ ศรีทัศน์ (สัมภาษณ์, 15 เมษายน 2555)
 พรราวพิราษ พุ่มสมพงษ์ (สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2555) วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5

กันยายน 2554) สุภาพิชญ์ ขุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) อนุกุล ปัดแก้ว (สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2554) เมทินี พงษ์เวช (สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554) พรสม เปาปราโมทย์ (สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2554) อาภรณ์ สายเชื้อ (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2555) และ เสาวนีย์ โชมพัตร (สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2554) มีแนวคิดที่ว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยเกิดจาก

“...ตัวของผู้กระทำความรุนแรงเอง เช่น การดื่มสุราจนขาดสติ ยาเสพติด...”

และเป็นไปตามทัศนะของ อุดลย์ แสงสิงแก้ว (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555) ว่า

“... ครอบครัวในปัจจุบันเผชิญกับ ... การแพร่ระบาดของยาเสพติดพบมากในกลุ่มวัยรุ่นอายุ 15 - 24 ปี...”

รวมทั้งเป็นไปตามทัศนะของ พระราชปฎิภาณมุนี (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) สิทธิศักดิ์ วัชชนกิจ (สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2554) นฤมล ศิริวัฒน์ (สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2554) วันชัย วัฒนศัพท์ (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) และ ธนวิดิ ทาจิน (สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554) ผู้อำนวยการมูลนิธิเพื่อนหญิง ได้ให้ทัศนะไว้ว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยประกอบไปด้วย “...การติดยาเสพติด ... การเสพสุรา ...” เช่นเดียวกับทัศนะของ นางลักษณ สุภเมธากุล (สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2554) สุรีย์ หามนตรี (สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2554) วชิรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาธนบุรี พระราชปฎิภาณมุนี (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) และ ภัทรพร สุนทรวิสุต (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2554) ที่กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย ประกอบด้วย “... ยาเสพติด ...” รวมทั้งยังเป็นไปตามกับทัศนะของ ปราชญ์ บุญยวงศ์วิโรจน์ (สัมภาษณ์, 9 พฤษภาคม 2555) ที่เสนอว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบันเกิดจากสาเหตุ

“... สังคมขาดการควบคุม คือ ละแวกบ้าน ชุมชน ไม่ช่วยกันดูแล คิดว่าเป็นเรื่องส่วนตัว ... สุรา ยาเสพติดที่แพร่ระบาดรุนแรงทั้งทางวาจา การกระทำ ...” (ปราชญ์ บุญยวงศ์วิโรจน์, สัมภาษณ์, 9 พฤษภาคม 2555)

เช่นเดียวกับ เอกชัย ศรีวิลาส (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2554) ที่มีทัศนะว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย มีสาเหตุและปัจจัยมาจาก

“...ปัญหาหาสาเหตุ การติดการพนัน ...” (เอกชัย ศรีวิลาส. สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2554)

ปวีณา หงสกุล (สัมภาษณ์, 19 กันยายน 2554) มีความเห็นว่า ปัญหาหาสาเหตุ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย

1.4) การนอกใจคู่สมรส เช่น กรณีที่ (4.1) เสริฐ (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2556) อายุ 45 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นผู้จัดการบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งเป็นคุณฐานะดีหน้าที่การงานดีและมีชื่อเสียง นางวิภา อายุ 38 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีแต่งงานจดทะเบียนสมรสและอยู่ด้วยกันมานานถึง 10 ปี มีบุตรด้วยกัน 2 คน แต่ก่อนที่นางวิภาจะมาอยู่กินกับนายเสริฐ นางวิภาเคยมีสามีมาแล้วแต่ได้เลิกกันไปแล้ว และได้มาแต่งงานใหม่กับนายเสริฐที่ผ่านมาทั้งคู่ใช้ชีวิตคู่ด้วยดีมาตลอดมีขัดแย้งกันบ้าง นายเสริฐรักและห่วงนางวิภามาก ทั้งคู่จะทะเลาะกันเรื่องหึงหวง แต่ทุกครั้งที่มีปากเสียงกันก็ไม่เคยถึงขั้นทำร้ายร่างกายกัน มาวันหนึ่งนายเสริฐ กลับมาถึงที่บ้านหลังจากเลิกงานตามปกติ แต่ไม่พบนางวิภาจึงได้โทรติดต่อแต่ไม่สามารถติดต่อได้จนเวลาผ่านไปหลายชั่วโมง นางวิภาเดินทางกลับมาถึงบ้าน นายเสริฐถามนางวิภาว่าไปไหนมา นางวิภาบอกว่าไปกินข้าวกับเพื่อนที่มีมือถือติดต่อไม่ได้เพราะแบตเตอรี่หมด นายเสริฐไม่ได้สงสัยอะไร นายเสริฐจึงวางแผนติดตามนางวิภาตอนที่ออกจากบ้านตอนเช้าในวันนั้น นางวิภาออกจากบ้านไปก่อนนายเสริฐจึงขับรถตามไปและเห็นนางวิภาจอดรถอยู่ข้างทางเหมือนรอใครสักคนจนเวลาผ่านไป 10 นาที ก็เห็นผู้ชายคนหนึ่งเดินมาขึ้นรถนางวิภา ผู้ชายที่ขึ้นรถนางวิภานายเสริฐจำได้ว่าเป็นสามีเก่าของนางวิภาชื่อนายเล็ก นายเสริฐเกิดความโกรธ และโมโหมาก จึงโทรเข้าที่มีมือถือนางวิภาแต่ไม่สามารถติดต่อได้ นายเสริฐพยายามขับรถตามนางวิภาแต่ขับตามไม่ทัน ในวันนั้นนายเสริฐไม่ได้ไปทำงานจึงกลับไปรอนางวิภาที่บ้านด้วยความเครียดกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นายเสริฐจึงนั่งดื่มสุราอยู่ในบ้าน พอช่วงเย็นนางวิภาขับรถกลับมาถึงที่บ้าน และนายเสริฐ สังเกตเห็นว่านางวิภาแอบคุยโทรศัพท์ที่มีมือถือและนางวิภามีอาการคล้ายคนเมาสุรา นายเสริฐเกิดความไม่พอใจในเหตุการณ์ที่ตนเห็นและตนเองก็มีอาการมึนเมาอยู่ด้วย จึงได้ถามนางวิภาจึงทำให้เริ่มมีปากเสียงขึ้น นางวิภาที่มีอาการมึนเมาอยู่แล้วก็รับสารภาพว่าตนเองได้ติดต่อกับนายเล็กสามีเก่า นายเสริฐได้ยินอย่างนั้นจึงยิ่งโกรธมากขึ้นทั้งคู่เริ่มทะเลาะกันรุนแรงขึ้น ด้วยอารมณ์ที่โมโหของ นายเสริฐจึงเข้าทำร้ายร่างกายนางวิภาโดยใช้หนังสือขว้างใส่ที่ศีรษะ ทบตีและเตะตามร่างกายอย่างรุนแรงมาก จนนางวิภาล้มลงกับพื้น หลังจากนั้นนายเสริฐก็ออกจากบ้านไปเพราะความโกรธอย่างมากเนื่องจากการทนฟังเสียงร้องอย่างเจ็บปวดของนางวิภาไม่ได้ จึงทิ้งให้นางวิภาบาดเจ็บสาหัสอยู่ในบ้านคนเดียว หลังจากนั้น

ประมาณ 1 ชั่วโมงนายเสริฐก็กลับเข้ามาที่บ้านเห็นนางวิภาอนนึ่งยังมีเลือดไหลออกเยอะมากจึงตกใจและพานางวิภาไปโรงพยาบาล แพทย์ไม่สามารถช่วยชีวิตนางวิภาได้เพราะมีลมแตก ร่างกายเธอทนความเจ็บปวดไม่ไหวจึงเสียชีวิตตอนเช้าวันถัดไปโดยที่นายเสริฐไม่คิดว่านางวิภาจะเสียชีวิต นายเสริฐพูดว่า

“...ไม่ได้เจตนาที่จะฆ่านางวิภาแต่กระทำไปด้วยอารมณ์ชั่ววูบขาดสติและมีเมฆาจากสุรา ปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ที่ตัวเรา เพราะไม่มีใครที่จะเจตนาการณ์ที่ถูกใจตลอด ผมว่าควรฝึกจิต ฝึกใจตั้งแต่เรายังอายุน้อย ควรเข้าวัด ฝึกปฏิบัติธรรม ฝึกอบรมจิตใจตั้งแต่เด็ก เพื่อให้ควบคุมจิตสำนึกและสติให้ได้ จึงจะไม่เกิดความรุนแรงในครอบครัว แต่ถ้ามาเข้าวัดตอนแก่ จิตใจไม่ได้ฝึก สติก็ขาดง่าย ความรุนแรงในครอบครัวจึงเกิดเพิ่มมากขึ้น...” (เสริฐ (นามสมมติ). สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2556)

เช่นเดียวกับกับกรณี (4.2) เปิ้ล (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 2 ตุลาคม 2556) อายุ 19 ปี อาชีพรับจ้างบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้คบหาเป็นแฟนกับนายบอย (นามสมมติ) อายุ 29 ปี มีอาชีพรับจ้างบริษัทฯ และถูกนายบอยนอกใจ และทำร้ายร่างกาย โดยนางเปิ้ลพูดว่า

“...ถ้าผู้ชายทุกคนรู้จักรับผิดชอบ ชั่วดี มีการรักษาศีล 5 ไม่ไปยุ่งกับหญิงอื่นที่ไม่ใช่ภรรยา ปัญหาการเลิกร้างกันก็ไม่เกิดในครอบครัว...” (เปิ้ล (นามสมมติ). สัมภาษณ์, 2 ตุลาคม 2556)

ส่วนกรณี (4.3) ทิพย์ (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2556) อายุ 44 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมปีที่ 3 มีอาชีพเป็นพนักงานต้อนรับบริษัทเอกชนกับ นายพล อายุ 40 ปี จบมัธยมปีที่ 3 มีอาชีพเป็นพนักงานวิ่งส่งเอกสารบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง แต่งงานกับ ก่อนแต่งงานกันทั้งคู่คบหาดูใจกันประมาณ 1 ปี จึงได้ใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน ทั้งคู่อยู่กินกันมา 12 ปี แต่ไม่มีบุตร นายพลเป็นผู้ชายที่ไม่เที่ยว ไม่ดื่มสุราถ้าวันไหนนายพลกลับดึกก็จะโทรบอกนางทิพย์อยู่เสมอ จนเข้าสู่ปีที่ 11 ที่ทั้งคู่อยู่ด้วยกันมาความเปลี่ยนแปลงเริ่มเกิดขึ้นจากที่นางทิพย์ ได้รู้ตัวเองว่าป่วยเป็นโรคมะเร็งเต้านมระยะ 3 นางทิพย์ มีความเครียดอย่างมากกับโรคที่ตนเป็นอยู่ แต่ช่วงที่ป่วยนายพล ดูแลนางทิพย์เป็นอย่างดี คอยให้กำลังใจพาไปหาหมอทุกครั้ง จนนางทิพย์เข้ารับยาเคมีบำบัดครั้งที่ 2 ร่างกาย

เริ่มผอมลง ผมร่วง ร่างกายไม่เหมือนเดิม นายพลเริ่มมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป นายพล เริ่มกลับบ้าน ดึกขึ้นนางทิพย์ก็จะโทรตามตลอด และทุกครั้งที่นายพล กลับมาก็จะเมาสุรามาดตลอด ทั้งคู่จึงเริ่มมี ปัญหาความรุนแรงเกิดขึ้น นางทิพย์พบว่า นายพลและนางเอกคบหากัน นางทิพย์ต่อว่านางเอว่ามาแย่ง สามีตนเองทำไม ทำให้นายพลไม่พอใจเพราะไม่ให้เกียรติเขา พอกลับมาถึงบ้านก็ทะเลาะกันหนัก ขึ้น นางทิพย์ ทูบตีกันนายพล จนนายพลสารภาพว่ารักนางเอ ส่วนนางทิพย์ เกิดความโมโหจึงพูดว่า ตนอยากตายๆ ไปซะ นายพลก็ยังพูดว่าฉันก็ไปตายซะ จึงทำให้นางทิพย์เกิดคิดฆ่าตัวตาย และได้ เข้าไปหยิบมีดปอกผลไม้ในครัวเพื่อที่จะมาทำร้ายตัวเอง และกลับมายืนอยู่บนเตียง ส่วนนายพลก็ เข้ามาแย่งมีด ซึ่งนายพล ยืนอยู่บนพื้น ทั้งคู่ยื้อแย่งมีดกันจนนางทิพย์ลื่นลงจากที่นอน หมอบอกว่า นายพลได้เสียชีวิตแล้ว สาเหตุเพราะมีดแทงด้านซ้ายของราวนมทำให้ไปถูกหัวใจ หลังจากที่สามี ตายไปได้ 2 เดือน ผู้วิจัยได้ไปพบและสัมภาษณ์ นางทิพย์ซึ่งมีสภาพจิตใจแย่งอย่างน่าเป็นห่วง เธอ บอกว่า

“...รักสามีมามากไม่มีเจตนาจะฆ่าให้ตายเพราะว่าคิดว่าสามีคือเสาหลักของชีวิต ที่จะทำให้ชีวิตต่อสู้กับโรคร้ายได้ ตอนอยู่กับสามีนั่นมีกำลังใจต่อสู้โรคร้ายดี มาจนกระทั่งทราบว่าสามีนอกใจสุขภาพจิตจึงเสีย หงุดหงิด โกรธง่าย ท้อแท้ อ่อนแอ หמדแรงหดหู่ หงอยเหงา ต้องการให้สามีอยู่ด้วย...” (ทิพย์ (นาม สมมติ). สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2556)

รวมทั้งกรณีที่ 3 ของ วิทย์ (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2556) ที่นอกใจ ภรรยาและไปอยู่กับภรรยาใหม่

โดยทั้ง วันชัย ศรีนวนนัต (สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2555) เทิดศักดิ์ เดชคง (สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2554) วารินทร์ ศรีทัศน์ (สัมภาษณ์, 15 เมษายน 2555) พรราวพิราษ พุ่มสมพงษ์ (สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2555) วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) สุภาพิชญ์ ขุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) อนุกุล ปัดแก้ว (สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2554) เมธิณี พงษ์เวช (สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554) พรสม เปาปราโมทย์ (สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2554) และ เสาวนีย์ โจมพัตร (สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2554) มีแนวคิดที่ว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว ของสังคมไทยเกิดจาก “ตัวของผู้กระทำความรุนแรงเอง เช่น การนอกใจ”และเป็นไปตามทัศนคติของ พระราชบัญญัติหมิ่น (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) สิทธิศักดิ์ วัชรนกิจ (สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2554) นฤมล ศิริวัฒน์ (สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2554) วัณชัย วัฒนศัพท์ (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) และ ธนวิดี ทำจิน (สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554) ผู้อำนวยการมูลนิธิเพื่อนหญิง ได้ให้ทัศนะไว้ว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความ

รุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยประกอบไปด้วย “ทัศนคติที่ไม่ตรงกัน ความหึงหวง การเสพสุรา” อีกทั้งยังสอดคล้องกับทัศนะของ นางลักษณีย์ ศุภเมธากุล (สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2554) สุริย์ หามนตรี (สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2554) วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาธนบุรี พระราชปฎิภาณมุนี (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) และ กัทรพร สุนทรวิสุ (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2554) ที่เห็นว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยประกอบด้วย “สามีและภรรยาอกใจกัน” เช่นเดียวกับ เอกชัย ศรีวิลาส (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2554) ที่มีทัศนะว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย มีสาเหตุและปัจจัยมาจาก “ปัญหาบุคคลที่ 3 ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง”

1.5) การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เท่าเทียมกัน เช่น กรณีของ เก้ (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2556) อายุ 29 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษา 6 เป็นพนักงานโรงงาน แต่ปัจจุบันไม่ได้ทำงานแล้ว ได้แต่งงานกับสามีคนแรกอยู่กินกันมา 15 ปี มีบุตร 2 คน และได้หย่ากับสามีคนแรก เพราะสามีติดสุราไม่มีความรับผิดชอบในครอบครัว จึงมีปัญหาเรื่องการเงิน หลังจากนั้นได้มารู้จักกับ Mr.Jone อายุ 40 ปี เป็นชาวสวิสเซอร์แลนด์ ไม่ได้มีงานทำที่ต่างประเทศ แต่มาเปิดร้าน Internet ในประเทศไทย รายได้ไม่มากนัก และทั้งคู่รู้จักกันผ่านทาง Internet ในช่วงที่คุยกันนั้น Mr.Jone ก็มีภรรยาอยู่แล้ว และต่อมา Mr.Jone ได้ประสบอุบัติเหตุขาหัก จึงทำให้ภรรยาหนีไปมีสามีใหม่ นางเก้ จึงได้สนใจเข้าไปดูแล Mr.Jone ที่บ้านเช่าของเขา และนางเก้ ได้พาลูกติด 2 คนมาอาศัยอยู่ที่บ้าน Mr.Jone ด้วยและทั้งคู่อยู่กินกันมา 3 เดือน และ Mr.Jone เริ่มมีอาการดีขึ้นจากความเจ็บป่วย แต่กลับมามีสุรามากขึ้น และไม่มีเงินให้กับนางเก้ และยังมีพฤติกรรมหึงหวงนางเก้ไม่ให้ออกจากบ้าน จนเกิดมีปากเสียงกับนางเก้รวมถึงคู่ลูกทั้ง 2 คนของนางเก้ด้วย จึงทำให้นางเก้เกิดความไม่พอใจ ประกอบกับทั้งคู่นับถือต่างศาสนาและไม่เคยเข้าวัดเลยทั้งคู่ ในเวลาต่อมานางเก้เริ่มติดต่อกับผู้ชายคนใหม่ที่เป็นชาวต่างชาติ มีการสื่อสารผ่านทาง Internet คุยกับผู้ชายคนใหม่จน Mr.Jone เริ่มสงสัยว่าพฤติกรรมนางเก้เปลี่ยนไป และในที่สุดก็จับได้ว่านางเก้แอบติดต่อกับชายอื่น จึงเกิดความหึงหวง โมโห ไม่พอใจอย่างมาก ก็เริ่มมีปากเสียงกัน จนถึงขั้นทำร้ายร่างกายนางเก้ ให้บาดเจ็บ และยังทำร้ายลูกติดของนางเก้อีกด้วย นางเก้จึงตัดสินใจหนีออกจากบ้านพร้อมลูกทั้ง 2 คน กลับมาอยู่บ้านของพ่อแม่ตนเอง และได้คบหากันกับชาวต่างชาติคนใหม่

ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของทั้ง วันชัย ศรีนวลนัต (สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2555) เทิดศักดิ์ เดชคง (สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2554) วารินทร์ ศรีทัศน (สัมภาษณ์, 15 เมษายน 2555) พรราวพิราษ พุ่มสมพงษ์ (สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2555) วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) ศุภาพิชญ์ ขุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) อนุกุล ปัดแก้ว (สัมภาษณ์, 25

สิงหาคม 2554) เมทีณี พงษ์เวช (สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554) พรสม เป่าปราโมทย์ (สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2554) และ เสาวนีย์ โชมพัตร (สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2554) มีแนวคิดที่ว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยเกิดจาก “ตัวของผู้กระทำความรุนแรงเอง เช่น การเลี้ยงดูที่ผ่านมา” โดยยังเป็นไปตามทัศนะของ กัณฐัก คำสร้อย (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ (สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2554) นฤมล สิริวัฒน์ (สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2554) และ สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ (สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2554) ที่เห็นว่า เศรษฐกิจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยว่าประกอบด้วย “ความไม่เข้าใจและไม่ตระหนักถึงความรุนแรงในครอบครัว และประเพณีและวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดกันมา และการละเมิดสิทธิหน้าที่คนในครอบครัว” ซึ่ง กษิณาจ หลิมสวัสดิ์ (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) และ วชิรินทร์ บึงเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาธนบุรี ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยว่าประกอบด้วย “ความเชื่อ ค่านิยม และวัฒนธรรมในครอบครัว”

1.6) การมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว เช่น กรณีการทำ ความรุนแรงต่อครอบครัวของ จักรกฤษณ์ พณิชย์ผาติกรรม ตามข่าวตอนที่ จักรกฤษณ์ พณิชย์ผาติกรรม ไม่ได้รับการประกันตัวครั้งแรก เขาหันไปพูดกับแม่ของเขาว่า

“... แล้วตอนเป็นเด็ก ใครที่ปล่อยให้ผมถูกทำร้ายโดยที่ไม่ช่วยผม ...”

ซึ่งที่ผ่านมาของ จักรกฤษณ์ พณิชย์ผาติกรรม คือ ความรุนแรง แน่นอนแสดงให้เห็นว่าความรุนแรงของผู้ชายคนหนึ่งคือระเบิดเวลาที่ติดตัวเขาจนกระทั่งเขามาเจอกับหมอนิม (พรประไพ เลื่อเจียว, <http://www.hfocus.org/content/2013/11/5587>, 26 พฤศจิกายน 2556) รวมทั้งเป็นไปตามกับทัศนะของ ปราชญ์ บุญขวงศรีโรจน์ (สัมภาษณ์, 9 พฤษภาคม 2555) ที่เสนอว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบันเกิดจากสาเหตุ “การแพร่ระบาดของรุนแรงทั้งทางวาจา การกระทำ” สอดรับกับทัศนะของ พระราชพุทธิวรารักษ์ (สัมภาษณ์, 5 สิงหาคม 2554) พระครูวิจิตรศีลาจาร (สัมภาษณ์, 14 กรกฎาคม 2554) และ พระราชปฏิภาณมุนี (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) ที่เสนอว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย เกิดจาก “ครอบครัวหย่าร้าง แยกแยก กมลสันดานที่ถูกปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก”

1.7) การขาดความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่การเป็นพ่อแม่ที่ดีภายในครอบครัว และความผิดปกติของจิตและบุคลิกภาพ เช่น กรณีที่ (7.1) นางปอย ที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายบ่อยครั้ง เพราะสามีของเธอติดสารเสพติดคือยาแก้ไอผสมโค้ก ซึ่งเธอมาทราบในภายหลังว่าสามีเสพสารเสพติดมานานเกินกว่า 15 ปีแล้ว สารเสพติดนี้ทำให้สามีเธอมีอารมณ์แปรปรวนผิดปกติ ก้าวร้าว ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตัวเองได้ และจะระบายความก้าวร้าวโดยการทำร้ายร่างกายเธอ ก่อนตัดสินใจแต่งงานโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับชายคนดังกล่าว เธอรู้จักกับเขามาประมาณ 3 ปี แต่นั่นก็เพียงแค่วิวเหิน เธอต้องแต่งงานกับเขาทั้งที่ไม่ได้มีเวลาศึกษาดูใจกันสักเท่าไร ด้วยเหตุผลเพียงเพราะว่าปอยห่วงสายตาของคนรอบข้างมาก อีกทั้งพ่อซึ่งอายุมากแล้วต้องการให้เธอมีครอบครัวเพราะอยากให้เธอมีคนคอยดูแล

“...พี่สาวแต่งงาน โดยที่ไม่ได้บอกพ่อแม่ เราจึงรู้สึกที่ไม่อยากให้พ่อกับแม่เสียใจ และพ่อเห็นว่าผู้ชายคนนี้เป็นคนดี เพียงเพราะว่าพ่อแม่เขาดีมีฐานะ น่าจะดูแลเราได้...” (นาตยา บุปผามาศ, http://www4.eduzones.com/haloha123/print.php?content_id=995, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

ขณะที่ปอยตั้งท้องลูกคนแรก เธอยังถูกสามีทำร้าย ทบตีอย่างรุนแรงเสมอๆ พออายุครรภ์ได้ 7 เดือน เธอจึงตัดสินใจผ่าท้องคลอดก่อนกำหนด เพราะขณะนั้นเธอตกอยู่ในภาวะที่เครียดมาก เกรงจะเป็นอันตรายและส่งผลกระทบถึงลูกในท้อง

“...ตั้งแต่ตั้งท้องจนคลอดลูกออกมาเราต้องเลี้ยงลูก ทำให้ไม่มีทางสู้ มีอยู่วันหนึ่งเขาเดินโซเซเข้ามาในบ้าน เราก็เข้าไปถามด้วยความเป็นห่วง แต่เขาก็กลับพูดจาหยาบคายและทำร้ายเราโดยการกระชาก จิกผมเราเข้าไปในห้อง แล้วทบตีอย่างบ้าคลั่ง ทั้งๆ ที่เราท้องอยู่ เขาเคยทำร้ายเราถึงขั้นกระดูกหักมาแล้ว...” (นาตยา บุปผามาศ, http://www4.eduzones.com/haloha123/print.php?content_id=995, 4 กุมภาพันธ์ 2557)

ปอยบอกถึงช่วงเวลาที่ทุกข์ทรมานที่สุดในชีวิต (นาตยา บุปผามาศ, http://www4.eduzones.com/haloha123/print.php?content_id=995, 4 กุมภาพันธ์ 2557) รวมทั้งกรณีของนางมล

กรณีนี้ (7.2) มล (นามสมมติ) (สัมภาษณ์ 6 ตุลาคม 2556) อายุ 37 ปี ที่แต่งงานกับ นายศักดิ์ (นามสมมติ) อายุ 36 ปี มีอาชีพเป็นนักการเมืองท้องถิ่นมีชื่อเสียง และนายศักดิ์แอบไปมีเพศสัมพันธ์กับนางแหม่ม โดยที่แม่ของนางแหม่มก็รู้เห็นเป็นใจด้วยแต่ก็ไม่ได้ให้ลูกสาวตนเองแต่งงานเพราะเห็นว่านางแหม่มกำลังมีอนาคตมีชื่อเสียง นางมลบอกผู้วิจัยว่า

“เธอรู้ว่าสามีเข้าสู่วะหว่างท้องลูกคนแรกสามีก็มีภิก แต่คราวนี้กับนางแหม่มไม่เหมือนคนอื่น ๆ นางมลจึงพยายามอย่างมากที่ต้องอดทนติดต่อนางแหม่ม ทนเก็บข้อมูลหลักฐานทุกอย่าง เช่น รูปถ่ายที่นางแหม่มส่งมาให้ นางมลดู อีกอย่างอายุนางแหม่มก็น้อยกว่านายศักดิ์ 10 ปี แม่ นางแหม่มก็รู้เห็นเป็นใจกับลูกสาวเพราะนายศักดิ์รวย” (มล (นามสมมติ). สัมภาษณ์ 6 ตุลาคม 2556)

นางมลยังพูดต่ออีกว่า

“ศักดิ์ไม่มีความรับผิดชอบและไม่ควรจะมีนางแหม่มเพราะศักดิ์เคยบอกว่าเขาคววมลแล้ว มลคือคู่ชีวิตเขา เขาจึงขอมลแต่งงานจนเรามีลูกกันถึง 2 คน แต่พอเจอนางแหม่มเขาก็กลับคำพูดมาบอกว่านางแหม่มคือเนื้อคู่ชีวิตที่แท้จริงไม่ใช่ มล ศักดิ์และครอบครัวเป็นหมอดูดวงและดวงจัญที่ดูผิดพลาดบ่อยครั้ง แม้กระทั่งดวงตัวเองยังคิดอาจจะเพราะศักดิ์เป็นคนไม่อยู่ในศีลในธรรมหรือเปล่า” (มล (นามสมมติ). สัมภาษณ์ 6 ตุลาคม 2556)

ซึ่งเป็นไปตามทัศนะของ อดุลย์ แสงสิงแก้ว (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555) ว่า

“... ครอบครัวในปัจจุบันเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากปัจจัยภายในครอบครัวและ ... สัมพันธภาพภายในครอบครัวเสื่อมถอยลง พ่อ-แม่-ลูก ไม่ได้ทำบทบาทหน้าที่ของตนเต็มที่ สังคมผู้สูงอายุ มีผู้สูงอายุถูกปล่อยให้อยู่ตามลำพัง ไม่ได้ได้รับความสนใจดูแลเท่าที่ควร การขยายตัวของวิถีสังคมเมือง ส่งผลให้ปฏิสัมพันธ์ของครอบครัวที่มีต่อชุมชนและสังคมมีแนวโน้มลดลง...” (อดุลย์ แสงสิงแก้ว. สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555)

2) ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย

2.1) ปัญหาความยากจน การว่างงาน การมีหนี้สิน เช่น กรณีของ โโชค (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 25 ตุลาคม 2556) อายุ 19 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นพนักงานรับส่งเอกสาร และนางก้อย อายุ 20 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นพนักงาน โรงงาน ทั้งคู่คบหาเป็นแฟนกัน ประมาณ 1 เดือน ก็ตัดสินใจมาอยู่กินกัน ใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน ไม่ได้จดทะเบียนสมรสทั้งคู่ต่างคนต่างทำมาหากิน จนเวลาผ่านไปได้ 2 ปี นางก้อย ตั้งท้องลูกคนแรก ทั้งคู่ก็ยังทำมาหากินเหมือนเดิมแต่ต้องทำมากขึ้นเพราะกำลังจะมีลูก พอครบ 9 เดือนนางก้อย คลอดลูกคนที่ 1 เวลาผ่านไปไม่ถึง 3 เดือนทั้งคู่เริ่มมีปัญหาเรื่องเงิน ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น นางก้อยไม่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายใดๆ เลย นางก้อยชอบแต่งตัว รักสวย รักงาม นางก้อยเริ่มออกเที่ยวนอกบ้านเป็นประจำ กลับบ้านดึก ทั้งคู่ก็ยังคงใช้ชีวิตหาเช้ากินค่ำ ไม่พอใช้ จนนางก้อยคลอดลูกคนที่ 2 และก็ต้องส่งลูกคนที่ 2 ไปอยู่บ้านที่ต่างจังหวัด เวลาผ่านไปไม่ถึง 1 ปี นางก้อยเริ่มออกเที่ยวมากขึ้น และไม่กลับบ้าน ไม่สนใจลูก จึงทำให้ นายโชคเกิดความไม่พอใจ และเริ่มทะเลาะกันมากขึ้นเรื่อยๆ รุนแรงขึ้น ประมาณ 2-3 เดือน นางก้อย ก็หนีออกจากบ้านไปและทิ้งลูกไว้กับนายโชค ต่อมานายโชค ได้ตามหานางก้อย เพื่อกลับมาอยู่ด้วยกันอีก และขอให้ส่งสารลูกทั้ง 2 คน แต่นางก้อย ไม่ยอมกลับมาแล้ว นายโชคมารู้ความจริงว่า นางก้อยได้มีสามีใหม่ (มีชู) ตั้งแต่ที่อยู่กินกับนายโชค นางก้อย คบหาผู้ชายประมาณเกือบ 1 ปี จึงทำให้ นายโชค ตัดใจจากนางก้อย ทั้งคู่จึงแยกทางกัน ปัจจุบันนายโชคเลี้ยงดูบุตร 2 คน โดยที่นางก้อยไม่ได้ติดต่อมาหาหรือมาดูแลลูกอีกเลย นายโชคมีครอบครัวใหม่ และมีลูกใหม่กับภรรยาคนใหม่แล้ว ส่วนนางก้อยก็มีครอบครัวใหม่กับชูที่คบกันมาตลอดและมีลูกใหม่กับสามี (ชู) ใหม่ด้วยนายโชคบอกว่า

“...ผมทำงานบริษัทในเวลากลางวันส่วนเย็นก็ไปวิ่งวินมอเตอร์ไซด์ เพื่อให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่ม แต่ถ้าผมรวยกว่านี้นางก้อยคงไม่หนีผมไปเพราะนางก้อยชอบใช้เงิน แต่งตัว ชื้อของแพง ๆ แต่ไม่ดูแลลูก...” (โชค (นามสมมติ). สัมภาษณ์, 25 ตุลาคม 2556)

ซึ่งสอดคล้องกับทัศนคติของทั้ง วันชัย ศรีนวลนัค (สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2555) เทิดศักดิ์ เดชคง (สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2554) วารินทร์ ศรีทัศน์ (สัมภาษณ์, 15 เมษายน 2555) พราวพิราช พุ่มสมพงษ์ (สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2555) วัชรินทร์ บึงเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) สุภาพิชญ์ ขุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) อนุกุล ปัดแก้ว (สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2554) เมทีณี พงษ์เวช (สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554) พรสม เปาปราโมทย์ (สัมภาษณ์,

22 กันยายน 2554) และ เสาวนีย์ โชมพัตร (สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2554) มีแนวคิดที่ว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยเกิดจาก “ปัญหาเศรษฐกิจ” และเป็นไปตามทัศนะของ อุดลย์ แสงสิงแก้ว (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555) ว่า

“... ครอบครัวในปัจจุบันเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ ...” (อุดลย์ แสงสิงแก้ว, สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555)

อุดลย์ แสงสิงแก้ว (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า

“... ครอบครัวในปัจจุบันเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากปัจจัยภายในครอบครัวและปัจจัยแวดล้อมในชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมโดยสภาพเศรษฐกิจ ... อาจารย์เรื่องความยากจน ภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ...” (อุดลย์ แสงสิงแก้ว, สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555)

รวมทั้งยังเป็นไปตามทัศนะของ พระราชปฏิญาณมุนี (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) สิทธิศักดิ์ วัฒนกิจ (สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2554) นฤมล ศิริวัฒน์ (สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2554) วัณชัย วัฒนศัพท์ (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) และ ธนวิทย์ ทำจิ้น (สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554) ผู้อำนวยการมูลนิธิเพื่อนหญิง ได้ให้ทัศนะไว้ว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยประกอบไปด้วย

“... ทัศนคติที่ไม่ตรงกัน การคิดยาเสพติด ความยากจน ความหึงหวง การเสพยา ความเจ็บป่วยทางจิตใจ ค่านิยมเจตคติที่แตกต่างกัน ความไม่พร้อมในการเริ่มต้นชีวิตคู่ สื่อ และการศึกษาที่แตกต่างกัน...”

ยังสอดคล้องกับทัศนะของ กัญจิส คำสร้อย (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) กนกศักดิ์ สุขวัฒนานินิทธิ (สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2554) นฤมล ศิริวัฒน์ (สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2554) และสุนทรียา เหมือนพะวงศ์ (สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2554) ที่เห็นว่า เศรษฐกิจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย อีกทั้งยังสอดคล้องกับทัศนะของ นงลักษณ์ สุขเมธากุล (สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2554) สุรีย์ หามนตรี (สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2554) วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาธนบุรี พระราชปฏิญาณมุนี (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม

2554) และ กัทพร สุทธวสุ (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2554) ที่เสนอว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย ประกอบด้วย “คุณภาพชีวิตที่ต่ำลงของครอบครัวในสังคมไทย การแข่งขันกันในสังคม ภาพรวมของเศรษฐกิจในประเทศไทย” โดย ปวีณา หงสกุล (สัมภาษณ์, 19 กันยายน 2554) ให้ทัศนะว่า ปัญหาการว่างงานเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย

2.2) การยึดคิดในวัตถุนิยมและบริโภคนิยมตามกระแสโลกาภิวัตน์ เช่น กรณีของ กบ (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2556) อาจารย์สอนหนังสือมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง ซึ่งแต่งงานกับนายไก่อายุ 32 ปี เป็นลูกชายนักธุรกิจดังของประเทศ มีทรัพย์สินมากมายเพราะพ่อขยายธุรกิจไปทั่วโลก จบการศึกษาระดับปริญญาโท จากเมืองนอก ทั้งคู่รักกันมากและคาดหวังที่จะมีบุตร ทั้งคู่พยายามมีบุตรแต่ไม่สำเร็จ จนเวลาล่วงเลยมา 1 ปี กับที่นายไก่อำพาดิกรรมเหมือนเดิมตลอด มีอยู่วันนี้นายไก่ออกไปเที่ยวแต่ไม่กลับบ้าน และนางกบก็ติดต่อมือถือ นายไก่อไม่ได้ นายไก่อกลับมาอีกครั้งตอนเย็นของวันถัดมา เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นวันนั้นจึงทำให้มีปากเสียงกันอย่างรุนแรง แต่ไม่ถึงขั้นทำร้ายร่างกาย นางกบก็รู้ความจริงจากเพื่อนของนายไก่อ ว่านายไก่อมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงขายบริการคนหนึ่งชื่อนางนิต นางนิตเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยชื่อดังแห่งหนึ่ง อายุ 22 ปี นางนิตขายบริการทางเพศในสถานที่แห่งหนึ่ง ที่มีแต่นักธุรกิจ คนรวย ที่เข้าไปใช้บริการ หลังจากนั้นนางกบได้รู้ว่านายไก่อไปใช้ชีวิตอยู่กับนางนิตผู้หญิงขายบริการทางเพศคนนั้น นางนิตคลอดลูกออกมาแล้ว นางกบจึงตัดสินใจยื่นเรื่องขอหย่าขาดจากนายไก่อ แต่ครอบครัวนายไก่อร้องไม่ให้หย่า หลังจากที่นางนิต ผู้หญิงขายบริการคลอดลูกออกมา นายไก่อและครอบครัวไม่แน่ใจว่าเด็กที่เกิดมาเป็นลูกตนเองจริงเพราะไม่มีอะไรเหมือนหรือคล้ายนายไก่อเลย จนเมื่อไม่นานนี้ได้พาเด็กไปตรวจ DNA และพบว่าเด็กที่เกิดมาไม่ใช่ลูกตนเอง แต่นายไก่อก็ยังไม่เลิกกับนางนิต ผู้หญิงขายบริการคนนั้น นางกบอดทน เพราะยังหวังว่านายไก่อจะสำนึกผิดและกลับมาอยู่กับนางกบ เพราะลูกนางนิตผู้หญิงขายบริการทางเพศไม่ใช่ลูกนายไก่อ นางนิตจึงยอมรับกับนายไก่อว่าขายบริการทางเพศให้ผู้ชายหลายคนเพราะต้องเอาเงินไปจ่ายค่าเรียน ค่าแต่งตัว แต่ยินดีเลิกจริง ๆ เพื่ออยู่กับนายไก่อคนเดียวเพราะรักนายไก่อ ส่วนผู้ชายคนอื่นที่นางนิตขายบริการ เขามีลูกมีเมีย เขาไม่รับผิดชอบลูกนางนิต และผู้ชายเหล่านั้นอายุมากกว่านางนิต พวกเขาอายุ 50-60 ปี นางนิตรักนายไก่อจริงๆ จึงขอให้นายไก่ออยู่กับเธอ

เป็นไปตามทัศนะของ อคฺลย์ แสงสิงแก้ว (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555) ว่า

“... ครอบครัวยุคปัจจุบันเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากปัจจัยภายในครอบครัวและปัจจัยแวดล้อมในชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยสภาพเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้มีความพลวัตสูง ...” (อตุลย์ แสงสิงแก้ว. สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555)

ซึ่ง ฉ่าฟ้าหรี ไหมหมาด (มหาวิทยาลัยคริสเตียน, http://www.eduzones.com/article_member.aspx?zone_id=2&user_id=somkiat1, 26 กรกฎาคม 2550) ครูสอนศาสนาอิสลาม จ.พัทลุง เสนอว่า

“... รากเหง้าของวิกฤตจริงๆ นั้นคือวิกฤตทางด้านศรัทธา ด้านคุณธรรมและจริยธรรม คนขาดหลักธรรม การที่เราไม่มีหลักศาสนาที่จะตกเป็นทาสของอารมณ์ ทำอะไรตามอารมณ์ สุดท้ายก็จะตกเป็นทาสของวัตถุนิยม บริโภคนิยม ...”

สอดคล้องกับทัศนะของ วิสุทธิ์ บุญเกษมสันติ (สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2555) ที่เสนอว่า สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว เกิดจาก

“... โลกที่เปลี่ยน ไปสู่วัตถุนิยมมากขึ้น แย่งกันทำงาน แย่งสถานภาพในสังคม แย่งในทรัพย์สินเงินทอง คงเป็นเรื่องของกระแสวัตถุนิยมที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ กระแสวัตถุนิยมไปในทุกระดับ เช่น ความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ ... ผมคิดว่ากระแสวัตถุนิยมเพิ่มขึ้นกับคนทุกระดับเพราะเป็นกระแสมาแล้ว ...” (วิสุทธิ์ บุญเกษมสันติ. สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2555)

3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย

3.1) การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แออัดและเสี่ยง โดย วรรณวนัช พรเลิศ (<http://www.l3nr.org/posts/259680>, 4 กุมภาพันธ์ 2557) ได้ยกตัวอย่าง ประสบการณ์ที่ได้ไปทำกิจกรรมในโครงการของชมรมเพาะรัก ที่ชุมชนวัดดวงแข ช้างสถานีรถไฟหัวลำโพง โดยทางชมรมได้พาไปพบหรือที่จริงก็คือการ ไปเล่นกับเด็กๆ ที่ศูนย์การเล่นของมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก ชื่อ ศูนย์ดวงแข เด็กๆ

ที่มาเล่นส่วนใหญ่ก็เป็นเด็กในชุมชนวัดดวงแข ซึ่งถือเป็นชุมชนแออัดขนาดใหญ่ชุมชนหนึ่งของกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นชุมชนที่มีสภาพไม่น่าอยู่เลย เพราะด้วยสภาพแวดล้อมที่แออัด ซอมซ่อ คับแคบที่ที่คละคลุ้ง และอีกฟากหนึ่งของชุมชนก็เป็นชอกรตึกที่มีดและอับเอามากๆ แต่กลับเป็นทางเข้าของบ้านหลายๆ หลัง ทำให้ วรรณวนัช พรเลิศ (<http://www.l3nr.org/posts/259680>, 4 กุมภาพันธ์ 2557) อุดคืดไม่ได้ว่าเด็กๆ หลายสิบชีวิตต้องอาศัยอยู่ในสภาพชุมชนเช่นนี้หรือ โดยเมื่อ วรรณวนัช พรเลิศ (<http://www.l3nr.org/posts/259680>, 4 กุมภาพันธ์ 2557) ได้มีโอกาสเล่นกับเด็กๆ หลายคน แต่มีเด็กคนหนึ่งซึ่งเมื่อเล่นกันไปได้ซักพัก เด็กคนนี้ก็ทำให้ วรรณวนัช พรเลิศ ไม่เข้าใจนิสัยของเธอ เพราะเพียงแค่ วรรณวนัช พรเลิศ เข้าไปคุยกับเด็กคนอื่นบ้าง แล้วเมื่อกลับมาเล่นกับเธอ เธอกลับมีอาการฉุนเฉียวใส่ ผลัก วรรณวนัช พรเลิศ ทำหน้าองแล้วเดินหนีไป และเป็นอย่างนี้อยู่บ่อยครั้ง จะว่าไปก็คล้ายกับนิสัยเอาแต่ใจตนเองและค่อนข้างก้าวร้าว แต่ก่อนจะกลับ วรรณวนัช พรเลิศ ได้มีโอกาสถามข้อสงสัยนี้กับเจ้าหน้าที่ที่ดูแลศูนย์แห่งนี้ และศึกษาปัญหาของเด็กในชุมชนนี้อยู่ วรรณวนัช พรเลิศ (<http://www.l3nr.org/posts/259680>, 4 กุมภาพันธ์ 2557) ได้รับคำอธิบายว่าเด็กคนนี้เป็นเด็กที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีปัญหา เธออาศัยอยู่กับพ่อและแม่เลี้ยง ซึ่งพ่อของเธอเป็นคนคิดเหวี่ยงและติดยาและมักจะทำรุนแรงกับเธออยู่บ่อยๆ ตั้งแต่เธอยังเด็ก ผลที่ตามมาก็คือทำให้เธอเป็นเด็กที่ค่อนข้างก้าวร้าวต้องการความอบอุ่น และความสนใจจากคนอื่น และนี่ก็คือคำตอบที่ว่าทำไมเธอถึงมีท่าทีโกรธที่ วรรณวนัช พรเลิศ ไปพูดคุยกับเด็กคนอื่น คงเพราะเธออยากให้ วรรณวนัช พรเลิศ เล่นแต่กับเธอเท่านั้น

ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของทั้ง วันชัย ศรีนวลนัค (สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2555) เทิดศักดิ์ เดชคง (สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2554) วารินทร์ ศรีทัศน์ (สัมภาษณ์, 15 เมษายน 2555) พรราวพิราช พุ่มสมพงษ์ (สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2555) วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) สุภาพิชญ์ ขุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) อนุกุล ปัดแก้ว (สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2554) เมทีณี พงษ์เวช (สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554) พรสม เปาปราโมทย์ (สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2554) และ เสาวนีย์ โขมพัตร (สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2554) มีแนวคิดว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยเกิดจาก “บุคคลหรือสิ่งแวดล้อมอื่นๆ” รวมทั้งยังเป็นไปตามทัศนะของ อุดลย์ แสงสิงแก้ว (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555) ว่า

“... ครอบครัวในปัจจุบันเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากปัจจัยภายในครอบครัวและปัจจัยแวดล้อมในชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยสภาพเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่ง

เปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์...” (อตุลย์ แสงสิงแก้ว, สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555)

อีกทั้งยังสอดคล้องกับทัศนะของ นงลักษณ์ สุขเมธากุล (สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2554) สุรีย์ หามนตรี (สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2554) วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาธนบุรี พระราชปฏิญาณมูณี (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) และ กัทรพร สุนทรวิสุ (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2554) ที่เสนอว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย ประกอบด้วย “คุณภาพชีวิตที่ต่ำลงของครอบครัวในสังคมไทย” และยังเป็นไปตามกับทัศนะของ ปราชญ์ บุญยวงศ์วิโรจน์ (สัมภาษณ์, 9 พฤษภาคม 2555) ที่เสนอว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบันเกิดจากสาเหตุ สังคมขาดการควบคุม คือ ละแวกบ้าน ชุมชน ไม่ช่วยกันดูแล คิดว่าเป็นเรื่องส่วนตัว การแพร่ระบาดของรุนแรงทั้งทางวาจา การกระทำ

ซึ่ง กษิณาจ หลิมสวัสดิ์ (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) และ วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาธนบุรี ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยว่าประกอบด้วย ปัจจัยแวดล้อมภายนอกครอบครัว ความเชื่อ ค่านิยม โดย ปวีณา หงสกุล (สัมภาษณ์, 19 กันยายน 2554) เห็นว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย ได้แก่ การไม่มีความรับผิดชอบในสังคม คุณธรรมของคนลดลง

3.2) การช่วยมอมเมาของสื่อ เช่น กรณีที่ 2 เก้ ซึ่งได้ติดต่อกับผู้ชายคนใหม่ ชาวต่างชาติ มีการสื่อสารผ่านทาง internet คุยกับผู้ชายคนใหม่ผ่าน internet เป็นเวลาประมาณ 1 ปี จน Mr.Jone สามีเริ่มสงสัยว่าพฤติกรรมนางเก้เปลี่ยนไป และในที่สุด Mr.Jone ก็จับได้ว่านางเก้แอบติดต่อกับชายอื่น จึงเกิดความหึงหวง โมโห ไม่พอใจอย่างมาก ก็เริ่มมีปากเสียงกัน จนถึงขั้นทำร้ายร่างกายนางเก้ ให้นางเจ็บ และยังทำร้ายลูกติดของนางเก้ อีกด้วย เหตุการณ์ทั้งหมดทำให้นางเก้ไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับ Mr.Joneต่อไปได้อีก นางเก้จึงตัดสินใจหนีออกจากบ้าน Mr.Joneนางเก้พร้อมลูกทั้ง 2 คนกลับมาอยู่บ้านของพ่อแม่ตนเอง และได้คบหากันกับชาวต่างชาติคนใหม่อีก นางเก้พูดว่า “สายสัมพันธ์กับ Mr.Jone ขาดเพราะเขากระทำความรุนแรงให้เธอเจ็บทั้งกายและใจ โดยเฉพาะที่เขาทำร้ายลูกทั้ง 2 คน เธอจึงตัดสินใจหนีออกจากเขา” ไปอยู่กับชาวต่างชาติคนใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของทั้ง วันชัย ศรีนวลนัค (สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2555) เทิดศักดิ์ เดชคง (สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2554) วารินทร์ ศรีทัศน (สัมภาษณ์, 15 เมษายน 2555) พรราวพิราช พุ่มสมพงษ์ (สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2555) วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) สุภาพิชญ์

ขุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) อนุกุล ปัดแก้ว (สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2554) เมทีณี พงษ์เวช (สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554) พรสม เปาปราโมทย์ (สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2554) และ เสาวนีย์ โขมพัตร (สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2554) มีแนวคิดที่ว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยเกิดจาก ตัวของผู้กระทำความรุนแรงเอง เช่น การนำเสนอสภาพความรุนแรงของสื่อมวลชน เป็นต้น และเป็นไปตามทัศนะของ อคุลย์ แสงสิงแก้ว (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555) ว่า

“... ครอบครัวในปัจจุบันเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากปัจจัยภายในครอบครัวและปัจจัยแวดล้อมในชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ... สื่อ วัฒนธรรมที่ล้อมรอบ ...” (อคุลย์ แสงสิงแก้ว, สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555)

พระราชปฎิภาณมูณี (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) สิทธิศักดิ์ วัชชณกิจ (สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2554) นฤมล ศิริวัฒน์ (สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2554) วันชัย วัฒนศัพท์ (สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2555) และ ธนาดี ทำจิน (สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554) ผู้อำนวยการมูลนิธิเพื่อนหญิง ได้ให้ทัศนะไว้ว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยประกอบไปด้วย สื่อ และการศึกษาที่แตกต่าง รวมทั้งเป็นไปตามทัศนะของ วันชัย วัฒนศัพท์ (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) ที่เสนอว่า สาเหตุความรุนแรงเกิดจาก “ความเข้าใจผิดด้านข้อมูล ข่าวลือ ข่าวลวง ทำให้เกิดเรื่องที่เกี่ยวข้องแหวนเชิงลบเรื่องผลประโยชน์จะเกิดเมื่อจนหรือเมื่อรวยขึ้น...” ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ วิสุทธิ์ บุญเกษมสันติ (สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2555) ที่ให้สัมภาษณ์ว่า สาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว เกิดจาก

“...ถ้าดูข่าวทุกวัน ก็จะดูแต่ข่าวเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นยัง แต่ข่าวสารจริยธรรม คุณธรรม มีน้อย ผมคิดว่ากระแสวัตถุนิยมเพิ่มขึ้นกับคนทุกระดับเพราะเป็นกระแสมาแล้ว ...” (วิสุทธิ์ บุญเกษมสันติ, สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2555)

3.3) การไม่มีเวลาให้แก่นักภายในครอบครัว เช่น กรณีที่ 3 วิทย์ อายุ 30 ปี มีอาชีพขับวินมอเตอร์ไซด์รับจ้างหน้าโรงเรียนนานาชาติย่านคอนเมืองใต้ให้บริการรับส่งนางสาวแอนอายุ 28 ปี เป็นชาวต่างชาติ นางสาวแอนเป็นครูสอนหนังสือชั้นประถมปีที่ 1 ทั้งคู่พอพูดจากันรู้เรื่อง เพราะนางสาวแอนได้เรียนภาษาไทยก่อนที่จะมาทำงานในประเทศไทย จึงพอพูดไทยได้

เล็กน้อย เวลาผ่านไปอีก 2 สัปดาห์จากนั้น นายวิทย์ได้บอกรักเธอและบอกเธอว่ารักเธอมากตั้งแต่แรกพบ ส่วนนางแอนก็รับทราบทั้งคู่ยังพบปะเจอกันทุกวัน เช้า-เย็น ต่อมาวันหยุดเสาร์ อาทิตย์นายวิทย์ได้ซื้ออาหารไทยมาฝากนางสาวแอน และพยายามแทรกตัวเข้าไปอาสาตัดหญ้าเก็บกวาดที่จอดรถให้ เวลาผ่านไปเข้าเดือนที่ 5 นายวิทย์และนางสาวแอนได้เสียดกันในบ้านของแอน แต่แอนก็ไม่สามารถรับนายวิทย์ได้ในฐานะสามี ทั้งคู่ก็คบหากันต่อมาจนเข้าเดือนที่ 7 ภรรยาของวิทย์ซื้อนางส้มเริ่มเห็นพฤติกรรมนายวิทย์เปลี่ยนไปมากกลับบ้านดึกมากและออกบ้านแต่เช้า เงินที่ได้มาก็ไม่พอค่าใช้จ่ายให้นางส้มและลูก 2 คน นายวิทย์จะใช้เวลามาทำงานให้กับนางสาวแอน เช่นตัดหญ้า ทำสวน เพราะเพื่อหวังจะได้อยู่ใกล้กับนางสาวแอน ซึ่งแอนก็สงสัยในใจในความปรารถนาดีของนายวิทย์จนกระทั่งวันหนึ่งในเดือนที่ 8 นางส้มได้ระแคะระคายเรื่องราวจากเพื่อนกลุ่มวินมอเตอร์ไซด์ว่านายวิทย์จะไปใช้เวลารอและรับนางสาวแอนไปส่งที่บ้านและไม่ค่อยกลับมาวิ่งวินมอเตอร์ไซด์ในตอนเย็น วันหนึ่งนางส้มจึงแอบตามนายวิทย์จนไปถึงบ้านนางสาวแอน และพบว่าสามีนายวิทย์ส่งนางสาวแอนแล้วก็จะช่วยงานสวนตัดหญ้าต้นไม้ นางส้มไม่คิดว่าจะมีเรื่องผู้ชาย แต่นางสาวแอนชาวต่างชาติดังจ้างสามีทำงานพิเศษ แต่พอวันถัดไปนางส้มก็กลับไปบ้านนางสาวแอนตอนกลางวันและไปกดออกที่หน้าบ้านจึงได้พูดคุยกับคนใช้ทำให้ทราบว่านายวิทย์สามีเธอมาคลุกคลีอยู่ที่นี้กับนางสาวแอน อยู่กันหลายชั่วโมงในบ้าน ดังนั้น นางส้มจึงกลับไปที่บ้านรอให้สามีรับลูกทั้ง 2 คนจากโรงเรียนกลับมาส่งที่บ้านในตอนเย็น พอเขาทั้ง 3 คนมาถึงบ้านนางส้มก็ได้พูดคุยต่อว่าสามีไปเป็นชู้กับนางสาวแอนและได้บอกว่าจะตามไปดำเนินนางสาวแอน ซึ่งทำให้นายวิทย์โกรธและทะเลาะกันอย่างรุนแรง หลังจากนั้นนายวิทย์ก็รีบออกไปรับนางสาวแอนที่โรงเรียนตามปกติที่เคยทำ เหตุการณ์ไม่คาดคิดได้เกิดขึ้นที่บ้านนางสาวแอน เพราะนางส้มได้นั่งรถมอเตอร์ไซด์เข้ามาที่บ้านเพื่อต่อว่านางสาวแอน แต่ปรากฏว่านายวิทย์เห็นจึงได้ห้ามนางส้มอยู่ที่หน้าบ้านนางสาวแอน ทั้งสองคนด่าว่ากันเสียงดัง ดังนั้น นางสาวแอนจึงทราบว่านายวิทย์มีภรรยาและลูก 2 คน จึงได้ไล่ให้นายวิทย์ออกจากบ้านเธอไป และพูดกับนายวิทย์ว่าอย่ากลับมาอีก แต่นายวิทย์ก็ยังมารอและตามตื้อนางสาวแอนและบอกว่าเขาเลิกกับนางส้มแล้ว

ซึ่งเป็นไปตามทัศนะของ อดุลย์ แสงสิงแก้ว (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555) ว่า

“... ครอบครัวยุคปัจจุบันเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากปัจจัยภายในครอบครัวและปัจจัยแวดล้อมในชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ... ส่งผลให้ปฏิสัมพันธ์ของครอบครัวที่มีต่อชุมชนและสังคมมีแนวโน้มลดลง...” (อดุลย์ แสงสิงแก้ว, สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555)

เอกชัย ศรีวิลาส (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2554) มีทัศนคติที่สนับสนุนว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย มีสาเหตุและปัจจัยมาจาก ความห่างไกลกันของ ครอบครัวทำให้เด็กไม่ได้รับการดูแลเพียงพอจากพ่อแม่ และเป็นไปตามทัศนคติของ วันชัย วัฒนศัพท์ (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) ที่เสนอว่า สาเหตุความรุนแรงเกิดจาก

“... ความสัมพันธ์ต้องไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความไว้วางใจต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีมีปัญหาในครอบครัวแล้วต้องพูดคุยกันต้องสื่อสารกันให้ดี ...” (วันชัย วัฒนศัพท์. สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554)

4) ด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย ค่านิยมที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงกับชายที่ทำให้ ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง และการห่างไกลจากศีลธรรมและคุณธรรมของสมาชิกใน ครอบครัวขาดการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมทั้งจากครอบครัวและสถาบันการศึกษา เช่น กรณี ของ เสก (นามสมมติ) (สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2556) อายุ 45 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท มีธุรกิจส่วนตัวได้แต่งงานจดทะเบียนสมรสอยู่กับ นางดา อายุ 44 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท มี บุตรด้วยกัน 2 คน ต่อมานางดาได้รับรู้ว่ามีนายเสกมีความสัมพันธ์ทางเพศกับลูกค้าที่มาติดต่อธุรกิจ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้นางดาเสียใจ และโกรธอย่างมากที่นายเสกนอกใจตนเอง จนต่อมาทั้งคู่ ตัดสินใจฟ้องร้องเรื่องการหย่าร้างและแบ่งทรัพย์สินกัน แต่ทั้งคู่ได้รับการไกล่เกลี่ยจากทางศาลให้ กลับมาคืนดีกัน เพราะควรสงสารและคิดถึงผลประโยชน์ ความอบอุ่นของบุตรทั้ง 2 คน แต่ด้วยความเกรงใจศาลที่มาไกล่เกลี่ย จึงดูเหมือนทั้งคู่ยอมที่จะไม่หย่าร้างกัน วันหนึ่งนายเสกได้นัดให้นางดาไปพบที่ร้านอาหารแห่งหนึ่งในใจกลางเมืองกรุงเทพฯ ระหว่างรับประทานอาหารนายเสกได้แอบ นำยากล่อมประสาทไปใส่ลงในน้ำผลไม้ให้นางดาดื่มจนทำให้มีอาการดูเหมือนคนเมา แอลกอฮอล์ต่างๆ ที่น้ำที่ดื่มเป็นน้ำผลไม้ที่ นายเสก ได้พานางดาไปที่ห้องเช่าแห่งหนึ่งในใจกลาง เมืองกรุงเทพฯ หลังจากนั้น 3 วันต่อมา พ่อ และแม่ ของนางดาจึงได้รู้ว่าลูกสาวหายไป และได้เข้า แจ้งความตำรวจเพื่อตามหานางดา ต่อมาอีกไม่นานจึงได้รับทราบจากตำรวจว่านางดาเสียชีวิตไปแล้วเพราะถูกฆาตกรรมโดยนายเสก ซึ่ง นายเสก ได้พูดว่า

“...ผมว่าปีศาจในตัวของคนมันมีกันอยู่แล้ว ก็แล้วแต่เราจะควบคุมมันยังไง ไม่ให้มันโตขึ้น และผมก็เคยไปไกล่เกลี่ยที่ศาลก็เคยเข้าไปคุยกัน ไม่มาก แต่ถ้าใจ มันไม่ได้ยอมรับก็เท่านั้น เพราะถ้าเรารับปากศาลแต่จิตใจเราไม่สามารถ เปลี่ยนแปลงได้ และผมคิดว่าการ ไปพบจิตแพทย์เป็นเรื่องที่ดีและศาสนาของแต่ละ

ละศาสนากงไม่แนะนำให้อีกฝ่ายไปทำร้ายอีกฝ่าย และการบรรยายผมคิดว่าไม่ได้ช่วยอะไรมาก ก็เข้าหูซ้ายเข้าหูขวา ผมว่าทุกอย่างต้องฝึกฝน ผมว่าทุกอย่างต้องลงทุน ต้องมีพื้นที่ให้เขาปฏิบัติธรรม...” (เสก (นามสมมติ). สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2556)

ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของทั้ง วันชัย ศรีนวนนัต (สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2555) เทิดศักดิ์ เดชคง (สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2554) วารินทร์ ศรีทัศน์ (สัมภาษณ์, 15 เมษายน 2555) พรราวพิราข พุ่มสมพงษ์ (สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2555) วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) สุภาพิชญ์ ขุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) อนุกุล ปัดแก้ว (สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2554) เมทีณี พงษ์เวช (สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554) พรสม เปาปราโมทย์ (สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2554) และ เสาวนีย์ โขมพัตร (สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2554) มีแนวคิดที่ว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยเกิดจาก

“...การขาดอำนาจต่อรองของหญิงที่ต้องพึ่งพาสามี ค่านิยมและความเชื่อในเรื่องของชายเป็นผู้นำ...” (เสาวนีย์ โขมพัตร. สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2554)

อาภรณ์ สายเชื้อ (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2555) ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

“...สาเหตุความรุนแรงในครอบครัวมีสาเหตุมาจาก ปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์...” (อาภรณ์ สายเชื้อ. สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2555)

และเป็นไปตามทัศนะของ อุดลย์ แสงสิงแก้ว (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555) ว่า

“... ครอบครัวในปัจจุบันเผชิญกับภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงอันเป็นผลมาจากปัจจัยภายในครอบครัวและปัจจัยแวดล้อมในชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ... ความไม่รับผิดชอบต่อครอบครัวของฝ่ายชาย หรือสังคมชายเป็นใหญ่ ...” (อุดลย์ แสงสิงแก้ว. สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555)

รวมทั้งพระราชปฏิญาณมูณี (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) สิทธิศักดิ์ วัฒนกิจ (สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2554) นฤมล ศิริวัฒน์ (สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2554) วันชัย วัฒนศัพท์

(สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) และ ธนวดี ท่าจีน (สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554) ผู้อำนวยการมูลนิธิเพื่อนหญิง ได้ให้ทัศนะไว้ว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยประกอบไปด้วย

“... ทัศนคติที่ไม่ตรงกัน การติดยาเสพติด ความยากจน ความหึงหวง การเสพสุรา ความเจ็บป่วยทางจิตใจ ค่านิยมเจตคติที่แตกต่างกัน ความไม่พร้อมในการเริ่มต้นชีวิตคู่ สื่อ และการศึกษาที่แตกต่าง...”

อีกทั้งยังสอดคล้องกับทัศนะของ กัญฐิต คำสร้อย (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ์ (สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2554) นฤมล ศิริวัฒน์ (สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2554) และ สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ (สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2554) ที่เห็นว่า เศรษฐกิจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยว่าประกอบด้วย ความไม่เข้าใจและไม่ตระหนักถึงความรุนแรงในครอบครัว ความไม่เท่าเทียมกันของชาย-หญิง ทั้งนี้ สุริย์ หามนตรี (สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2554) และ ดวงรัตน์ มหาวนิช (สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2554) ยังให้ทัศนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัวว่า

“... วัฒนธรรมในอดีตอาจจะมองว่าผู้นำจะต้องเป็นผู้ชายที่จะเป็นหัวหน้าครอบครัว แต่ในยุคปัจจุบันเปลี่ยนไป ไม่ว่าจะหญิงเป็นชายหรือแม้ว่าจะต่างวัยก็เป็นผู้นำได้เช่นกัน...”

ซึ่งเป็นไปตามกับทัศนะของ ปราชญ์ บุญยวงศ์วิโรจน์ (สัมภาษณ์, 9 พฤษภาคม 2555) ที่เสนอว่า ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบันเกิดจากสาเหตุ

“... สังคมขาดการควบคุม คือ ละแวกบ้าน ชุมชน ไม่ช่วยกันดูแล คิดว่าเป็นเรื่องส่วนตัว ชายเป็นใหญ่ ความเคร่งเครียดกดดัน การย้ายถิ่นทำให้ขาดจากรากของชุมชน ไม่มีคนรู้จักที่เกรงใจ ...” (ปราชญ์ บุญยวงศ์วิโรจน์. สัมภาษณ์, 9 พฤษภาคม 2555)

และยังสอดคล้องกับทัศนะของ กษิณา หลิมสวัสดิ์ (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) และ วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาธนบุรี ที่ให้ทัศนะเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยว่าประกอบด้วย

“...ความคิดปกติของจิตและบุคลิกภาพ ... โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยมในเรื่องความแตกต่างระหว่างบทบาทชายและหญิง เจตคติที่มีต่อสตรีและการยอมรับเรื่องความรุนแรงว่าเป็นเรื่องปกติในทางสังคม...” (กษิณา หลิมสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554 และ วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล, สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554)

5) ด้านการศึกษา ประกอบด้วย

5.1) การขาดองค์ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ อย่างกรณีนักศึกษาเทคโนโลยีราชมงคล ที่จังหวัดนครราชสีมา ที่ถูกรุ่นพี่วัดขนาดเจ้าโลก และให้กระทำกิจกรรมลามกต่างๆ นานาเพื่อความสนุกคะนองของรุ่นพี่ เรื่องของเพศสัมพันธ์จึงถูกทำให้กลายเป็นกลไกของกิจกรรมทางเพศที่อบรมกันสถานศึกษา และทวีความรุนแรงขึ้นค่อนข้างมาก ปรากฏการณ์ในเรื่องเพศที่มักนำไปสู่กระแสวิพากษ์วิจารณ์ทำให้วัยรุ่นถูกผลักไสออกจากความยอมรับของสังคมมากขึ้น วัยรุ่นจึงเป็นกลุ่มที่ถูกทอดทิ้งหรือกลายเป็นจำเลยของสังคมออกไปมากขึ้นทุกที หรือการที่เด็กหนุ่มสาวกลายเป็นพ่อหรือแม่ตั้งแต่อายุไม่ถึง 20 ปี ส่วนใหญ่แล้วยังอยู่ในวัยเรียน โดยแม่วัยรุ่นอายุน้อยที่สุดในข่าวคือ 10 ปีเท่านั้น การเป็นพ่อ แม่วัยรุ่น แสดงให้เห็นถึงความไม่รู้ไม่เข้าใจการมีเพศสัมพันธ์ที่ป้องกันได้ ไม่มีความรู้ในเรื่องอนามัยเจริญพันธุ์ ตั้งแต่เริ่มตั้งท้องจนกระทั่งคลอดหรือเข้าไม่ถึงระบบบริการ ยังไร้เตียงสาต่อการเปลี่ยนสถานะเป็นพ่อแม่ที่ต้องรับภาระเลี้ยงดูลูกและเด็กสาวส่วนใหญ่ต้องหยุดเรียนกลางคัน กลายเป็นแรงงานไร้ฝีมือหรือวุฒิการศึกษาต่ำ (กุลภา วจนสาระ, 2554 : 93) ซึ่งเป็นไปตามทัศนะของ อดุลย์ แสงสิงแก้ว (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555) ว่า

“... ครอบครัวในปัจจุบันเผชิญกับ... การคิดเชื่อ โรคเอดส์ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นและผู้ใช้แรงงาน ...” (อดุลย์ แสงสิงแก้ว, สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555)

5.2) การขาดความรู้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและความรู้สิทธิมนุษยชน เช่น ข่าวความรุนแรงในครอบครัวในช่วงที่รวบรวมข้อมูลที่สื่อให้ความสนใจเป็นข่าวดังและติดตามคดีต่อเนื่องระยะหนึ่ง คือ ข่าวหมอ วิสุทธิ์ บุญเกษมสันติ หม่าฆ่าแหล่งภรรยา คือ

พญ.ผัสพร เนื่องจากปัญหาหย่าร้างและทรัพย์สินในปี พ.ศ.2544 ข่าวกฎหมายครอบครัวในอดีต อาจารย์นิต้า ในปี พ.ศ.2544 ที่ต่อมาภายหลังศาลตัดสินให้แยกรองอาญา และกลายเป็นประเด็นที่ สังคมวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง โดย วิสุทธิ บุญเกษมสันติ (สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2555) ได้ให้สัมภาษณ์ไว้ที่น่าสนใจว่า

“... ผมมีทัศนคติแบบฝรั่ง ผมก็ยอมรับถ้าเราเข้ากันไม่ได้ เราก็ต้องพูดคุยกันว่าอาจจะอยู่กันไม่ได้ แต่ลึก ๆ ก็ลำบาก ถ้าคนไม่ชอบหน้ากันมาอยู่ด้วยกัน มันก็มีผลกระทบทั้งนั้น แต่ในแนวของฝรั่ง เขาก็จะยอมรับถ้า พ่อ แม่ แยกทางกัน แต่ถ้าเป็นยั้งนั้น ทนาย ศาลก็คงต้องยุ่งมากขึ้น ทั้งหมดก็มาพร้อมๆ กันกระแสวัตถุนิยม ก็คงจะไม่น้อยลง เพราะสังคมเปลี่ยนไป คล้ายตะวันตกมากขึ้น อย่างเช่น สมัยก่อน การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งเป็นเรื่องยากมาก แต่สมัยนี้เป็นเรื่องปกติ เพราะสังคมเปลี่ยนไป...” (วิสุทธิ บุญเกษมสันติ. สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2555)

พระราชปฏิญาณนี้ (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) สิทธิศักดิ์ ะจนกิจ (สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2554) นฤมล ศิริวัฒน์ (สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2554) วัณชัย วัฒนศัพท์ (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) และ ธนวัติ ทำจิ้น (สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554) ผู้อำนวยการมูลนิธิเพื่อนหญิง ได้ให้ทัศนะไว้ว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยประกอบไปด้วย ทัศนคติที่ไม่ตรงกัน การติดยาเสพติด ความยากจน ความหึงหวง การเสพสุรา ความเจ็บป่วยทางจิตใจ ค่านิยมเจตคติที่แตกต่าง ความไม่พร้อมในการเริ่มต้นชีวิตคู่ สื่อ และการศึกษาที่แตกต่าง

อีกทั้งยังสอดคล้องกับทัศนะของ กัญฐ์ คำสร้อย (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ (สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2554) นฤมล ศิริวัฒน์ (สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2554) นงลักษณ์ สุภเมธากุล (สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2554) สุริย์ หามนตรี (สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2554) วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาธนบุรี พระราชปฏิญาณนี้ (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) และ กัทพร สุนทรวิสุต (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2554) และ สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ (สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2554) ที่ว่าการศึกษาเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย โดย ปวีณา หงสกุล (สัมภาษณ์, 19 กันยายน 2554) มีความเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย ได้แก่ “...คุณธรรมของคน ลดลง...”

ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ พระราชพุทธิวรารักษ์ (สัมภาษณ์, 5 สิงหาคม 2554) พระครูวิจิตรศีลาจาร (สัมภาษณ์, 14 กรกฎาคม 2554) และ พระราชปฏิภาณมุนี (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) ที่เห็นว่า สาเหตุ ผู้ปกครองมีการศึกษาไม่สูง ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของ สังคมไทย โดย ประยุกต์ เสรีเสถียร (สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2555) และ อำพร จันทวิบูลย์ (สัมภาษณ์, 17 กรกฎาคม 2555) ให้ทัศนะว่า สาเหตุความรุนแรงเกิดจาก

“...สัมพันธภาพต่อกันมีลักษณะไม่เสมอภาพ ไม่ให้เกียรติ ไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของอีกฝ่ายหนึ่งทั้งนี้ โดยแสดงออกทางทัศนคติ ค่านิยม คำพูด พฤติกรรมต่างๆ ต่อกัน หรืออีกฝ่ายตีความว่าการแสดงออกนั้นคุกคามต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์...” (ประยุกต์ เสรีเสถียร. สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2555 และ อำพร จันทวิบูลย์. สัมภาษณ์, 17 กรกฎาคม 2555)

3.2 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) จากตัวอย่างที่เป็นประชาชนในเขตกรุงเทพฯ จำนวน 400 คน จาก 10 เขต ได้รับการตอบกลับ จำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยมีประเด็นนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.2.1 ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง

3.2.1.1 เพศ พบว่า ตัวอย่างเป็นเพศชายและเพศหญิง ร้อยละ 50 เท่ากัน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	200	50.0
หญิง	200	50.0
รวม	400	100.0

3.2.1.2 อายุ พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 34.5 โดยมีอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 26.8 อายุ 21-30 ปี ร้อยละ 19.5 อายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 14.0 และอายุต่ำกว่า 21 ปี ร้อยละ 5.3 รองลงมาตามลำดับ ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 21 ปี	21	5.3
21-30 ปี	78	19.5
31-40 ปี	107	26.8
41-50 ปี	138	34.5
51 ปีขึ้นไป	56	14.0
รวม	400	100.0

3.2.1.3 ศาสนาหลักของครอบครัว พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 94.3 นับถือศาสนาพุทธเป็นหลักในครอบครัว โดยมีนับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 3.5 และศาสนาคริสต์ ร้อยละ 2.3 รองลงมาตามลำดับ ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามศาสนาหลักของครอบครัว

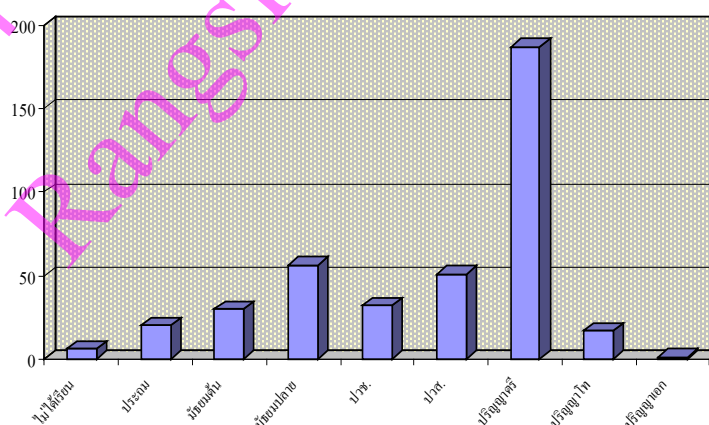
ศาสนาหลักของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
พุทธ	377	94.3
คริสต์	9	2.3
อิสลาม	14	3.5
รวม	400	100.0

3.2.1.4 การศึกษาขั้นสูงสุด พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 46.8 มีระดับการศึกษาขั้นสูงสุดระดับปริญญาตรี โดยมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) ร้อยละ 14.0 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ร้อยละ 12.8 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่า

ร้อยละ 8.0 มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) ร้อยละ 7.5 ประถมศึกษา ร้อยละ 5.0 ปริญญาโท ร้อยละ 4.3 ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 1.5 และปริญญาเอก ร้อยละ 0.3 รองลงมาตามลำดับ ดังตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามการศึกษาขั้นสูงสุด

การศึกษาขั้นสูงสุด	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียนหนังสือ	6	1.5
ประถมศึกษา	20	5.0
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)	30	7.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)	56	14.0
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่า	32	8.0
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือเทียบเท่า	51	12.8
ปริญญาตรี	187	46.8
ปริญญาโท	17	4.3
ปริญญาเอก	1	0.3
รวม	400	100.0

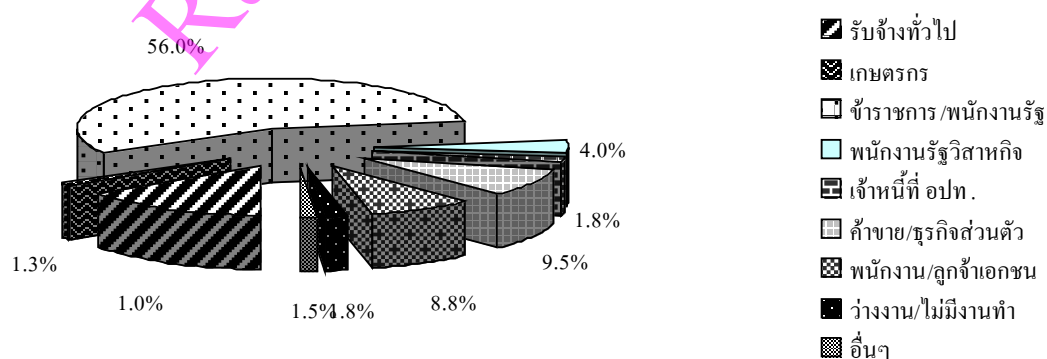

ภาพที่ 3.1 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามการศึกษาขั้นสูงสุด

3.2.1.5 อาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 56.0 หัวหน้าครอบครัวมีอาชีพข้าราชการ/ลูกจ้างหรือพนักงานของรัฐ โดยมีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 15.5 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 9.5 พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน ร้อยละ 8.8 พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 4.0 ว่างาน/ไม่มีงานทำ ร้อยละ 1.8 เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกร ร้อยละ 1.8 และ อื่นๆ ได้แก่ ทนายความ ข้าราชการบำนาญ แม่บ้าน ร้อยละ 1.5 รองลงมาตามลำดับ ดังตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามอาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว

อาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
รับจ้างทั่วไป	62	15.5
เกษตรกร	5	1.3
ข้าราชการ/ลูกจ้างหรือพนักงานของรัฐ	224	56.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	16	4.0
เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7	1.8
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	38	9.5
พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน	35	8.8
ว่างงาน/ไม่มีงานทำ	7	1.8
อื่นๆ	6	1.5
รวม	400	100.0

ภาพที่ 3.2 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตาม อาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว

3.2.1.6 สถานะภาพการเป็นหัวหน้าครอบครัว พบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 52.8 เป็นสมาชิกครอบครัว (สามี/ภรรยา 107 คน บุตร/หลาน 104 คน บิดา/มารดา 17 คน พี่น้อง/ลุงป้า/น้า/อา 15 คน ปู่ย่า/ตายาย 3 คน ลูกสะใภ้ 1 คน และอื่นๆ 1 คน ได้แก่ มารดาและน้อง) และตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ร้อยละ 47.3 ดังตารางที่ 3.6

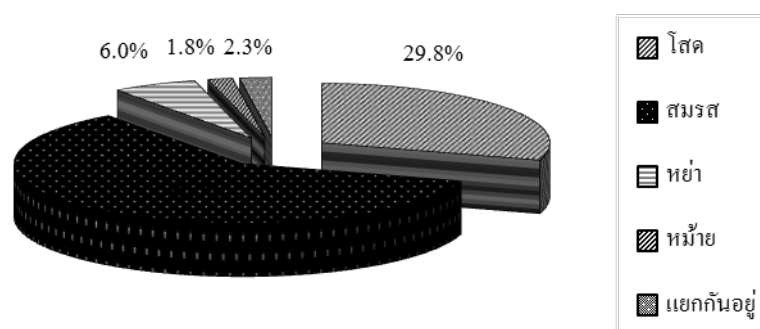
ตารางที่ 3.6 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามสถานะภาพการเป็นหัวหน้าครอบครัว

สถานะภาพการเป็นหัวหน้าครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
เป็นหัวหน้าครอบครัว	189	47.3
เป็นสมาชิกครอบครัว	211	52.8
รวม	400	100.0

3.2.1.7 สถานภาพการสมรส พบว่า ตัวอย่างเกินร้อยละ 60.3 มีสถานภาพสมรส โดยมีสถานภาพโสด ร้อยละ 29.8 หย่า ร้อยละ 6.0 แยกกันอยู่ ร้อยละ 2.3 โดยเป็นการแยกกันอยู่ชั่วคราวตามข้อตกลงระหว่างคู่สมรส และหม้ายเนื่องจากคู่สมรสเสียชีวิต ร้อยละ 1.8 รองลงมาตามลำดับ ดังตารางที่ 3.7

ตารางที่ 3.7 จำนวนและร้อยละของตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพการสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	119	29.8
สมรส	241	60.3
หย่า	24	6.0
หม้ายเนื่องจากคู่สมรสเสียชีวิต	7	1.8
แยกกันอยู่	9	2.3
รวม	400	100.0

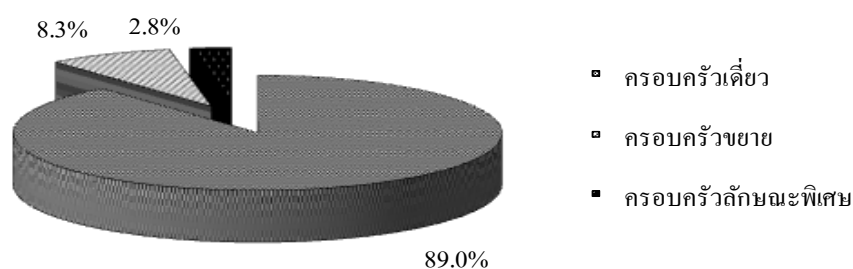
ภาพที่ 3.3 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพการสมรส

3.2.1.8 ลักษณะโครงสร้างครอบครัว พบว่า ตัวอย่างเกินร้อยละ 89.0 มีลักษณะโครงสร้างเป็นครอบครัวเดี่ยว (มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 4 คน ประกอบด้วย ชาย 2 คน หญิง 2 คน) และเป็นครอบครัวขยาย ร้อยละ 8.3 (มีจำนวน 33 ครัวเรือน โดยเป็นครอบครัวขยายที่ประกอบด้วยหลายๆ ครัวเรือนอยู่ร่วมกันแต่ละครัวเรือนมีความสัมพันธ์ต่อกัน มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 7 คน ประกอบด้วย ชาย 4 คน หญิง 3 คน และเป็นครอบครัวขยายที่ประกอบด้วยหลายๆ ครัวเรือนอยู่ร่วมกัน แต่ละครัวเรือนมีความอิสระในการดำรงชีวิตครอบครัวของตนเอง มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 7 คน ประกอบด้วย ชาย 3 คน หญิง 4 คน) และครอบครัวลักษณะพิเศษ ร้อยละ 2.8 (มีจำนวน 11 ครอบครัว ประกอบด้วย ครอบครัวที่ไม่มีบุตร จำนวน 7 ครอบครัว ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว จำนวน 3 ครอบครัว และครอบครัวบุตรบุญธรรม จำนวน 1 ครอบครัว) ดังตารางที่ 3.8

ตารางที่ 3.8 จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะโครงสร้างครอบครัว

ลักษณะโครงสร้างครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
ครอบครัวเดี่ยว	356	89.0
ครอบครัวขยาย	33	8.3
ครอบครัวลักษณะพิเศษ	11	2.8
รวม	400	100.0

ภาพที่ 3.4 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะ โครงสร้างกรอบครัว

3.2.1.9 การจดทะเบียนสมรส พบว่า ตัวอย่างร้อยละ 54.5 จดทะเบียนสมรส โดยตัวอย่างที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสมีร้อยละ 45.5 ดังตารางที่ 3.9

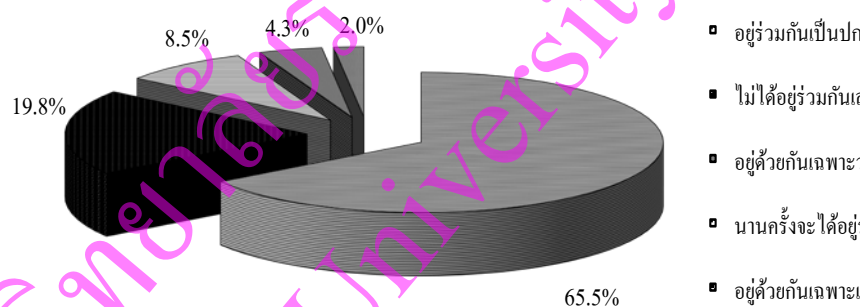
ตารางที่ 3.9 จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามการจดทะเบียนสมรส

การจดทะเบียนสมรส	จำนวน	ร้อยละ
จดทะเบียนสมรส	218	54.5
ไม่ได้จดทะเบียนสมรส	182	45.5
รวม	400	100.0

3.2.1.10 การอยู่ร่วมกันกับคู่สมรส พบว่า ตัวอย่างร้อยละ 65.5 อยู่ร่วมกันกับคู่สมรส เป็นปกติทุกวัน นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวอย่างที่ไม่ได้อยู่ร่วมกันเป็นปกติทุกวันมีร้อยละ 34.5 (มีจำนวน 138 กรอบครัว โดยเฉพาะไม่ได้อยู่ร่วมกันเลยร้อยละ 19.8 จำนวน 79 คน อยู่ด้วยกันเฉพาะวันหยุดสัปดาห์ร้อยละ 8.5 จำนวน 34 คน นานครั้งจะได้อยู่ด้วยกันร้อยละ 4.3 จำนวน 17 คน อยู่ด้วยกันเฉพาะช่วงเทศกาลร้อยละ 2.0 จำนวน 8 คน) ดังตารางที่ 3.10

ตารางที่ 3.10 จำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามการอยู่ร่วมกันกับคู่สมรส

การอยู่ร่วมกันกับคู่สมรส	จำนวน	ร้อยละ
อยู่ร่วมกันเป็นปกติทุกวัน	262	65.5
ไม่ได้อยู่ร่วมกันเลย	79	19.8
อยู่ด้วยกันเฉพาะวันหยุดสัปดาห์	34	8.5
นานครั้งจะได้อยู่ด้วยกัน	17	4.3
อยู่ด้วยกันเฉพาะช่วงเทศกาล	8	2.0
รวม	400	100.0

ภาพที่ 3.5 แสดงจำนวนและร้อยละของตัวอย่าง จำแนกตามการอยู่ร่วมกันกับคู่สมรส

3.2.2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย

พบว่า ตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.61) รายละเอียด ดังตารางที่ 3.11

ตารางที่ 3.11 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว

สาเหตุ/ปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว	N	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
ความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือความไม่เสมอภาคระหว่างผู้ชายและผู้หญิงหรือเด็กกับผู้ปกครอง เป็นสาเหตุให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวได้	400	3.54	1.03	มาก	9
นิสัยส่วนตัวที่มาจากแบบแผนชีวิตการเลี้ยงดูจากครอบครัวเดิม เช่น เจ้าระเบียบ ใจร้อน โกรธง่าย รสนิยมทางเพศที่แตกต่างกัน	400	3.69	0.89	มาก	4
การมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวจากการเลี้ยงดูในอดีตทำให้ผู้ถูกกระทำความรุนแรงซึมซับและมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรง	400	3.69	0.94	มาก	5
ครอบครัวใดมีวิถีชีวิตที่เป็นอิสระไม่มีความผูกพันต่อกัน และไม่มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกันเพราะต้องดิ้นรนหาเลี้ยงตนเอง จะเกิดเหตุความรุนแรงในครอบครัวได้ง่าย	400	3.36	0.99	ปานกลาง	11
ความกดดันในชีวิตประจำวันทั้งปัญหาจากที่ทำงานหรือปัญหาด้านเศรษฐกิจ อาทิ ความเครียดจากการไม่มีงานทำ การมีหนี้สิน ความยากจน เป็นสาเหตุสำคัญของความรุนแรงในครอบครัว	400	3.76	0.95	มาก	3
การใช้สารเสพติดและการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัวเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย	400	3.97	0.94	มาก	1

ตารางที่ 3.11 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว (ต่อ)

สาเหตุ/ปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว	N	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยที่ไม่เหมาะสมหรือในที่แออัด เป็นปัจจัยที่จะทำให้คนใช้ความรุนแรงในครอบครัว	400	3.40	1.09	ปานกลาง	10
การขาดความเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และสิทธิมนุษยชน ทำให้คนในครอบครัวใช้ความรุนแรงต่อกัน	400	3.25	0.98	ปานกลาง	12
รวม	400	3.57	0.61	มาก	

ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สามารถเรียงลำดับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

อันดับ 1 การใช้สารเสพติด และการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัว เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.94)

อันดับ 2 ครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมออกนอกสู่นอกทางหรือทำผิดศีลธรรม หรือผิดจารีตประเพณีอันดีงาม จะทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวหย่อนยานและเกิดความรุนแรงได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = 0.94)

อันดับ 3 ความกดดันในชีวิตประจำวันทั้งปัญหาจากที่ทำงานหรือปัญหาด้านเศรษฐกิจ อาทิตความเครียดจากการไม่มีงานทำ การมีหนี้สิน ความยากจน เป็นสาเหตุสำคัญของความรุนแรงในครอบครัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.95)

อันดับ 4 นิสัยส่วนตัวที่มาจากแบบแผนชีวิตการเลี้ยงดูจากครอบครัวเดิม เช่น เจ้าระเบียบ ใจร้อน โกรธง่าย รสนิยมทางเพศที่แตกต่างกัน ก็เป็นสาเหตุทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.89)

อันดับ 5 การมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวจากการเลี้ยงดูในอดีตทำให้ผู้ถูกระทำความรุนแรงซึมซับและมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรง อยู่ในระดับ ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.94)

อันดับ 6 ความเป็นเสรีของสื่อและการเผยแพร่สื่อลามกอนาจาร ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยเช่นกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 0.95)

อันดับ 7 ความไม่พอใจในคู่ครองของตน เกิดการนอกใจในคู่สมรสของตน ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.98)

อันดับ 8 การมีครอบครัวหรือสมรสก่อนวัยอันควร ส่งผลกระทบมากต่อความเป็นครอบครัว และนำไปสู่ความขัดแย้งและรุนแรงได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 1.01)

อันดับ 9 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือความไม่เสมอภาคระหว่างผู้ชายและผู้หญิงหรือเด็กกับผู้ปกครอง เป็นสาเหตุให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 1.03)

อันดับ 10 สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยทำให้เกิดความรุนแรง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 1.09)

อันดับ 11 ครอบครัวใดมีวิถีชีวิตที่เป็นอิสระไม่มีความผูกพันต่อกัน และไม่มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกันเพราะต้องดิ้นรนหาเลี้ยงตนเอง จะเกิดเหตุความรุนแรงในครอบครัวได้ง่าย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.99)

อันดับ 12 การขาดความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และสิทธิมนุษยชน ทำให้คนในครอบครัวใช้ความรุนแรงต่อกันได้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = 0.98)

อันดับ 13 บทบาทหน้าที่ของการเป็นพ่อแม่ที่ดีต้องหาเงินเลี้ยงดูครอบครัว การที่ถูกหลานในครอบครัวจะดีหรือไม่เป็นเพราะตัวเด็กไม่ใช่ความผิดของพ่อแม่ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$, S.D. = 1.15) แปลผลได้ว่า บทบาทหน้าที่ของการเป็นพ่อแม่มีผลต่อลูกหลาน

3.2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวอย่างมีทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบันเกิดจากภูมิหลังการเลี้ยงดูจากครอบครัวเดิมที่แตกต่างกัน อย่างสอดคล้องกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่าสาเหตุปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบันเกิดจากภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 3.12

ตารางที่ 3.12 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุปัญหาความรุนแรงในครอบครัวกับ
ภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน

ภูมิหลังของครอบครัว		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
เพศ	ระหว่างกลุ่ม	1.73	4	0.43	1.74	0.14
	ภายในกลุ่ม	98.27	395	0.25		
	รวม	100.00	399			
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	1.22	4	0.30	.25	0.91
	ภายในกลุ่ม	480.53	395	1.22		
	รวม	481.75	399			
ศาสนาหลักของครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	0.49	4	0.12	0.79	0.53
	ภายในกลุ่ม	61.09	395	0.16		
	รวม	61.58	399			
การศึกษาสูงสุด	ระหว่างกลุ่ม	21.90	4	5.48	1.80	0.13
	ภายในกลุ่ม	1202.10	395	3.04		
	รวม	1224.00	399			
อาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	5.10	4	1.28	.27	0.90
	ภายในกลุ่ม	1846.69	395	4.68		
	รวม	1851.08	399			
สถานะในครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	2.73	4	0.68	2.78	0.03
	ภายในกลุ่ม	96.97	395	0.25		
	รวม	99.70	399			
สถานภาพการสมรส	ระหว่างกลุ่ม	2.20	4	0.55	0.90	0.47
	ภายในกลุ่ม	242.51	395	0.61		
	รวม	244.71	399			
ลักษณะโครงสร้างครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	0.20	4	0.05	0.29	0.89
	ภายในกลุ่ม	69.23	395	0.18		
	รวม	69.44	399			

ตารางที่ 3.12 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุปัญหาความรุนแรงในครอบครัวกับ
ภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน (ต่อ)

ภูมิหลังของครอบครัว		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
การจดทะเบียนสมรส	ระหว่างกลุ่ม	0.50	4	0.13	0.50	0.74
	ภายในกลุ่ม	98.69	395	0.25		
	รวม	99.19	399			
การอยู่ร่วมกันกับคู่สมรส	ระหว่างกลุ่ม	0.88	4	0.22	0.97	0.42
	ภายในกลุ่ม	89.51	395	0.23		
	รวม	90.39	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน จำแนกตามเพศ พบว่า เพศหญิงมีทัศนคติที่สูงกว่าเพศชาย ซึ่งเป็นผลมาจากความไม่พอใจใน ความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือความไม่เสมอภาคระหว่างชายและหญิง และการนอกใจในคู่สมรส เป็นประเด็นสำคัญ ดังตารางที่ 3.13

ตารางที่ 3.13 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว
จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.
ชาย	200	3.50	0.60
หญิง	200	3.64	0.61
รวม	400	3.57	0.61

เมื่อวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ พบว่า ตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกันที่สูงเป็นลำดับ

แรก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.89) โดยมีอายุต่ำกว่า 21 ปี ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 1.11) อายุ 51 ปีขึ้นไป ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.92) อายุ 41-50 ปี ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.93) และอายุ 21-30 ปี ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.73) รองลงมาตามลำดับ ดังตารางที่ 3.14

ตารางที่ 3.14 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว จำแนกตามอายุ

อายุ	N	$\bar{X}$	S.D.
ต่ำกว่า 21 ปี	21	3.67	1.11
21-30 ปี	78	3.62	0.73
31-40 ปี	107	3.79	0.89
41-50 ปี	138	3.66	0.93
51 ปีขึ้นไป	56	3.66	0.92
รวม	400	3.69	0.89

สำหรับด้านศาสนานั้น ทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน มีผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพบว่า ศาสนาที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว จำแนกตามลำดับ ได้แก่ ศาสนาอิสลาม ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ 4.00, 3.68, 3.56 ตามลำดับ ดังตารางที่ 3.15

ตารางที่ 3.15 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว จำแนกตามศาสนา

ศาสนา	N	$\bar{X}$	S.D.
พุทธ	377	3.68	0.89
คริสต์	9	3.56	0.73
อิสลาม	14	4.00	0.96
รวม	400	3.69	0.89

ซึ่งเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวกับ ภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน จำแนกตามการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ พบว่า ตัวอย่างที่สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาเอก ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.00) มีทัศนคติที่สูงเป็นลำดับแรก โดยมีการศึกษา ระดับปริญญาตรี ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.81) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่า ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.92) มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6) ($\bar{X}=3.61$, S.D.=0.89) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือเทียบเท่า ($\bar{X}=3.61$, S.D.=0.90) มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) ($\bar{X}=3.53$, S.D.=0.82) 'ไม่ได้เรียนหนังสือ' ($\bar{X}=3.50$, S.D.=0.55) ปริญญาโท ($\bar{X}=3.35$, S.D.=1.17) และประถมศึกษา ($\bar{X}=3.25$, S.D.=1.25) รองลงมาตามลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา โดยหาก ขาดความรู้ก็จะนำไปสู่ความรุนแรงภายในครอบครัวได้ดังตารางที่ 3.16

ตารางที่ 3.16 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว จำแนกตามการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ

การศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ	N	$\bar{X}$	S.D.
ไม่ได้เรียนหนังสือ	6	3.50	0.55
ประถมศึกษา	20	3.25	1.25
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3)	30	3.53	0.82
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-ม.6)	56	3.61	0.89
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่า	32	3.75	0.92
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือเทียบเท่า	51	3.61	0.90
ปริญญาตรี	187	3.82	0.81
ปริญญาโท	17	3.35	1.17
ปริญญาเอก	1	4.00	0.00
รวม	400	3.69	0.89

ทั้งนี้จากวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว กับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน จำแนกตามอาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว พบว่า 'อื่นๆ' ได้แก่ ทนายความ ข้าราชการบำนาญ แม่บ้าน มีทัศนคติที่สูงเป็นสามลำดับแรก โดยมีอาชีพพนักงาน รัฐวิสาหกิจ ข้าราชการ/ลูกจ้างหรือพนักงานของรัฐ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ค้าขาย/

ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกร รับจ้างทั่วไป พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน และว่างงาน/ไม่มีงานทำ รองลงมา ตามลำดับ บ่งบอกให้ทราบว่าข้าราชการหรือชนชั้นกลางตระหนักถึงปัญหาจากการทำงานและด้านเศรษฐกิจ ที่เป็นสาเหตุให้เกิดความรุนแรงภายในครอบครัว ดังตารางที่ 3.17

ตารางที่ 3.17 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว จำแนกตามอาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว

อาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว	N	$\bar{X}$	S.D.
รับจ้างทั่วไป	62	3.60	0.86
เกษตรกร	5	3.60	0.55
ข้าราชการ/ลูกจ้างหรือพนักงานของรัฐ	224	3.71	0.91
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	16	4.06	0.77
เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7	3.71	1.11
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	38	3.63	0.79
พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน	35	3.57	0.88
ว่างงาน/ไม่มีงานทำ	7	3.00	1.00
อื่นๆ	6	4.50	0.84
รวม	400	3.69	0.89

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน จำแนกตามสถานะในครอบครัว พบว่า ตัวอย่างที่เป็นสมาชิกครอบครัว มีทัศนคติที่สูงกว่าตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัว เพียงเล็กน้อย ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจในครอบครัว ดังตารางที่ 3.18

ตารางที่ 3.18 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว
จำแนกตามสถานะในครอบครัว

สถานะในครอบครัว	N	$\bar{X}$	S.D.
หัวหน้าครอบครัว	189	3.68	0.99
สมาชิกครอบครัว	211	3.69	0.80
รวม	400	3.69	0.89

ซึ่งจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน จำแนกตามสถานภาพการสมรส พบว่า ตัวอย่างที่แยกกันอยู่กับคู่สมรส มีทัศนคติที่สูงเป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่ เป็นโสด หมายถึงเนื่องจากคู่สมรสเสียชีวิต สมรส และหย่า รองลงมาตามลำดับ ซึ่งเป็นผลมาจากปัญหาการนอกใจในคู่สมรส ครอบครัวที่ไม่มีความผูกพันต่อกัน และความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือความไม่เสมอภาคระหว่างชายและหญิง ที่กลุ่มตัวอย่างมีประสบการณ์จากครอบครัวของตนเอง ดังตารางที่ 3.19

ตารางที่ 3.19 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว
จำแนกตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพการสมรส	N	$\bar{X}$	S.D.
โสด	119	3.82	0.81
สมรส	241	3.62	0.90
หย่า	24	3.58	1.10
หม้ายเนื่องจากคู่สมรสเสียชีวิต	7	3.71	0.95
แยกกันอยู่	9	3.89	0.93
รวม	400	3.69	0.89

เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน จำแนกตามลักษณะโครงสร้างครอบครัว พบว่า ตัวอย่างที่มีโครงสร้างครอบครัวลักษณะพิเศษ มีทัศนคติที่สูงเป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่

โครงสร้างครอบครัวเดี่ยว และ โครงสร้างครอบครัวขยาย รองลงมาตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ตัวอย่างให้ความสำคัญกับความผูกพันภายในครอบครัวเป็นสำคัญ ดังตารางที่ 3.20

ตารางที่ 3.20 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว จำแนกตามลักษณะโครงสร้างครอบครัว

ลักษณะโครงสร้างครอบครัว	N	$\bar{X}$	S.D.
ครอบครัวเดี่ยว	356	3.68	0.88
ครอบครัวขยาย	33	3.67	0.96
ครอบครัวลักษณะพิเศษ	11	3.82	0.98
รวม	400	3.69	0.89

ซึ่งเมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน จำแนกตามการจดทะเบียนสมรส พบว่า ตัวอย่างที่มีไม่ได้จดทะเบียนสมรส มีทัศนคติที่สูงกว่าตัวอย่างที่จดทะเบียนสมรส ซึ่งเป็นผลมาจากปัญหาจากการทำงานและด้านเศรษฐกิจ ซึ่งในปัจจุบันหญิง ชาย ไม่ใส่ใจมากนัก และความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือความไม่เสมอภาคระหว่างชายและหญิง ดังตารางที่ 3.21

ตารางที่ 3.21 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว จำแนกตามการจดทะเบียนสมรส

การจดทะเบียนสมรส	N	$\bar{X}$	S.D.
จดทะเบียนสมรส	218	3.64	0.88
ไม่ได้จดทะเบียนสมรส	182	3.74	0.91
รวม	400	3.69	0.89

เมื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน จำแนกตามการอยู่ร่วมกันกับคู่สมรส พบว่า ตัวอย่างที่ไม่ได้อยู่ร่วมกันเป็นปกติกับคู่สมรส มีทัศนคติที่สูงกว่าตัวอย่างที่อยู่ร่วมกันเป็นปกติทุกวัน

ซึ่งเป็นผลมาจากตัวอย่างเห็นความสำคัญของความผูกพันในครอบครัว และการนอกใจในคู่สมรส เป็นหลัก ดังตารางที่ 3.22

ตารางที่ 3.22 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว จำแนกตามการอยู่ร่วมกันกับคู่สมรส

การอยู่ร่วมกันกับคู่สมรส	N	$\bar{X}$	S.D.
อยู่ร่วมกันเป็นปกติทุกวัน	262	3.62	0.89
ไม่ได้อยู่ร่วมกันเป็นปกติ	138	3.80	0.88
รวม	400	3.69	0.89

3.2.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย

จากข้อเสนอแนะในคำถามปลายเปิด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว โดยเห็นว่า การนอกใจกันความต้องการมีอิสระ และปัญหาที่มีที่สาม เป็นสาเหตุสามอันดับแรก เป็นไปตามผลการวิจัยที่พบว่าสาเหตุดังกล่าวเป็นสาเหตุลำดับต้นๆ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ที่เคยมีประสบการณ์ความรุนแรง ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการนอกใจคู่ครองของตน รองลงมาได้แก่ การขาดเหตุผลขาดความสามัคคีในครอบครัว ความไม่เข้าใจกัน เป็นอันดับที่ 2 ฐานะของครอบครัวความยากจนเป็นอันดับที่ 3 สมาชิกครอบครัวติดการพนัน สารเสพติด เช่น สุรา ยาเสพติด เป็นอันดับที่ 4 การขาดความอบอุ่นจากครอบครัว พ่อแม่ไม่เอาใจใส่ไม่ดูแลบุตรหลานและสมาชิกในครอบครัว เป็นอันดับที่ 5 ที่อยู่อาศัยสภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรม เป็นอันดับที่ 6 นิสัยส่วนตัวจากการเลี้ยงดูการปลูกฝังแต่กำเนิดเกี่ยวกับความรุนแรง เป็นอันดับที่ 7 ผู้นำครอบครัวไม่สามารถเป็นที่ยึดเหนี่ยวของคนในครอบครัวได้ปรึกษาไม่ได้ทำให้ครอบครัวแตกแยก หรือการขาดความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่การเป็นพ่อแม่ที่ดีภายในครอบครัวและความผิดปกติของจิตและบุคลิกภาพ เป็นอันดับที่ 8 การขาดการศึกษา เป็นอันดับที่ 9 การยึดติดวัตถุและเสพติดสื่อในปัจจุบัน เป็นอันดับที่ 10 เอาตัวเองเป็นบรรทัดฐานคอยกำหนดตารางชีวิตคนในครอบครัวให้เดินตามแนวคิดของตัวเองหรือการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เท่าเทียมกัน และสมาชิกครอบครัวขาดการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีไม่รู้หน้าที่และบทบาทของตัวเองการขาดจริยธรรมในครอบครัว มีค่าเท่ากัน เป็นอันดับที่ 11 สมรสเร็วก่อนวัยอันควรหรือการขาดองค์ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ เป็นอันดับที่ 13 และบุตรหลานเกร เป็นอันดับที่ 14 ตามตารางที่ 3.23 ดังนี้

ตารางที่ 3.23 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว

ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
1) การนอกใจกัน ความต้องการมีอิสระและปัญหาเมื่อที่สาม	90	22.50
2) การขาดเหตุผล ขาดความสามัคคีในครอบครัว ความไม่เข้าใจกัน	66	16.50
3) ฐานะของครอบครัว ความยากจน	63	15.75
4) สมาชิกครอบครัวติดการพนัน สารเสพติด เช่น สุรา ยาเสพติด	58	14.50
5) การขาดความอบอุ่นจากครอบครัว พ่อแม่ไม่เอาใจใส่ไม่ดูแลบุตรหลานและสมาชิกในครอบครัว	42	10.50
6) ที่อยู่อาศัยสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม	21	5.25
7) นิสัยส่วนตัวจากการเลี้ยงดู การปลูกฝังแต่กำเนิดเกี่ยวกับความรุนแรง	13	3.25
8) ผู้นำครอบครัวไม่สามารถเป็นที่ยึดเหนี่ยวของคนในครอบครัวได้ ปรีกษาไม่ได้ ทำให้ครอบครัวแตกแยก	12	3.00
9) การขาดการศึกษา	11	2.75
10) ยึดติดวัตถุและเสพติดสื่อในปัจจุบัน	7	1.75
11) เอาตัวเองเป็นบรรทัดฐาน คอยกำหนดตารางชีวิตคนในครอบครัวให้เดินตามแนวคิดของตัวเอง	6	1.50
12) สมาชิกครอบครัวขาดการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีไม่รู้หน้าที่และบทบาทของตัวเองการ ขาดจริยธรรมในครอบครัว	6	1.50
13) สมรสเร็วก่อนวัยอันควร	3	0.75
14) บุตรหลานเกร	2	0.50
รวม	400	100.00

บทที่ 4

ยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย

การศึกษาในบทนี้เพื่อตอบคำถามการวิจัยว่ายุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย ควรมีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างไร

4.1 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการศึกษายุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยโดยผู้วิจัย ใช้แบบสอบถามเชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ซึ่งประกอบด้วยผู้นำครอบครัวที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล นักวิชาการ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักสื่อสารมวลชน ผู้ปฏิบัติงานด้านกระบวนการยุติธรรม องค์กรอิสระด้านสิทธิมนุษยชน นักบวช และผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัวรวม 33 คน รวมทั้งได้ทัศนะผู้ที่มิประสบการณ์ด้านความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งไม่ประสงค์จะเปิดเผยชื่อ ผู้วิจัยจึงได้ใช้นามแฝง อีกจำนวน 12 คน รวมผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสิ้น 45 คนมีข้อค้นพบ ดังนี้

4.1.1 ยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบัน

ยุทธศาสตร์หรือวิธีการจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบัน ส่วนใหญ่ใช้กระบวนการทางระเบียบและหลักเกณฑ์หรือประกาศกระทรวงตามบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ. ที่ใช้เวลาค่อนข้างนานในการยกร่างหรือจัดทำแต่การขับเคลื่อนกฎหมายให้มีผลบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยังขาดความชัดเจนทำให้การทำงานไม่สามารถเชื่อมโยงเป็นระบบได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและภายใต้บริบทของแต่ละหน่วยงานซึ่งมีภารกิจและกรอบกฎหมายอื่นเป็นแนวทางปฏิบัติมีผลต่อการตีความและการสร้างความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ของแต่ละฝ่ายแต่ละหน่วยงานในขณะเดียวกันผู้ประสานงานเองก็เกิดความสับสนหรือประสานงานตามสะดวกทำให้การเชื่อมต่อข้อมูลหรือกระบวนการทำงานไม่ต่อเนื่องได้ความรู้และมุมมองที่เกี่ยวข้องกับ

สถานการณ์ปัจจุบันทำให้สังคมไม่ต้องการเข้าไปข้องเกี่ยวและไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรและท้ายสุดของผลคือ การขาดประสิทธิภาพของการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว (สุเทพ โขคบุญชยานนท์, 2552)

จากการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการความรุนแรงในครอบครัวในปัจจุบันของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2548 : 4-11) สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2550 : 14-15) สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2553 : 34) มติคณะรัฐมนตรี (2548) และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537 : 95-96) พบว่า มุ่งเน้นในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) การสร้างจิตสำนึกและค่านิยมการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความรักใคร่ปรองดอง ความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย การเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ความเป็นหนึ่งเดียวกันภายในครอบครัว ร่วมกันคิดร่วมกันตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ไม่ใช้ความรุนแรงเป็นไปตามทัศนะของ กัมฉัตร คำสร้อย (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) สุภาพิษญ์ ชุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) และ วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) ที่เห็นสอดคล้องกันว่า ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบัน

“...เน้นการปลูกฝังการเสริมสร้างด้านอารมณ์และจิตใจ ให้มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่หลีกเหลี่ยงการใช้ความรุนแรง และให้รู้ถึงบทลงโทษของกฎหมายที่คุ้มครองสถาบันครอบครัว โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สังคมไทยและสถาบันครอบครัว มีความมั่นคงไม่แตกแยก และลดปัญหาอาชญากรรม...”

2) การพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมในครอบครัวตามบทบาทหน้าที่และการมีพฤติกรรมและสุขภาพทางเพศที่เหมาะสมปลอดภัยโดย พรราวพิราช พุ่มสมพงษ์ (สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2555) ให้ทัศนะว่า ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบัน

“... แบ่งแยกความสำคัญระหว่างเพศและยังยึดติดการกระทำความรุนแรงสมัยโบราณ ประนีประนอม และรู้จักการให้อภัยกัน ดูแลและให้ความสำคัญคนในครอบครัวอย่างใกล้ชิด ...” (พรราวพิราช พุ่มสมพงษ์, สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2555)

ขัดแย้งกับแนวคิดของ สุเทพ โฆคนบุญธิยานนท์ (2552) ที่เห็นว่า กระบวนการทำงานไม่ต่อเนื่องได้ความรู้และมุมมองที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัจจุบันทำให้สังคมไม่ต้องการเข้าไปข้องเกี่ยวและไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

3) การพัฒนากฎระเบียบและกฎหมายการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของสตรีซึ่งจากทัศนะของ นางลักขณ์ ศุภเมธากุล (สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2554) ที่เห็นว่า ยุทธศาสตร์ในการจัดการความรุนแรงในครอบครัวในปัจจุบัน

“...เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งควรทำให้ชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้จริง...”

รวมทั้ง ภัทพร สุนทรวิสุ (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2554) นางลักขณ์ ศุภเมธากุล (สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2554) ปวีณา หงสกุล (สัมภาษณ์, 19 กันยายน 2554) กษิณา หลิมสวัสดิ์ (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) สุรีย์ หามนตรี (สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2554) กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์ (สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2554) และ ศุภาพิชญ์ ชุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) ได้เสนอทัศนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของไทยในปัจจุบันที่สอดคล้องกันว่า

“...เน้นการเยียวยา การรณรงค์ป้องกันด้วยการให้ความรู้ และสนับสนุนองค์การภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกลไก...”

สุรีย์ หามนตรี (สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2554) วารินทร์ ศรีทัศน์ (สัมภาษณ์, 15 เมษายน 2555) และ ธนวิดี ทำจิ้น (สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554) มีทัศนะต่อยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบันว่า

“...เน้นประชาสัมพันธ์ให้รู้ถึงกฎหมายที่คุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงและบทลงโทษของผู้กระทำ ความรุนแรง...”

สุเทพ โฆคนบุญธิยานนท์ (2552) เห็นว่า ส่วนใหญ่ใช้กระบวนการทางระเบียบและหลักเกณฑ์หรือประกาศกระทรวงตามบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ. ที่ใช้เวลาค่อนข้างนานในการยกร่างหรือจัดทำ

4) การบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอนามัยการเจริญพันธุ์และสุขภาพทางเพศให้มีขีดความสามารถในการให้บริการที่มีคุณภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกันซึ่งขัดแย้งกับทัศนะของ วันชัย วัฒนศัพท์ (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) และ ศุภภาพิชญ์ ขุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) ที่เห็นว่า ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบัน

“...ขาดแบบแผนที่ชัดเจนเป็นรูปแบบเดียวกัน ต่างฝ่ายต่างทำ ขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการจัดการ ส่วนใหญ่อิงประสบการณ์ส่วนบุคคล ลองผิดลองถูก ไม่มีผู้รับผิดชอบ ทำหน้าที่ทั้งการจัดทำระบบและ การดำเนินงานจริงในชุมชน ขาดการประสานความร่วมมือในเครือข่ายที่ทำหน้าที่ขาดฐานข้อมูลร่วมกันในการจัดการความรุนแรง...”

นอกจากนี้ในส่วนของ เสาวนีย์ โคมพัตร (สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2554) และ วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาธนบุรี ยังให้ทัศนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของไทยในปัจจุบันว่า

“... ยังไม่มียุทธศาสตร์ของผู้นำในการจัดการความรุนแรงในครอบครัว แต่สามารถพิจารณาแนวทาง ตามยุทธศาสตร์การป้องกันและขจัดความรุนแรงในครอบครัว และโดยเฉพาะนโยบายและแผนระดับชาติในเรื่องการยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรี...” (เสาวนีย์ โคมพัตร, สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2554 และ วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล, สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554)

วันชัย ศรีนวลนัค (สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2555) เสาวนีย์ โคมพัตร (สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2554) สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ (สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2554) วันชัย วัฒนศัพท์ (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) และ ธนวดี ทำจิ้น (สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554) มีทัศนะที่ตรงกันว่ายุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของไทยในปัจจุบัน

“... ความตระหนักรู้ในเรื่องนี้ยังมีน้อย ต้องสร้างคนที่มีความรู้และทักษะในเรื่องที่เกี่ยวข้องให้มากกว่านี้ และให้พร้อมออกมาทำงานกับสังคมในเชิงรุกมากกว่านี้ต้องสร้างองค์ความรู้และเข้าใจทฤษฎีฐานคิดเรื่องความรุนแรงให้มาก...”

ซึ่ง สุเทพ โชคบุญธิยานนท์ (2552) เห็นว่า การสร้างความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ของแต่ละฝ่ายแต่ละหน่วยงานในขณะเดียวกันผู้ประสานงานเองก็เกิดความสับสนหรือประสานงานตามสะดวกทำให้การเชื่อมต่อข้อมูลหรือกระบวนการทำงานไม่ต่อเนื่องได้

จากข้างต้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์หรือวิธีการจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ได้ดังนี้

1) ด้านกฎหมาย ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ส่วนใหญ่ใช้กระบวนการทางระเบียบและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายแต่ยังขาดการบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และขาดความชัดเจนทำให้มีผลต่อการตีความ

2) การนำกฎหมายไปปฏิบัติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ขาดการสร้าง ความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานในขณะเดียวกันผู้ประสานงานเองก็เกิดความสับสนขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการจัดการ และขาดฐานข้อมูลร่วมกันในการจัดการความรุนแรงทำให้การเชื่อมต่อข้อมูลหรือกระบวนการทำงานไม่ต่อเนื่อง

3) การขาดความคุ้มครองผู้ถูกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว แต่หวังพึ่งการปลุกฝังการเสริมสร้างด้านอารมณ์และจิตใจ ให้มีการประนีประนอม และรู้จักการให้อภัยกัน ดูแลและให้ความสำคัญในครอบครัวอย่างใกล้ชิด ให้มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ล้นเหยือกการใช้ความรุนแรง และให้รู้ถึงบทลงโทษของกฎหมายที่คุ้มครองผู้ถูกระทำ ความรุนแรงและบทลงโทษของผู้กระทำ ความรุนแรง ส่งผลให้สังคมไม่ต้องการเข้าไปข้องเกี่ยวและไม่ให้ความร่วมมือในเท่าที่ควร

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ยุทธศาสตร์หรือวิธีการจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน เป็นเพียงกระบวนการทางกฎหมาย ที่เน้นระเบียบและหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย แต่ขาดการเชื่อมโยงหรือการประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำกฎหมายไปปฏิบัติ แต่กลับเน้นการปลุกฝังการเสริมสร้างด้านอารมณ์และจิตใจ และการประชาสัมพันธ์ให้สาธารณะรู้ถึงบทลงโทษของกฎหมายที่คุ้มครองผู้ถูกระทำ ความรุนแรงและบทลงโทษของผู้กระทำ ความรุนแรง ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปยุทธศาสตร์หรือวิธีการจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ได้ในรูปแบบหรือ Model “Legal Process” ดังนี้

Lack of Effective Law Enforcement	ขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
Educating	การรณรงค์ให้ความรู้
Guardianship of Victims and Punishment Violent Offenders	การคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงและบทลงโทษของผู้กระทำความรุนแรง
Aware of the penalties violent offenders	การตระหนักถึงบทลงโทษผู้กระทำความรุนแรง
Lack of Common Database	ขาดฐานข้อมูลร่วมกันในการจัดการความรุนแรง
Powered Law Inefficient	ขาดความชัดเจนในการขับเคลื่อนกฎหมายให้มีผลบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
Regulatory Developments and Laws	การพัฒนากฎระเบียบและกฎหมายการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
Obligations of Agency	การสร้างความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
Cultivating the Mind and Spirit	มุ่งปลูกฝังการเสริมสร้างด้านอารมณ์และจิตใจ
Evolved Mechanisms for Participation	พัฒนากลไกการมีส่วนร่วมในครอบครัวตามบทบาทหน้าที่
Strongly Emphasizes Protection and Remedies	เน้นการป้องกันและการเยียวยาผู้ถูกระทำความรุนแรง
Society does not Want to Engage	กระบวนการทำงานที่ไม่ต่อเนื่องสังคมไม่ต้องการเข้าไปข้องเกี่ยว

4.1.2 ยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย

สำหรับยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทยนั้น ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดครอบครัวที่เข้มแข็งของ โสภา ชปิลมันน์ และคณะ (2534 : 25) นักฎฎกานต์ จิตต์สงวน (2546 : 56-58) สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน (2552 : 13-14) และแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวของ คณะอนุกรรมการส่งเสริมวิถีชีวิตครอบครัวและชุมชนสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537 : 95-96) ที่เน้นการมีจิตสำนึกและค่านิยมการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความรักใคร่ปรองดอง ความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย การเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ที่นำไปสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกันภายในครอบครัว ที่ช่วยกันร่วมกันคิดร่วมกันตัดสินใจ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ไม่ใช้ความรุนแรงอย่างมีส่วนร่วมในครอบครัวตามบทบาทหน้าที่ ตามตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 วิเคราะห์แนวคิดยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย

โสภาชปิลมันน์ และคณะ (2534 : 25)	สุรพลพยอมเข้ม (254 : 202)	นักฎฎกานต์จิตต์ สงวน (2546 : 56-58)	สถาบันพัฒนา การสาธารณสุข อาเซียน (2552 : 13-14)	สำนักงาน คณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ (2537 : 95-96)
	สมาชิกแต่ละคนมี สุขภาพกายและ สุขภาพ จิตดี		สมาชิกใน ครอบครัวมี สุขภาพอนามัยดี	สร้างความพร้อม ด้านร่าง กายจิตใจ ความรู้ ู้วุฒิภาวะ
การชื่นชมคุณค่า ของสมาชิกใน ครอบครัว		รู้จักชื่นชมยินดี ต่อกันและกัน		ชื่นชมความ สามารถของกันและ กัน
การตระหนักใน คุณค่าซึ่งกันและ กัน			เคารพสิทธิของ กันและกัน	เคารพในเหตุ ผล ของกันและกัน

ตารางที่ 4.1 วิเคราะห์แนวคิดยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสม
กับสังคมไทย (ต่อ)

โศกนาฏกรรม และคณะ (2534 : 25)	สุรพลพยอมแย้ม (254 : 202)	นัฏฐ์กานต์จิตต์ สงวน (2546 : 56-58)	สถาบันพัฒนา การสาธารณสุข อาเซียน (2552 : 13-14)	สำนักงาน คณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ (2537 : 95-96)
		รู้จักการ โอนอ่อน ผ่อนปรน		ให้อภัยต่อกัน
	ดำเนินชีวิตอย่าง เหมาะสมและมี ความสุข		ร่วมกันสร้าง ฐานะของครอบ ครัวให้มั่นคง	
การมีเวลาอยู่ ร่วมกัน		แบ่งเวลาให้กัน และกัน	ใช้เวลาว่างให้ เกิดประโยชน์	ใช้เวลาอย่างมี คุณภาพ
การแบ่งปัน ความรู้สึที่ดี		มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ต่อกัน		มีความเป็นหนึ่ง เดียวกัน
การมีศรัทธาต่อ ศาสนาและมี กิจกรรมทาง ศาสนา ร่วมกัน			ประพฤติปฏิบัติ ตนตามหลัก คุณธรรมของ ศาสนา	
สามารถจัดการ กับวิกฤติการณ์ ในครอบครัว	เผชิญอุปสรรคและ แก้ไขปัญหอย่างมี ประสิทธิภาพ	เผชิญจัดการกับ ปัญหาอย่างสันติ	มีการแก้ปัญหา ร่วมกันอย่าง สร้างสรรค์	ร่วมกันแก้ ปัญหา อย่างสร้างสรรค์
		พร้อมรับการ เปลี่ยนแปลงที่ อาจเกิดขึ้น	การพัฒนา ตนเองอย่าง ต่อเนื่อง	การปฏิบัติหน้าที่ ของตนและ ปรับปรุงตนอยู่เสมอ
			การมีส่วนร่วม ของสมาชิกใน ครอบครัว	การมีส่วนร่วมของ สมาชิกในครอบครัว

ตารางที่ 4.1 วิเคราะห์แนวคิดยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสม
กับสังคมไทย (ต่อ)

โสภานพีลมันน์ และคณะ (2534 : 25)	สุรพลพยอมแย้ม (254 : 202)	นัฏฐ์กานต์จิตต์ สงวน (2546 : 56-58)	สถาบันพัฒนา การสาธารณสุข อาเซียน (2552 : 13-14)	สำนักงาน คณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ (2537 : 95-96)
			อบรมสั่งสอน คุณธรรมและ ภูมิปัญญาให้ กับสมาชิก	

ที่มา : สรุปวิเคราะห์โดยผู้วิจัย

จากตารางที่ 4.1 ผู้วิจัย พบว่า แนวคิดการจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย ของ โสภาน พีลมันน์ และคณะ (2534 : 25) นัฏฐ์กานต์ จิตต์สงวน (2546 : 56-58) สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน (2552 : 13-14) และแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวของ คณะอนุกรรมการส่งเสริมวิถีชีวิตครอบครัวและชุมชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537 : 95-96) มีความสอดคล้องกัน โดยผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการความรุนแรงในครอบครัว ควรเน้นที่ตัวบุคคลที่เป็นสมาชิกในครอบครัวแต่ละครอบครัว เพื่อให้ตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัวและให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เนื่องจากการสร้างให้สมาชิกในครอบครัวตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกัน เป็นการให้ความสำคัญในครอบครัวอย่างใกล้ชิด ด้วยการสร้างความไว้วางใจต่อกันจะนำไปสู่การจัดการหรือลดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้เป็นอย่างดี ดังนี้

1) การตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว (Values) โดย อคูลย์ แสงสิงแก้ว (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555) ให้ทัศนะไว้ว่า ยุทธศาสตร์ในการจัดการความรุนแรงในครอบครัวของผู้นำครอบครัว

“... ควรส่งเสริมให้สมาชิกครอบครัวตระหนักในความสำคัญของการมีสุขภาพองค์รวม ตลอดช่วงชีวิต ให้มีพฤติกรรมที่ตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว เพื่อสร้างความตระหนักเรื่องจริยธรรม คุณธรรม ระบบค่านิยม เจตคติที่ถูกต้องต่อการพัฒนาครอบครัว...” (อดุลย์ แสงสิงแก้ว. สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555)

2) การเคารพในเหตุผลซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว (Logic) ซึ่งเป็นไปตามทัศนะของ พระราชปฎิภาณมุนี (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) กัญจิส คำสร้อย (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ (สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2554) นกมล ศิริวัฒน์ (สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2554) และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์ (สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2554) ที่ให้ทัศนะว่า ยุทธศาสตร์ในการจัดการความรุนแรงในครอบครัวของผู้นำครอบครัวควรประกอบด้วย

“...เข้าใจเหตุและผล และสามารถแก้ไขปัญหาคือให้ยุติลงได้ด้วยดี...”

รวมทั้งยังสอดคล้องกับแนวทัศนะของ ดวงรัตน์ มหาวนิช (สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2554) วัณชัย วัฒนศัพท์, (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) พรสม เปาปราโมทย์ (สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2554) และ ศุภาพิชญ์ ขุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) ที่เสนอว่า ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัว ควรประกอบด้วย

“... มีความเข้าอกเข้าใจ มีเหตุผลต่อกัน ...”

3) การให้อภัยกัน รู้จักโอนอ่อนผ่อนปรนกันของสมาชิกในครอบครัว (Excusing) เป็นไปตามทัศนะของ เทิดศักดิ์ เดชคง (สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2554) ที่เสนอว่า ยุทธศาสตร์หรือวิธีการจัดการความรุนแรงในครอบครัว ที่เหมาะสมกับสังคมไทยควรมีลักษณะเป็น

“... Multi Level ใน level ของสังคมควรมีกฎหมายที่สนับสนุนการประณีประนอมในชุมชน ควรมีการประณีประนอม การสื่อสารที่เหมาะสม การเรียนรู้ในการจัดการความรุนแรงระดับครอบครัว Level แนวนอน การศึกษา ถ้าถูกกระทำ ...” (เทิดศักดิ์ เดชคง. สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2554)

รวมทั้งยังสอดคล้องกับแนวทัศนะของ ดวงรัตน์ มหาวนิช (สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2554) วัฒนชัย วัฒนศัพท์ (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) พรสม เปาปราโมทย์ (สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2554) และ ศุภภาพิชญ์ ขุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) ที่เสนอว่า ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัว ควรประกอบด้วย

“... มีความเข้าอกเข้าใจ มีเหตุผลต่อกัน สามารถปรับตัวเข้าหากันรู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว ... มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหาเวลาให้ครอบครัวพูดคุยที่ยกย่องให้เกียรติกันมีกติการ่วมกัน เช่น ไม่ทำร้ายกัน พยายามไม่ช่วยกัน มีความไว้วางใจซึ่งกันละกัน และหาทำกิจกรรมร่วมกัน สร้างความรักความเข้าใจที่ดีในครอบครัว...”

4) การยอมให้กันของสมาชิกในครอบครัว (Yielding) โดย วิสุทธิ บุญเกษมสันติ (สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2555) ได้ให้ทัศนะไว้ว่า

“...การที่ไม่มีใครยอมรับใคร ก็คงเป็นเพราะเรื่องอัตราในตัวบุคคล ความมีกิเลส ควรปล่อยวาง ลดอัตราตัวกู้อย่างไปบ้าง ตอนนี้ความเสมอภาคของบ้านเราดีขึ้นมา ความยอมรับกันในผู้หญิง และผู้ชาย ไม่มีแล้วที่ใครจะเป็นข้างทำหน้า ในส่วนตัวผม รวมถึงในสังคม เมื่อเทียบกับสังคมรอบบ้านเรา เช่น เทียบสังคมไทย กับ ญี่ปุ่น สังคมไทยเกี่ยวกับผู้หญิงจะดีกว่า เท่าที่เห็นมาก็มีความเสมอภาค ปัญหาที่เกิดขึ้นก็อยู่ที่ตัวเรา ถ้าเราสามารถอบรมตัวเรา อบรมจิตใจเรา มันขึ้นอยู่กับตัวเรา เพราะไม่มีใครที่จะเจอสถานการณ์ที่ถูกใจตลอด...” (วิสุทธิ บุญเกษมสันติ, สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2555)

5) การร่วมกันสร้างความมั่นคงของครอบครัวอย่างเหมาะสม (Family Stability) เป็นไปตามทัศนะของ พระราชปฎิภาณมุนี (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) ถิ่นฐิต คำสร้อย (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ (สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2554) นฤมล ศิริวัฒน์ (สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2554) และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์ (สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2554) ที่ให้ทัศนะว่า ยุทธศาสตร์ในการจัดการความรุนแรงในครอบครัวของผู้นำครอบครัวควรประกอบด้วย

“... การเอาใจใส่คนในครอบครัวให้มีความสุขมั่นคงตระหนักถึงความรุนแรงทุกรูปแบบ เข้าใจเหตุและผล และสามารถแก้ไขปัญหาให้ยุติลงได้ด้วยดี ...”

โดยสอดคล้องกับแนวทัศนะของ ดวงรัตน์ มหาวนิช (สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2554) วัณชัย วัฒนศัพท์ (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) พรสม เปาปราโมทย์ (สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2554) และ สุภาพิชญ์ ชุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) ที่เสนอว่า ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัว ควรประกอบด้วย

“... มีความเข้าอกเข้าใจ มีเหตุผลต่อกัน สามารถปรับตัวเข้าหากันรู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว ... ร่วมกันสร้างความรักความเข้าใจที่ดีในครอบครัว...”

6) การใช้เวลาว่างร่วมกันให้เกิดประโยชน์อย่างมีคุณภาพ (Time) เป็นไปตามทัศนะของ ดวงรัตน์ มหาวนิช (สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2554) วัณชัย วัฒนศัพท์ (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) พรสม เปาปราโมทย์ (สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2554) และ สุภาพิชญ์ ชุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) ที่เสนอว่า ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัว ควรประกอบด้วย

“... การหาทำกิจกรรมร่วมกัน สร้างความรักความเข้าใจที่ดีในครอบครัว...”

7) ความเป็นหนึ่งเดียวกันของสมาชิกในครอบครัว (Conformity) สอดคล้องกับทัศนะของ ดวงรัตน์ มหาวนิช (สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2554) วัณชัย วัฒนศัพท์ (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) พรสม เปาปราโมทย์ (สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2554) และ สุภาพิชญ์ ชุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) ที่เสนอว่า ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัว ควรประกอบด้วย

“... มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และหาทำกิจกรรมร่วมกัน สร้างความรักความเข้าใจที่ดีในครอบครัว...”

วารินทร์ ศรีทัศน์ (สัมภาษณ์, 15 เมษายน 2555) มีทัศนะว่า ยุทธศาสตร์หรือวิธีการจัดการความรุนแรงในครอบครัว ที่เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบันควรมี

“...แต่แต่ละครอบครัวต้องสร้างความสามัคคี สร้างพื้นฐานของกำลังใจซึ่งกันและกัน สามารถพึ่งพากันและกันได้ สร้างกฎระเบียบให้เกิดขึ้นกันภายในครอบครัว ...” (วารินทร์ ศรีทัศน์, สัมภาษณ์, 15 เมษายน 2555)

8) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ (Participation) เป็นไปตามที่ ดวงรัตน์ มหาวนิช (สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2554) วัฒนชัย วัฒนศัพท์ (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) พรสม เปาปราโมทย์ (สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2554) และ สุภาพิชญ์ จุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) เสนอทัศนะว่า ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัว ควรประกอบด้วย

“... การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเห็นหาเวลาให้ครอบครัวพูดคุยที่หย่อมให้เกียรติกันมีกติกา ร่วมกัน เช่น ไม่ทำร้ายกัน พยายามไม่ขู่ข่มกัน มีความไว้ใจซึ่งกันละกัน และหาทำกิจกรรม ร่วมกัน สร้างความรักความเข้าใจที่ดีในครอบครัว...”

สอดคล้องกับ พระราชพุทธิวรารณ (สัมภาษณ์, 5 สิงหาคม 2554) ที่เสนอทัศนะว่า ยุทธศาสตร์ การจัดการความรุนแรงในครอบครัว ควรประกอบด้วย

“... การให้เวลาแก่ครอบครัว...”

9) การดูแลเอาใจใส่และห่วงใยกันของสมาชิกในครอบครัว (Attentiveness) สอดคล้องกับ กษิณา หลิมสวัสดิ์ (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในการจัดการความ รุนแรงในครอบครัวไว้ว่า

“ผู้นำครอบครัวต้องคอยอบรมสั่งสอนสมาชิกทุกคนให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน มีความ ซื่อสัตย์รู้จักเสียสละ มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติต่อกันด้วยความเหมาะสม มีความเอื้อเพื่อเอื้อ อาหารต่อกันมีความรักใคร่ปรองดองซึ่งกันและกัน ดูแลช่วยเหลือให้บริการซึ่งกัน” (กษิณา หลิมสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554)

ปราชญ์ บุญวงศ์วิโรจน์ (สัมภาษณ์, 9 พฤษภาคม 2555) ยังให้ทัศนะว่า ยุทธศาสตร์หรือ วิธีการจัดการความรุนแรงในครอบครัว ที่เหมาะสมกับสังคมไทยควร

“... อาศัยชุมชน ละแวกบ้าน ต้องปรับทัศนะว่าเป็นปัญหาาร่วมของชุมชน อาศัยธรรมะ และ การจัดการอารมณ์จิตใจ ที่ใช้ทุนในสังคมไทย มีการแทรกแซงด้วยมาตรการทางกฎหมายที่ ชัดเจน เป็นรูปธรรม มีกระบวนการช่วยเหลือทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำให้หลุดพ้นจาก

วงจรพฤติกรรมของความรุนแรง ...” (ปราชญ์ บุญขงศ์วิโรจน์. สัมภาษณ์, 9 พฤษภาคม 2555)

ซึ่งเป็นไปตามทัศนะของ วันชัย วัฒนศัพท์ (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) ที่เสนอทัศนะว่า ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัว

“...ควรมีรูปแบบที่เป็นแนวทางที่มีมาตรฐานเดียวกัน และได้ผลใช้ร่วมกันทั้งประเทศ พัฒนาการความรู้ที่ถูกต้อง ทันสมัย พร้อมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญให้เพียงพอในการทำหน้าที่จัดการปัญหาความรุนแรงในครอบครัว จัดตั้งระบบเครือข่ายการจัดการที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ จัดทำฐานข้อมูลปัญหาความรู้ในการจัดการ ผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ เป็นปัจจุบัน เพื่อให้หน่วยต่างสามารถเข้าถึง และใช้สืบค้นและคัดกรองว่าเป็นผู้รับบริการครั้งแรกหรือรับบริการซ้ำเพื่อลดภาระงานจากความซ้ำซ้อนที่เกิดขึ้นในระบบตลอดไป...” (วันชัย วัฒนศัพท์. สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554)

อดุลย์ แสงสิงแก้ว (สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555) ให้ทัศนะเสริมแนวคิดที่ว่า ยุทธศาสตร์หรือวิธีการจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทยควร ประกอบด้วย

“...ยุทธศาสตร์หลักการพัฒนาศักยภาพของครอบครัวแบบองค์รวมยุทธศาสตร์หลักการสร้างหลักประกันคุ้มครองทางสังคมของครอบครัวยุทธศาสตร์หลักการสร้างระบบกลไกบริหารจัดการให้เกื้อหนุนความเข้มแข็งของครอบครัวและยุทธศาสตร์หลักการพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายทางสังคมเพื่อพัฒนาครอบครัว...” (อดุลย์ แสงสิงแก้ว. สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555)

10) ความเอื้ออาทรและช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว (Obligingness) โดยสอดคล้องกับ กยีนาง หลิมสวัสดิ์ (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในการจัดการความรุนแรงในครอบครัวไว้ว่า

“ผู้นำครอบครัวต้องคอยอบรมสั่งสอนสมาชิกทุกคนให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน มีความซื่อสัตย์รู้จักเสียสละ มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติต่อกันด้วยความเหมาะสม มีความเอื้อเพื่อเอื้อ

อาหารต่อกันมีความรักใคร่ปรองดองซึ่งกันและกัน ดูแลช่วยเหลือให้บริการซึ่งกัน” (ภิญญา หลิมสวัสดิ์. สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554)

11) การพูดจาด้วยเหตุผลให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว (Speaking) โดยสอดคล้องกับทัศนะของ ดวงรัตน์ มหาวนิช (สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2554) วัณชัย วัฒนศัพท์ (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) พรสม เปาปราโมทย์ (สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2554) และ สุภาพิชญ์ ขุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) ที่เสนอว่า ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัว ควรประกอบด้วย

“... การพูดจาทักย่องให้เกียรติกัน ...”

12) การมีความซื่อสัตย์กันของสมาชิกในครอบครัว (Integrity) โดยวิสุทธิ บุญเกษมสันติ (สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2555) ให้ทัศนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในการจัดการความรุนแรงในครอบครัวไว้ว่า

“... ในกรณีที่คนในครอบครัวไม่ซื่อสัตย์ต่อกัน เช่น มีบุคคลที่ 3 หรืออีกฝ่ายมีคนใหม่ มันก็ทำให้เกิดความไม่ดีทั้ง 2 ฝ่าย ทุกวันนี้ก็เห็นมีมากในสังคม ผลสุดท้ายก็ลงที่ลูก ความซื่อสัตย์จึงมีความสำคัญ ทุกฝ่ายในครอบครัวต้องมีความซื่อสัตย์ต่อกัน ...” (วิสุทธิ บุญเกษมสันติ. สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2555)

13) ความไว้วางใจต่อกันของสมาชิกในครอบครัว (Entrust) โดยสอดคล้องกับแนวทัศนะของ ดวงรัตน์ มหาวนิช (สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2554) วัณชัย วัฒนศัพท์ (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) พรสม เปาปราโมทย์ (สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2554) และ สุภาพิชญ์ ขุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) ที่เสนอว่า ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัว ควรประกอบด้วย

“...การมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ...”

วิสุทธิ บุญเกษมสันติ (สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2555) ให้ทัศนะเสริมไว้ว่า

“... ความไว้วางใจกัน ก็เป็นเรื่องส่วนตัวของแต่ละคน ถ้าเป็นคนที่ยี้ระแวง ก็จะทำให้ลำบาก การมีกฎตายตัวในครอบครัวก็อาจจะไม่ช่วยอะไร เพราะถ้าเวลาผ่านไปก็อาจจะเปลี่ยนไป

กฎหมายยังไม่สามารถช่วยอะไรได้มาก...” (วิสุทธิ บุญเกษมสันติ. สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2555)

14) การมีความศรัทธาในคำสอนทางศาสนา (Orthodox) สอดรับกับแนวคิดของ วีลา (Vela 1996) และนักรัฐศาสตร์ จิตต์สงวน (2546 : 58-59) ที่เสนอว่า สมาชิกของครอบครัวควรมีความเคร่งครัดต่อข้อปฏิบัติทางศาสนาการยึดหลักปฏิบัติทางศาสนาโดยเคร่งครัดนี้สำคัญมากต่อการเป็นครอบครัวที่เข้มแข็งซึ่งในครอบครัวเข้มแข็งทุกครอบครัวควรยึดหลักปฏิบัติทางศาสนาสามารถเชื่อมความผูกพันที่ดี และเป็นไปตามแนวคิดของ สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2544 : 101) ที่เสนอแนวทางที่ทำให้ครอบครัวมั่นคงแข็งแรงและมีความสุข โดยอาศัยความรู้ทางโลกและทางธรรมความสุขและความมั่นคงของครอบครัว และยังเป็นไปตามทัศนะของ อภรณ์ สายเชื้อ (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2555) วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) และ สุภาพิชญ์ ขุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) ที่ให้ทัศนะว่า ยุทธศาสตร์หรือวิธีการจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบันควร

“...พัฒนาเสริมสร้างจริยธรรมและคุณธรรมให้กับทุกคนในครอบครัวใช้หลักธรรมทางศาสนาหรือปัญญา เศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว...”

โดยสอดคล้องกับ พระราชพุทธิวราภรณ์ (สัมภาษณ์, 5 สิงหาคม 2554) ที่เสนอทัศนะว่า ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัว ควรประกอบด้วย

“...ยึดหลักพรหมวิหาร 4 ที่จะสร้างครอบครัวให้มีแต่ความร่มเย็นเป็นสุข...” (พระราชพุทธิวราภรณ์. สัมภาษณ์, 5 สิงหาคม 2554)

และยังสอดคล้องกับทัศนะของ วิสุทธิ บุญเกษมสันติ (สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2555) ที่ให้ทัศนะว่า

“...ต้องอาศัยเครื่องมือทางศาสนา ก็อาจจะใช้นักจิตวิทยา แล้วแต่บุคคลต้องการบำบัดอย่างไร แต่ผมคิดว่าทุกอย่างขึ้นอยู่กับการบำบัดทางศาสนา เพราะเป็นจุดรวมใหญ่ในการหยุดได้ การนอกใจมันขึ้นอยู่กับตัวเรา ถ้าเราอบรมจริยธรรม คุณธรรม ...” (วิสุทธิ บุญเกษมสันติ. สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2555)

15) ความสามารถในการจัดการกับปัญหาในครอบครัวอย่างสร้างสรรค์ (Nonviolent) เป็นไปตามทัศนะของ พระราชปฏิญาณมูณี (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) กัณฐัก คำสร้อย (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ (สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2554) นฤมล ศิริวัฒน์ (สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2554) และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ (สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2554) ที่ให้ทัศนะว่า ยุทธศาสตร์ในการจัดการความรุนแรงในครอบครัวของผู้นำครอบครัวควรประกอบด้วย

“... การตระหนักถึงความรุนแรงทุกรูปแบบ เข้าใจเหตุและผล และสามารถแก้ไขปัญหาให้ยุติลงได้ด้วยดี ...”

16) การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว (Mission) ซึ่งเป็นไปตามทัศนะของ พระราชปฏิญาณมูณี (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) กัณฐัก คำสร้อย (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ (สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2554) นฤมล ศิริวัฒน์ (สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2554) และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ (สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2554) ที่ให้ทัศนะว่า ยุทธศาสตร์ในการจัดการความรุนแรงในครอบครัวของผู้นำครอบครัวควรประกอบด้วย

“... การมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่และการเสียสละรับบทบาทหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบต่อกันในครอบครัว...”

และสอดคล้องกับทัศนะของ กษิณา หลิมสวัสดิ์ (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในการจัดการความรุนแรงในครอบครัวไว้ว่า

“...ผู้นำครอบครัวต้องคอยอบรมสั่งสอนสมาชิกทุกคนให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน ...”
(กษิณา หลิมสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554)

17) การปรับปรุงตนเองให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นอยู่เสมอ (Improvement) โดยสอดคล้องกับ กษิณา หลิมสวัสดิ์ (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในการจัดการความรุนแรงในครอบครัวไว้ว่า

“...ผู้นำครอบครัวต้องคอยอบรมสั่งสอนสมาชิกทุกคนให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน มีความซื่อสัตย์รู้จักเสียสละ มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติต่อกันด้วยความเหมาะสม มีความเอื้อเพื่อเอื้อ

อาหารต่อกันมีความรักใคร่ปรองดองซึ่งกันและกัน คุณช่วยเหลือให้บริการซึ่งกัน ทุกคนในบ้านก็จะอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขตามสภาพสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว...” (กษินาจ หลิมสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554)

รวมทั้งยังเป็นไปตามทัศนะของ ดวงรัตน์ มหาวนิช (สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2554) วัณชัย วัฒนศัพท์ (สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554) พรสม เปาปราโมทย์ (สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2554) และ ศุภาพิชญ์ ขุนอินทร์ (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) ที่เสนอว่า ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัว ควรประกอบด้วย

“... ความเข้าใจสภาวะแวดล้อมทางสังคม...”

18) การสั่งสอน อบรม และถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับสมาชิกในครอบครัว (Lore) ซึ่งเป็นไปตามทัศนะของ กษินาจ หลิมสวัสดิ์ (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ในการจัดการความรุนแรงในครอบครัวไว้ว่า

“...ผู้นำครอบครัวต้องคอยอบรมสั่งสอนสมาชิกทุกคนให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน ...” (กษินาจ หลิมสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554)

และสอดคล้องกับทัศนะของ พระราชปฏิญาณมุนี (สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554) กัญจักษ์ คำสร้อย (สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554) สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ (สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2554) นฤมล ศิริวัฒน์ (สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2554) และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์ (สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2554) ที่ให้ทัศนะว่า ยุทธศาสตร์ในการจัดการความรุนแรงในครอบครัวของผู้นำครอบครัวควรประกอบด้วย

“... การมีความรู้ความสามารถ ... และสามารถแก้ไขปัญหาให้ยุติลงได้ด้วยดี ...”

รวมทั้งยังสอดคล้องกับทัศนะของ ภักทรพร สุนทรวสุ (สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2554) ให้ทัศนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวว่า

“...ผู้นำต้องสร้างครอบครัวให้อบอุ่นฝึกอบรมสมาชิกในครอบครัว...” (ภักทรพร สุนทรวสุ, สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2554)

โดยสอดคล้องกับ พระราชพุทธิวาทกรรม (สัมภาษณ์, 5 สิงหาคม 2554) ที่เสนอทัศนะว่ายุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัว ควรประกอบด้วย

“... การอบรมสั่งสอนคุณธรรมให้กับสมาชิกในครอบครัว...”

และยังสอดคล้องกับทัศนะของ อำพร จันทวิบูลย์ (สัมภาษณ์, 17 กรกฎาคม 2555) ที่ให้ทัศนะว่า ยุทธศาสตร์หรือวิธีการจัดการความรุนแรงในครอบครัว ที่เหมาะสมกับสังคมไทย

“... ควรทำเป็นวัฏจักร เช่น เด็กที่เติบโตจากความรุนแรง ก็จะแก้ไขยาก แต่ก็อาจจะตัดทอนได้บ้าง เพราะในโรงเรียนอาจจะช่วยในการคัดเกลา คนทุกคนต้องตระหนักเท่ากัน และภาพสื่อของกระแสสังคมต้องโชว์ภาพเพื่อให้คนรู้จักตระหนักถึงเรื่องดี และไม่ดี ถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นได้ เช่น การหยุดสื่อที่สื่อถึงความรุนแรง เช่นละครที่ไม่สร้างสรรค์ มีแต่ความรุนแรงที่สื่อออกมาการปลูกฝังในวัยเด็ก ....” (อำพร จันทวิบูลย์, สัมภาษณ์, 17 กรกฎาคม 2555)

4.2 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

4.2.1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัว

พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$, S.D. = .64) ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรง
ในครอบครัว

ยุทธศาสตร์การจัดการ ความรุนแรงในครอบครัว	N	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
การตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว จะทำให้ความรุนแรงในครอบครัวลดน้อยลง	400	3.78	.92	มาก	17
การเคารพในเหตุผลซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัวจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวอย่างแท้จริง	400	3.96	.94	มาก	13
การรู้จักให้อภัยกันของสมาชิกในครอบครัวเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้รับการแก้ไข	400	4.04	.89	มาก	8
การลดทิฐิมานะต่อกันจะทำให้ครอบครัวมีแต่ความสุขและไม่มีปัญหภายในครอบครัว	400	4.01	.86	มาก	9
สมาชิกในครอบครัวทุกคนควรมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงของครอบครัวตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง	400	4.00	.90	มาก	11
ครอบครัวควรมีเวลาให้แก่กันและใช้เวลาว่างร่วมกันให้เกิดประโยชน์เพื่อสร้างความผูกพันกันของสมาชิก	400	4.11	.86	มาก	3
ความปรองดองของสมาชิกในครอบครัวเป็นปรากฏที่แข็งแกร่งที่จะขวางกั้นความรุนแรงไม่ให้มากล้ำกรายครอบครัวนั้นๆ ได้	400	4.06	.84	มาก	5

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรง
ในครอบครัว (ต่อ)

ยุทธศาสตร์การจัดการ ความรุนแรงในครอบครัว	N	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
สมาชิกในครอบครัวควรมีกิจกรรม ร่วมกันภายในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผ่อนคลายความตึงเครียดจากการ ทำงานหรือการศึกษา	400	4.04	.85	มาก	7
การดูแลเอาใจใส่กัน การให้คำปรึกษาต่อกัน กันของสมาชิกในครอบครัว เป็นเหมือน วัคซีนป้องกันความรุนแรงในครอบครัว ทุกรูปแบบ	400	4.11	.84	มาก	2
สมาชิกในครอบครัวต้องมีความเอื้ออาทร ต่อกันทุกรุ่นวัย ซึ่งเป็นสิ่งที่จะทำให้ ครอบครัวมีความเข้มแข็งมากขึ้น	400	4.13	.83	มาก	1
วัฒนธรรมการสื่อสารด้วยเหตุผล จะ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ของสมาชิกในครอบครัวอันจะนำไปสู่ ความเป็นครอบครัวเข้มแข็ง	400	4.01	.88	มาก	10
ครอบครัวเป็นองค์กรชนิดหนึ่ง ดังนั้น สมาชิกในครอบครัวจึงต้องมีความ ซื่อสัตย์ต่อกัน ไม่โกหก หรือหลอกลวง กัน	400	3.99	.85	มาก	12
ความไว้วางใจเชื่อใจ เป็นสิ่งที่ทำให้ความ หวาดระแวงต่อกันลดลง ดังนั้น สมาชิก ในครอบครัวต้องสร้างให้เกิดความไว้วางใจ เชื่อใจระหว่างกัน	400	4.04	.82	มาก	6

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรง
ในครอบครัว (ต่อ)

ยุทธศาสตร์การจัดการ ความรุนแรงในครอบครัว	N	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
ศาสนาทุกศาสนาเป็นสิ่งที่ดี ครอบครัวที่ ใดมีความศรัทธาและการยึดมั่นตามแนว คำสอนของศาสนาจะส่งผลให้เกิดความ เข้มแข็งขึ้นในครอบครัวนั้น	400	3.94	.86	มาก	14
ครอบครัวควรมีความสามารถที่จะจัดการ กับปัญหาภายในครอบครัวโดยสันติวิธี ดังนั้น การส่งเสริมให้สมาชิกใน ครอบครัวมีความรู้ด้านนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็น	400	3.89	.87	มาก	15
ทุกครอบครัวต้องมีกฎของแต่ละ ครอบครัว ที่กำหนดให้สมาชิกแต่ละคนมี บทบาทหน้าที่ภายในครอบครัวซึ่งการที่ สมาชิกปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของ ตนเองอย่างดี ก็จะทำให้ปัญหาภายใน ครอบครัวไม่มี	400	3.78	.88	มาก	16
ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด เวลา ดังนั้น ทุกครอบครัวต้องพร้อมที่จะ เปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ของโลก โดยสมาชิกภายในครอบครัวต้อง ปรับปรุงตนเองให้พร้อมรับการ เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา	400	3.76	.92	มาก	18

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรง
ในครอบครัว (ต่อ)

ยุทธศาสตร์การจัดการ ความรุนแรงในครอบครัว	N	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
ครอบครัวแต่ละครอบครัว จะอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดภูมิปัญญาของครอบครัวตนเอง ส่งผ่านให้กับสมาชิกภายในครอบครัวในรุ่นหลังเพื่อให้ดำรงคงอยู่ทั้งนี้ภูมิปัญญาดังกล่าวถ้าเป็นไปได้ในแนวสร้างสรรค์ก็จะส่งผลดีต่อครอบครัวในรุ่นต่อไป	400	4.09	.85	มาก	4
รวม	400	3.99	.64	มาก	

ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สามารถเรียงลำดับยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้

อันดับ 1 สมาชิกในครอบครัวต้องมีความเอื้ออาทรต่อกันทุกรุ่นวัย ซึ่งเป็นสิ่งที่จะทำให้ครอบครัวมีความเข้มแข็งมากขึ้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .83)

อันดับ 2 การดูแลเอาใจใส่กัน การให้คำปรึกษาต่อกันของสมาชิกในครอบครัว เป็นเหมือนวัคซีนป้องกันความรุนแรงในครอบครัวทุกรูปแบบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = .84)

อันดับ 3 ครอบครัวควรมีเวลาให้แก่งกันและใช้เวลาร่วมกันให้เกิดประโยชน์เพื่อสร้างความผูกพันกันของสมาชิก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = .86)

อันดับ 4 ครอบครัวแต่ละครอบครัวจะอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดภูมิปัญญาของครอบครัวตนเองส่งผ่านให้กับสมาชิกภายในครอบครัวในรุ่นหลังเพื่อให้ดำรงคงอยู่ทั้งนี้ภูมิปัญญาดังกล่าวถ้าเป็นไปได้ในแนวสร้างสรรค์ก็จะส่งผลดีต่อครอบครัวในรุ่นต่อไปอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .85)

อันดับ 5 ความปรองดองของสมาชิกในครอบครัวเป็นปรากฏการณ์ที่แข็งแกร่งที่จะขวางกั้นความรุนแรงไม่ให้มากล้ำกรายครอบครัวนั้นๆ ได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .84)

อันดับ 6 ความไวเนื้อเชื่อใจ เป็นสิ่งที่ทำให้ความหวาดระแวงต่อกันลดลง ดังนั้น สมาชิกในครอบครัวต้องสร้างให้เกิดความไวเนื้อเชื่อใจระหว่างกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .82)

อันดับ 7 สมาชิกในครอบครัวควรมีกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงานหรือการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .85)

อันดับ 8 การรู้จักให้อภัยกันของสมาชิกในครอบครัวเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้รับการแก้ไข อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .89)

อันดับ 9 การลดทิฐิมานะต่อกันจะทำให้ครอบครัวมีแต่ความสุขและไม่มีปัญหาภายในครอบครัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .86)

อันดับ 10 วัฒนธรรมการสื่อสารด้วยเหตุผล จะส่งผลให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัวอันจะนำไปสู่ความเป็นครอบครัวเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .88)

อันดับ 11 สมาชิกในครอบครัวทุกคนควรมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงของครอบครัวตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .90)

อันดับ 12 ครอบครัวเป็นองค์กรชนิดหนึ่ง ดังนั้น สมาชิกในครอบครัวจึงต้องมีความซื่อสัตย์ต่อกัน ไม่โกหก หรือหลอกลวงกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .85)

อันดับ 13 การเคารพในเหตุผลซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัวจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวอย่างแท้จริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .94)

อันดับ 14 ศาสนาทุกศาสนาเป็นสิ่งที่ดี ครอบครัวที่ใดมีความศรัทธาและการยึดมั่นตามแนวคำสอนของศาสนาจะส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นในครอบครัวนั้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .86)

อันดับ 15 ครอบครัวควรมีความสามารถที่จะจัดการกับปัญหาภายในครอบครัวโดยสันติวิธี ดังนั้น การส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวมีความรู้ด้านนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = .87)

อันดับ 16 ทุกครอบครัวต้องมีกฎของแต่ละครอบครัวที่กำหนดให้สมาชิกแต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ภายในครอบครัวซึ่งการที่สมาชิกปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างดี ก็จะทำให้ปัญหาภายในครอบครัวไม่มี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = .88)

อันดับ 17 การตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว จะทำให้ความรุนแรงในครอบครัวลดน้อยลง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = .92)

อันดับ 18 ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ทุกครอบครัวต้องพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ของโลก โดยสมาชิกภายในครอบครัวต้องปรับปรุงตนเองให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = .92)

4.2.2 วิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทยกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกันพบว่า ตัวอย่างมีทัศนคติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 จึงแปลผลได้ว่า ภูมิหลังของประชากรที่แตกต่างกันใช้การจัดการปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่แตกต่างกันเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทยกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน

ภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
การตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	37.469	4	9.367	12.322	.000
	ภายในกลุ่ม	300.281	395	.760		
	รวม	337.750	399			
การเคารพในเหตุผลซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	43.399	4	10.850	13.916	.000
	ภายในกลุ่ม	307.961	395	.780		
	รวม	351.360	399			
การให้อภัยกัน รู้จักโอนอ่อนผ่อนปรนกันของสมาชิกในครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	26.955	4	6.739	9.166	.000
	ภายในกลุ่ม	290.405	395	.735		
	รวม	317.360	399			
การยอมให้กันของสมาชิกในครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	36.007	4	9.002	13.678	.000
	ภายในกลุ่ม	259.953	395	.658		
	รวม	295.960	399			
การร่วมกันสร้างความมั่นคงของครอบครัวอย่างเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	26.962	4	6.741	8.934	.000
	ภายในกลุ่ม	298.035	395	.755		
	รวม	324.998	399			

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรง
ในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทยกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน (ต่อ)

ภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
การใช้เวลาว่างร่วมกันให้ เกิดประโยชน์อย่างมี คุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	27.935	4	6.984	10.353	.000
	ภายในกลุ่ม	266.443	395	.675		
	รวม	294.378	399			
ความเป็นหนึ่งเดียวกันของ สมาชิกในครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	28.693	4	7.173	11.329	.000
	ภายในกลุ่ม	250.097	395	.633		
	รวม	278.790	399			
การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ของครอบครัวอย่าง สม่ำเสมอ	ระหว่างกลุ่ม	25.067	4	6.267	9.437	.000
	ภายในกลุ่ม	262.293	395	.664		
	รวม	287.360	399			
การดูแลเอาใจใส่และ ห่วงใยกันของสมาชิกใน ครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	22.512	4	5.628	8.688	.000
	ภายในกลุ่ม	255.865	395	.648		
	รวม	278.378	399			
ความเอื้ออาทรและ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ของสมาชิกในครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	26.931	4	6.733	10.742	.000
	ภายในกลุ่ม	247.566	395	.627		
	รวม	274.498	399			
การพุดจาด้วยเหตุผลให้ เกิดความเข้าใจซึ่งกันและ กันของสมาชิกใน ครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	29.420	4	7.355	10.469	.000
	ภายในกลุ่ม	277.517	395	.703		
	รวม	306.938	399			
การมีความซื่อสัตย์กันของ สมาชิกในครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	31.373	4	7.843	12.218	.000
	ภายในกลุ่ม	253.564	395	.642		
	รวม	284.938	399			

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าสถิติเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรง
ในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทยกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน (ต่อ)

ภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ความไว้วางใจต่อกันของสมาชิกในครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	28.339	4	7.085	11.701	.000
	ภายในกลุ่ม	239.171	395	.605		
	รวม	267.510	399			
การมีความศรัทธาในคำสอนทางศาสนา	ระหว่างกลุ่ม	26.750	4	6.687	9.750	.000
	ภายในกลุ่ม	270.928	395	.686		
	รวม	297.678	399			
ความสามารถในการจัดการกับปัญหาในครอบครัวอย่างสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	24.061	4	6.015	8.537	.000
	ภายในกลุ่ม	278.317	395	.705		
	รวม	302.378	399			
การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	28.241	4	7.060	10.017	.000
	ภายในกลุ่ม	278.399	395	.705		
	รวม	306.640	399			
การปรับปรุงตนเองให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นอยู่เสมอ	ระหว่างกลุ่ม	27.856	4	6.964	8.973	.000
	ภายในกลุ่ม	306.581	395	.776		
	รวม	334.438	399			
การสั่งสอนอบรมและถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับสมาชิกในครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	21.611	4	5.403	8.099	.000
	ภายในกลุ่ม	263.499	395	.667		
	รวม	285.110	399			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	27.441	4	6.860	19.937	.000
	ภายในกลุ่ม	135.918	395	.344		
	รวม	163.359	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

รวมทั้งยังพบว่า ตัวอย่างที่เป็นเพศชาย มีทัศนคติเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทยที่สูงกว่าเพศหญิง เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 แสดงการเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย จำแนกตามเพศ

เพศ	N	$\bar{X}$	S.D.
ชาย	200	4.01	.62
หญิง	200	3.96	.66
รวม	400	3.99	.64

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวกับสาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์ที่เป็นบวก เท่ากับ .559 ซึ่งมีผลเป็นบวก แสดงว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงสรุปว่ายุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวกับสาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวกับสาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย

Pearson Correlation	ยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัว	สาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย
ยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัว		.559**
สาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย	.559**	

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

4.2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย พบว่า

อันดับที่ 1 สมาชิกในครอบครัวยึดมั่นในศีลธรรมอันดี เป็นไปตามข้อค้นพบด้านการมีความศรัทธาในคำสอนทางศาสนา (Orthodox)

อันดับที่ 2 การรู้จักการให้อภัยกันภายในครอบครัวตรงกับข้อค้นพบด้านการรู้จักให้อภัยกันของสมาชิกในครอบครัว (Excusing)

อันดับที่ 3 หัวหน้าครอบครัวหรือพ่อแม่ควรจัดกิจกรรมที่ให้สมาชิกในครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมตรงตามข้อค้นพบด้านการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน (Time) และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ (Participation)

อันดับที่ 4 การสร้างความเข้าใจในครอบครัวมีปัญหาที่ปรึกษาหารือหาทางออกร่วมกันสอดคล้องกับข้อค้นพบด้านการเคารพในเหตุผลซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว (Logic)

อันดับที่ 5 การปลูกฝังความรักความเชื่อใจ การสร้างครอบครัวที่อบอุ่นเข้าใจซึ่งกันและกันตรงกับข้อค้นพบด้านการร่วมกันสร้างความมั่นคงของครอบครัวอย่างเหมาะสม (Family Stability)

อันดับที่ 6 ความเป็นหนึ่งเดียวกันของสมาชิกในครอบครัว (Conformity) เป็นตัวอย่างที่ดีเริ่มตั้งแต่ภายในครอบครัว

อันดับที่ 7 การรู้จักให้เหตุผลเคารพในการตัดสินใจของสมาชิกในครอบครัวสอดคล้องกับข้อค้นพบด้านการดูแลเอาใจใส่กันของสมาชิกในครอบครัว (Attentiveness)

อันดับที่ 8 การพูดคุยเชิงสร้างสรรค์สร้างความสุขลดความอคติเห็นอกเห็นใจกันของคนในครอบครัวให้เห็นคุณค่าของสมาชิกในครอบครัวลดทิว เพื่อสร้างความปรองดองตรงตามข้อค้นพบด้านการตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว (Values)

อันดับที่ 9 การเข้าใจสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นไปตามข้อค้นพบด้านการปรับปรุงตนเองให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นอยู่เสมอ (Improvement)

อันดับที่ 10 สังคมต้องเข้มแข็งปราศจากยาเสพติดชุมชนสีขาว ความยากจน ต้องลดน้อยลง

อันดับที่ 11 ต้องรักเดียวใจเดียวต้องไว้ใจกันและกันลดความหึงหวง

อันดับที่ 12 ทุกคนควรรู้บทบาทของตนเองและหน้าที่เคารพสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน

อันดับที่ 13 ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสร้างฐานะให้มั่นคงตรงกับข้อค้นพบด้านความสามารถในการจัดการกับปัญหาภายในครอบครัวโดยไม่อาศัยความไม่รุนแรง (Nonviolent)

อันดับที่ 14 ควรศึกษาการใช้ชีวิตอยู่อย่างไรไม่ให้เกิดความรุนแรงเป็นไปตามข้อค้นพบด้านความไว้วางใจต่อกันของสมาชิกในครอบครัว (Entrust) และการมีความซื่อสัตย์กันของสมาชิกในครอบครัว (Integrity) การยอมให้กันของสมาชิกในครอบครัว (Yielding) ความเอื้ออาทรซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว (Obligingness) และการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว (Mission) และการส่งเสริมการศึกษาและคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนชาวไทยตั้งแต่เด็กเป็นไปตามข้อค้นพบด้านการอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับสมาชิกในครอบครัว (Lore) เป็นอันดับที่ 15 ตามตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย

ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
1) สมาชิกในครอบครัวยึดมั่นในศีลธรรมอันดี	78	19.5
2) รู้จักการให้อภัยกันภายในครอบครัว	53	13.25
3) หัวหน้าครอบครัวหรือพ่อแม่ควรจัดกิจกรรมที่ให้สมาชิกในครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วม	51	12.75
4) การสร้างความเข้าใจในครอบครัวมีปัญหาก็ปรึกษาหารือหาทางออกร่วมกัน	40	10.00
5) การปลูกฝังความรักความเข้าใจ การสร้างครอบครัวที่อบอุ่นเข้าใจซึ่งกันและกัน	35	8.75
6) เป็นตัวอย่างที่ดีเริ่มตั้งแต่ภายในครอบครัว	24	6.00
7) รู้จักให้เหตุผลเคารพในการตัดสินใจของสมาชิกในครอบครัว	21	5.25
8) การพูดคุยเชิงสร้างสรรค์สร้างความสุขลดความอคติเห็นอกเห็นใจกันของคนในครอบครัว ให้เห็นคุณค่าของสมาชิกในครอบครัวลดทิว เพื่อสร้างความปรองดอง	20	5.00
9) เข้าใจสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม	16	4.00

ตารางที่ 4.6 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย (ต่อ)

ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
10) สังคมต้องเข้มแข็งปราศจากยาเสพติดชุมชนสีขาว ความยากจน ต้องลดน้อยลง	14	3.5
11) ต้องรักเด็วใจเด็วต้องไว้ใจกันและกัน ลดความหึงหวง	13	3.25
12) ทุกคนควรรู้บทบาทของตนเองและหน้าที่เคารพสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน	12	3.00
13) ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสร้างฐานะให้มั่นคง	10	2.5
14) ควรศึกษาการใช้ชีวิตอยู่อย่างไรมิให้เกิดความรุนแรง	8	2.00
15) ส่งเสริมการศึกษาและคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนชาวไทยตั้งแต่เด็ก	5	1.25
รวม	400	100

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบัน และ 2) ศึกษายุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย สำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในการยุติความรุนแรงภายในครอบครัวไทยอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีข้อค้นพบ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย

จากการวิจัยสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายและเพศหญิงเท่ากัน โดยส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี และเกินกว่าครึ่งนับถือศาสนาพุทธเป็นหลักในครอบครัว โดยมีระดับการศึกษาขั้นสูงสุดระดับปริญญาตรี ซึ่งส่วนใหญ่หัวหน้าครอบครัวมีอาชีพข้าราชการ/ลูกจ้างหรือพนักงานของรัฐ และเกินกว่าครึ่งเป็นสมาชิกครอบครัวที่มีสถานภาพสมรสแล้ว โดยส่วนใหญ่มีลักษณะโครงสร้างครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยว ที่มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 4 คน ประกอบด้วย ชาย 2 คน หญิง 2 คน นอกจากนี้ยังมีลักษณะโครงสร้างของครอบครัวขยาย จำนวน 33 ครัวเรือน โดยเป็นครอบครัวขยายที่ประกอบด้วยหลายๆ ครัวเรือนอยู่ร่วมกันแต่ละครัวเรือนมีความสัมพันธ์ต่อกัน มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 7 คน ประกอบด้วย ชาย 4 คน หญิง 3 คน และเป็นครอบครัวขยายที่ประกอบด้วยหลายๆ ครัวเรือนอยู่ร่วมกัน แต่ละครัวเรือนมีความอิสระในการดำรงชีวิตครอบครัวของตนเอง มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 7 คน ประกอบด้วย ชาย 3 คน หญิง 4 คน และครอบครัวลักษณะพิเศษ จำนวน 11 ครัวเรือน ประกอบด้วย ครอบครัวที่ไม่มีบุตร จำนวน 7 ครัวเรือน ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว จำนวน 3 ครัวเรือน และครอบครัวบุตรบุญธรรม จำนวน 1 ครัวเรือน โดยตัวอย่างเกินกว่าครึ่งจดทะเบียนสมรส และอยู่ร่วมกันกับคู่สมรสเป็นปกติทุกวัน ส่วนตัวอย่างที่ไม่ได้อยู่ร่วมกันเป็นปกติทุกวัน มีจำนวน 138 ครัวเรือน โดยเฉพาะไม่ได้อยู่ร่วมกันเลย จำนวน 79 คน อยู่ด้วยกันเฉพาะวันหยุด

สัปดาห์ จำนวน 34 คน นานครั้งจะได้อยู่ด้วยกัน จำนวน 17 คน อยู่ด้วยกันเฉพาะช่วงเทศกาล จำนวน 8 คน

โดยการวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = .61) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสามารถเรียงลำดับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวจากมากไปหาน้อย และได้นำข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างในตอนี่ 4 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด มาวิเคราะห์ข้อค้นพบได้ดังนี้

อันดับ 1 การใช้สารเสพติด และการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัว เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = .94) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวเกิดจากสมาชิกครอบครัวติดการพนัน สารเสพติด เช่น สุรา ยาเสพติด ร้อยละ 14.50

อันดับ 2 ครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมออกนอกสู่นอกทางหรือทำผิดศีลผิดธรรม หรือผิดจารีตประเพณีอันดีงาม จะทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวหย่อนยานและเกิดความรุนแรงได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = .94)

อันดับ 3 ความกดดันในชีวิตประจำวันทั้งปัญหาจากที่ทำงานหรือปัญหาด้านเศรษฐกิจ อาทิ ความเครียดจากการไม่มีงานทำ การมีหนี้สิน ความยากจน เป็นสาเหตุสำคัญของความรุนแรงในครอบครัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = .95) โดยกลุ่มตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวเกิดจากฐานะของครอบครัว ความยากจน ร้อยละ 15.75

อันดับ 4 นิัยส่วนตัวที่มาจากแบบแผนชีวิตการเลี้ยงดูจากครอบครัวเดิม เช่น เจ้าระเบียบ ใจร้อน โกรธง่าย รสนิยมทางเพศที่แตกต่างกัน ก็เป็นสาเหตุทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = .89) โดยตัวอย่างเสนอแนะในคำถามปลายเปิดว่าการเอาตัวเองเป็นบรรทัดฐาน คอยกำหนดตารางชีวิตคนในครอบครัวให้เดินตามแนวคิดของตัวเองก็เป็นสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว ร้อยละ 1.50

อันดับ 5 การมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวจากการเลี้ยงดูในอดีตทำให้ผู้ถูกกระทำความรุนแรงซึมซับและมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรง อยู่ในระดับ ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = .94) ซึ่งตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดว่านิัยส่วนตัวจากการเลี้ยงดู การปลูกฝังแต่กำเนิดเกี่ยวกับความรุนแรง เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว ร้อยละ 3.25

อันดับ 6 ความเป็นเสรีของสื่อและการเผยแพร่สื่อลามกอนาจาร ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยเช่นกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = .95) โดยกลุ่มตัวอย่างเสนอแนะเพิ่มเติมจากคำถามปลายเปิดว่า การยึดติดวัตถุและเสพติดสื่อในปัจจุบัน เป็นสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว ร้อยละ 1.75

อันดับ 7 ความไม่พอใจในคู่ครองของตน เกิดการนอกใจในคู่สมรสของตน ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = .98) โดยตัวอย่างได้ให้ข้อเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวเกิดจากสมาชิกในครอบครัวนอกใจกัน ความต้องการมีอิสระและปัญหาเมื่อที่สาม ร้อยละ 22.50

อันดับ 8 การมีครอบครัวหรือสมรสก่อนวัยอันควร ส่งผลกระทบมากต่อความเป็นครอบครัว และนำไปสู่ความขัดแย้งและรุนแรงได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 1.01) ซึ่งตัวอย่างเสนอแนะจากคำถามปลายเปิดว่า การสมรสเร็วก่อนวัยอันควรเป็นสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว ร้อยละ 0.75

อันดับ 9 ความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือความไม่เสมอภาคระหว่างผู้ชายและผู้หญิงหรือเด็กกับผู้ปกครอง เป็นสาเหตุให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 1.03) ซึ่งตัวอย่างเสนอแนะว่าการขาดเหตุผล ขาดความสามัคคีในครอบครัว และความไม่เข้าใจกันเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว ร้อยละ 16.50

อันดับ 10 สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยไม่ใช่ปัจจัยที่จะทำให้เกิดความรุนแรง เพราะคนจะดีหรือร้ายไม่ได้ขึ้นอยู่กับที่ที่เลศหรือในที่แออัด แต่อยู่ที่ตัวของคนๆ นั้น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 1.09) ซึ่งแปลผลได้ว่า สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยเป็นปัจจัยที่จะทำให้เกิดความรุนแรง โดยสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในคำถามปลายเปิดของตัวอย่างที่เสนอว่าที่อยู่อาศัยสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม เป็นสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว ร้อยละ 5.25

อันดับ 11 ครอบครัวใดมีวิถีชีวิตที่เป็นอิสระไม่มีความผูกพันต่อกัน และไม่มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกันเพราะต้องดิ้นรนหาเลี้ยงตนเอง จะเกิดเหตุความรุนแรงในครอบครัวได้ง่าย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = .99) เป็นไปตามข้อเสนอแนะของตัวอย่างที่เห็นว่าการขาดความอบอุ่นจากครอบครัว พ่อแม่ไม่เอาใจใส่ไม่ดูแลบุตรหลานและสมาชิกในครอบครัวจะส่งผลให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว ร้อยละ 10.50

อันดับ 12 การขาดความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี และสิทธิมนุษยชน ทำให้คนในครอบครัวใช้ความรุนแรงต่อกันได้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$, S.D. = .98) โดยตัวอย่างเสนอแนะว่าการที่บุตรหลานเกร ร้อยละ 0.50 และการขาดการศึกษา ร้อยละ 2.75 จะนำไปสู่การเกิดความรุนแรงในครอบครัวได้

อันดับ 13 บทบาทหน้าที่ของการเป็นพ่อแม่ที่ดีต้องหาเงินเลี้ยงดูครอบครัวการที่ลูกหลานในครอบครัวจะดีหรือไม่เป็นเพราะตัวเด็กไม่ใช่ความผิดของพ่อแม่ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$, S.D. = 1.15) แปลผลได้ว่า บทบาทหน้าที่ของการเป็นพ่อแม่มีผลต่อลูกหลาน โดยตัวอย่างเสนอเพิ่มเติมจากคำถามปลายเปิดว่า การที่สมาชิกครอบครัวขาดความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีไม่รู้หน้าที่และบทบาทของตัวเองการขาดจริยธรรมในครอบครัว ร้อยละ 1.50 และผู้นำครอบครัวไม่สามารถเป็นที่ยึดเหนี่ยวของคนในครอบครัวได้ ปรึกษาไม่ได้ ทำให้ครอบครัวแตกแยก ร้อยละ 3.00 จะนำไปสู่สาเหตุความรุนแรงในครอบครัว

นอกจากนั้นจากข้อค้นพบผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า สถานการณ์ความรุนแรงของครอบครัวไทยในปัจจุบันมีแนวโน้มที่มากขึ้นทุกปี ซึ่งเป็นการกระทำรุนแรงทางกาย และทางเพศ และเป็นรูปแบบของความรุนแรงที่มีแนวโน้มขยายตัวโดยถูกกระทำจากคนรู้จัก สามี สมาชิกในครอบครัว และญาติ เป็นผู้กระทำความรุนแรงต่อบุคคลในครอบครัว ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ถูกกระทำจะเป็นเพศหญิง โดยเกิดจากอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์และภาวะความทันสมัยที่เน้นความเป็นปัจเจกบุคคลและค่านิยมในการบริโภคและวัตถุนิยมส่งผลให้สังคมมีการแข่งขันมากขึ้น ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมรวมถึงกระแสเศรษฐกิจของประเทศและโลก ที่ส่งผลต่อค่าครองชีพและแบบแผนของครอบครัว ผลกระทบดังกล่าวส่งผลให้โครงสร้างของครอบครัวของสังคมไทยมีแนวโน้มที่ขนาดของครอบครัวเล็กลง ผู้สูงอายุและเด็กจะมีมากขึ้นและต้องรับภาระในการเลี้ยงดูเด็กเนื่องจาก พ่อ แม่ ต้องไปทำงานที่อื่น รวมทั้งครอบครัวที่สามีและภรรยาอยู่ร่วมกัน โดยไม่มีการจดทะเบียนสมรสมากขึ้น เนื่องจากค่านิยมในการรักอิสระ และไม่ต้องการพึ่งพิง โดยผู้วิจัยสามารถสรุปสาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยโดยจัดเป็นกลุ่ม ได้ดังนี้

1) ด้านบุคคล ประกอบด้วย การขาดความพร้อมของพ่อแม่ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของคู่สมรส การคิดยาเสพติดการพนัน การนอกใจคู่สมรสการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เท่าเทียมกัน การมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว และการขาดความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่การเป็นพ่อแม่ที่ดีภายในครอบครัว และความผิดปกติของจิตและบุคลิกภาพ

2) ด้านเศรษฐกิจประกอบด้วย ปัญหาความยากจน การว่างงาน การมีหนี้สิน การยึดติดในวัตถุนิยมและบริโภคนิยมตามกระแสโลกาภิวัตน์

3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แออัดและเสี่ยง การย้ายชุมชนเมฆาของสื่อ และการไม่มีเวลาให้แก่นักภายในครอบครัว

4) ด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย ค่านิยมที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงกับชายที่ให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิงและการห่างไกลจากศีลธรรมและคุณธรรมของสมาชิกในครอบครัวขาดการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมทั้งจากครอบครัวและสถาบันการศึกษา

5) ด้านการศึกษา ประกอบด้วย การขาดองค์ความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ และการขาดความรู้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและความรู้สิทธิมนุษยชน

5.1.2 ยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย

สำหรับยุทธศาสตร์หรือวิธีการจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยพบว่า มีลักษณะ ดังนี้

5.1.2.1 ด้านกฎหมายเน้นการใช้กระบวนการทางระเบียบและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายเป็นหลักแต่ยังขาดการบังคับใช้ที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อผู้กระทำความรุนแรง หรือปกป้องผู้ถูกระทำความรุนแรง และขาดความชัดเจนในตัวบทกฎหมาย ซึ่งมีผลต่อการตีความของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.1.2.2 การนำกฎหมายไปปฏิบัติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรุนแรงในครอบครัว มีความสับสนต่อการตีความตามบทบัญญัติทางกฎหมาย ส่งผลให้ขาดความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานเช่นเดียวกันกับผู้ประสานงานที่เกิดความสับสนต่อบทบาทของตนเองขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการจัดการ ส่งผลต่อการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำให้การเชื่อมต่อข้อมูลหรือกระบวนการทำงานไม่ต่อเนื่องทำให้ขาดเครือข่ายในการทำหน้าที่และขาดฐานข้อมูลร่วมกันในการจัดการความรุนแรง

5.1.2.3 การขาดความคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว โดยเน้นการประชาสัมพันธ์ปลูกฝังการเสริมสร้างด้านอารมณ์และจิตใจให้กับประชาชนในสังคมให้มีการประนีประนอม และรู้จักการให้อภัยกัน ดูแลและให้ความสำคัญคนในครอบครัวอย่างใกล้ชิด มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่หลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรง รวมทั้งให้สังคมรู้ถึงบทลงโทษของกฎหมายที่คุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงและบทลงโทษของผู้กระทำความรุนแรง ส่งผลให้สังคมไม่ต้องการเข้าไปข้องเกี่ยวและไม่ให้ความร่วมมือในเท่าที่ควร

ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปยุทธศาสตร์หรือวิธีการจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ได้ในรูปแบบหรือ Model “LEGAL PROCESS” ดังนี้

1) L=Lack of Effective Law Enforcement ขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดความชัดเจนในตัวบทกฎหมาย ซึ่งมีผลต่อการตีความของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตีความตามบทบัญญัติทางกฎหมาย ส่งผลให้ขาดความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการจัดการ ทำให้ขาดแบบแผนในการทำหน้าที่ร่วมกันที่ชัดเจนและเป็นรูปแบบเดียวกัน กลายเป็นต่างฝ่ายต่างทำ

2) E = Educating หมายถึง การรณรงค์ให้ความรู้โดยยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย ในปัจจุบันมีการรณรงค์ป้องกันด้วยการให้ความรู้ ให้ความรู้ในการประนีประนอม การรู้จักการให้อภัยกัน การดูแลและให้ความสำคัญคนในครอบครัว การแก้ปัญหา เน้นการเยียวยา และการสนับสนุนในองค์การภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกลไกในการเชื่อมประสาน

3) G = Guardianship of Victims and Punishment Violent Offenders หมายถึง การคุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงและบทลงโทษของผู้กระทำ ความรุนแรง โดยเน้นประชาสัมพันธ์ให้รู้ถึงกฎหมายที่คุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงและบทลงโทษของผู้กระทำ ความรุนแรง

4) A = Aware of the penalties violent offenders หมายถึง การตระหนักถึงบทลงโทษ ผู้กระทำ ความรุนแรง โดยเน้นประชาสัมพันธ์ให้รู้ถึงกฎหมายที่คุ้มครองผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงและบทลงโทษของผู้กระทำ ความรุนแรง

5) L = Lack of Common Database หมายถึง การขาดฐานข้อมูลร่วมกันในการจัดการความรุนแรงอันเป็นการสร้างความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ตามพ.ร.บ. ของแต่ละฝ่ายแต่ละหน่วยงานในขณะเดียวกันผู้ประสานงานเองก็เกิดความสับสนหรือประสานงานตามสะดวกทำให้การเชื่อมต่อข้อมูลหรือกระบวนการทำงานไม่ต่อเนื่อง

6) P = Powered Law Inefficient หมายถึง การขาดความชัดเจนในการขับเคลื่อนกฎหมายให้มีผลบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลทำให้หน่วยที่เกี่ยวข้องเกิดการสับสน ขาดแผนการปฏิบัติที่ชัดเจน จึงเป็นการปฏิบัติแบบลองผิดลองถูก ไม่มีผู้รับผิดชอบอย่างเป็นระบบ

7) R = Regulatory Developments and Laws หมายถึง การพัฒนากฎระเบียบและกฎหมาย การพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยการใช้กระบวนการทางระเบียบและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายในการพัฒนากฎเกณฑ์เพื่อการคุ้มครองสิทธิของแต่ละบุคคลเป็นหลัก

8) O = Obligations of Agency หมายถึง การสร้างความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรุนแรงในครอบครัวต้องตีความ บทบาทหน้าที่ของตนตามบทบัญญัติทางกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับแต่ละหน่วยงานเพื่อไม่ให้ผู้ประสานงานเกิดความสับสนต่อบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

9) C = Cultivating the Mind and Spirit หมายถึง การมุ่งปลูกฝังการเสริมสร้างด้านอารมณ์และจิตใจเน้นการปลูกฝังการเสริมสร้างด้านอารมณ์และจิตใจ ให้มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่หลีกเหลี่ยงการใช้ความรุนแรง และให้รู้ถึงบทลงโทษของกฎหมายที่คุ้มครองสถาบันครอบครัว โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สังคมไทยและสถาบันครอบครัว มีความมั่นคงไม่แตกแยก และลดปัญหาอาชญากรรม

10) E = Evolved Mechanisms for Participation หมายถึง การพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมในครอบครัวตามบทบาทหน้าที่โดยมีการแบ่งแยกความสำคัญระหว่างเพศและยังยึดติดการกระทำ ความรุนแรงสมัยโบราณ ประนีประนอม และรู้จักการให้อภัยกัน ดูแลและให้ความสำคัญคนในครอบครัวอย่างใกล้ชิด

11) S = Strongly Emphasizes Protection and Remedies หมายถึง การเน้นการป้องกันและการเยียวยาผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งควรทำให้ชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้จริงเน้นการเยียวยา การรณรงค์ป้องกันด้วยการให้ความรู้ และสนับสนุนองค์การภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกลไก

12) S = Society does not Want to Engage หมายถึง กระบวนการทำงานที่ไม่ต่อเนื่องสังคมไม่ต้องการเข้าไปข้องเกี่ยวจึงไม่ให้ความร่วมมือในการยุติความรุนแรงเท่าที่ควร

สำหรับข้อค้นพบในการวิจัยเชิงปริมาณพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต่อยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยดังมีรายละเอียด ดังนี้

อันดับ 1 Obligingness สมาชิกในครอบครัวต้องมีความเอื้ออาทรต่อกันทุกรุ่นวัย ซึ่งเป็นสิ่งที่จะสร้างให้ครอบครัวมีความเข้มแข็งมากขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .83)

อันดับ 2 Attentiveness การดูแลเอาใจใส่กัน การให้คำปรึกษาต่อกันของสมาชิกในครอบครัว เป็นเหมือนวัคซีนป้องกันความรุนแรงในครอบครัวทุกรูปแบบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = .84)

อันดับ 3 Time ครอบครัวควรมีเวลาให้แก่กันและใช้เวลาว่างร่วมกันให้เกิดประโยชน์เพื่อสร้างความผูกพันกันของสมาชิก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = .86)

อันดับ 4 Lore ครอบครัวแต่ละครอบครัวจะอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดภูมิปัญญาของครอบครัวตนเองส่งผ่านให้กับสมาชิกภายในครอบครัวในรุ่นหลัง เพื่อให้ดำรงคงอยู่ทั้งนี้ภูมิปัญญาดังกล่าวถ้าเป็นไปในแนวสร้างสรรค์ก็จะส่งผลดีต่อครอบครัวในรุ่นต่อไป อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .85) โดยตัวอย่างมีความเห็นสอดคล้องในคำถามปลายเปิด คิดเป็นร้อยละ 8.75 นอกจากนี้ตัวอย่าง

ยังเสนออีกว่า ควรส่งเสริมการศึกษา และคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนชาวไทยตั้งแต่เด็ก คิดเป็นร้อยละ 1.25

อันดับ 5 Conformity ความปรองดองของสมาชิกในครอบครัว เป็นปรากฏที่แข็งแกร่งที่จะขวางกั้นความรุนแรงไม่ให้มาถล่มรายครอบครัวนั้นๆ ได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.06$, S.D. = .84) ซึ่งตัวอย่างเสนอเพิ่มเติมว่า ควรศึกษาการใช้ชีวิตอยู่อย่างไรมิให้เกิดความรุนแรง คิดเป็นร้อยละ 2.00

อันดับ 6 Entrust ความไว้วางใจ เป็นสิ่งที่จะทำให้ความหวาดระแวงต่อกันลดลง ดังนั้นสมาชิกในครอบครัวต้องสร้างให้เกิดความไว้วางใจระหว่างกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$, S.D. = .82) โดยตัวอย่างมีความเห็นเพิ่มเติมว่า สมาชิกในครอบครัวต้องรักเดียวใจเดียว ต้องไว้วางใจกันและกัน ลดความหึงหวง คิดเป็นร้อยละ 3.25

อันดับ 7 Participation สมาชิกในครอบครัวควรมีกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงานหรือการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$, S.D. = .85) ซึ่งตัวอย่างเสนอแนะเพิ่มเติมในคำถามปลายเปิด คิดเป็นร้อยละ 12.75

อันดับ 8 Excusing การรู้จักให้อภัยกันของสมาชิกในครอบครัวเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้รับการแก้ไข อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$, S.D. = .89) โดยตัวอย่างมีข้อคิดเห็นในคำถามปลายเปิด คิดเป็นร้อยละ 13.25

อันดับ 9 Yielding การลดทิฐิมานะต่อกันจะทำให้ครอบครัวมีแต่ความสุขและไม่มีปัญหาภายในครอบครัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$, S.D. = .86) นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของตัวอย่างที่เห็นว่า การรู้จักให้เหตุผล เคารพในการตัดสินใจของสมาชิกในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 5.25

อันดับ 10 Speaking วัฒนธรรมการสื่อสารด้วยเหตุผล จะส่งผลให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว อันจะนำไปสู่ความเป็นครอบครัวเข้มแข็ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$, S.D. = .88) นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของตัวอย่างที่เห็นว่า การพูดคุยเชิงสร้างสรรค์สร้างความสุขลดความอคติ เห็นอกเห็นใจกันของคนในครอบครัว ให้เห็นคุณค่าของสมาชิกในครอบครัว ลดทิฐิ เพื่อสร้างความปรองดอง คิดเป็นร้อยละ 5.00

อันดับ 11 Family Stability สมาชิกในครอบครัวทุกคนควรมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงของครอบครัวตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$, S.D. = .90) นอกจากนั้นตัวอย่างยังเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ทุกคนควรรู้บทบาทของตนเอง และหน้าที่เคารพสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน คิดเป็นร้อยละ 3.00

อันดับ 12 Integrity ครอบครัวยังเป็นองค์กรหนึ่ง ดังนั้น สมาชิกในครอบครัวจึงต้องมีความซื่อสัตย์ต่อกันไม่โกหก หรือหลอกลวงกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .85)

อันดับ 13 Logic การเคารพในเหตุผลซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัวจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวอย่างแท้จริง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .94) และเป็นไปตามข้อเสนอแนะในคำถามปลายเปิดของตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10.00

อันดับ 14 Orthodox ศาสนาทุกศาสนาเป็นสิ่งที่ดี ครอบครัวยุคใหม่ที่มีความศรัทธาและการยึดมั่นตามแนวคำสอนของศาสนาจะส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นในครอบครัวนั้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .86) โดยกลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะไว้ในคำถามปลายเปิด คิดเป็นร้อยละ 19.5

อันดับ 15 Nonviolent ครอบครัวยุคใหม่มีความสามารถที่จะจัดการกับปัญหาภายในครอบครัวโดยสันติวิธี ดังนั้น การส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวมีความรู้ด้านนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = .87) โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นเพิ่มเติมว่า ควรลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสร้างฐานะให้มั่นคง คิดเป็นร้อยละ 2.5

อันดับ 16 Mission ทุกครอบครัวต้องมีกฎของแต่ละครอบครัวที่กำหนดให้สมาชิกแต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ภายในครอบครัว ซึ่งการที่สมาชิกปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างดี ก็จะทำให้ปัญหาภายในครอบครัวไม่มี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = .88) โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเพิ่มเติมในคำถามปลายเปิดว่าการเป็นตัวอย่างที่ดีต้องเริ่มในครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 6.00

อันดับ 17 Values การตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว จะทำให้ความรุนแรงในครอบครัวลดน้อยลง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = .92)

อันดับ 18 Improvement ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ทุกครอบครัวต้องพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ของโลก โดยสมาชิกภายในครอบครัวต้องปรับปรุงตนเองให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = .92) นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังมีความเห็นอีกว่า สังคมต้องเข้มแข็งปราศจากยาเสพติด ชุมชนสีขาว ความยากจนต้องลดน้อยลง คิดเป็นร้อยละ 3.5

รวมทั้งยัง พบว่า ทักษะคติเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทยกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะคติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 จึงแปลผลได้ว่า ภูมิหลังของประชากรที่แตกต่างกันใช้การจัดการปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 และยังพบว่าอีกว่า ตัวอย่างที่เป็นเพศชาย มีทักษะคติเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทยที่สูงกว่าเพศหญิง เพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยยุทธศาสตร์การจัดการกับความ

รุนแรงในครอบครัวมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางกับสาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สำหรับ LEGAL PROCESS ข้างต้นนั้นเป็นยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบัน แต่จากข้อค้นพบที่จากผู้ให้ข้อมูลหลักและจากแบบสำรวจด้วยกระบวนการงานวิจัยเชิงปริมาณพบว่า ยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทยควรเน้น“แนวทางการป้องกัน”ความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นภายในครอบครัว และหากมีความขัดแย้งเกิดขึ้นก็ควรยุติความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นภายในครอบครัวอย่างสันติวิธี โดยเน้นที่ตัวบุคคลที่เป็นสมาชิกในครอบครัวแต่ละครอบครัว เพื่อให้ตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัวและให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เนื่องจากการสร้างให้สมาชิกในครอบครัวตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกัน เป็นการให้ความสำคัญคนในครอบครัวอย่างใกล้ชิด ด้วยการสร้างความไว้วางใจต่อกันจะนำไปสู่การจัดการหรือลดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้เป็นอย่างดี อันจะสามารถสรุปอยู่ในรูปแบบของ “STOP FAMILY VIOLENCE” ซึ่งประกอบไปด้วย

S	Speaking	การพูดจาด้วยเหตุผลให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันในครอบครัว
T	Time	การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน
O	Obligingness	ความเอื้ออาทรซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว
P	Participation	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ
F	Family Stability	การร่วมกันสร้างความมั่นคงของครอบครัวอย่างเหมาะสม
A	Attentiveness	การดูแลเอาใจใส่กันของสมาชิกในครอบครัว
M	Mission	การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว
I	Integrity	การมีความซื่อสัตย์กันของสมาชิกในครอบครัว
L	Logic	การเคารพในเหตุผลซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว

Y	Yielding	การยอมให้กันของสมาชิกในครอบครัว
V	Values	การตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว
I	Improvement	การปรับปรุงตนเองให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
O	Orthodox	การศรัทธาในคำสอนทางศาสนา
L	Lore	การสั่งสอนและถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับสมาชิกในครอบครัว
E	Excusing	การรู้จักให้อภัยกันของสมาชิกในครอบครัว
N	Nonviolent	การจัดการปัญหาภายในครอบครัวโดยไม่ใช้ความรุนแรง
C	Conformity	ความเป็นหนึ่งเดียวกันสมานฉันท์ของสมาชิกในครอบครัว
E	Entrust	ความไว้วางใจต่อกันของสมาชิกในครอบครัว

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ 2 ประเด็นได้แก่ สาเหตุของปัญหาความรุนแรง และยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทย ทำให้พบประเด็นข้อค้นพบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

5.2.1 สถานการณ์และสาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย

สถานการณ์และแนวโน้มความรุนแรงของครอบครัวไทยจากการวิจัย พบว่า สถานการณ์แนวโน้มความรุนแรงของครอบครัวไทยในปัจจุบันมีแนวโน้มที่มากขึ้นทุกปี ซึ่งเป็นการกระทำรุนแรงทางกาย และทางเพศ และเป็นรูปแบบของความรุนแรงที่มีแนวโน้มขยายตัวโดยถูกกระทำจากคนรู้จัก สามี สมาชิกในครอบครัว และญาติ เป็นผู้กระทำความรุนแรงต่อบุคคลในครอบครัว (วรวิทย์ โรมรัตน์พันธ์ และคณะ, 2554) และส่วนใหญ่ผู้ถูกกระทำจะเป็นเพศหญิง (ยงยุทธ

แสนประสิทธิ์, 2554 : 10-11) สอดคล้องกับรายงานการฝึกอบรมความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงอันเนื่องมาจากความแตกต่างทางเพศใน สหราชอาณาจักรของ พงศ์ชัย เกศวารักษ์ และคณะ (2552) ที่พบว่า ความรุนแรงในครอบครัวร้อยละ 81 มีผู้เสียหายเป็นหญิง ซึ่งถูกกระทำโดยคู่รักหรือคู่สมรสที่เป็นชาย ซึ่งเกิดจากอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ และภาวะความทันสมัยที่เน้นความเป็นปัจเจกบุคคล และค่านิยมในการบริโภค และวัตถุนิยมส่งผลให้สังคมมีการแข่งขันมากขึ้น ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมรวมถึงกระแสเศรษฐกิจของประเทศและโลก จะส่งผลต่อค่าครองชีพและแบบแผนของครอบครัว ผลกระทบดังกล่าวจะส่งผลให้โครงสร้างของครอบครัวของสังคมไทยมีแนวโน้มที่ขนาดของครอบครัวเล็กลง ผู้สูงอายุและเด็กจะมีมากขึ้นและต้องรับภาระในการเลี้ยงดูเด็กเนื่องจาก พ่อ แม่ ต้องไปทำงานที่อื่น รวมทั้งครอบครัวที่สามีและภรรยาอยู่ร่วมกัน โดยไม่มีการจดทะเบียนสมรสมากขึ้น เนื่องจากค่านิยมในการรักอิสระและไม่ต้องการพึ่งพิง (ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัวไทย, 2553 : 23-24) เป็นไปตามการศึกษาของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2547) ที่พบว่า แนวโน้มของสถานการณ์ครอบครัวเกิดจากภาวะความทันสมัยที่เน้นปัจเจกบุคคลและค่านิยมในการบริโภคและวัตถุนิยมมากขึ้น ส่งผลให้สังคมมีการแข่งขัน ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมและกระแสเศรษฐกิจของประเทศและโลก ส่งผลต่อค่าครองชีพและแบบแผนของครอบครัวโดยที่สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยเกิดจากความเป็นอยู่ในการดำเนินชีวิตสภาพแวดล้อม ภาวะเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อครอบครัว การศึกษา การอบรมเลี้ยงดูจากบุพการีที่มีผลกระทบต่อบุตร

1) ด้านบุคคล มีสาเหตุความรุนแรงมาจากการพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของคู่สมรสการขาดความพร้อมของพ่อแม่การมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เท่าเทียมกันการไม่ทำตามบทบาทหน้าที่ภายในครอบครัวและการขาดความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ ดังนี้

1.1) การใช้สารเสพติดและการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัว เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย โดยผู้ให้ข้อมูลหลักเสนอว่าสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย เกิดจากตัวของผู้กระทำความรุนแรงเอง เช่น การดื่มสุราจนขาดสติ ปัญหาสุขภาพจิตการติดการพนัน จนเป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวรวมทั้งเกิดจากสังคมขาดการควบคุม คือ ละแวกบ้าน ชุมชน ไม่ช่วยกันดูแล คิดว่าเป็นเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องภายในครอบครัว และแนวคิดระบบชายเป็นใหญ่ ทำให้ไม่มีคนกล้าเข้าห้ามปรามนอกจากนั้นความเคร่งเครียดและความกดดันจากการดำรงชีวิตผนวกกับการย้ายถิ่นทำให้ครอบครัวขาดจากฐานรากของชุมชน ไม่มีคนรู้จักที่เกรงใจ ทำให้สุรา ยาเสพติดแพร่ระบาดอย่างรุนแรงส่งผล

กระทบต่อบุคคลในครอบครัวโดยตรงสอดคล้องกับแนวคิดของ เพ็ญจันทร์ ประดับมุข (2546) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว โดยพบว่า ระดับบุคคล เกิดจากความเจ็บป่วยทางจิตของผู้ลงมือกระทำ การใช้สารเสพติด การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

1.2) การมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของกลุ่มสมรส ครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมออกนอกกลุ่มนอกทางหรือทำผิดศีลผิดธรรม หรือผิดจารีตประเพณีอันดีงามจะทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวหย่อนยานและเกิดความรุนแรงได้ซึ่งความขัดแย้งในเรื่องนิสัยใจคอของชายและหญิงที่ต่างกันสร้างความขมขื่นให้กันและกันมาก จนทำให้เกิดความเฉยชา และนำไปสู่การหย่าร้างกันของกลุ่มสมรส ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดด้านศรัทธา ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ไม่มีความศรัทธาในหลักธรรมคำสอนทางศาสนาจนเกิดค่านิยมและเห็นดีเห็นงามกับการนอกใจคู่ครองของตน ซึ่งนำไปสู่ปัญหาความรุนแรงภายในครอบครัวจากบุคคลที่สามหรือการอ้างว่ามีความต้องการที่อยากจะมียูนิคอร์นไร้พันธะก็เป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวได้สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยคริสเตียน (2550) ที่เสนอว่า การผิดศีลธรรม ความไม่ซื่อสัตย์ ที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และความผิดปกติทางเพศ นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคมของ เจลเลส (Gelles, 1999 : 1-30) ที่เสนอว่า พฤติกรรมความรุนแรงมีที่มาจาก การยอมรับอำนาจ การบังคับ และเห็นชอบต่อการใช้ความรุนแรง

1.3) การมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวจากการเลี้ยงดูในอดีตทำให้ผู้ถูกระทำ ความรุนแรงซึมซับและมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรง เช่น การทารุณกรรมผู้หญิงในประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศโดยผู้ชายที่เป็นสามีหรือคู่รักที่ทุบตีหรือทารุณกรรมทางเพศซึ่งเกิดจากตัวของผู้กระทำ ความรุนแรงเอง ที่ผ่านการเลี้ยงดูและการปลูกฝังแต่กำเนิดเกี่ยวกับความรุนแรงก่อเป็นนิสัยส่วนตัวหรือมีพฤติกรรมที่ใช้ความรุนแรงภายในครอบครัว ต่อมาสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคมของ เจลเลส (Gelles, 1999 : 1-30) ที่เสนอว่า พฤติกรรมความรุนแรงมีที่มาจากกระบวนการเรียนรู้เด็กที่มีประสบการณ์ความรุนแรงที่บ้าน

1.4) การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เท่าเทียมกันเกิดจากนิสัยส่วนตัวที่มาจากแบบแผนชีวิตการเลี้ยงดูจากครอบครัวเดิมเช่น เจ้าระเบียบ ใจร้อน โกรธง่าย รสนิยมทางเพศที่แตกต่างกัน การเอาตัวเองเป็นบรรทัดฐานคอยกำหนดตารางชีวิตคนในครอบครัวให้เดินตามแนวคิดของตัวเอง ซึ่งเป็นปมในจิตใจของแต่ละคน และส่งผลต่อการมีพฤติกรรมความรุนแรงโดยเฉพาะผู้ชายจะแสดงลักษณะที่ใช้กำลัง เช่น การขอรุกราน ความเชื่อมั่น และการแข่งขัน เนื่องจากความเข้าใจเกี่ยวกับการควบคุมของผู้ชายที่มักใช้อำนาจควบคุมผู้หญิง ในขณะที่ผู้หญิงให้ความสำคัญกับการขอช่วยเหลือและมีความกรุณา สอดคล้องกับแนวคิดของ เพ็ญจันทร์ ประดับมุข (2546) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรุนแรงใน

ครอบครัว โดยพบว่า ด้านสังคมจิตวิทยา เกิดจากการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างครอบครัว เด็กขาดการดูแลเอาใจใส่อบรมพฤติกรรม นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัวได้

1.5) การไม่ทำตามบทบาทหน้าที่ภายในครอบครัวหรือการขาดความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่การเป็นพ่อแม่ที่ดีภายในครอบครัวซึ่งครอบครัวเป็นรากฐานที่สำคัญของสังคม ถ้าครอบครัวเข้มแข็งอยู่ได้อย่างมีความพอดี มีความสุขตามอัตภาพของแต่ละครอบครัว พ่ออยู่พอกินและมืออยู่มีกิน ครอบครัวก็จะสร้างสมาชิกของครอบครัวที่ดีและมีคุณภาพต่อสังคม เลี้ยงดู อบรมสมาชิก ให้สามารถเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของสังคมเป็นคนดีของสังคม โดยการอบรมสั่งสอนให้คำแนะนำดูแลความประพฤติของสมาชิก เพื่อนำความรู้ทักษะที่ได้รับไปใช้ในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพในอนาคต แต่หากครอบครัวที่มีความแตกแยก หรือเป็นตัวอย่างไม่ดี ไม่สามารถอบรมสั่งสอนบุตรหลานได้ เด็กก็จะจดจำตัวอย่างหรือการกระทำนั้นๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป เช่น ครอบครัวที่ พ่อ แม่ กินเหล้า สูบบุหรี่ หรือทะเลาะทำร้ายร่างกายกัน เด็กก็จะจดจำและประพฤติดนเยี่ยงที่พ่อ แม่ ทำให้เห็นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบเพศสัมพันธ์ของ แอบรามสัน (Abramson, 1983 : 49-60) ที่สรุปว่า จิตสำนึกของบุคคลและความสามารถที่จะแสดงออกมาในวิถีการดำเนินชีวิตรับไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว

2) ด้านเศรษฐกิจ มีสาเหตุความรุนแรงมาจากปัญหาความยากจนการมีหนี้สินหรือค่านิยมที่ยึดติดในวัตถุนิยมและบริโภคนิยมตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ต่ำลงของครอบครัวในสังคมไทย การแข่งขันกันในสังคม ภาพรวมของเศรษฐกิจในประเทศไทย ทำให้หลายๆ ครอบครัว พ่อ แม่ ต้องออกจากบ้าน เพื่อไปหางานทำ ทิ้งให้บุตรอยู่กับคนเฒ่าคนแก่ เด็กขาดความอบอุ่นและการปลูกฝังด้วยความรักจากพ่อและแม่ จึงนำไปสู่การนอกใจของสามีและภรรยาหรือบางครอบครัว ต้องให้บุตรออกไปหางานทำเพื่อเลี้ยงครอบครัวอีกแรง ซึ่งไม่ใช่ช่วยอันควรของเด็ก ความห่างไกลกันของครอบครัวทำให้เด็กไม่ได้รับการดูแลเพียงพอกจากพ่อแม่ปัญหาสาเหตุการติดการพนันและนำไปสู่ประสบการณ์ความรุนแรงของเด็กในที่สุด โดยปัจจุบันแนวโน้มผลกระทบของครอบครัวจากอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ และภาวะความทันสมัยที่เน้นปัจเจกบุคคลและค่านิยมในการบริโภคและวัตถุนิยมมากขึ้น ส่งผลต่อค่าครองชีพและแบบแผนของครอบครัว ผลกระทบดังกล่าวส่งผลให้ครอบครัวมีแนวโน้มประสบปัญหาเป็นไปตามแนวคิดของ ลี (Lee, 2000) ที่ศึกษาความรุนแรงในครอบครัวของประเทศฟิลิปปินส์ และพบว่า เศรษฐกิจเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอยู่เสมอในความรุนแรงระดับครอบครัว และเป็นไปตามแนวคิดของ เพ็ญจันทร์ ประดับมุข (2546) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว โดยพบว่า ความเครียดเรื่องความยากจน เป็นปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยสอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยคริสเตียน (2550) ที่เสนอ

ว่า การเงิน หนี้สิน นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคมของ เจลเลส (Gelles, 1999 : 1-30) ที่เสนอว่า พฤติกรรมความรุนแรงที่มีมาจากการขาดแคลนทรัพยากรที่จะเป็นประโยชน์และการที่พ่อแม่ที่มีความเครียด

3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม มีสาเหตุความรุนแรงมาจากการอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แออัดและเสี่ยงการข่มขู่ มอมเมาของสื่อ และการไม่มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของมนุษย์

3.1) การอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แออัดและเสี่ยง สิ่งแวดล้อมนับเป็นปัจจัยสำคัญที่และเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ เช่น เมื่อเราขับรถไปตามถนนที่มีการจราจรแออัดพอได้ยินเสียงแตรรถดังอยู่เรื่อยๆ อารมณ์ และจิตใจของเราก็ถูกแปรเปลี่ยนไปในแง่ลบ นั่นแสดงว่าสภาพแวดล้อมมีผลต่อคุณภาพชีวิตเราหรือแม้ว่ามนุษย์โลกซึ่งแบ่งเป็นสองเพศ คือ ชายและหญิง สภาพแวดล้อมยังเป็นเหตุทำให้เกิดมนุษย์พันธุ์ใหม่ คือ ชายครึ่งหญิงครึ่งได้ชีวิตของคนเราจะดีร้ายหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไรจึงขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมมิใช่น้อยโดยเฉพาะทารกนั้นอาจกล่าวได้ว่า สิ่งแวดล้อมมีผลต่ออารมณ์และจิตใจของทารกไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าผู้ใหญ่คนใดเลยสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยคริสเตียน (2550) ที่เสนอว่า ญาติผู้ใหญ่ ความขมขื่นทางจิตใจ นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว

3.2) การข่มขู่ มอมเมาของสื่อ ความเป็นเสรีของสื่อและการเผยแพร่สื่อลามกอนาจาร เกิดจากการที่สื่อมวลชนยังไม่ได้ให้ความสนใจในการพัฒนาครอบครัวเพียงพอ บางส่วนของสื่อมวลชนได้ตกขี้เถ้าให้เกิดผลทางลบแก่ผู้รับสารอย่างกว้างขวางต่อเนื่อง เช่น การปลุกฝังค่านิยมฟุ้งเฟ้อ มอมเมาการใช้ความรุนแรง พฤติกรรมที่สำส่อนทางเพศและการผลิตสื่อลามกต่างๆ เป็นต้นที่เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอยู่เสมอกับความรุนแรงในครอบครัวเป็นไปตามแนวคิดของ ลี (Lee, 2000) ที่ศึกษาความรุนแรงในครอบครัวของประเทศฟิลิปปินส์ และพบว่า สื่อหรือข่าวสารเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอยู่เสมอในความรุนแรงระดับครอบครัว และสอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยคริสเตียน (2550) ที่เสนอว่า การติดสื่ออินเทอร์เน็ต นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว

3.3) การไม่มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัว ปัญหาความรุนแรงของเยาวชน เช่น การชกต่อยทะเลาะวิวาท การพกพาและใช้อาวุธ การใช้ความรุนแรงของเยาวชนเหล่านี้มีพื้นฐานการตั้งสมมาจากครอบครัว ที่เกิดจากความอ่อนแอของสถาบันครอบครัว จากพลวัตในสังคม ซึ่งเป็นมูลเหตุที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว เนื่องจากการทอดทิ้งเด็ก เพราะปัญหาทางเศรษฐกิจ การที่ผู้ปกครองต้องทิ้งถิ่นฐานไปทำงานต่างแดน ไม่มีเวลาเพียงพอในการดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ไม่สามารถตอบสนองทางอารมณ์และไม่สามารถอบรมสั่งสอนได้เพียงพอ ผู้ปกครองขาดทักษะในการ

ดูแลเด็ก สื่อสารกับเด็กอย่างไม่มีคุณภาพ การเสียชีวิตของบิดามารดาจากอุบัติเหตุ โรคภัยไข้เจ็บ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคเอดส์ การต้องคดีจำคุกของบิดามารดา หรือการหย่าร้าง เป็นเหตุให้เด็กกำพร้า ระบบการรองรับของสังคมยังไม่ตอบสนองในการช่วยดูแลครอบครัวเหล่านี้ได้อย่างเพียงพอสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคมของ เจลเลส (Gelles, 1999 : 1-30) ที่เสนอว่า พฤติกรรมความรุนแรงมีที่มาจาก การขาดแคลนทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

4) ด้านจิตวิทยามีสาเหตุความรุนแรงมาจากค่านิยมที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างหญิงกับชาย เจตคติที่ให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง และการประณามผู้หญิงและเด็กกว่าเป็นผู้สร้างเงื่อนไข ความรุนแรงซึ่งเป็นผลกระทบเชิงจิตวิทยาสังคมเป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือความไม่เสมอภาคระหว่างผู้ชายและผู้หญิงหรือเด็กกับผู้ปกครอง ความรุนแรงในครอบครัวเกิดจากปัญหาความรุนแรง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระบบการใช้อำนาจมีความตึงเครียดในแง่ความสัมพันธ์ในครอบครัว อันเนื่องมาจากความแตกต่างทางเพศและ โครงสร้างทางสังคมที่เอื้อต่อการเกิดความรุนแรง ความไม่ เป็นธรรมชาติของโครงสร้างทางสังคมที่ยึดถือกัน ตั้งแต่ในอดีตว่าผู้ชายเป็นใหญ่ กลายเป็นวัฒนธรรมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งเป็นความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการควบคุมของผู้ชายที่มักใช้อำนาจควบคุมผู้หญิงของพวกเขาเนื่องจากทัศนคติที่ชายในทุกสังคมมักมองผู้หญิงเป็นสมบัติส่วนตัวที่มีสิทธิที่จะจัดการควบคุมอย่างไรก็ได้ตามต้องการสอดคล้องกับแนวคิดของ เพ็ญจันทร์ ประดับมุข (2546) ที่ได้ ทำการวิจัยเรื่อง ความรุนแรงในครอบครัว โดยพบว่า สังคมวัฒนธรรม ที่เชื่อว่าผู้ชายเป็นใหญ่ และ กลายเป็นวัฒนธรรมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เป็นปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยสอดคล้องกับการศึกษาของ จอห์นสัน และ เฟอรร่าโร (Johnson & Ferrero, 2000 : 948-963) ที่ได้ทำวิจัยด้านความรุนแรงในครอบครัว และระบุแนวทางที่เป็นรากเหง้าของความรุนแรงประการหนึ่ง คือ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการควบคุมของผู้ชายที่มักใช้อำนาจควบคุมผู้หญิงและเป็นไปตามแนวคิดของ คอห์นบลิต (Kornblit, 1994 : 1181 - 1188) ที่เสนอว่า ครอบครัวยึดมั่นต่อแนวคิดเรื่องอำนาจและเพศจะเป็น จุดเริ่มต้นของการเกิดความรุนแรงในครอบครัวได้ง่ายรวมทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับ ระบบเพศสัมพันธ์ของ แอบรามสัน (Abramson, 1983 : 49-60) และยังสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทาง สังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคมของ เจลเลส (Gelles, 1999 : 1-30) ที่เสนอว่า พฤติกรรมความรุนแรงมี ที่มาจากปรากฏการณ์ของสังคมที่ชายเป็นใหญ่เอื้อประโยชน์ต่อการที่จะยอมรับและใช้ความรุนแรง เป็นเครื่องมือ

5) ด้านการศึกษา มีสาเหตุความรุนแรงมาจากการขาดความรู้เรื่องเพศสัมพันธ์ หรือการขาด ความรู้ด้านจริยธรรมทางเพศ การเป็นพ่อแม่ที่ดี และการขาดความรู้การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

ด้วยสันติวิธีเป็นปัญหาด้าน โครงสร้างทางสติปัญญาของบุคคลที่เป็นตัวกำหนดและควบคุม พฤติกรรมการแสดงออกในเรื่องเพศสัมพันธ์ หรือคอยทำให้เกิดความยับยั้งชั่งใจในเรื่องเพศสัมพันธ์ ซึ่งถือเป็นค่านิยมใหม่ของเยาวชนไทยในปัจจุบัน จนส่งผลให้มีครอบครัวหรือสมรสก่อนวัยอันควร ใหม่ๆ ที่ขาดความพร้อมของพ่อแม่ในด้านต่างๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อตนเอง เช่น การต้องออกจากการศึกษาก่อนสำเร็จ และกลายเป็นแรงงานการศึกษาต่ำ ซึ่งเป็นปัญหาของสังคมแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อเด็กหรือบุตรที่เกิดมาท่ามกลางความขัดแย้ง หรือความไม่พร้อมของ พ่อ แม่ ในการเลี้ยงดู ซึ่งจะส่งผลทำให้ได้รับประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวจากการเลี้ยงดู จนก่อเป็นนิสัยส่วนตัวที่มาจากแบบแผนชีวิตการเลี้ยงดูจากครอบครัวที่จะส่อไปทางการใช้ความรุนแรงด้วยเป็นไปตามแนวคิดของ ลี (Lee, 2000) ที่ศึกษาความรุนแรงในครอบครัวของประเทศฟิลิปปินส์ และพบว่าการศึกษาเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอยู่เสมอในความรุนแรงระดับครอบครัว และยังสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบเพศสัมพันธ์ของ แอบรามสัน (Abramson, 1983 : 49-60) ที่สรุปได้ว่า โครงสร้างทางสติปัญญาของบุคคลเป็นตัวกำหนดและควบคุมพฤติกรรมการแสดงออกในเรื่องเพศสัมพันธ์ ทั้งหมดเจตคติค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องเพศ นำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคมของ เจลเลส (Gelles, 1999 : 1-30) ที่เสนอว่า พฤติกรรมความรุนแรงมีที่มาจากปัญหาด้านบุคลิกภาพก็จะมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรงรวมทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระบบเพศสัมพันธ์ของ แอบรามสัน (Abramson, 1983 : 49-60) ที่สรุปว่า ความสามารถที่จะแสดงออกมาในวิถีการดำเนินชีวิตเป็นสาเหตุนำไปสู่ความรุนแรงในครอบครัว

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์สาเหตุปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทยในปัจจุบัน เกิดจากภูมิหลังของครอบครัว พบว่า สาเหตุปัญหาความรุนแรงในครอบครัวมีผลมาจากการมีภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกันเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 โดยเพศหญิงมีทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทยในปัจจุบัน เกิดจากภูมิหลังของครอบครัว เช่น นิสัยส่วนตัวจากการเลี้ยงดูการปลุกฝังแต่กำเนิดความเข้าใจเกี่ยวกับการควบคุมของผู้ชายที่มักใช้อำนาจควบคุมผู้หญิงและการมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่สูงกว่าเพศชาย

โดยพบว่า ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมีความเคร่งครัดทางศาสนา มีทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกันที่สูงเป็นลำดับแรก และมีศาสนาพุทธ และศาสนาคริสต์ อยู่ในอันดับที่รองลงมา

สำหรับประเด็นด้านการศึกษา พบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก มีทัศนคติที่สูงเป็นลำดับแรก โดยมีการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่า มัธยมศึกษา

ตอนปลาย (ม.4-ม.6) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือเทียบเท่า มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1-ม.3) ไม่ได้เรียนหนังสือ ปริญญาโท และประถมศึกษา รองลงมาตามลำดับ จึงเห็นได้ว่าการศึกษาศาสามารถปลูกฝังให้คนตระหนักถึงความรุนแรงในครอบครัว

ส่วนอาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว พบว่า อื่นๆ ได้แก่ นายความข้าราชการบำนาญ แม่บ้าน มีทัศนคติที่สูงเป็นลำดับแรก โดยมีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ ข้าราชการ/ลูกจ้างหรือพนักงานของรัฐ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกร รับจ้างทั่วไป พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน และว่างงาน/ไม่มีงานทำ รองลงมาตามลำดับ ซึ่งในประเด็นนี้มีการกระจายทัศนคติในทุกกลุ่มอาชีพ แต่มีประเด็นที่น่าสนใจ คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายจะมีความคิดเห็นในด้านความรุนแรงในครอบครัวมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น

โดยมีสมาชิกครอบครัว มีทัศนคติที่สูงกว่าตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครอบครัวเพียงเล็กน้อย ซึ่งส่วนใหญ่การศึกษา พบว่า สมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะสตรี และเด็กมักจะเป็นผู้ถูกกระทำความรุนแรง ซึ่งยังพบอีกว่า ตัวอย่างที่ แยกกันอยู่กับคู่สมรส มีทัศนคติที่สูงเป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่ เป็นโสด หม้าย เนื่องจากคู่สมรสเสียชีวิต สมรส และหย่า รองลงมาตามลำดับ โดยตัวอย่างที่มีโครงสร้างครอบครัวลักษณะพิเศษ มีทัศนคติที่สูงเป็นลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ โครงสร้างครอบครัวเดี่ยว และโครงสร้างครอบครัวขยาย รองลงมาตามลำดับ และตัวอย่างที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส มีทัศนคติที่สูงกว่าตัวอย่างที่จดทะเบียนสมรส รวมทั้งตัวอย่างที่ไม่ได้อยู่ร่วมกันเป็นปกติกับคู่สมรสมีทัศนคติที่สูงกว่าตัวอย่างที่อยู่ร่วมกันเป็นปกติทุกวัน เนื่องมาจากการมีประสบการณ์ที่เข้มข้นภายในครอบครัว

จึงสรุปได้ว่า สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย มีแนวโน้มที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามภาพข่าวหรือการรับรู้จากสื่อต่างๆ ที่มีการกระทำความรุนแรง ทั้งต่อสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะกับ เด็ก สตรี และคนชรา มากขึ้น ทั้งนี้สาเหตุของปัญหาความรุนแรงนั้น มีสาเหตุมาจากทั้งจากบุคคล ที่เกิดจากการขาดความพร้อมของพ่อแม่หรือการมีบุตรก่อนวัยอันควร ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ในสังคมไทยในปัจจุบันส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของคู่สมรส ทั้งการติดยาเสพติด การพนัน และการนอกใจคู่สมรส หรือการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เท่าเทียมกัน รวมทั้งการมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ที่ส่งผลต่อความผิดปกติของจิตและบุคลิกภาพที่ทำให้ขาดความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่การเป็นพ่อแม่ที่ดีภายในครอบครัว สำหรับสาเหตุด้านเศรษฐกิจที่พ่อแม่ต้องหางานเลี้ยงดูครอบครัว ปล่อยให้คนเฒ่า คนแก่ เลี้ยงดูลูกหลานหรือฝากลูกหลานไว้ให้สถาน

รับเลี้ยงดูแลแทน ก็เป็นอีกสาเหตุที่ทำให้เด็กขาดความอบอุ่น จากพ่อแม่ และไม่มีต้นแบบที่ดีในการดำเนินชีวิต รวมทั้งไม่มีการอบรมถ่ายทอดคุณธรรม จริยธรรมที่ดีจากครอบครัว ท่ามกลางสังคมที่แข่งขันกันอย่างเอาเป็นเอาตายด้านการทำมาหาเลี้ยงชีพ ส่งผลให้เกิดความเครียดจากการทำงานหรือความเครียดด้านเศรษฐกิจรายได้ที่ไม่เพียงพอรวมทั้งสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่ก็เป็นอีกปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว ตลอดจนความมีเสรีของสื่อสารมวลชน ที่เผยแพร่สื่อลามกอนาจารและข่าวสารการใช้ความรุนแรงต่างๆ ก็นำมาซึ่งการลอกเลียนแบบของทั้งเยาวชน และพ่อแม่ ที่ตกอยู่ในความกดดัน ที่ทำให้ครอบครัวออกห่างจากศีลธรรมและคุณธรรมของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งเป็นสาเหตุด้านจิตวิทยา ที่เกิดจากความไม่เสมอภาคกันระหว่างเพศชายกับเพศหญิงที่สังคมยังให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิงซึ่งด้านการศึกษา ก็ยังไม่ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและความเสมอภาคและการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธีเท่าที่ควร รวมทั้งขาดการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศแก่เยาวชน ที่ตกอยู่ในสิ่งเร้าจากสื่ออนาจารต่างๆ ในสังคมปัจจุบัน

5.2.2 ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย

ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน เป็นการใช้กระบวนการทางระเบียบและหลักเกณฑ์ของกฎหมายในการคุ้มครองผู้ถูกระทำ ความรุนแรง แต่ยังคงขาดการบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากความไม่ชัดเจนของแผนงานที่ทำให้หน่วยงานที่นำกฎหมายไปบังคับใช้ขาดความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงาน เช่นเดียวกับผู้ประสานงานก็เกิดความสับสนในบทบาทของแต่ละหน่วยงานจึงทำให้ขาดการเชื่อมต่อประสานงาน ส่งผลทำให้กระบวนการทำงานไม่ต่อเนื่องขาดการประสานความร่วมมือในเครือข่ายที่ทำหน้าที่และขาดฐานข้อมูลร่วมกันในการจัดการความรุนแรงจนนำไปสู่การขาดประสิทธิภาพในการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวแต่กลับหวังพึ่งการปลูกฝังการเสริมสร้างด้านอารมณ์และจิตใจของบุคคลให้มีการประนีประนอม รู้จักการให้อภัยกัน ดูแลและให้ความสำคัญคนในครอบครัว และให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่รวมทั้งให้หลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรง ตลอดจนให้สังคมรู้ถึงบทลงโทษของกฎหมายที่คุ้มครองผู้ถูกระทำ ความรุนแรงและบทลงโทษของผู้กระทำ ความรุนแรง ทำให้สังคมไม่ต้องการเข้าไปข้องเกี่ยวและไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรซึ่งผู้วิจัยสรุปเป็น Model ในรูปแบบของ “LEGAL PROCESS” ดังนี้

5.2.2.1 ขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (Lack of Effective Law Enforcement)
โดยยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย ในปัจจุบันขาดแบบแผนที่

ชัดเจนเป็นรูปแบบเดียวกัน ต่างฝ่ายต่างทำ ขาดความรู้ความเข้าใจในวิธีการจัดการส่วนใหญ่อิงประสบการณ์ส่วนบุคคล ลองผิดลองถูก ไม่มีผู้รับผิดชอบ ทำหน้าที่ทั้งการจัดทำระบบและ การดำเนินงานจริงในชุมชน ขาดการประสานความร่วมมือในเครือข่ายที่ทำหน้าที่ขาดฐานข้อมูลร่วมกัน ในการจัดการความรุนแรง ซึ่งในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า การลดความรุนแรงในครอบครัวเป็น ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลายกระทรวง ซึ่งความสับสนดังกล่าว อาจมาจากความชัดเจน ในบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วย ที่อาจมีการซ้ำซ้อนกัน

5.2.2.2 การรณรงค์ให้ความรู้ (Educating) ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัว ของสังคมไทยในปัจจุบันเน้นการประนีประนอม และรู้จักการให้อภัยกัน ดูแลและให้ความสำคัญ คนในครอบครัวอย่างใกล้ชิด มีการเสนอทัศนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงใน ครอบครัวของไทยในปัจจุบันที่สอดคล้องกันว่า ควรมีการเน้นการเยียวยา การรณรงค์ป้องกันด้วย การให้ความรู้ และสนับสนุนองค์การภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกลไกซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การให้ความรู้เป็นสิ่งจำเป็นไม่เฉพาะจากภาครัฐ องค์กรอิสระต่างๆ เช่น องค์กรสิทธิมนุษยชน หรือ Humanright Thailand เป็นต้น ก็ควรจะดำเนินการให้ความรู้แก่สาธารณะในเรื่องดังกล่าว

5.2.2.3 การคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงและบทลงโทษของผู้กระทำความรุนแรง (Guardianship of Victims and Punishment Violent Offenders) ควรเน้นประชาสัมพันธ์ให้รู้ถึง กฎหมายที่คุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงและบทลงโทษของผู้กระทำความรุนแรง ในส่วนตัวของ ผู้วิจัยจะพบเห็นข่าวการกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่มีความถี่ที่สูงขึ้น แต่การประชาสัมพันธ์ การบังคับใช้กฎหมายต่อผู้กระทำความรุนแรง และผู้ที่ได้รับการเยียวยาที่สังคมให้ความสนใจมีน้อย ทำให้สังคมเมินเฉยต่อเรื่องดังกล่าวมากขึ้น จึงส่งผลเสียต่อการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้แก่ สาธารณะ

5.2.2.4 การตระหนักถึงบทลงโทษผู้กระทำความรุนแรง (Aware of the penalties violent offenders) ควรเน้นประชาสัมพันธ์ให้รู้ถึงกฎหมายที่คุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงและ บทลงโทษของผู้กระทำความรุนแรง โดยผู้วิจัยเห็นว่า เป็นผลที่สืบเนื่องมาจาก การคุ้มครอง ผู้ถูกระทำความรุนแรงและบทลงโทษของผู้กระทำความรุนแรง ที่ทำให้บุคคลตระหนักถึงข้อ กฎหมาย

5.2.2.5 ขาดฐานข้อมูลร่วมกันในการจัดการความรุนแรง (Lack of Common Database) การสร้างความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ของแต่ละฝ่ายแต่ละหน่วยงานในขณะเดียวกันผู้ ประสานงานเองก็เกิดความสับสนหรือประสานงานตามสะดวกทำให้การเชื่อมต่อข้อมูลหรือ กระบวนการทำงานไม่ต่อเนื่องได้ เป็นผลมาจาก การขาดการประสานความร่วมมือในเครือข่ายที่ทำ หน้าที่ เนื่องจากความสับสนในหน้าที่จึงทำให้ความประสานสอดคล้องของข้อมูลกระทำไม่ได้โดยยาก

5.2.2.6 ขาดความชัดเจนในการขับเคลื่อนกฎหมายให้มีผลบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Powered Law Inefficient) ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบัน เนื่องจากขาดความชัดเจนในตัวบทกฎหมายที่ส่งผลทำให้หน่วยที่เกี่ยวข้องเกิดการสับสน ขาดแผนการปฏิบัติที่ชัดเจน จึงเป็นการปฏิบัติแบบลองผิดลองถูก ไม่มีผู้รับผิดชอบอย่างเป็นระบบ ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่า เกิดจากการขาดการประสานความร่วมมือในเครือข่ายที่ทำหน้าที่ และการขาดฐานข้อมูลร่วมกันในการจัดการความรุนแรง ทำให้ความชัดเจนที่แต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะขับเคลื่อนกฎหมายหรือแผนงานของตนเองไปได้ตามที่กำหนด

5.2.2.7 การพัฒนากฎระเบียบและกฎหมายการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (Regulatory Developments and Laws) ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบันด้วยการเน้นกระบวนการทางระเบียบและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายในการพัฒนากฎเกณฑ์เพื่อการคุ้มครองสิทธิของแต่ละบุคคลเป็นหลักซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น เพราะการกระทำความรุนแรงภายในครอบครัว เป็นการกระทำที่บางครั้งนำไปสู่การก่ออาชญากรรมได้ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนากฎหมายให้มีความสอดคล้องกับสาเหตุและปัญหาของสังคมไทย รวมทั้งต้องสร้างความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ถูกกระทำความรุนแรงและบทลงโทษของผู้กระทำความรุนแรงให้สังคมตระหนักให้มากขึ้น

5.2.2.8 เกิดความสับสนในการสร้างความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ (Obscurity Role) การสร้างความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ของแต่ละฝ่ายแต่ละหน่วยงานในขณะเดียวกันผู้ประสานงานเองก็เกิดความสับสนหรือประสานงานตามสะดวกทำให้การเชื่อมต่อข้อมูลหรือกระบวนการทำงานไม่ต่อเนื่องได้ เกิดจากการขาดการประสานความร่วมมือในเครือข่ายที่ทำหน้าที่ทำให้แต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสับสนในบทบาทที่ตนเองจะต้องดำเนินการ

5.2.2.9 มุ่งปลูกฝังการเสริมสร้างด้านอารมณ์และจิตใจ (Cultivating the Mind and Spirit) ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบัน “เน้นการปลูกฝังการเสริมสร้างด้านอารมณ์และจิตใจ ให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่หลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรง และให้รู้ถึงบทลงโทษของกฎหมายที่คุ้มครองสถาบันครอบครัว โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สังคมไทยและสถาบันครอบครัว มีความมั่นคงไม่แตกแยก และลดปัญหาอาชญากรรม” ซึ่งเป็นการสร้างความตระหนักรู้ในตนเองของบุคคล ซึ่งจะนำไปสู่การมีจิตใจที่มีคุณธรรมอันจะนำไปสู่การลดความรุนแรงนานาประการได้

5.2.2.10 พัฒนากลไกการมีส่วนร่วมในครอบครัวตามบทบาทหน้าที่ (Evolved Mechanisms for Participation) ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบัน แบ่งแยกความสำคัญระหว่างเพศและยังยึดติดการกระทำความรุนแรงสมัยโบราณ ประนีประนอม และรู้จัก

การให้ภัยกัน ดูแลและให้ความสำคัญคนในครอบครัวอย่างใกล้ชิดสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความไวต่อการรับรู้ โดยเฉพาะวัฒนธรรมจากต่างประเทศที่เข้ามามีอิทธิพลต่อสังคมไทย ทำให้วัฒนธรรมอันดีงามประจำชาติไทยเลือนหายไป จึงต้องมีการพัฒนาทั่วโลกโดยครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดเทศกาลอบรมมนัสสมาธิในครอบครัว

5.2.2.11 เน้นการป้องกันและการเยียวยาผู้ถูกระทำความรุนแรง (Strongly Emphasizes Protection and Remedies) การป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งควรทำให้ชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้จริง โดยเน้นการเยียวยา การรณรงค์ป้องกันด้วยการให้ความรู้ และสนับสนุนองค์การภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกลไก ในความเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า เป็นการแก้ปัญหาในปลายเหตุที่สำคัญและต้องกระทำ เนื่องจากเป็นการรักษาสิทธิของความเป็นมนุษย์จากความรุนแรงต่างๆ

5.2.2.12 ภาระงานที่ไม่ต่อเนื่องสังคมไม่ต้องการเข้าไปข้องเกี่ยว (Society does not Want to Engage) ภาระงานที่ไม่ต่อเนื่องได้ความรู้และมุมมองที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัจจุบันทำให้สังคมไม่ต้องการเข้าไปข้องเกี่ยวและไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดความชัดเจนในการขับเคลื่อนกฎหมายให้มีผลบังคับใช้ และการขาดการประสานความร่วมมือในเครือข่ายที่ทำหน้าที่ทำให้การขับเคลื่อนภาระงานเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง หรือรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงนโยบายในระดับประเทศที่ให้ความสนใจกับปัญหาความขัดแย้งด้านการเมืองของคนในชาติมากกว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่เห็นเป็นปัญหาที่เล็กน้อย แต่ในความเป็นจริงเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความรุนแรงในระดับต่างๆ ต่อไปได้

สำหรับยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบันควรเน้นแนวทางการป้องกันความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นภายในครอบครัว ด้วยการนำคำสอนของพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ให้เกิดความสงบร่มเย็นภายในครอบครัว และยุติความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นภายในครอบครัวอย่างสันติวิธี ซึ่งจะส่งผลดีต่อสังคมไทยในภาพรวมในการจัดการปัญหาความรุนแรงได้อย่างถูกต้องวิธีและเหมาะสม ด้วยการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความรักใคร่ปรองดอง ความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย การเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ความเป็นหนึ่งเดียวกันภายในครอบครัว ร่วมกันคิดร่วมกันตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ที่ไม่ใช้ความรุนแรง โดยภาครัฐควรเน้นการพัฒนาทั่วโลกการมีส่วนร่วมขององค์กรอิสระ (NGO) และมูลนิธิที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว รวมทั้งพัฒนากฎระเบียบและกฎหมายการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของสตรีเพื่อบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอนามัยการเจริญพันธุ์และสุขภาพทางเพศให้มีขีดความสามารถในการให้บริการที่มีคุณภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดย

มีเป้าหมายเพื่อให้สังคมไทยและสถาบันครอบครัวตระหนักถึงปัญหาความรุนแรงภายในครอบครัว และให้พร้อมออกมาทำงานกับสังคมในเชิงรุกในการสนับสนุนองค์การภาครัฐให้มากขึ้น โดยผู้วิจัยสามารถสรุปยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทยจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการค้นคว้าในเอกสารที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .64) ในรูปแบบของ “STOPFAMILY VIOLENCE” ประกอบไปด้วย

อันดับ 1 ความเอื้ออาทรซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว (Obligingness) สมาชิกในครอบครัวต้องมีความเอื้ออาทรต่อกันทุกรุ่นวัย ซึ่งเป็นสิ่งที่จะทำให้ครอบครัวมีความเข้มแข็งมากขึ้นโดยผู้นำครอบครัวหรือบุคคลในครอบครัวการปลูกฝังค่านิยมของครอบครัวอบอุ่น โดยให้การศึกษาเพื่อให้บุคคลในครอบครัวให้เห็นความสำคัญของการสื่อความรัก รวมทั้งต้องคอยอบรมสั่งสอนสมาชิกทุกคนให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน มีความซื่อสัตย์รู้จักเสียสละ มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติต่อกันด้วยความเหมาะสม มีความเอื้อเพื่อเอื้ออาทรต่อกัน มีความรักใคร่ปรองดองซึ่งกันและกัน ดูแลช่วยเหลือให้บริการซึ่งกัน ทุกคนในบ้านก็จะอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขตามสภาพสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เป็นครอบครัวที่สมาชิกทุกคนในครอบครัวมีความรักใคร่กลมเกลียวสามานฉันท์ช่วยเหลือเกื้อกูลเอื้ออาทรมีการพูดคุยให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันมีการแก้ปัญหา ร่วมกันด้วยความสงบสันติสุขอย่างสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .83)เป็นไปตามข้อเสนอของ พูนสุข มาศรีงสรรค์ (2554) ที่ได้เสนอแนะการป้องกันการแก้ไขและการเยียวยาให้ เป็นรูปธรรมด้วยการร่วมกันสร้างสัมพันธภาพแห่งความรักความเมตตากรุณาความปรารถนาดีที่ สมดุลสนับสนุนการทำความดีด้วยการทำประโยชน์แก่คนในครอบครัวและผู้อื่นในสังคมร่วมกัน ส่งเสริมคนดีมากกว่าคนเก่งฉลาดแกมโกงแต่ไร้คุณธรรม

อันดับ 2 การดูแลเอาใจใส่กันของสมาชิกในครอบครัว (Attentiveness) สัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัวระหว่างพ่อแม่และลูกเป็นความสำคัญของความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวทำให้ ความเอาใจใส่กัน การดูแลช่วยเหลือให้บริการซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัวสมาชิกของ ครอบครัวควรดูแลเอาใจใส่กันและกันและรู้จักชื่นชมยินดีต่อกันและกัน (Caring and appreciation) สมาชิกของครอบครัวควรมีสัจจะที่ดีเป็นเครื่องผูกพันต่อกัน (Commitment) ครอบครัวเข้มแข็งย่อม รักษาสัจจะคือความจริงใจไม่โกหกหลอกลวงมีความซื่อสัตย์มั่นคงเป็นการสร้างความไว้วางใจระหว่าง สมาชิกของครอบครัวสมาชิกในครอบครัวควรมีการสื่อสารที่ดีต่อกัน (Communication) ครอบครัว

ที่เข้มแข็งย่อมมีวิธีการสื่อสารถ่ายทอดความผูกพันความรู้สึกที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวด้วยกันและกับสังคมภายนอกการรู้จักเอาใจใส่การให้คำแนะนำและยินดีเป็นที่ปรึกษาเมื่อสมาชิกเผชิญปัญหากับการตัดสินใจและมีแนวทางสันติที่จะจัดการกับปัญหา เป็นเหมือนวัคซีนป้องกันความรุนแรงในครอบครัวทุกรูปแบบอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = .84) เป็นไปตามแนวคิดของกอดดาร์ด (Goddard, 1999) ที่ได้กล่าวถึงครอบครัวเข้มแข็งว่า สมาชิกของครอบครัวควรดูแลเอาใจใส่กันและกันและรู้จักชื่นชมยินดีต่อกันและกันความเข้มแข็งของครอบครัวควรประกอบด้วยบรรยากาศของความรักความเข้าใจความเอาใจใส่ซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิกในครอบครัวสมาชิกวัยเด็กย่อมต้องการเวลาจากบิดามารดาต้องการมีสิ่งสุนทรีย์และนั่นทนการร่วมกันกับบิดามารดาและต้องการให้บิดามารดาปฏิบัติต่อเขาด้วยความรักและเมตตากรุณาและบิดามารดาและสมาชิกผู้สูงวัยย่อมต้องการความสนใจการเอาใจใส่ดูแลจากสมาชิกในวัยเยาว์เช่นกันสมาชิกของครอบครัวควรดูแลเอาใจใส่กันและกันและรู้จักชื่นชมยินดีต่อกันและกัน โดย กอดดาร์ด (Goddard, 1999) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องคุณสมบัติที่ครอบครัวเข้มแข็งควรมีไว้ว่าสมาชิกของครอบครัวควรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งสัมพันธ์ภาพที่ดีดังกล่าวจะเห็นผลชัดเจนยามเมื่อครอบครัวต้องเผชิญกับปัญหาซึ่งอาจต้องขอรับความช่วยเหลือด้านต่างๆ เพื่อให้ครอบครัวสามารถยืนหยัดต่อไปได้โดยไม่ล่มสลายโดยง่าย

อันดับ 3 การใช้เวลาร่วมกันให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน (Time) ครอบครัวควรมีเวลาให้แก่นักและใช้เวลาร่วมกันให้เกิดประโยชน์เพื่อสร้างความผูกพันกันของสมาชิก ด้วยการสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อการพัฒนาความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยเน้นกิจกรรมสาธารณะหรือกิจกรรมที่มีค่าใช้จ่ายต่ำเพื่อให้โอกาสครอบครัวได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึงจะก่อให้เกิดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาครอบครัว ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการสื่อสารเพื่อสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีดูแลเอาใจใส่ต่อกันนอกจากเป็นการสร้างความเข้าใจและความผูกพันระหว่างกันอันเป็นวิถีทางที่จะเรียนรู้ศักยภาพความสนใจความคิดตลอดจนชื่นชมความสามารถ และช่วยเสริมสร้างจุดอ่อนของกันและกันแล้ว ยังเป็นโอกาสให้สมาชิกของครอบครัวได้รู้จักแบ่งเวลาให้กันและกัน (Time together) การมีกิจกรรมร่วมกันจะช่วยให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกันมีความเข้าอกเข้าใจ มีเหตุผลต่อกันสามารถปรับตัวเข้าหากันรู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว เข้าใจสภาวะแวดล้อมทางสังคม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหาเวลาให้ครอบครัวพุดจาที่ยกย่องให้เกียรติกันมีกิจการร่วมกัน เช่น ไม่ทำร้ายกันพยายามไม่ยุยงกัน มีความไว้วางใจซึ่งกันละกัน และหาทำกิจกรรมร่วมกัน สร้างความรักความเข้าใจที่ดีในครอบครัวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = .86) เป็นไปตาม ยุทธศาสตร์การพัฒนารอบครอบครัวเข้มแข็งสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (2553 : 34) ของคณะรัฐมนตรีที่มีมติเห็นชอบกำหนดกล

ยุทธ์ศาสตร์กิจกรรมเพื่อการพัฒนาความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยเน้นกิจกรรมสาธารณะหรือกิจกรรมที่มีค่าใช้จ่ายต่ำเพื่อให้โอกาสครอบครัวได้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง

อันดับ 4 การอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับสมาชิกในครอบครัว (Lore) การอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดภูมิปัญญาของครอบครัวตนเองเพื่อส่งผ่านให้กับสมาชิกภายในครอบครัวในรุ่นหลังทั้งค่านิยมจริยธรรมและคุณธรรมรวมทั้งมีเจตคติที่ดีในการดำเนินชีวิตครอบครัวที่มีความสุขและพึงพาตนเองได้ตระหนักรู้บทบาทหญิงชายเคารพสิทธิกันและกัน มีค่านิยมความเป็นครอบครัวและจริยธรรมทางเพศตลอดจนการสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยในครอบครัวเพื่อให้ภูมิปัญญาดังกล่าว เป็นแนวทางสร้างสรรค์และส่งผลดีต่อครอบครัวในรุ่นต่อไป การสร้างครอบครัวให้เป็นครอบครัวที่มีคุณภาพ สามารถอบรมสั่งสอน หล่อหลอมความเป็นมนุษย์ให้กับบุตรหลาน เพื่อให้พวกเขาเติบโตเป็นคนมีคุณภาพ สามารถนำพาชีวิตตนเองได้อย่างมีความสุขในสังคมปัจจุบันไม่ก่อความเดือดร้อนหรือสร้างปัญหาให้กับสังคม และจะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมเป็นสิ่งที่พ่อแม่ทุกคนควรถืออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .85) ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ อบรมสัน (Abramson, 1983 : 51-53) ที่เสนอว่า การพัฒนาพฤติกรรมและควบคุมพฤติกรรมทางเพศมีปัจจัยมาจากมาตรฐานของบิดามารดา (Parental Standard) และค่านิยมของบิดามารดาเกี่ยวกับสิ่งที่ควรปฏิบัติในเรื่องเพศทั้งทางตรงและทางอ้อม และสอดคล้องกับแนวคิดของคิงสเลย์ (Kingsley, 1966:392) ที่ถือว่าบรรดาสมาชิกในครอบครัวนั้นต่างฝ่ายต่างให้ และรับประสบการณ์จากกันและกัน ซึ่งถือว่าต่างฝ่ายต่างถ่ายทอดพฤติกรรมให้แก่กันและกัน อันเป็นกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม รวมทั้งยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์หลักการพัฒนาศักยภาพของครอบครัวแบบองค์รวมของสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2548 : 5-6) ที่เสนอว่าการถ่ายทอดค่านิยมจริยธรรมและคุณธรรมรวมทั้งมีเจตคติที่ดีในการดำเนินชีวิตครอบครัวที่มีความสุขและพึงพาตนเองได้ซึ่งกอดดาร์ด (Goddard, 1999) เห็นว่า การถ่ายทอดความผูกพันความรู้สึกที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวด้วยกันและกับสังคมภายนอกการรู้จักเอาใจใส่การให้คำแนะนำและยินดีเป็นที่ปรึกษาเมื่อสมาชิกเผชิญปัญหากับการตัดสินใจและมีแนวทางสันติที่จะจัดการกับปัญหา

อันดับ 5 ความเป็นหนึ่งเดียวกันของสมาชิกในครอบครัว (Conformity) ความปรองดองของสมาชิกในครอบครัวเป็นปรากฏการณ์ที่แข็งแกร่งที่จะขวางกั้นความรุนแรงไม่ให้มากถ้ากรายครอบครัวได้นั้น เกิดจากสมาชิกของครอบครัวความสัมพันธ์เป็นหนึ่งเดียวกันในความสัมพันธ์ทั้งทางร่างกายและจิตวิญญาณให้มีดวงใจที่หลอมเป็นดวงเดียวกันภายในครอบครัวและการต้องสื่อสารกันด้วยเหตุผลร่วมกันแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์แม้เด็กก็ต้องหัดให้มีส่วนร่วมโดยดูให้เหมาะสมตามวัยต้อง

เคารพในเหตุผลของกันและกันมีความเข้าอกเข้าใจ มีเหตุผลต่อกัน สามารถปรับตัวเข้าหากันรู้จัก
 ผ่อนสั้นผ่อนยาว เข้าใจสภาวะแวดล้อมทางสังคม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหาเวลาให้
 ครอบครัวยุติงที่ยกย่องให้เกียรติกันมีกิจการร่วมกัน เช่น ไม่ทำร้ายกัน พยายามไม่ขู่ข่มกัน มีความ
 ไว้วางใจซึ่งกันละกัน และหาทำกิจกรรมร่วมกัน สร้างความรักความเข้าใจที่ดีในครอบครัวอยู่ในระดับ
 มาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .84) โดย คอรัมบลิต (Kornblit, 1994 : 1181-1188) เสนอว่า ครอบครัวยุติง
 วิธีชีวิตที่เป็นอิสระไม่มีความผูกพันจะก่อให้เกิดความรุนแรงได้ง่าย และหากสมาชิกในครอบครัวมี
 ความสัมพันธ์กับโลกภายนอกมากเกินไปจะลดปัญหาความรุนแรงได้

อันดับ 6 ความไว้วางใจต่อกันของสมาชิกในครอบครัว (Entrust) คนส่วนใหญ่จะให้การ
 ขอมรับผู้อื่นเมื่อผู้อื่นให้เกียรติตน ซึ่งก็คือให้ความไว้วางใจ และเชื่อถือตนเอง ไม่คิดร้ายกับตน ดังนั้น
 จะต้องเริ่มด้วยตัวเองก่อน ด้วยการให้ความไว้วางใจผู้อื่น ผู้อื่นก็จะทำแบบนั้นกับตนเช่นเดียวกัน เป็น
 สิ่งที่จะทำให้ความหวาดระแวงต่อกันลดลง ดังนั้น สมาชิกในครอบครัวต้องสร้างให้เกิดความไว้วางใจ
 เชื่อใจระหว่างกัน โดยอาศัยทั้งความรู้ทางโลกและทางธรรมที่จะก่อให้เกิดความสุขและความมั่นคง
 ของครอบครัว ด้วยการมีความเชื่อใจให้แก่กันการปรับความต่างเข้าหากันของสมาชิกครอบครัวมี
 เจตคติและทัศนคติต่อกันและกันในแง่บวกมีความเข้าอกเข้าใจ มีเหตุผลต่อกัน มีความไว้วางใจซึ่งกันละ
 กันอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .82) เป็นไปตามที่ โสภ ชาติพันธ์ และคณะ (2534 : 25) ได้
 กล่าวถึง ลักษณะของครอบครัวที่มีความเข้มแข็งว่า ควรมีความไว้วางใจต่อกันไม่ปกปิดไม่เก็บไว้ใน
 ใจแต่พยายามที่จะร่วมรับรู้สื่อกของกันและกันและพยายามหาทางเลือกทางแก้ไขที่จะดีที่สุด
 สำหรับทุกคน โดย กอดดาร์ด (Goddard, 1999) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องคุณสมบัติที่ครอบครัวเข้มแข็ง
 ควรมีไว้ว่าสมาชิกของครอบครัวควรมีสัจจะที่ดีเป็นเครื่องผูกพันต่อกันครอบครัวเข้มแข็งย่อมรักษา
 สัจจะคือความจริงใจไม่โกหกหลอกลวงมีความไว้วางใจระหว่างสมาชิกของครอบครัวซึ่งความไว้วางใจ
 ย่อมมีเหตุผลและผลกระทบต่อความรู้สึกจริงใจความหวังจินตนาการความรักความเจริญก้าวหน้าใน
 ชีวิต

อันดับ 7 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวอย่างสม่ำเสมอ (Participation) สมาชิกใน
 ครอบครัวควรมีกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ผ่อนคลายความตึงเครียดจาก
 การทำงานหรือการศึกษาที่เน้นบทบาทการมีส่วนร่วมของครอบครัวในชุมชนและให้ครอบครัวและ
 ชุมชนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างครอบครัวและชุมชนและสนับสนุน
 ส่งเสริมให้ครอบครัวมีพลังด้วยการแบ่งปันความรู้สึกที่ดีร่วมกันในกิจกรรมที่จัดขึ้นและเป็น
 กิจกรรมที่ทุกคนพอใจจะทำร่วมกันมิใช่เพราะการบังคับเช่นการรับประทานอาหาร โดยพร้อมหน้า

กันการสนุกสนานรื่นเริงร่วมกันทัศนารออกกำลังกายร่วมกัน เป็นต้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .85) เป็นไปตามแนวทางของ โสกา ชิปลมันน์ และคณะ (2534 : 25) ที่กล่าวถึง ลักษณะของ ครอบครัวที่มีความเข้มแข็งว่าควรมีเวลาอยู่ร่วมกันสมาชิกในครอบครัวที่มีคุณภาพจะมีเวลาร่วมกัน ในการแบ่งปันความรู้สึกที่ดีร่วมกัน ในกิจกรรมที่จัดขึ้นและเป็นกิจกรรมที่ทุกคนพอใจจะทำร่วมกัน มิใช่เพราะการบังคับเช่นการรับประทานอาหารเช้าพร้อมหน้ากันการสนุกสนานรื่นเริงร่วมกัน ทัศนารออกกำลังกายร่วมกัน เป็นต้น โดย กอดดาร์ด (Goddard, 1999) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่อง คุณสมบัติที่ครอบครัวเข้มแข็งควรมีไว้ว่า สมาชิกของครอบครัวควรรู้จักแบ่งเวลาให้กันและกันมี กิจกรรมร่วมกันจะช่วยให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกันเป็นความผูกพันทางจิตใจให้เกิดพลังที่เข้มแข็ง

อันดับ 8 การรู้จักให้อภัยกันของสมาชิกในครอบครัว (Excusing) เป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้ ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้รับการแก้ไขการที่สมาชิกของครอบครัวรู้จักการโอนอ่อนผ่อนปรนและมีการให้อภัยเมื่อสมาชิกคนใดได้ทำผิดพลาดไปมีน้ำใจและมิตรไมตรีต่อกันมีความเข้าใจ เข้าใจ มีเหตุผลต่อกัน สามารถปรับตัวเข้าหากันรู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว เข้าใจสภาวะแวดล้อมทาง สังคม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหาเวลาให้ครอบครัวพุดจาที่ขย่งให้เกียรติกันมีกิจการร่วมกัน เช่น ไม่ทำร้ายกัน พยายามไม่ช่วยกัน มีความไว้ใจซึ่งกันละกันรู้จักขอโทษสำนึกในความผิดเป็นการ ป้องกันแก้ไขและการเยียวยาความรุนแรงในครอบครัวอย่างเป็นรูปธรรมที่เน้นการสร้าง สัมพันธภาพแห่งความรักความเมตตากรุณาความปรารถนาดีที่สมดุจจากครอบครัวผู้สังคมนิยม แบบ อื่ออาหารเกลืออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .89) เป็นไปตามแนวคิดของ กอดดาร์ด (Goddard, 1999) ที่กล่าวถึง คุณสมบัติที่ครอบครัวเข้มแข็งว่า สมาชิกของครอบครัวควรมีการให้อภัย เมื่อ สมาชิกคนใดได้ทำผิดพลาดไปการรู้จักขอโทษสำนึกความผิด

อันดับ 9 การยอมให้กันของสมาชิกในครอบครัว (Yielding) การลดทิฐิมานะต่อกัน จะทำให้ ครอบครัวมีแต่ความสุขและไม่มีปัญหาภายในครอบครัว โดยสมาชิกของครอบครัวควรรู้จักการโอนอ่อนผ่อนปรนซึ่งกฎเกณฑ์ของครอบครัวที่ตั้งขึ้นไว้จึงต้องมีความเป็นระเบียบและสามารถยืดหยุ่น ได้ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อบรรลุเป้าหมายอันเป็นผลดีต่อครอบครัว จึงนับว่าเป็นภาระที่ ครอบครัวเข้มแข็งจำเป็นต้องมีทางเลือกในการตัดสินใจร่วมกัน เพื่อให้รักษาความเป็นเอกภาพของ ครอบครัวไว้ได้โดยเฉพาะยามเผชิญปัญหาหรือวิกฤติการณ์และความเครียดด้วยความรักใคร่ความ กลมเกลียวสมานฉันท์ช่วยเหลือเกลืออื่ออาหาร มีการพุดจาให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันมีการ แก้ไขปัญหาพร้อมกันอย่างสร้างสรรค์ในครอบครัวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .86)เป็นไปตาม

แผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2550 :14-15) ที่กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้มีความเสมอภาคระหว่างหญิงและชายคนในสังคมมีการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของการเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์มีเจตคติที่เอื้อต่อการส่งเสริมบทบาทของหญิงและชายอย่างเป็นธรรมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดย กอดดาร์ด (Goddard, 1999) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องคุณสมบัติที่ครอบครัวเข้มแข็งควรมีไว้ว่าสมาชิกของครอบครัวรู้จักการ โอนอ่อนผ่อนปรนและพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตแม้ว่าแต่ละครอบครัวจะมีกฎเกณฑ์ต่างๆ ภายในครอบครัวไม่เหมือนกันอันเนื่องจากภูมิหลังของบิดามารดา

อันดับ 10 การพูดจาด้วยเหตุผลให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว (Speaking) วัฒนธรรมการสื่อสารด้วยเหตุผลจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว อันจะนำไปสู่ความเป็นครอบครัวเข้มแข็ง ซึ่งการพูดคุยด้วยการสื่อสารที่ดีการเรียนรู้ที่จะรักษานบนธรรมนิยมวัฒนธรรมประเพณีศาสนาหรือแม้แต่ข้อปฏิบัติที่ดีและปฏิบัติต่อกันเป็นประจำในครอบครัวการศึกษาประวัติของตระกูลประวัติศาสตร์ของชุมชนของตนนับเป็นหนทางหนึ่งที่สามารถจรรโลงความรักความอบอุ่นสร้างความใกล้ชิดให้สมาชิกของครอบครัวเกิดความผูกพันภาคภูมิใจและมีความปลอดภัยและมั่นคงทางจิตใจได้ การสื่อสารที่ดีต่อกันจะถ่ายทอดความผูกพัน ความรู้สึกระหว่างสมาชิกในครอบครัวด้วยกันและกับสังคมภายนอกการรู้จักเอาใจใส่การให้คำแนะนำและยินดีเป็นที่ปรึกษาเมื่อสมาชิกเผชิญปัญหาเกี่ยวกับการตัดสินใจและมีแนวทางสันติที่จะจัดการกับปัญหา จะทำให้ครอบครัวที่เข้มแข็งซึ่งการติดต่อสื่อสารที่ดีควรมีการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอและเป็นไปอย่างเปิดเผยจริงใจมีความไว้วางใจต่อกันและเรื่องที่จะละเว้นการกล่าวถึงไม่ได้ก็คือครอบครัวทุกครอบครัวย่อมมีเรื่องขัดแย้งทะเลาะกันครอบครัวที่มีคุณภาพก็เช่นกันแต่สำหรับครอบครัวเหล่านี้คนในครอบครัวจะนำความขัดแย้งออกมาพูดกันไม่ปกปิดไม่เก็บไว้ในใจแต่พยายามที่จะร่วมรับรู้สึกรู้สีกของกันและกันและพยายามหาทางเลือกทางแก้ไขที่ดีที่สุดสำหรับทุกคน โดยอาจเรียกวิธีการนี้ว่าใช้ความขัดแย้งไปในทางสร้างสรรค์ก็ว่าได้ตลอดจนร่วมมือกันในการเผยแพร่คำแนะนำตักเตือนในการใช้สื่ออย่างรู้เท่าทันในหมู่เยาวชนที่กำลังจะเติบโตเป็นอนาคตของครอบครัวและประเทศชาติเพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าอกเข้าใจและเห็นใจกันความไม่ยึดมั่นถือมั่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .88) เป็นไปตามข้อเสนอของ กองทุนป้องกันความรุนแรงในครอบครัว (Family Violence Prevention Fund, 2002 :4-14) ที่แนะนำให้คนครอบครัวที่จะพูดคุยกันเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ พูนสุข มาสร้างสรรค์ (2554) ที่

เสนอแนะการป้องกันการแก้ไขและการเยียวยาให้เป็นรูปธรรมด้วยการร่วมกันสร้างนิสัยการให้ความสำคัญกับการสื่อสาร โดยตรงกับคนในครอบครัวด้วยความรักความเข้าใจและความมีเหตุผล

อันดับ 11 การร่วมกันสร้างความมั่นคงของครอบครัวอย่างเหมาะสม (Family Stability) สมาชิกในครอบครัวทุกคนควรมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงของครอบครัวตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ด้วยการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครอบครัวทุกคนต่างก็มีงานหรือภาระหน้าที่ที่จะทำให้แก่ครอบครัว ไม่ทอดทิ้งให้คนใดคนหนึ่งต้องรับผิดชอบแทนสมาชิกทุกๆ คน และมีส่วนร่วมในความสำเร็จหรือผิดพลาดที่เกิดขึ้นในครอบครัว โดยเฉพาะผู้ชายซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างสุขภาพครอบครัวด้วย ตั้งแต่ก่อนสมรส ระหว่างตั้งครรภ์ การดูแลสุขภาพเด็กตามวัย และสุขภาพทางเพศ ทั้งในครอบครัวและในสังคมส่วนรวมด้วย โดยสมาชิกทุกคนต้องร่วมกันสร้างค่านิยมให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน พร้อมการลงมือปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุขอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .90) เป็นไปตามข้อเสนอของ กองทุนป้องกันความรุนแรงในครอบครัว (Family Violence Prevention Fund, 2002 :4-14) ที่กำหนดแนวทางการป้องกันความรุนแรงในครอบครัวด้วยการสร้างบรรทัดฐานใหม่เกี่ยวกับความรู้และวิธีการป้องกันความรุนแรงในครอบครัว โดยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สรพล พยอมแย้ม (2548 : 202) ที่ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความเข้มแข็งในครอบครัวไว้ว่าทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวอย่างสม่ำเสมอสามารถเผชิญอุปสรรคและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อันดับ 12 การมีความซื่อสัตย์กันของสมาชิกในครอบครัว (Integrity) สมาชิกในครอบครัวจึงต้องมีความซื่อสัตย์ต่อกัน ไม่โกหก หรือหลอกลวงกัน เป็นคุณสมบัติที่ครอบครัวเข้มแข็งควรมีไว้ว่าสมาชิกของครอบครัวควรมีสัจจะที่ดีเป็นเครื่องผูกพันต่อกันครอบครัวเข้มแข็งย่อมรักษาสัจจะ คือความจริงใจไม่โกหกหลอกลวงมีความซื่อสัตย์มั่นคงเป็นการสร้างความไว้วางใจระหว่างสมาชิกของครอบครัวโดยความสุขและความมั่นคงของครอบครัวเกิดจากสัจจะของสมาชิกในครอบครัวสัจจะเป็นนิสัยหรือรับผิดชอบของแต่ละคน ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญอันดับหนึ่งเพราะถ้าใครขาดนิสัยหรือรับผิดชอบเมื่อไหร่ความหวาดระแวงต่อกันจะเกิดขึ้นทันที คนที่มีสัจจะ เพื่อนฝูงก็ให้ความไว้วางใจมาก ความหวาดระแวงที่อาจจะเคยมีมาก่อน ก็จะยิ่งลดน้อยถอยลงไม่มากเท่านั้น แต่ถ้าใครไม่มีสัจจะ ไปตรงไหนก็เจอความหวาดระแวง ความไม่น่าเชื่อถือตรงนั้น คนดีๆ มีแต่คนหลีกหนีไม่ยอมเข้าใกล้ ไม่อยากคบค้าสมาคมด้วย เพราะกลัวว่าจะพลอยทำให้เขาเสียชื่อเสียงไปด้วย เพราะฉะนั้น ถ้าคนในครอบครัวไม่มีสัจจะ หรือไม่มียึดรับผิดชอบต่อหน้าที่การทำงาน ต่อคำพูด ต่อบุคคล และต่อศีลธรรมความดีปัญหาความหวาดระแวงจึงได้เกิดขึ้นมา และส่งต่อความรุนแรงใน

อนาคต อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .85) โดยเป็นไปตามยุทธศาสตร์หลักการพัฒนาศักยภาพของครอบครัวแบบองค์รวมของ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2548 : 5-6) ที่เสนอให้ครอบครัวซื้อสัตย์และรับผิดชอบต่อกัน โดยให้พ่อแม่และผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดีต่อเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ กอดดาร์ด (Goddard, 1999) เสนอว่า คุณสมบัติที่ครอบครัวเข้มแข็งสมาชิกของครอบครัวควรมีความซื่อสัตย์ต่อกันระหว่างสมาชิกของครอบครัว

อันดับ 13 การเคารพในเหตุผลซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว (Logic) การเคารพซึ่งกันและกันและกันของสมาชิกในครอบครัวเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งของการอยู่ร่วมกันอีกประการหนึ่ง คือ การเคารพในเหตุผลของกันและกัน เช่น พ่อ แม่ควรจะรับฟังหรือให้โอกาสลูกๆ ได้พูดแสดงความคิดเห็น เพราะการให้เด็กได้มีโอกาสแสดงออกทางความรู้สึกและความคิดจะทำให้เด็กๆ เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่คิดอย่างมีเหตุผลและกล้าแสดงออกมีความเชื่อมั่นในตนเอง รวมทั้งจะนำพฤติกรรมการยอมรับฟังและเคารพในเหตุผลที่พ่อแม่ ประพฤติให้เห็นไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพราะการเคารพและรับฟังเหตุผลของผู้อื่น เป็นการแสดงความเคารพในสิทธิพื้นฐานของแต่ละบุคคล ซึ่งไม่ใช่แค่ในครอบครัว และรวมถึงสังคมทุกระดับด้วย จึงจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวอย่างแท้จริงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .94) โดยเป็นไปตามแนวทางการป้องกันความรุนแรงของครอบครัวของ กองทุนป้องกันความรุนแรงในครอบครัว (Family Violence Prevention Fund, 2002 :4-14) ที่เสนอว่า สมาชิกจะต้องเต็มใจที่จะเสนอแนะและรับฟังข้อคิดเห็นที่แตกต่างเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น

อันดับ 14 การมีความศรัทธาในคำสอนทางศาสนา (Orthodox) การมีความศรัทธาในคำสอนทางศาสนา เพราะศาสนาทุกศาสนาเป็นสิ่งที่ดี ครอบครัวสามารถนำหลักศาสนามาปฏิบัติได้ หากครอบครัว หรือคนทุกคน นำหลักศาสนามาปรับใช้กับการดำเนินชีวิต ครอบครัวก็จะเข้มแข็ง เพราะทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดีเช่นในศาสนาพุทธ ที่กำหนดให้บุคคลทั่วไปต้องมีมรรคา 4 หรือธรรมะของผู้ครองเรือนประกอบด้วย สัจจะ ต้องซื่อสัตย์ไม่นอกใจเพื่อป้องกันการแตกแยกร้างฉันทะ บังคับตนให้ประพฤติปฏิบัติหน้าที่ของตนและปรับปรุงตนอยู่เสมอ ขันติ ความอดทนอดกลั้น และ จาคะ มีใจเอื้ออาทรให้อภัยต่อกันและยึดหลักพรหมวิหาร 4 ที่จะสร้างครอบครัวให้มีแต่ความร่วมเย็นเป็นสุข โดย พ่อ แม่ ต้องให้เด็กได้รู้จักและปฏิบัติกิจวัตรเกี่ยวกับศาสนา พ่อแม่จะต้องสอนลูกกราบพระ สวดมนต์ รักษาศีล 5 ตามกำลัง พาลูกไปวัดและสถานปฏิบัติธรรม พบปะผู้คนที่เป็นคนดี มีความเป็นกัลยาณมิตร ให้เขาได้ทำบุญ ตักบาตร ฟีกสดี สมาธิ สันทนาธรรมให้ต่อเนื่องอยู่เสมอ โดยมั่นใจว่าการปฏิบัติเหล่านี้จะปลูกฝังคุณธรรมภายในจิตใจเด็กและเป็นวัคซีนที่ป้องกันภัย

อันตราย สกัดกั้นหรือทำลายความก้าวร้าวรุนแรง และความประทุติเหลวไหลทั้งหลาย พ่อแม่มีหน้าที่ปลูกฝัง และให้เด็กได้รับโอกาสพบปะสังสรรค์กับคนหมู่มาก การฝึกปฏิบัติจะปรับเปลี่ยนไปตามวัยของเด็กแต่ละช่วงอายุ และที่สำคัญคือพ่อแม่ต้องมีความรู้และปฏิบัติด้วย เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้ลูกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .86) เป็นไปตามข้อเสนอของ พูนสุข มาศรีงสรรค์ (2554) ที่เสนอแนะการป้องกันการแก้ไขและการเยียวยาให้เป็นรูปธรรมด้วยการแผ่ขยายแนวคิดในการดำเนินชีวิตในครอบครัวและสังคมด้วยหลักพุทธธรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะวิธีแก้ปัญหามารยาทในครอบครัวของ วงเพชร คงจันทร์ (2555) ที่ได้เสนอไว้ว่า สมาชิกในครอบครัวควรประพฤติตนอยู่ในศีลประพฤตินอยู่ในธรรมและการพัฒนาจิตโดยวิธีคิดแบบพุทธธรรม อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางของ โสกา จีปิลมันน์ และคณะ (2534 : 25) ที่ได้กล่าวถึง ลักษณะของครอบครัวที่มีความเข้มแข็งว่า ควรมีศรัทธาต่อศาสนาไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด คนในครอบครัวจะมีความศรัทธาต่อศาสนานั้นในระดับสูง โดยทั้ง กอดดาร์ด (Goddard) และวีลา (Vela, 1996) มีความเห็นว่าสมาชิกของครอบครัวควรมีความเคร่งครัดต่อข้อปฏิบัติทางศาสนา การยึดหลักปฏิบัติทางศาสนาโดยเคร่งครัดนี้สำคัญมากต่อการเป็นครอบครัวที่เข้มแข็งซึ่งในครอบครัวเข้มแข็งทุกครอบครัวควรยึดหลักปฏิบัติทางศาสนาสามารถเชื่อมความผูกพันที่ดิระหว่างข้อปฏิบัติ เพื่อความสุขในชีวิตสมรสและยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดคุณธรรมในจิตใจของหมู่สมาชิกในครอบครัว

อันดับ 15 ความสามารถในการจัดการกับปัญหาภายในครอบครัวโดยไม่อาศัยความไม่รุนแรง (Nonviolent) ครอบครัวควรมีความสามารถที่จะจัดการกับปัญหาภายในครอบครัวโดยไม่อาศัยความไม่รุนแรง จะเป็นการป้องกันความรุนแรงในครอบครัวด้วยการสร้างความตระหนักรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นให้สมาชิกรับรู้ และเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยไม่เห็นว่า เป็นเรื่องส่วนตัวของคนครอบครัวที่จะพูดคุยกันเอง แต่สมาชิกจะต้องเต็มใจที่จะเสนอแนะและรับฟังข้อคิดเห็นที่แตกต่างเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจุดแข็งและความท้าทายของการสร้างความตระหนักรู้และการเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานของความคิดในการจัดการกับวิกฤติการณ์ในครอบครัวได้อย่างดีคุณสมบัติข้อนี้จะเป็นการสกัดกั้นและป้องกันปัญหาสังคมได้เป็นอย่างดีคนในครอบครัวจะร่วมกันต่อสู้ปัญหาแทนที่จะทอดทิ้งหรือแตกแยกไปคนละทิศและทางพวกเขาจะให้กำลังใจซึ่งกันและกันและร่วมกันคลี่คลายปัญหาได้ในที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = .87) วูล์ฟ และ เจฟฟ์ (Wolfe and Jaffe, 1999 : 133) ที่เสนอว่า การป้องกันความรุนแรงในครอบครัวด้วยการลดการเกิดขึ้นของปัญหาความรุนแรงภายในครอบครัวลดการแพร่ขยายตัวของปัญหาที่เกิดขึ้นและเข้าไปแทรกแซง เมื่อเห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นจะก่อให้เกิดอันตรายเป็นไปตามข้อเสนอของ กองทุนป้องกัน

ความรุนแรงในครอบครัว (Family Violence Prevention Fund, 2002 : 4-14) ที่แนะนำให้สร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหารวมทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางของ โสภกา ชปีลมันน์ และคณะ (2534 : 25) ได้กล่าวถึง ลักษณะของครอบครัวที่มีความเข้มแข็งว่าควรมีความสามารถจัดการกับวิกฤติการณ์ในครอบครัวได้อย่างดี คุณสมบัติข้อนี้จะเป็นการสกัดกั้น และป้องกันปัญหาสังคมได้เป็นอย่างดี คนในครอบครัวจะร่วมกันต่อสู้ปัญหาแทนที่จะทอดทิ้งหรือแตกแยกไปคนละทิศและทางพวกเขาจะให้กำลังใจซึ่งกันและกันและร่วมกันคลี่คลายปัญหาได้ในที่สุด

อันดับ 16 การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว (Mission) ทุกครอบครัวต้องมีกฎของแต่ละครอบครัวที่กำหนดให้สมาชิกแต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ภายในครอบครัวซึ่งการที่สมาชิกปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างดี โดยสมาชิกในครอบครัวจะเรียนรู้บทบาทหน้าที่ที่ตนพึงมีต่อครอบครัวการ และเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างแบบอย่างที่ดี เพื่อถ่ายทอดจากรุ่นพ่อแม่ไปสู่รุ่นลูกหลาน รวมทั้งการบำรุงรักษาสัมพันธภาพในครอบครัวเช่น ผู้นำครอบครัวต้องคอยอบรมสั่งสอนสมาชิกทุกคนให้รู้จักบทบาทหน้าที่ของตน มีความซื่อสัตย์รู้จักเสียสละ มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติต่อกันด้วยความเหมาะสม มีความเอื้อเฟื้อเอื้ออาทรต่อกันมีความรักใคร่ปรองดองซึ่งกันและกัน ดูแลช่วยเหลือให้บริการซึ่งกัน ทุกคนในบ้านก็จะอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขตามสภาพสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วบุคคลในครอบครัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = .88) เป็นไปตามแนวคิดของ เบอรัลตันแลนฟีฟี่ (Bertalanffy, 1968) ที่เสนอทฤษฎีระบบครอบครัวโดยรวมมี โนทัศน์เกี่ยวกับพัฒนาการและ โครงสร้างหน้าที่ของครอบครัวไว้ด้วย

อันดับ 17 การตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว (Values) จะทำให้ความรุนแรงในครอบครัวลดน้อยลง โดยเน้นการสร้างความตระหนักบทบาทหญิงชายเคารพสิทธิกันและกันมีค่านิยมความเป็นครอบครัวและจริยธรรมทางเพศตลอดจนการสร้างวิถีชีวิตประชาธิปไตยในครอบครัวส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะผู้ชายซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างครอบครัว ด้วยการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของการเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ มีความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย มีเจตคติที่เอื้อต่อการตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกัน ในครอบครัวควรจะได้มีการแสดงออกอย่างชัดเจนให้เห็นคุณค่าของแม่และของลูกแสดงความชื่นชมพอใจในตัวแม่และลูกขณะเดียวกันลูกก็แสดงความรู้สึกที่ดีต่อพ่อแม่ เช่นกันการชื่นชมคุณค่าของคนในครอบครัวจะเป็นรากฐานสำคัญของความอบอุ่นและความมั่นคงในครอบครัวยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นการหล่อหลอมสมาชิกของสังคมให้มีทัศนคติมองสังคมในแง่ดีด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = .92) เป็นไปตามข้อเสนอของ พูนสุข มาศรีงสรรค์ (2554) ที่

เสนอแนะการป้องกันการแก้ไขและการเยียวยาให้เป็นรูปธรรมด้วยการร่วมกันสร้างคุณค่าที่เท่าเทียมกันในความเป็นมนุษย์ทั้งเพศชายและเพศหญิงแต่ต้องไม่ปฏิเสธหรือบิดเบือนหน้าที่และความรับผิดชอบตามบทบาทในครอบครัวชุมชนและสังคมรวมถึงต้องยอมรับความอ่อนแอกว่าในทางกายภาพของเพศหญิงที่เพศชายต้องไม่ใช่พละกำลังไปในทางข่มขู่หรือข่มเหงรังแก อีกทั้งยังเป็นไปตามแนวคิดของ โสภาง ปิลมันน์ และคณะ (2534 : 25) ที่กล่าวถึง ลักษณะของครอบครัวที่มีความเข้มแข็งว่าควรมีการชื่นชมคุณค่าของสมาชิกในครอบครัวการตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกันในครอบครัวควรจะได้มีการแสดงออกอย่างชัดเจน ซึ่งการชื่นชมคุณค่าของคนในครอบครัวจะเป็นรากฐานสำคัญของความอบอุ่นและความมั่นคงในครอบครัวยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นการหล่อหลอมสมาชิกของสังคมให้มีทัศนคติมองสังคมในแง่ดีด้วย

อันดับ 18 การปรับปรุงตนเองให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นอยู่เสมอ (Improvement) ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ทุกครอบครัวต้องพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ของโลก โดยสมาชิกภายในครอบครัวต้องปรับปรุงตนเองให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอด โดยสมาชิกของครอบครัวควรพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในชีวิต (Flexibility and openness to change) และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลกเพื่อให้มีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้รวมทั้งต้องปรับบทบาทการเป็นผู้นำและผู้ตามระหว่างชายหญิงให้เป็นเพื่อนคู่คิดร่วมตัดสินใจ เพื่อให้โอกาสสตรีที่จะมีส่วนร่วมมีความรู้มีทักษะมีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้นซึ่งเป็นการเพิ่มพลังสตรีให้สามารถเพิ่มพลังครอบครัวโดยส่วนรวมได้ยิ่งขึ้นและต้องปรับบทบาทคำนิยามต่างๆ โดยเฉพาะในการเลี้ยงดูอบรมเด็ก เช่น ให้ความสำคัญแก่บทบาทพ่อเพิ่มมากขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = .92) เป็นไปตามข้อเสนอของ กองทุนป้องกันความรุนแรงในครอบครัว (Family Violence Prevention Fund, 2002 :4-14) ที่แนะนำให้สร้างความตระหนักรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นให้สมาชิกรับรู้ และเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยไม่เห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัวรวมทั้งยังเป็นไปตามข้อเสนอของ วงเพชร คงจันทร์ (2555) ที่เสนอวิธีแก้ปัญหาคความรุนแรงในครอบครัวไว้สมาชิกในครอบครัวต้องฝึกฝนพัฒนาตนเองตลอดเวลา โดย วงเพชร คงจันทร์ (2555) ได้เสนอวิธีแก้ปัญหาคความรุนแรงในครอบครัวทางด้านการศึกษาไว้ว่าสมาชิกในครอบครัวต้องปรับความรู้ความเข้าใจให้ตรงกัน และยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์หลักการพัฒนาศักยภาพของครอบครัวแบบองค์รวมของ สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (2548 : 5-6) ที่เสนอว่า สมาชิกในครอบครัวต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับสาเหตุปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบัน เกิดจากภูมิหลังการเลี้ยงดูจากครอบครัวที่แตกต่างกัน อย่างสอดคล้องกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 สำหรับภูมิหลังของประชากรที่แตกต่างกัน การจัดการปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทยแตกต่างกัน พบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทยกับภูมิหลังของครอบครัวที่แตกต่างกัน พบว่า ตัวอย่างมีทัศนคติที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 จึงแปลผลได้ว่า ภูมิหลังของประชากรที่แตกต่างกันใช้การจัดการปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่แตกต่างกันเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 และยังพบอีกว่า ตัวอย่างที่เป็นเพศชาย มีทัศนคติเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทยที่สูงกว่าเพศหญิง เพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางกับสาเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับปัญหาความรุนแรงในสังคมไทย และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ในการรวบรวมข้อมูล เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทยซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

5.3.1.1 รัฐบาลต้องให้ความสำคัญจริงจังกับการแก้ปัญหาอาชญากรรม โดยสร้างสังคมให้เข้มแข็งและปราศจากอาชญากรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมของสังคมและครอบครัว ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาตั้งแต่ภายในครอบครัว

5.3.1.2 รัฐบาลควรส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยต้องลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ด้วยการสร้างอาชีพในชนบทให้มีความเท่าเทียมกับในเมือง เพื่อลดปัญหาความล้า

แหล่งมทางเศรษฐกิจที่จะนำไปสู่การล่มสลายของครอบครัวในชนบทที่มีแนวโน้มที่ขนาดของครอบครัวเล็กลง

5.3.1.3 รัฐบาลควรปลูกฝังจิตสำนึกคุณธรรมและจริยธรรมของประชาชนชาวไทยในทุกระดับ ตั้งแต่เยาวชนเป็นต้นไป โดยเฉพาะในภาคการศึกษาและสื่อมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่นิยมการใช้ความรุนแรง และไม่มีพฤติกรรมที่สำอนทางเพศ เป็นต้น

5.3.1.4 รัฐบาลควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ทั้งทางกฎหมาย และการจัดกิจกรรมอย่างกว้างขวาง โดยการสร้างเวทีประชาคมหรือเวทีชาวบ้าน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเกิดความตระหนักรู้ในเรื่องความรุนแรงภายในครอบครัว

5.3.1.5 รัฐบาลควรส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองและหน้าที่ส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนเคารพสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน การสร้างบทบาทหน้าที่ของสังคมและประเทศชาติ ต้องเริ่มจากครอบครัวเป็นหลัก รวมทั้งการมีบทบาทที่ดีต่อสังคมของผู้บริหารประเทศก็จะเป็นตัวอย่างในการส่งเสริมการรู้จักบทบาทหน้าที่ของประชาชนต่อครอบครัวและต่อสังคม

5.3.1.6 รัฐบาลควรกำหนดให้มีกฎหมายที่สนับสนุนการประณีประนอมในทุกระดับทั้งในครอบครัว และชุมชน โดยเน้นการเจรจา พุดคุย หาทางออกให้กับครอบครัว ชุมชน ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี ด้วยการส่งเสริมหรือพัฒนาทักษะของบุคลากรด้านการส่งเสริมครอบครัวให้มีทักษะในการประณีประนอม

5.3.1.7 รัฐบาลควรส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ในสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการความรุนแรงภายในครอบครัว ด้วยการปลูกฝังความรู้และทักษะในการแก้ปัญหาด้วยสันติวิธีในวิชาการส่งเสริมประสบการณ์ชีวิตในสถานศึกษา

5.3.1.8 ศาลยุติธรรมควรให้ศาลเยาวชนและครอบครัว มีการติดตามผลการไกล่เกลี่ยคดีครอบครัวเพื่อจะได้ทราบว่าครอบครัวที่ไม่ได้หย่าร้างกันกลับไปมีความสัมพันธ์ในครอบครัวอย่างดีต่อกัน หรือไม่สามารถอยู่ด้วยกันได้อีกต่อไป แต่เกิดการทำร้ายกันถึงชีวิต

5.3.2 ข้อเสนอแนะระดับครอบครัว

5.3.2.1 หัวหน้าครอบครัวหรือพ่อแม่ควรส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวยึดมั่นในศีลธรรมอันดีตามหลักคำสอนทางศาสนาที่ครอบครัวเคารพด้วยการทำกิจกรรมทางศาสนาด้วยกันเป็นกิจวัตร

5.3.2.2 หัวหน้าครอบครัวหรือพ่อแม่ควรสร้างบรรยากาศแห่งความรัก ความสามัคคี กลมเกลียวกัน รู้จักการให้อภัยกัน ให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว โดยพ่อแม่ ต้องเป็นแบบอย่างในการ ดำเนินชีวิตอย่างสันติวิธีให้สมาชิกในครอบครัวเห็น

5.3.2.3 หัวหน้าครอบครัวหรือพ่อแม่ควรจัดกิจกรรมที่ให้สมาชิกในครอบครัวเข้ามามี ส่วนร่วมเพื่อสร้างความเข้าใจในครอบครัวโดยเน้นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิก เช่น กิจกรรมการกุศล สาธารณะประโยชน์ เป็นต้น

5.3.2.4 หัวหน้าครอบครัวหรือพ่อแม่ควรส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัว ปรึกษาหารือหาทางออกของปัญหา ทั้งปัญหาส่วนตัวและปัญหาของครอบครัวร่วมกัน โดยหัวหน้า ครอบครัวต้องเปิดกว้างทางความคิด และเชิญชวนให้สมาชิกในครอบครัวร่วมปรึกษาหารือกัน

5.3.2.5 หัวหน้าครอบครัวหรือพ่อแม่ควรปลูกฝังความรักความเชื่อใจ การสร้าง ครอบครัวที่อบอุ่น เข้าใจซึ่งกันและกันภายในครอบครัว ให้ความเชื่อมั่นในสมาชิกภายในครอบครัว ด้วยการสร้างความไว้วางใจ การเคารพเหตุผลของแต่ละคน

5.3.2.6 หัวหน้าครอบครัวหรือพ่อแม่ควรเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับสมาชิกในครอบครัวใน ทุกๆ ด้าน การเป็นตัวอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตของพ่อแม่ จะเป็นแบบอย่างให้กับลูกหลานในการ นำไปใช้ในการสร้างครอบครัวในอนาคต

5.3.2.7 หัวหน้าครอบครัวหรือพ่อแม่ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้สมาชิกใน ครอบครัว รู้จักให้เหตุผลเคารพในบทบาทหน้าที่ เห็นคุณค่าของสมาชิกในครอบครัว และเคารพการ ตัดสินใจของสมาชิกในครอบครัว

5.3.2.8 หัวหน้าครอบครัวหรือพ่อแม่ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้สมาชิกใน ครอบครัวพูดคุยกันอย่างสร้างสรรค์ลดความมีอคติต่อกันเห็นอกเห็นใจกัน โดยต้องสร้างความไว ใ้เนื้อเชื่อใจกันระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว

5.3.2.9 หัวหน้าครอบครัวหรือพ่อแม่ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้สมาชิกใน ครอบครัวเข้าใจสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมเพื่อให้รู้เท่าทันและพร้อมในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงตนเองตลอดเวลา ด้วยการอบรมสั่งสอน หรือให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินชีวิตแก่ สมาชิกภายในครอบครัว

5.3.2.10 สามิและภรรยา ต้องรักเดียวใจเดียวต้องไว้วางใจซึ่งกันและกัน และควรศึกษาการ ใช้ชีวิตอยู่อย่างใด ไม่ให้เกิดความรุนแรง ด้วยการแลกเปลี่ยนเหตุผล และเคารพเหตุผลซึ่งกันและ กัน โดยดำเนินชีวิตตามครรลองของหลักคำสอนทางศาสนาที่แต่ละคนเคารพ

5.3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.3.1 ควรทำวิจัยเพื่อเสนอแนะรูปแบบผู้นำครอบครัวที่พึงประสงค์ของสังคมไทย เพื่อเป็นต้นแบบของผู้นำครอบครัวเข้มแข็งที่เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบัน

5.3.3.2 ควรทำวิจัยเพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยอย่างยั่งยืน เพื่อเสนอแนะแนวทางการผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว หรือการจัดการความรุนแรงในครอบครัวไปสู่เป้าประสงค์ที่กำหนด

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

บรรณานุกรม

- กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินิทธิ. กรรมการผู้จัดการ บริษัท ไทยเครดิต ออดิทติ้ง. สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2554.
กบ. (นามสมมติ). อาจารย์สอนหนังสือมหาวิทยาลัยเอกชน. สัมภาษณ์, 24 ตุลาคม 2556.
กรมการพัฒนารัฐบาล. “กองพัฒนาศูนย์เด็กและเยาวชน.” รายงานการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่สนับสนุน
ความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย, 2543.
“กรอบแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:
<http://www.ryt9.com/s/cabt/27187>, 4 กุมภาพันธ์ 2557.
กระทรวงยุติธรรม. กรมราชทัณฑ์. ข้อมูลนักโทษชายและหญิงที่ต้องขังอยู่ในเรือนจำทั่วประเทศ.
กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม, 2552. (อัดสำเนา)
กระทรวงสาธารณสุข. กรมอนามัย. “คู่มือวิทยากรโรงเรียนพ่อแม่สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข.”
[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://www.sk-hospital.com/~ob/parent_school/p_role.htm,
2556.
กษิณาง หลิมสวัสดิ์. กรรมการผู้จัดการบริษัท มิส ฟาร์เมอร์ จำกัด. สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554.
กันฐิต คำสร้อย. พนักงานการตลาด บริษัทเอกชน. สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554.
กุลภา วจนสาระ. เรื่องเพศจากข่าว 3 ปี: ช่มชู้ท้องไม่พร้อมแม่วัยรุ่นและเทคโนโลยีช่วยเจริญพันธุ์.
กรุงเทพฯ: มูลนิธิสร้างสุขเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.) และสถาบันวิจัยประชากร
และสังคม (วปส.) มหาวิทยาลัยมหิดล, 2554.
เก้. (นามสมมติ). พนักงานโรงงาน. สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2556.
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่ประสงค์. กรุงเทพฯ:
โครงการวิธีการเรียนรู้ของคนไทย, 2546.
คณะกรรมการพัฒนาครอบครัวและแก้ไขความรุนแรงต่อเด็กและสตรี. นโยบายและแผนงานใน
การพัฒนาสถาบันครอบครัวคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ
(กสส.). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง, 2541.
คณะกรรมการส่งเสริมวิถีชีวิตครอบครัวและชุมชน. รายงานการสัมมนาระดมความคิดเรื่อง
ส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2537.
จัญญ มະลุลิม. มหาวิทยาลัยคริสเตียน. “หลักคำสอนศาสนา แก้วกฤติปัญหาครอบครัว
ไทย.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: [http://www.eduzones.com/article_member.aspx?](http://www.eduzones.com/article_member.aspx?zone_id=2&user_id=somkiat1)
[zone_id=2&user_id=somkiat1](http://www.eduzones.com/article_member.aspx?zone_id=2&user_id=somkiat1), 26 กรกฎาคม 2557.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- จิตตินันท์ เดชะคุปต์. “การสื่อสารเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว.” *วารสารสำนักงาน ป.ป.ส.* 20 (2) (กันยายน 2547-กุมภาพันธ์ 2548): 40-46.
- ใจ. (นามสมมติ). พนักงานธุรการบริษัทเอกชน. สัมภาษณ์, 5 ตุลาคม 2556.
- โชค. (นามสมมติ). พนักงานรับส่งเอกสาร. สัมภาษณ์, 25 ตุลาคม 2556.
- ดวงรัตน์ มหาวนิช. หัวหน้างานอินเทอร์เน็ต/ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายประชาสัมพันธ์สถานีวิทย โทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3. สัมภาษณ์, 13 สิงหาคม 2554.
- ดิลก บุญเรืองรอด. *ภาวะผู้นำ กรณีศึกษา: ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.สายหยุด จำปาทอง*. กรุงเทพฯ: เวิร์คพรีนซ์, 2552.
- ทิพย์. (นามสมมติ). พนักงานต้อนรับบริษัทเอกชน. สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2556.
- เทพ. (นามสมมติ). อาชีพธุรกิจส่วนตัวและเป็นที่ปรึกษานักการเมือง. สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2556.
- เทิดศักดิ์ เดชคง. นายแพทย์เชี่ยวชาญกลุ่มที่ปรึกษา กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2554.
- ชนวดี ทำจิ้น. ผู้อำนวยการมูลนิธิเพื่อนหญิง. สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554.
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น, 2550.
- ธงชัย ประดับขนานรัตน์. มหาวิทยาลัยคริสเตียน. “หลักคำสอนศาสนา แก้ววิกฤติปัญหาครอบครัวไทย.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://www.eduzones.com/article_member.aspx?zone_id=2&user_id=somkiat1, 26 กรกฎาคม 2557.
- นงลักษณ์ สุขเมธากุล. พนักงานการเงิน บริษัทเอกชน. สัมภาษณ์, 2 กันยายน 2554.
- นฤมล ศิริวัฒน์. สมาชิกวุฒิสภา. สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2554.
- นักฎ์กานต์ จิตต์สงวน. *ปัจจัยด้านปฏิบัติเพื่อการสร้างเสริมครอบครัวไทยให้เข้มแข็ง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.
- นันทพันธ์ ชินล้ำประเสริฐ. *รายงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสังเคราะห์งานวิจัยด้านความรุนแรงในสังคมไทย*. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2546.
- นาดยา บุษพามาศ. “ความรุนแรงในครอบครัว เสี่ยงสะท้อนจากความทรงจำที่มีอาถืม.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://www4.eduzones.com/haloha123/print.php?content_id=995, 4 กุมภาพันธ์ 2557.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- นิตยา คชภักดี. *แนวทางการดำเนินงาน โครงการพัฒนาครอบครัว*. กรุงเทพฯ: บางกอกน้อย, 2539.
- แนน. (นามสมมติ). พนักงานบัญชีบริษัทเอกชน. สัมภาษณ์, 22 ธันวาคม 2556.
- ปวีณา หงสกุล. ประธานมูลนิธิปวีณา หงสกุล. สัมภาษณ์, 19 กันยายน 2554.
- ประยุทธ์ เสรีเสถียร. ที่ปรึกษาของสำนักงานศาลยุติธรรม. สัมภาษณ์, 11 พฤษภาคม 2555.
- ปราชญ์ บุญยวงศ์วิโรจน์. ที่ปรึกษากรมสุขภาพจิตและกรมแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. สัมภาษณ์, 9 พฤษภาคม 2555.
- เปิ้ล. (นามสมมติ). รับจ้างบริษัทเอกชน. สัมภาษณ์, 2 ตุลาคม 2556.
- พงศ์ชัย เกศวรักษ์, ธาวิตา มีตา, เฉลิมชัย ควรวา, ชนชนภรณ์ มอญสะแก และกรกช คันสร.
รายงานการฝึกอบรมความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงอื่นเนื่องมาจากความแตกต่างทางเพศในสหราชอาณาจักร. กรุงเทพฯ: สำนักงานศาลยุติธรรม, 2552.
 (อัดสำเนา)
- พรประไพ เสือเขียว. “หยุดความรุนแรงในครอบครัว บทเรียนจากหมอนิม” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://www.hfocus.org/content/2013/11/5587>, 26 พฤศจิกายน 2556.
- พรรณทิพย์ ศรีวรรณบุศย์. *จิตวิทยาครอบครัว*. กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล, 2545.
- พรสม เป่าปราโมทย์. ผู้เชี่ยวชาญด้านสตรี กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สัมภาษณ์, 22 กันยายน 2554.
- พระครูวิจิตรศีลาจาร. วัดพระศรีมหาธาตุ. สัมภาษณ์, 14 กรกฎาคม 2554.
- พระราชปฎิภาณมณี. ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร. สัมภาษณ์, 19 สิงหาคม 2554.
- พระราชพุทธิวรารักษ์. เจ้าอาวาสวัดกวีศารามราชวรวิหาร. สัมภาษณ์, 5 สิงหาคม 2554.
- พรเทพพร พุ่มสมพงษ์. พนักงานบริษัท. สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2555.
- พัชรภรณ์ ไชยวัฒน์. “การศึกษาความเป็นบัณฑิตไทยผ่านอุตสาหกรรมละครโทรทัศน์.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://www.mediaartsdesign.org/img/files/50f64ed5e16e2.pdf>, 4 กุมภาพันธ์ 2557.
- พูนสุข มาศรีสังสรรค์. “การจัดการความรุนแรงในครอบครัวเชิงพุทธบูรณาการ.” คุษฎิณีพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2554.
- เพ็ญจันทร์ ประดับมุข. *ความรุนแรงในครอบครัว: สถานะงานวิจัยและข้อเสนอเพื่อพัฒนาโครงสร้างระบบวิจัยในอนาคต*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2546.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ภัทรพร สุนทรวสุ. นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการพิเศษสถานีวิจัยกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์
รัฐสภา. สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2554.
- มล.(นามสมมติ). พนักงานบัญชีบริษัทเอกชน. สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2556.
- มหาวิทยาลัยคริสเตียน. “หลักคำสอนศาสนา แก้วกฤติปัญหาคอบครัว
ไทย.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: [http://www.eduzones.com/article_member.aspx?
zone_id=2&user_id=somkiat1](http://www.eduzones.com/article_member.aspx?zone_id=2&user_id=somkiat1), 26 กรกฎาคม 2557.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหาร
การศึกษา, หน่วยที่ 5-8*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2523.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัวไทย. *รายงานการวิจัย เรื่อง การ
พัฒนารูปแบบการเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว*. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยฯ, 2553.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัวไทย. *รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษา
และพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงของครอบครัว*. นนทบุรี:
ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัวไทย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2553.
- มูลนิธิเพื่อนหญิง. *สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว รอบปี 2548*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเพื่อนหญิง,
2548.
- มูลนิธิสร้างความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้หญิง. “รูปแบบและคำศัพท์ในการเสนอข่าวประเด็นความ
รุนแรงในครอบครัว.” คณะทำงานพัฒนาแนวทางการเสนอข่าวประเด็นผู้หญิง, มปป.มปป.
- เมทีณี พงษ์เวช. ผู้อำนวยการบ้านพักฉุกเฉิน. สัมภาษณ์, 13 กรกฎาคม 2554.
- ขงยุทธ แสนประสิทธิ์. “รูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยกระบวนการการ
มีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี.”
คุณฉันทน์พรปรัชญญาวิทยาสตรคุณฉันทน์พรปรัชญญา, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554.
- ขงยุทธ แสนประสิทธิ์, พรรณี บุญประกอบ, รณชัย คงสกันซ์ และอังศินันท์ อินทรกำแหง.
“รูปแบบการป้องกันปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยกระบวนการการมีส่วนร่วมของ
ครอบครัวและชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในจังหวัดปทุมธานี.” *วารสารพฤติกรรม
ศาสตร์*. 17 (2) (กรกฎาคม 2554): 19-36.
- ยุทธ ไกยวรรณ. *พื้นฐานการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น, 2545.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550.” *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 124 ตอนที่ 47. (สิงหาคม 2550).
- วงเพชร คงจันทร์. “การแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวที่ปรากฏในคดี.” *คฤณีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร์คฤณีบัณฑิต*, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2555.
- วนานันท์ แสงอาทิตย์. *อย่าเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัวไทย, 2548.
- วรรณวนษ์ พรเลิศ. “เด็กในชุมชนแออัด ความเสี่ยงทางแก๊และสิทธิที่พวกเขาจะได้รับการคุ้มครอง.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://www.l3nr.org/posts/259680>, 4 กุมภาพันธ์ 2557.
- วรวิภา โรมรัตนพันธ์ และคณะ. *รายงานผลกิจกรรมพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านครอบครัว*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.
- วรภรณ์ ตระกูลสถิตย์. *จิตวิทยาการปรับตัว*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2545.
- วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล. *อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญาธนบุรี*. สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554.
- วันชัย วัฒนศัพท์. *ผู้อำนวยการหลักสูตรการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและไกล่เกลี่ย*. สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2554.
- วันชัย ศรีนวลนัต. *กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ*. สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2555.
- วารินทร์ ศรีทัศน์. *พนักงานบริษัท*. สัมภาษณ์, 15 เมษายน 2555.
- วิทย์. (นามสมมติ). *อาชีพขับวินมอเตอร์ไซด์รับจ้าง*. สัมภาษณ์, 6 ตุลาคม 2556.
- วิสุทธิ์ บุญเกษมสันติ. *นักโทษชาย*. สัมภาษณ์, 29 พฤศจิกายน 2555.
- ศิริกุล อินทรพาณิชย์. *ผู้อำนวยการกระทรวงพัฒนาสังคม*. สัมภาษณ์, 19 กรกฎาคม 2554.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ. *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์, 2544.
- สิรินันท์ กิตติสุขสถิต, นพวรรณ มาดาร์ตัน, วาที สิทธิ, ริกเตอร์, แกรี, และอุไรวรรณ คณิงสุขเกษม. “หนูยังไม่อยากเป็นแม่: เส้นทางชีวิตที่น่าห่วงใยของแม่วัยเด็กในสังคมไทย.” ใน *ประชากรและสังคม: จุดเปลี่ยนประชากร จุดเปลี่ยนสังคมไทย*, หน้า 181-197. สุริย์พร พันพิ่ง และมาลี สันภูวรรณ, บรรณาธิการ. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2554.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ศุภาพิชญ์ ชุนอินทร์. พนักงานการเงินบริษัทเอกชน. สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2554.
- ศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก. “ความล้มเหลวของสังคมไทยในการป้องกันพฤติกรรมความรุนแรง.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://www.csip.org/csip/autopage/print.php?h=119&s_id=9&d_id=9&page=1, 4 กุมภาพันธ์ 2557.
- เสก. (นามสมมติ). ธุรกิจส่วนตัว. สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2556.
- สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน. รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์สัมพันธภาพในครอบครัวไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552.
- “สถิติความรุนแรงต่อเด็ก-สตรีพุ่ง ทะลึง! ทุก 15 นาที มีเหยื่อถูกข่มขืน 20 คน.” *เดลินิวส์*, 7 ธันวาคม 2549, หน้า 2.
- สนิท สมัครการ. มีเงินก็นับว่าน้อง มีทองก็นับว่าพี่ ระบบครอบครัวและเครือญาติของไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2538.
- สมชาติ สุทธิการณ. ผู้จิตแพทย์ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญพิเศษทางการแพทย์ สำนักงานศาลยุติธรรม. สัมภาษณ์, 7 มิถุนายน 2555.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. สังคมวิทยาครอบครัว. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. นโยบายและแผนจัดความรุนแรงต่อเด็กและสตรี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2548ก.
- . นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศาสนาครอบครัว พ.ศ. 2547-2556. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2548ข.
- . “แนวคิดทฤษฎีด้านครอบครัว.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: <http://www.women-family.go.th/wofa/home.php?Mode=normal&mod=article.list&group=15&start=20&page=3>, 2556.
- . แผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554). กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2550.
- . รายงานสถานการณ์รุนแรงในครอบครัวไทย ปี 2547. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2547.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. “สรุปสาระสำคัญมติคณะรัฐมนตรีตามนโยบายรัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ 6 กรกฎาคม-28 กันยายน 2553” *ร่างนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติฉบับที่ 1* (ตุลาคม พ.ศ. 2553)
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. *แผนปฏิบัติการภายใต้แผนบูรณาการการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพโดยมุ่งกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัวของกระทรวงสาธารณสุข ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2552-2556)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2552.
- สิทธิศักดิ์ วัฒนกิจ. ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์. สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2554.
- สุเทพ โชคบุญธิยานนท์. “การวิเคราะห์กฎหมายเพื่อกำหนดแนวทางการคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550.” [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก: http://www.m-society.go.th/article_attach/730/1037.pdf, 4 กุมภาพันธ์ 2557.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. “เอกสารคำสอนวิชาพฤกษกรรมองค์การ.” เชียงราย: สถาบันราชภัฏเชียงราย, 2544. (อัดสำเนา)
- สุนทรียา เหมือนพะวงศ์. ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์. สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2554.
- สุพจน์ พันธุ์ณะ. “อิทธิพลของความขัดแย้งในงานและครอบครัวที่มีต่อความพึงพอใจในชีวิตของครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร.” *คุณวุฒิปริญาวิทยาสตรคุณวุฒิปันจิต*, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.
- สุพัตรา สุภาพ. *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2540.
- สุรพล พยอมแย้ม. *จิตวิทยาสัมพันธ์ภาพ*. กรุงเทพฯ: บางกอก-คอมเทค อินเตอร์เทค, 2548.
- สุริย์ หามนตรี. พนักงานบัญชี บริษัทเอกชน. สัมภาษณ์, 1 กันยายน 2554.
- เสรีฐ. (นามสมมติ). ผู้จัดการบริษัทเอกชน. สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2556.
- เสาวนีย์ โขมพัตร. ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าหญิงและเด็ก. สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2554.
- โสภา ชปิลมันน์ และคณะ. *รูปแบบครอบครัวไทยที่พึงประสงค์ในสังคมเมืองในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2534.
- อดุลย์ แสงสิงแก้ว. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ. สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2555.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อนุกุล ปัดแก้ว. ผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการเพื่อป้องกันการกระทำความรุนแรงในครอบครัว. สัมภาษณ์, 25 สิงหาคม 2554.
- อาภรณ์ สายเชื้อ. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลตุลาการเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานศาลยุติธรรม. สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2555.
- อำพร จันทวิบูลย์. นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ. สัมภาษณ์, 17 กรกฎาคม 2555.
- เอกชัย ศรีวิลาศ. ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล, สถาบันพระปกเกล้า. สัมภาษณ์, 22 สิงหาคม 2554.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. *จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ชันต์การพิมพ์, 2542.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. *จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว, 2544.
- Abramson, P. R. *The Sexual System: a Theory of Human Sexual Behaviour*. New York: Academy Press, 1983.
- Bennis, W., and Nanus, B. *Leaders*. New York: Harper, 1997.
- Best, J. W. *Research in Education*. New Jersey: Prentice-Hall, 1981.
- Denzin, N. *The Research*. Chicago: Aldin, 1970.
- Dobash, R. E., and Dobash, R. P. "Pattern of Violence in Scotland." In *International Perspectives on Family Violence*, pp.147-155. Gelles, R. J., and Cornell, C. P., ed. Lexington, MA.: D. C. Health, 1983.
- Family Violence Prevention Fund. "Preventing Family Violence: Community Engagement Makes the Difference." San Francisco: The Annie E. Casey Foundation, 2002.
- Gazmararian, J. A., Petersen, R., Spitz, A. M., Goodwin, M. M., Saltzman, L. E., and Marks, J. S. "Violence and Reproductive Health; Current Knowledge and Future research Directions." *Maternal and Child Health Journal*. 4 (2) (2000): 79–84.
- Gelles, R. J. *Family Violence in Family Violence*. 2nd ed. n.p.: Sage, 1999.
- Goddard, H. W. *Building Family Strengths*. Alabama: Department of Family and Child Development, Auburn University, 1999.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Grossman, G. E., Leigh, R. J., Bruce, E. N., Huebner, W. P., and Lanska, D. J. "Performance of the Human Vestibuloocular Reflex during Locomotion." *Journal of Neurophysiology*. 62 (1) (1989): 264-272.
- Hamel, J., and Nicholls, T. *Family Interventions in Domestic Violence: a Handbook of Gender-Inclusive Theory and Treatment*. New York: Springer, 2007.
- Hampton, R. L., et al. *Physical and Sexual Violence in Marriage Family Violence in Family Violence*. 2nd ed. n.p.: Sage, 1999.
- Johnson, M. P., and Ferraro, K. J. "Research on Domestic Violence in the 1990 s: Making Distinctions." *Journal of Marriage and the Family*. 62 (November 2000): 948-963.
- Kingsley, Davis. *Human Society*. New York: The Macmillan, 1966.
- Kornblit, A. "Domestic Violence: an Emerging Health Issue." *Social Science and Medicine*. 39 (9) (November 1994): 1181-1188.
- Lee, Romeo B. *Filipino Men and Domestic Violence*. Manila: Social Development Research Center, De La Salle University, 2000.
- Levinson, D. *Family Violence in Cross-Cultural Perspective*. Newbury Park, CA.: Sage, 1989.
- Likert, R. "A Technique for the Measurement of Attitude." In *Attitudes Measurement*. Summer, G. F., ed. New York: Rand McNally, 1970.
- Lori, H. "Violence Against Women: a Neglected Public Health Issue in less Developing Countries." *Social Science and Medicine*. 39 (9) (1994): 1165-1179.
- Pereira, Gaspar., and Maria, Hilda. "Japanese Family Filial Violence." *The Annual Meeting of the XVth Biennial International Conference on Infant Studies*. Westin Miyako, Kyoto, Japan: n.p., 2006.
- Straus, M., and Gelles, R. *Physical Violence in American Families*. New Brunswick, N.J.: Transaction, 1990.
- Strause, M. A., and Gelles, R. J. "Societal Change and Change in Family Violence from 1975-1985 as Revealed in Two National Surveys." *Journal of Marriage and the Family*. 48 (1986): 465-479.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Tjaden, P., and Thoennes, N. *Full Report of the Prevalence, Incidence, and Consequences of Intimate Partner Violence Against Women: Findings from the National Violence Against Women Survey Report for Grant 93-IJ-CX-0012*. Washington, D. C.: The National Institute of Justice and the Centers for Disease Control and Prevention (NIJ), 2000.
- Ukpo, Emmanuel E. "Family Leadership: Development of a Parental Leadership Model for Sub-Saharan Africa." Doctoral's Dissertation, University of Phoenix, 2008.
- Vela, D. G. "The Role of Religion / Spirituality in Building Strong Families: Respondents' Perceptions a Qualitative, Grounded Theory." Doctoral's Dissertation, University of Nebraska, 1996.
- Von Bertalanffy, Ludwig. *General System Theory: Foundations Development Applications*. New York: George Braziller, 1968.
- Wetzel, C., and Ross, M. "Psychological and Social Ramifications of Battering: Observations Leading to a Counseling Methodology for Victims of Domestic Violence." *The Personnel Guidance Journal*. 61 (7) (March 1983): 423-428.
- Wolfe, David A., and Jaffe, Peter G. "Emerging Strategies in the Prevention of Domestic Violence." *The Future of Children Domestic Violence and Children*. 9 (3) (1999): 133-144.
- World Bank. *Global Monitoring Report*. Geneva: World Bank, 2007.
- World Health Organization (WHO). *World Health Report 1997*. Switzerland: Geneva: World Health Organization, 1997.
- World Health Organization (WHO). *World Report on Violence and Health*. Geneva: World Health Organization, 2002.
- Yamane, Taro. *Statistics: an Introductory Analysis*. 2nd ed. New York: Harper and Row, 1967.

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง
ยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทย
ศึกษากรณี : ในเขตกรุงเทพมหานคร

สถานภาพส่วนตัวผู้ถูกสัมภาษณ์

ชื่อ – สกุล ..... เพศ ..... อายุ .....

สถานภาพสมรส ..... อาชีพ .....

ตำแหน่ง ..... ระดับการศึกษา .....

พักอาศัยอยู่ในเขต ..... สถานที่พักอาศัย .....

วัน / เดือน / ปี ที่ให้สัมภาษณ์ ..... เวลา ..... สถานที่

.....

ประเด็นการสัมภาษณ์

1. ท่านคิดว่าสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบันมีลักษณะความรุนแรงเป็นอย่างไร
2. ท่านคิดว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบันเกิดจากอะไรเป็นสาเหตุ และมีลักษณะความรุนแรงเป็นอย่างไร
3. ท่านคิดว่ายุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยในปัจจุบันมีลักษณะเป็นอย่างไร
4. ท่านคิดว่ายุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัว ที่เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบันควรมีลักษณะเป็นอย่างไร

แบบสอบถามยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวของประเทศไทย

ศึกษากรณี : ในเขตกรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำคุณฉันทิพนธ์หลักสูตรปริญญาคุณฉันทิพนธ์ สาขาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมืองบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยรังสิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวซึ่งคำตอบของท่านมีคุณค่าอย่างยิ่งต่องานวิจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นของท่านอย่างรอบคอบให้ครบทุกข้อโดยแบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 6 ตอนมีจำนวน 11 หน้า จำนวน 74ข้อ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check - List) จำนวน 10ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 13ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 18 ข้อ

ตอนที่ 4 ข้อมูลเสนอแนะเกี่ยวกับสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว และยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ

ขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านมา ณ โอกาสนี้

(.....)

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 10 ข้อ

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าคำตอบที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงและกรณากรอรายละเอียดลงในช่องว่างที่กำหนดถ้าเลือกข้ออื่นๆ

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ

- 1) ต่ำกว่า 21 ปี 2) 21 - 30 ปี
 3) 31 - 40 ปี 4) 41 - 50 ปี
 5) 51 ปีขึ้นไป

3. ศาสนาหลักของครอบครัว

- 1) พุทธ 2) คริสต์
 3) อิสลาม 4) อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. ทำนจบการศึกษาสูงสุดระดับใด

- 1) ไม่ได้เรียนหนังสือ
 2) ประถมศึกษา
 3) มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3)
 4) มัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.4 - ม.6)
 5) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่า
 6) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือเทียบเท่า
 7)ปริญญาตรี
 8) ปริญญาโท
 9) ปริญญาเอก
 10) อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. อาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว

- 1) รับจ้างทั่วไป 2) เกษตรกร 3) ประมง
 4) ข้าราชการ/ลูกจ้างหรือพนักงานของรัฐ 5) พนักงานรัฐวิสาหกิจ

- 6) เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น   7) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
- 8) พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน   9) ว่างาน/ไม่มีงานทำ
- 10) อื่นๆโปรดระบุ.....

6. ท่านเป็นหัวหน้าครอบครัวหรือไม่

- 1) เป็นหัวหน้าครอบครัว
- 2) เป็นสมาชิกท่านเป็นอะไรกับหัวหน้าครอบครัว
- ( ) 2.1 บิดา/มารดา   ( ) 2.2 สามี/ภรรยา
- ( ) 2.3 บุตร/หลาน   ( ) 2.4 ปู่ย่า/ตายาย
- ( ) 2.5 พี่น้อง/ลุงป้า/น้า/อา   ( ) 2.6 อื่นๆโปรดระบุ.....

7. สถานภาพการสมรสของท่านในปัจจุบันเป็นอย่างไร

- 1) โสด   2) สมรส
- 3) หย่า   4) หม้ายเนื่องจากคู่สมรสเสียชีวิต
- 5) แยกกันอยู่โปรดระบุ
- ( ) แยกกันอยู่ชั่วคราวตามข้อตกลงระหว่างคู่สมรส
- ( ) แยกกันอยู่ชั่วคราวตามคำสั่งศาล

8. ลักษณะโครงสร้างครอบครัว

- 1) ครอบครัวเดี่ยวจำนวนสมาชิก .....คนชาย .....คนหญิง.....คน
- 2) ครอบครัวขยายโปรดระบุ
- ( ) 2.1 ครอบครัวขยายที่ประกอบด้วยหลายๆครัวเรือนอยู่ร่วมกันแต่ละครัวเรือนมีความสัมพันธ์ต่อกันจำนวนสมาชิก ....คนชาย .....คนหญิง.....คน
- ( ) 2.2 ครอบครัวขยายที่ประกอบด้วยหลายๆครัวเรือนอยู่ร่วมกันแต่ละครัวเรือนมีความอิสระในการดำรงชีวิตครอบครัวของตนเองจำนวน ..... ครัวเรือนจำนวนสมาชิก.....คนชาย .....คนหญิง.....คน
- 3) ครอบครัวลักษณะพิเศษโปรดระบุ
- ( ) 3.1 ครอบครัวที่ไม่มีบุตร   ( ) 3.2 ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว
- ( ) 3.3 ครอบครัวบุญธรรม   ( ) 3.4 อื่นๆ โปรดระบุ .....

9. ท่านจดทะเบียนสมรสหรือไม่

- 1) จดทะเบียนสมรส   2) ไม่ได้จดทะเบียนสมรส

10. โดยทั่วไปท่านอยู่ร่วมกันกับคู่สมรสของท่านหรือไม่

- 1) อยู่ร่วมกันเป็นปกติทุกวัน
- 2) ไม่ได้อยู่ร่วมกันเป็นปกติทุกวัน โปรดระบุ
- ( ) 2.1 วันหยุดสัปดาห์ ( ) 2.2 เทศกาล
- ( ) 2.3 นานๆครั้ง ( ) 2.4 ไม่ได้อยู่ร่วมกันเลย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว จำนวน 13 ข้อ
คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และ
 กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	5	4	3	2	1
11. ความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือความไม่เสมอภาคระหว่างผู้ชายและผู้หญิงหรือเด็กกับผู้ปกครอง เป็นสาเหตุให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว					
12. นิสัยส่วนตัวที่มาจากแบบแผนชีวิตการเลี้ยงดูจากครอบครัวเดิมเช่น เจ้าระเบียบ ใจร้อน โกรธง่าย รสนิยมทางเพศที่แตกต่างกัน					
13. การมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวจากการเลี้ยงดูในอดีตทำให้ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงซึมซับและมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรง					
14. ครอบครัวใดมีวิถีชีวิตที่เป็นอิสระไม่มีความผูกพันต่อกัน และไม่มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกัน เพราะต้องดิ้นรนหาเลี้ยงตนเอง จะเกิดเหตุความรุนแรงในครอบครัวได้ง่าย					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	5	4	3	2	1
15. ความกดดันในชีวิตประจำวันทั้งปัญหาจากที่ทำงานหรือปัญหาด้านเศรษฐกิจอาทิ ความเครียดจากการไม่มีงานทำกรณีนี้สิ้นความยากจนเป็นสาเหตุสำคัญของความรุนแรงในครอบครัว					
16. การใช้สารเสพติดและการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัว เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย					
17. ความเป็นเสรีของสื่อและการเผยแพร่สื่อลามกอนาจาร ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย					
18. ความไม่พอใจในคูครองของตน เกิดการนอกใจในคู่สมรสของตน ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว					
19. การมีครอบครัวหรือสมรสก่อนวัยอันควร ส่งผลกระทบมากต่อความเป็นครอบครัว และนำไปสู่ความขัดแย้งและรุนแรง					
20. ครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมออกนอกสู่นอกทางหรือทำผิดศีลผิดธรรม หรือผิดจารีตประเพณีอันดีงามจะทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวหย่อนยานและเกิดความรุนแรง					
21. บทบาทหน้าที่ของการเป็นพ่อแม่ที่ดีต้องหาเงินเลี้ยงดูครอบครัว การที่ลูกหลานในครอบครัวจะดีหรือไม่เป็นเพราะตัวเด็กไม่ใช่ความผิดของพ่อแม่					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	5	4	3	2	1
22. สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยที่ไม่เหมาะสมหรือในที่แออัด เป็นปัจจัยที่จะทำให้คนใช้ความรุนแรงในครอบครัว					
23. การขาดความเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและสิทธิมนุษยชน ทำให้คนในครอบครัวใช้ความรุนแรงต่อกัน					

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัวจำนวน 18 ข้อ

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	5	4	3	2	1
24. การตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว จะทำให้ความรุนแรงในครอบครัวลดน้อยลง					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	5	4	3	2	1
25. การเคารพในเหตุผลซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัวจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาคาความรุนแรงในครอบครัวอย่างแท้จริง					
26. การรู้จักให้อภัยกันของสมาชิกในครอบครัวเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้ปัญหาคาความรุนแรงในครอบครัวได้รับการแก้ไข					
27. การลดทิวุมนะต่อกันจะทำให้ครอบครัวมีแต่ความสุขและไม่มีปัญหาภายในครอบครัว					
28. สมาชิกในครอบครัวทุกคนควรมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงของครอบครัวตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง					
29. ครอบครัวควรมีเวลาให้แกกันและกันและใช้เวลาว่างร่วมกันให้เกิดประโยชน์เพื่อสร้างความผูกพันกันของสมาชิก					
30. ความปรองดองของสมาชิกในครอบครัวเป็นปรากฏที่แข็งแรงที่จะขวางกั้นความรุนแรงไม่ให้มาถ้ำกรายครอบครัวนั้นๆ ได้					
31. สมาชิกในครอบครัวควรมีกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงานหรือการศึกษา					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	5	4	3	2	1
32. การดูแลเอาใจใส่กัน การให้คำปรึกษาต่อกันของสมาชิกในครอบครัว เป็นเหมือนวัคซีนป้องกันความรุนแรงในครอบครัวทุกรูปแบบ					
33. สมาชิกในครอบครัวต้องมีความเอื้ออาทรต่อกันทุกรุ่นวัย ซึ่งเป็นสิ่งที่จะทำให้ครอบครัวมีความเข้มแข็งมากขึ้น					
34. วัฒนธรรมการสื่อสารด้วยเหตุผล จะส่งผลให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัวอันจะนำไปสู่ความเป็นครอบครัวเข้มแข็ง					
35. ครอบครัวเป็นองค์กรชนิดหนึ่ง ดังนั้น สมาชิกในครอบครัวจึงต้องมีความซื่อสัตย์ต่อกัน ไม่โกหก หรือหลอกลวงกัน					
36. ความไว้วางใจเชื่อใจ เป็นสิ่งที่ทำให้ความหวาดระแวงต่อกันลดลง ดังนั้น สมาชิกในครอบครัวต้องสร้างให้เกิดความไว้วางใจระหว่างกัน					
37. ศาสนาทุกศาสนาเป็นสิ่งที่ดี ครอบครัวที่ได้มีความศรัทธาและการยึดมั่นตามแนวคำสอนของศาสนาจะส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นในครอบครัวนั้น					
38. ครอบครัวควรมีความสามารถที่จะจัดการกับปัญหาภายในครอบครัวโดยสันติวิธี ดังนั้น การส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวมีความรู้ด้านนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็น					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	5	4	3	2	1
39. ทุกครอบครัวต้องมีกฎของแต่ละครอบครัวที่กำหนดให้สมาชิกแต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ภายในครอบครัวซึ่งการที่สมาชิกปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างดี ก็จะทำให้ปัญหาภายในครอบครัวไม่มี					
40. ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ทุกครอบครัวต้องพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ของโลก โดยสมาชิกภายในครอบครัวต้องปรับปรุงตนเองให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา					
41. ครอบครัวแต่ละครอบครัว จะอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดภูมิปัญญาของครอบครัวตนเองส่งผ่านให้กับสมาชิกภายในครอบครัวในรุ่นหลังเพื่อให้ดำรงคงอยู่ ทั้งนี้ภูมิปัญญาดังกล่าวถ้าเป็นไปในแนวสร้างสรรค์ก็จะส่งผลดีต่อครอบครัวในรุ่นต่อไป					

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ภาคผนวก ข

การปรับปรุงเครื่องมือ

ตอนที่ 1 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อความ	IOC	สิ่งที่ปรับปรุง
1. เพศ ☐ 1) ชาย ☐ 2) หญิง	1	
2. อายุ ☐ 1) ต่ำกว่า 21 ปี ☐ 2) 21 - 30 ปี ☐ 3) 31 - 40 ปี ☐ 4) 41 - 50 ปี ☐ 5) 51 ปีขึ้นไป	1	
3. ศาสนาหลักของครอบครัว ☐ 1) พุทธ ☐ 2) คริสต์ ☐ 3) อิสลาม ☐ 4) อื่นๆ โปรดระบุ	1	
4. ท่านจบการศึกษาสูงสุดระดับใด ☐ 1) ไม่ได้เรียนหนังสือ ☐ 2) ประถมศึกษา ☐ 3) มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 - ม.3) ☐ 4) มัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.4 - ม.6) ☐ 5) ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่า ☐ 6) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือเทียบเท่า ☐ 7)ปริญญาตรี ☐ 8) ปริญญาโท ☐ 9) ปริญญาเอก ☐ 10) อื่นๆ โปรดระบุ	1	

ข้อความ	IOC	สิ่งที่ปรับปรุง
<p>5.อาชีพหลักของหัวหน้าครอบครัว</p> <p>☐ 1) รับจ้างทั่วไป</p> <p>☐ 2) เกษตรกร</p> <p>☐ 3) ประมง</p> <p>☐ 4) ข้าราชการ/ลูกจ้างหรือพนักงานของรัฐ ☐ 5) พนักงานรัฐวิสาหกิจ</p> <p>☐ 6) เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ☐ 7) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว</p> <p>☐ 8) พนักงาน/ลูกจ้างเอกชน</p> <p>☐ 9)ว่างงาน/ไม่มีงานทำ</p> <p>☐ 10) อื่นๆโปรดระบุ</p>	1	
<p>6. ท่านเป็นหัวหน้าครอบครัวหรือไม่</p> <p>☐ 1) เป็นหัวหน้าครอบครัว</p> <p>☐ 2) เป็นสมาชิกท่านเป็นอะไรกับหัวหน้าครอบครัว</p> <p>( ) 2.1 บิดา/มารดา ( ) 2.2สามี/ภรรยา</p> <p>( ) 2.3 บุตร/หลาน ( ) 2.4 ปู่ย่า/ตายาย</p> <p>( ) 2.5 พี่น้อง/ลุงป้า/น้ำอา</p> <p>( ) 2.6 อื่นๆโปรดระบุ</p>	0.8	
<p>7. สถานภาพสมรสของท่านในปัจจุบันเป็นอย่างไร</p> <p>☐ 1) โสด</p> <p>☐ 2) สมรส</p> <p>☐ 3) หย่า</p> <p>☐ 4) หม้ายเนื่องจากคู่สมรสเสียชีวิต</p> <p>☐ 5) แยกกันอยู่โปรดระบุ</p> <p>( ) แยกกันอยู่ชั่วคราวตามข้อตกลงระหว่างคู่สมรส</p> <p>( ) แยกกันอยู่ชั่วคราวตามคำสั่งศาล</p>	0.8	

ข้อความ	IOC	สิ่งที่ปรับปรุง
<p>8.ลักษณะโครงสร้างครอบครัว</p> <p>☐ 1) ครอบครัวเดี่ยวจำนวนสมาชิก .....คนชาย .....คนหญิง.....คน</p> <p>☐ 2) ครอบครัวขยายโปรตระกูล</p> <p>( ) 2.1 ครอบครัวขยายที่ประกอบด้วยหลายๆ ครัวเรือนอยู่ร่วมกันแต่ละครัวเรือนมีความสัมพันธ์ ต่อกันจำนวนสมาชิก .....คน ชาย .....คนหญิง.....คน</p> <p>( ) 2.2 ครอบครัวขยายที่ประกอบด้วยหลายๆ ครัวเรือนอยู่ร่วมกันแต่ละครัวเรือนมีความอิสระใน การดำรงชีวิตครอบครัวของตนเองจำนวน ..... ครัวเรือนจำนวนสมาชิก...คน ชาย...คน หญิง...คน</p> <p>☐ 3) ครอบครัวลักษณะพิเศษ โปรตระกูล</p> <p>( ) 3.1 ครอบครัวที่ไม่มีบุตร</p> <p>( ) 3.2 ครอบครัวพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยว</p> <p>( ) 3.3 ครอบครัวบุตรบุญธรรม</p> <p>( ) 3.4 อื่นๆ โปรตระกูล</p>	0.8	
<p>9. ท่านจดทะเบียนสมรสหรือไม่</p> <p>☐ 1) จดทะเบียนสมรส</p> <p>☐ 2) ไม่ได้จดทะเบียนสมรส</p>	1	
<p>10. โดยทั่วไปท่านอยู่ร่วมกันกับคู่สมรสของท่าน หรือไม่</p> <p>☐ 1) อยู่ร่วมกันเป็นปกติทุกวัน</p> <p>☐ 2) ไม่ได้อยู่ร่วมกันเป็นปกติทุกวัน</p> <p>( ) 2.1 วันหยุดสัปดาห์</p> <p>( ) 2.2 เทศกาล</p> <p>( ) 2.3 นานๆครั้ง</p> <p>( ) 2.4 ไม่ได้อยู่ร่วมกันเลย</p>	0.8	

ตอนที่2 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบสอบถามเกี่ยวกับสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว

ข้อความ	IOC	สิ่งที่ปรับปรุง
11.ความสัมพันธ์เชิงอำนาจหรือความไม่เสมอภาคระหว่างผู้ชายและผู้หญิงหรือเด็กกับผู้ปกครอง เป็นสาเหตุให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวได้	1	
12. นิสัยส่วนตัวที่มาจากแบบแผนชีวิตการเลี้ยงดูจากครอบครัวเดิมเช่น เข้าระเบียบ ใจร้อน โกรธง่าย รสนิยมทางเพศที่แตกต่างกัน ก็เป็นสาเหตุทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว	1	
13. การมีประสบการณ์ความรุนแรงในครอบครัวจากการเลี้ยงดูในอดีตทำให้ผู้ถูกกระทำรุนแรงซึมซับและมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรง	1	
14. ครอบครัวใดมีวิถีชีวิตที่เป็นอิสระไม่มีความผูกพันต่อกัน และไม่มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกัน เพราะต้องดิ้นรนหาเลี้ยงตนเอง จะเกิดเหตุความรุนแรงในครอบครัวได้ง่าย	1	
15. ความกดดันในชีวิตประจำวันทั้งปัญหาจากที่ทำงานหรือปัญหาด้านเศรษฐกิจ อาทิ ความเครียดจากการไม่มีงานทำกรณีหนี้สิน ความยากจนเป็นสาเหตุสำคัญของความรุนแรงในครอบครัว	1	
16. การใช้สารเสพติดและการดื่มสุราของสมาชิกในครอบครัว เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทย	1	

ข้อความ	IOC	สิ่งที่ปรับปรุง
17. ความเป็นเสรีของสื่อและการเผยแพร่สื่อลามกอนาจาร ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวของสังคมไทยเช่นกัน	1	
18. ความไม่พอใจในคูครองของตน เกิดการนอกใจในคู่สมรสของตน ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว	1	
19. การมีครอบครัวหรือสมรสก่อนวัยอันควร ส่งผลกระทบมากต่อความเป็นครอบครัว และนำไปสู่ความขัดแย้งและรุนแรงได้	1	
20. ครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัวมีพฤติกรรมออกนอกสู่นอกทางหรือทำผิดศีลศีลธรรม หรือผิดจารีตประเพณีอันดีงามจะทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวหย่อนยานและเกิดความรุนแรงได้	1	
21. บทบาทหน้าที่ของการเป็นพ่อแม่ที่ดีต้องหาเงินเลี้ยงดูครอบครัว การที่ถูกหลานในครอบครัวจะดีหรือไม่เป็นเพราะตัวเด็กไม่ใช่ความผิดของพ่อแม่	0.8	
22. สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยไม่สะอาดจยจะทำให้เกิดความรุนแรง เพราะคนมันจะดีหรือร้ายไม่ได้ขึ้นอยู่กับที่ที่เลศหรูหรือในที่แออัด แต่อยู่ที่ตัวของคนๆ นั้น	0.8	
23. การขาดความเกี่ยวกับเรื่องเพศสัมพันธ์การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธีและสิทธิมนุษยชน ทำให้คนในครอบครัวใช้ความรุนแรงต่อกันได้	1	

ตอนที่3 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบสอบถามเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการความรุนแรงในครอบครัว

ข้อความ	IOC	สิ่งที่ปรับปรุง
24. การตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัว จะทำให้ความรุนแรงในครอบครัวลดน้อยลง	1	
25. การเคารพในเหตุผลซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัวจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวอย่างแท้จริง	1	
26. การรู้จักให้อภัยกันของสมาชิกในครอบครัว เป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้รับการแก้ไข	1	
27. การลดทิฐิมานะต่อกันจะทำให้ครอบครัวมีแต่ความสุขและไม่มีปัญหาภายในครอบครัว	1	
28. สมาชิกในครอบครัวทุกคนควรมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงของครอบครัวตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง	1	
29. ครอบครัวควรมีเวลาให้แก่กันและใช้เวลาว่างร่วมกันให้เกิดประโยชน์เพื่อสร้างความผูกพันกันของสมาชิก	1	
30. ความปรองดองของสมาชิกในครอบครัว เป็นปรากฏที่แข็งแกร่งที่จะขวางกั้นความรุนแรงไม่ให้มากถ้ากรายครอบครัวนั้นๆ ได้	1	
31. สมาชิกในครอบครัวควรมีกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัวอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ผ่อนคลายความตึงเครียดจากการทำงาน หรือการศึกษา	1	

ข้อความ	IOC	สิ่งที่ปรับปรุง
32. การดูแลเอาใจใส่กัน การให้คำปรึกษาต่อกันของสมาชิกในครอบครัว เป็นเหมือนวัคซีนป้องกันความรุนแรงในครอบครัวทุกรูปแบบ	1	
33. สมาชิกในครอบครัวต้องมีความเอื้ออาทรต่อกันทุกรุ่นวัย ซึ่งเป็นสิ่งที่จะทำให้ครอบครัวมีความเข้มแข็งมากขึ้น	1	
34. วัฒนธรรมการสื่อสารด้วยเหตุผล จะส่งผลให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัวอันจะนำไปสู่ความเป็นครอบครัวเข้มแข็ง	1	
35. ครอบครัวเป็นองค์กรชนิดหนึ่ง ดังนั้นสมาชิกในครอบครัวจึงต้องมีความซื่อสัตย์ต่อกัน ไม่โกหก หรือหลอกลวงกัน	1	
36. ความไวเนื้อเชื่อใจ เป็นสิ่งที่ทำให้ความหวาดระแวงต่อกันลดลง ดังนั้น สมาชิกในครอบครัวต้องสร้างให้เกิดความไวเนื้อเชื่อใจระหว่างกัน	1	
37. ศาสนาทุกศาสนาเป็นสิ่งที่ดี ครอบครัวที่ใดมีความศรัทธาและการยึดมั่นตามแนวคำสอนของศาสนาจะส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นในครอบครัวนั้น	1	
38. ครอบครัวควรมีความสามารถที่จะจัดการกับปัญหาภายในครอบครัวโดยสันติวิธี ดังนั้น การส่งเสริมให้สมาชิกในครอบครัวมีความรู้ด้านนี้จึงเป็นสิ่งจำเป็น	1	

ข้อความ	IOC	สิ่งที่ปรับปรุง
39. ทุกครอบครัวต้องมีกฎของแต่ละครอบครัวที่กำหนดให้สมาชิกแต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ภายในครอบครัวซึ่งการที่สมาชิกปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างดี ก็จะทำให้ปัญหาภายในครอบครัวไม่มี	1	
40. ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ทุกครอบครัวต้องพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ของโลก โดยสมาชิกภายในครอบครัวต้องปรับปรุงตนเองให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา	1	
41. ครอบครัวแต่ละครอบครัวจะอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดภูมิปัญญาของครอบครัวตนเองส่งผ่านให้กับสมาชิกภายในครอบครัวในรุ่นหลังเพื่อให้ดำรงคงอยู่ทั้งนี้ภูมิปัญญาดังกล่าวถ้าเป็นไปในแนวสร้างสรรค์ก็จะส่งผลดีต่อครอบครัวในรุ่นต่อไป	1	

ตอนที่4 ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยการวิเคราะห์ค่าดัชนี IOC ของแบบสอบถาม
ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว และ
ยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย

ข้อความ	IOC	สิ่งที่ปรับปรุง
42. สาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความรุนแรงในครอบครัว	1	
43. ยุทธศาสตร์การจัดการกับความรุนแรงในครอบครัวที่เหมาะสมกับสังคมไทย	1	

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์จากคอมพิวเตอร์ (ค่าความเชื่อมั่น)

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
@11	116.75	197.782	.312	.910
@12	116.55	197.433	.395	.908
@13	116.63	192.907	.523	.906
@14	117.33	199.404	.360	.908
@15	116.65	198.541	.277	.910
@16	116.10	190.810	.595	.904
@17	116.55	193.587	.437	.908
@18	116.50	193.333	.500	.906
@19	116.85	193.054	.470	.907
@20	116.40	192.297	.571	.905
@21	117.40	216.297	-.250	.924
@22	116.65	202.336	.147	.913
@23	116.98	193.615	.453	.907
@24	116.20	195.651	.532	.906
@25	115.98	192.230	.670	.904
@26	115.93	195.917	.537	.906
@27	115.85	196.490	.519	.906
@28	115.90	196.605	.524	.906
@29	115.88	195.394	.577	.905
@30	115.88	194.163	.637	.904
@31	115.90	194.554	.658	.904
@32	115.85	195.464	.671	.905
@33	115.68	196.584	.624	.905

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
@34	116.10	188.708	.795	.902
@35	116.03	192.487	.677	.904
@36	115.88	192.420	.691	.904
@37	116.08	193.097	.616	.904
@38	116.00	191.641	.678	.904
@39	116.40	195.990	.516	.906
@40	116.40	195.015	.538	.906
@41	116.03	198.948	.444	.907

Reliability Coefficients

N of Cases = 40.0

N of Items = 31

Alpha = .909

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ผนวก ง

การสัมภาษณ์กรณีตัวอย่างการถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

กรณี 1 นางแนน อายุ 45 ปี จบการศึกษาปริญญาตรี มีอาชีพเป็นพนักงานบัญชี บริษัทเอกชน แต่ได้ลาออกจากราชการ มาแต่งงานกับ นายชาย อายุ 43 ปี จบการศึกษาระดับ ปวส. อดีตนักการเมืองท้องถิ่น นายชายเคยได้เสียดูแลผู้หญิงมาก่อนแล้วและอยู่กันได้ไม่นานได้แยกทางกันไป แล้วเนื่องจากครอบครัว นายชายเห็นว่าผู้หญิงมีฐานะยากจนมาก นายชายจึงเป็นโสดจนกระทั่งมาพบกับนางแนนซึ่งได้ลาออกจากราชการในกรุงเทพฯ และไปทำงานในต่างจังหวัด นางแนนก็ได้พาแม่ของเธอไปอยู่ที่ต่างจังหวัดด้วยเพราะแม่ นางแนนเคยป่วยเป็นอัมพฤกษ์ ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ นางแนนต้องคอยดูแลแม่อยู่ตลอด และนางแนนก็เริ่มคบหากับนายชายก่อนแต่งงาน ประมาณ 3-4 เดือน ช่วงเวลาที่คบหากัน นายชายได้ดูแลนางแนนเป็นอย่างดี นายชาย ไม่ดื่มสุรา ไม่เที่ยวกลางคืนแต่คอยแวะมาดูแลนางแนนอยู่ตลอด จึงทำให้นางแนน ตัดสินใจแต่งงานกับเขาแต่ยังไม่จดทะเบียนสมรส และทั้งคู่ก็ทำธุรกิจเพาะเห็ดฟาร์มร่วมกัน ช่วงระยะเวลาที่อยู่ด้วยกันนั้นจะมีแม่ นางแนนอยู่ในครอบครัวด้วยนางแนนจะไปวัดทำบุญตักบาตรตอนเช้า แต่นายชายไม่ชอบทำบุญตักบาตร หลังจากแต่งงานเพียง 1 เดือน ก็เริ่มมีปากเสียงกัน เพราะนายชาย แอบไปดื่มสุรา สูบบุหรี่ เกี่ยวกับเพื่อน ๆ ไม่กลับบ้าน หายจากบ้าน ไปที่ละ 2 วัน พอวันที่นายชายกลับมา ก็เมาทุกวัน ตั้งแต่เช้าถึงเย็นก็เมา จึงทำให้นางแนนไม่พอใจเริ่มมีปากเสียงกันมากขึ้นทุกวัน นางแนนต้องดูแลธุรกิจที่ทำเพาะเห็ดฟาร์มเพียงฝ่ายเดียว ไหนจะต้องดูแลแม่ที่เป็นอัมพฤกษ์อีก นางแนนเกิดความเหนื่อยหน่าย ท้อแท้มาก หหมดความอดทนได้เริ่มดูค่านายชาย ให้เจ็บช้ำน้ำใจ และไล่นายชายออกจากบ้านเพราะทนพฤติกรรมที่ นายชาย ชอบดื่มสุรา ไม่ไหว ซึ่งนายชายก็ไม่เคยทำร้ายร่างกาย นางแนน และไม่เคยพูดจาไม่ดีกับนางแนนเลย นายชายเริ่มเกิดความกดดัน จนในที่สุดนายชาย ก็หนีออกจากบ้านไปอาศัยอยู่กับแม่ตนเอง และนางแนนก็ไปตามหานายชายที่บ้านแม่สามี แต่ไม่พบ ซึ่งแม่สามีบอกว่า ให้นางแนน มาอยู่ที่บ้านด้วยกัน เพื่อมาช่วยขายของที่บ้าน แต่ไม่ให้พาแม่ที่เป็นอัมพฤกษ์ของนางแนนมาด้วย นางแนนจึงเสียใจมาก ที่แม่สามีพูดอย่างนั้น นางแนนพูดว่า “ฉันมีแม่คนเดียวฉันทิ้งแม่ไม่ได้” และพูดต่อว่า “ติดบุหรี่ยังพอรับได้แต่ติดสุราก็ดื่มทุกวัน เมาทุกวันจนทำงานไม่ได้คือสิ่งที่เธอรับไม่ได้ทำให้เห็นธาตุแท้ของนายชายว่าเป็นคนที่ไม่รับผิดชอบ” ระยะเวลาการแต่งงานเพียง 5 เดือนก็สิ้นสุดลงเร็วมาก ต่อมานางแนนจึงตัดสินใจขายธุรกิจที่ทำร่วมกันแล้วพาแม่ของตนกลับมาอยู่ที่กรุงเทพฯ และขณะนี้นางแนนได้กลับมาทำงานที่บริษัทเดิมที่เคยทำอยู่ก่อนที่จะลาออกและย้ายไปต่างจังหวัด

กรณี 2 นางเก๋ อายุ 29 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาที่ 6 เป็นพนักงานโรงงาน แต่ปัจจุบันไม่ได้ทำงานแล้วได้แต่งงานกับสามีคนแรกอยู่กินกันมา 15 ปี มีบุตร 2 คน และได้หย่ากับสามีคนแรก เพราะสามีติดสุราไม่มีความรับผิดชอบในครอบครัว จึงมีปัญหาเรื่องการเงิน หลังจากนั้นได้มารู้จักกับ Mr.Jone อายุ 40 ปี เป็นชาวสวิสเซอร์แลนด์ ไม่ได้มีงานทำที่ต่างประเทศ แต่มาเปิดร้าน internet ในประเทศไทย รายได้ไม่มากนัก และทั้งคู่รู้จักกันผ่านทาง Internet มีการคุยกันระยะเวลา 1 เดือน แต่ในช่วงที่คุยกันนั้น Mr.Jone ก็มีภรรยาอยู่แล้ว และต่อมา Mr.Jone ได้ประสบอุบัติเหตุ ขาหัก จึงทำให้ภรรยาหนีไปมีสามีใหม่ นางเก๋ จึงได้เห็นใจเข้าไปดูแล Mr.Jone ที่บ้านเช่าของเขา และนางเก๋ ได้พาลูกติด 2 คนมาอาศัยอยู่ที่บ้าน Mr.Jone ด้วยและทั้งคู่อยู่กินกันมา 3 เดือน และ Mr.Jone เริ่มมีอาการดีขึ้นจากความเจ็บป่วย แต่กลับมามีสุรามากขึ้น และไม่มีเงินให้กับนางเก๋ และยังมีพฤติกรรมหึงหวงนางเก๋ ไม่ให้ออกจากบ้าน จนเกิดมีปากเสียงกับนางเก๋ รวมถึงคู่ลูกทั้ง 2 คนของนางเก๋ด้วย จึงทำให้นางเก๋เกิดความไม่พอใจทั้งนางเก๋ และ Mr.Jone นับถือต่างศาสนากันและทั้งคู่ก็ไม่เคยเข้าวัดเลย ในเวลาต่อมานางเก๋เริ่มติดต่อกับผู้ชายคนใหม่ที่เป็นชาวต่างชาติ มีการสื่อสารผ่านทาง internet คุยกับผู้ชายคนใหม่ผ่าน internet มีระยะเวลาประมาณ 1 ปี จน Mr.Jone เริ่มสงสัยว่าพฤติกรรมนางเก๋ เปลี่ยนไป และในที่สุด Mr.Jone ก็จับได้ว่านางเก๋แอบติดต่อกับชายอื่น จึงเกิดความหึงหวง โมโห ไม่พอใจอย่างมาก ก็เริ่มมีปากเสียงกัน จนถึงขั้นทำร้ายร่างกายนางเก๋ ให้บาดเจ็บ และยังทำร้ายลูกติดของนางเก๋ อีกด้วย เหตุการณ์ทั้งหมดทำให้นางเก๋ไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับ Mr.Jone ต่อไปได้อีก นางเก๋จึงตัดสินใจหนีออกจากบ้าน Mr.Jone นางเก๋พร้อมลูกทั้ง 2 คนกลับมาอยู่บ้านของพ่อแม่ตนเอง และได้คบหากันกับชาวต่างชาติคนใหม่อีก นางเก๋พูดว่า “สายสัมพันธ์กับ Mr.Jone ขาดเพราะเขากระทำความรุนแรงให้เธอเจ็บทั้งกายและใจ โดยเฉพาะที่เขาทำร้ายลูกทั้ง 2 คน เธอจึงตัดสินใจหนีออกจากเขา” ไปอยู่กับชาวต่างชาติคนใหม่

กรณี 3 นายวิทย์ อายุ 30 ปี จบมัธยมปีที่ 3 อาชีพขับวินมอเตอร์ไซด์รับจ้าง อยู่หน้าโรงเรียนนานาชาติย่านคอนเมืองได้ให้บริการรับส่งนางสาวแอนอายุ 28 ปีเป็นชาวต่างชาติ นางสาวแอนเป็นครูสอนหนังสือชั้นประถมปีที่ 1 เธอเป็นคนสวยรักเด็ก เป็นคนที่เกรงใจผู้อื่นและใจดี นางสาวแอนสังเกตเห็นว่านายวิทย์ จะมาคอยรับส่งเธอบ่อย ๆ ทุกวัน โดยเฉพาะตอนเช้า เขามารถที่หน้าบ้านทั้งที่นางสาวแอนไม่ได้สั่ง ทั้งคู่พอพูดจากันรู้เรื่อง เพราะนางสาวแอนได้เรียนภาษาไทยก่อนที่จะมาทำงานในประเทศไทย จึงพอพูดไทยได้เล็กน้อยสามารถสื่อสารเวลาเธอจะไปไหน ๆ ซื่ออะไร สั่งอาหารแบบไหนเป็นต้น ส่วนนายวิทย์ได้รับส่งเธอต่อเนื่องอย่างนี้มา 2 เดือน พอเดือนที่ 3 นายวิทย์ไม่ยอมรับเงินค่าบริการจากเธอ ซึ่งเธอก็ซื้อเป็นอาหารหรือน้ำดื่มตอบแทนให้กับนายวิทย์ เวลาผ่านไปอีก 2 สัปดาห์จากนั้น นายวิทย์ได้บอกรักเธอและบอกเธอว่ารักเธอมากตั้งแต่แรกพบ ส่วนนางแอนก็รับทราบทั้งคู่ยังพบปะเจอกันทุกวัน เช้า-เย็น ต่อมาวันหยุดเสาร์ อาทิตย์นายวิทย์ได้ซื้ออาหารไทยมาฝากนางสาวแอน และพยายามแทรกตัวเข้าไปอาสาตัดหญ้าเก็บกวาดที่จอดรถให้ เวลาผ่านไปเข้าเดือนที่ 5 นายวิทย์และนางสาวแอนได้เสียนในบ้านของแอน แต่แอนก็ไม่สามารถรับนายวิทย์ได้ในฐานะสามี ทั้งคู่ก็คบหากันต่อมาจนเข้าเดือนที่ 7 ภรรยาของนายวิทย์ซึ่งนางส้อมเริ่มเห็นพฤติกรรมนายวิทย์เปลี่ยนไปมากกลับบ้านดึกมากและออกบ้านแต่เช้าเงินที่ได้มาก็ไม่พอค่าใช้จ่ายให้นางส้อมและลูก 2 คน นายวิทย์จะใช้เวลามาทำงานให้กับนางสาวแอน เช่นตัดหญ้า ทำสวน เพราะเพื่อหวังจะได้อยู่ใกล้กับนางสาวแอนซึ่งแอนก็สงสารเห็นใจในความปรารถนาดีของนายวิทย์จนกระทั่งวันหนึ่งในเดือนที่ 8 นางส้อมได้ระแคะระคายเรื่องราวจากเพื่อนกลุ่มวินมอเตอร์ไซด์ว่านายวิทย์จะไปใช้เวลารอและรับนางสาวแอนไปส่งที่บ้านและไม่ค่อยกลับมาวิ่งวินมอเตอร์ไซด์ในตอนเย็น วันหนึ่งนางส้อมจึงแอบตามนายวิทย์จนไปถึงบ้านนางสาวแอน และพบว่าสามีนายวิทย์ส่งนางสาวแอนแล้วก็จะช่วยงานสวนตัดหญ้าต้นไม้ นางส้อมไม่คิดว่าจะมีเรื่องชู้สาว แต่นางสาวแอนชาวต่างชาติคงจ้างสามีทำงานพิเศษ แต่พอวันถัดไปนางส้อมก็กลับไปบ้านนางสาวแอนตอนกลางวันและไปกอดอดที่หน้าบ้านจึงได้พูดคุยกับคนใช้ทำให้ทราบว่านายวิทย์สามีเธอมาคลุกคลีอยู่ที่นี้กับนางสาวแอน อยู่กันหลายชั่วโมงในบ้านดังนั้นนางส้อมจึงกลับไปที่บ้านรอให้สามีรับลูกทั้ง 2 คนจากโรงเรียนกลับมาส่งที่บ้านในตอนเย็น พอเขาทั้ง 3 คนมาถึงบ้านนางส้อมก็ได้พูดคุยต่อว่าสามีไปเป็นชู้กับนางสาวแอน และได้บอกว่าจะตามไปค่านางสาวแอนซึ่งทำให้นายวิทย์โกรธและเกิดการทะเลาะกันอย่างรุนแรงแล้วนายวิทย์ก็รีบออกไปรับนางสาวแอนที่โรงเรียนตามปกติที่เคยทำเหตุการณ์ไม่คาดคิดได้เกิดขึ้นที่บ้านนางสาวแอน เพราะนางส้อมได้นั่งมอเตอร์ไซด์เข้ามาที่บ้านและเข้าไปเพื่อต่อว่านางสาวแอน แต่ปรากฏว่านายวิทย์เห็นจึงได้ห้ามนางส้อมอยู่ที่หน้าบ้านนางสาวแอนทั้งสองคนด่าว่ากันเสียงดังดังนั้น นางสาวแอนจึงทราบว่านายวิทย์มีภรรยาและลูก 2 คน จึงได้ไล่ให้นายวิทย์ออกจากบ้านเธอ

ไป และอย่ากลับมาอีก แต่นายวิทย์ก็ยังมารอและตามตื้อนางสาวแอนบอกว่าเขาจะเลิกกับนางส้ม และย้ายมาอยู่กับนางสาวแอนแต่แอนไม่ยอมในที่สุดท้ายวิทย์ได้รู้ว่าถ้าไม่ยอม เขาจะนำเรื่องสู่ศาล ไปบอกครูใหญ่ที่โรงเรียน นางสาวแอนจึงย้ายบ้านออกจากหมู่บ้านนั้นไปขออาศัยเพื่อนอยู่ในบ้านพักของโรงเรียน เธอไม่กล้าออกไปไหนเพราะนายวิทย์มาดักเธอทุกวัน เช่นเดิม จนผ่านเข้าเดือนที่ 9 โรงเรียนปิดเทอม นางสาวแอนจึงขอย้ายกลับประเทศของเธอ ส่วนนายวิทย์ก็ยังอยู่กับนางส้มแต่นายวิทย์เริ่มดื่มสุรานั้นขึ้นทุกวันเพราะรักและคิดถึงนางสาวแอน พอกลับมาบ้านเจอนางส้ม ก็ทบทวนนางส้มเป็นสาเหตุให้เขาสูญเสียนางสาวแอนไป 2 เดือนต่อมา นางส้มก็พาลูก 2 คน กลับไปอยู่ต่างจังหวัดเพราะทนความรุนแรงของนายวิทย์ไม่ได้ ลูก 2 คน ก็กลับไปเรียนในต่างจังหวัด ส่วนนางส้มก็กลับมาหางานใหม่ในกรุงเทพอีก ทั้งคู่ก็เลิกร้างกันไป เพราะไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน แต่อยู่กันมาได้ 4 ปีเศษ จึงได้แยกทางกัน นายวิทย์พูดว่า “ผมเป็นคนรับผิดชอบทำงานหนักได้ทุกอย่าง แต่ฟ้าลิขิตให้มาเจอนางสาวแอนทั้งที่ผมเป็นคนดีไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ทำงานเก็บเงินให้ลูก แต่พอมาเจอนางสาวแอนก็รัก หลงเพราะนางสาวแอน สวยใจดี มีมารยาทงามทุกอย่าง ผมห้ามใจตัวเองไม่ได้ รู้ว่าทำผิดแต่ก็ยอมเพราะรักมาก แต่ตอนนี้ ผมก็สูญเสียทุกอย่างไปหมด พร้อมลูก 2 คนที่นางส้มพาหนีไป”

กรณี 4 นายโชค อายุ 19 ปี จบการศึกษามัธยมปีที่ 3 เป็นพนักงานรับส่งเอกสาร และนางก้อย อายุ 20 ปี จบการศึกษามัธยมที่ 3 เป็นพนักงานโรงงาน ทั้งคู่คบหาเป็นแฟนกันประมาณ 1 เดือน ก็ตัดสินใจมาอยู่กินกัน ใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน ไม่ได้จดทะเบียนสมรสทั้งคู่ต่างคนต่างทำมาหากิน จนเวลาผ่านไปได้ 2 ปี นางก้อย ตั้งท้องลูกคนแรก ทั้งคู่ก็ยังทำมาหากินเหมือนเดิมแต่ต้องทำมากขึ้นเพราะกำลังจะมีลูก พอครบ 9 เดือนนางก้อย คลอดลูกคนที่ 1 เวลาผ่านไปไม่ถึง 3 เดือน ทั้งคู่เริ่มมีปัญหาเรื่องเงิน ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้น นางก้อยไม่รับผิดชอบค่าใช้จ่ายใดๆ เลย นางก้อย ชอบแต่งตัว รักสวย รักงาม นางก้อยเริ่มออกเที่ยวนอกบ้านเป็นประจำ กลับบ้านดึกทุกครั้งสัปดาห์หนึ่งนางก้อยไป 6 วันติดต่อกัน เป็นแบบนี้มาประมาณ 6 เดือน นายโชคเริ่มคุด่า นางก้อยจึงเริ่มมีปากเสียงกันมากขึ้น แต่นางก้อย ก็ได้ตั้งท้องลูกคนที่ 2 อีก ทั้งคู่ก็ยังคงใช้ชีวิตหาเช้ากินค่ำ ไม่พอใช้ จนนางก้อยคลอดลูกคนที่ 2 และก็ต้องส่งลูกคนที่ 2 ไปอยู่บ้านที่ต่างจังหวัด เวลาผ่านไปไม่ถึง 1 ปี นางก้อยเริ่มออกเที่ยวมากขึ้น และไม่กลับบ้าน นางก้อยมีพฤติกรรมที่ไม่ใช่นี้อีกต่อเนื่องกันประมาณ 2-3 เดือน ออกเที่ยวทุกวัน ไม่สนใจลูก จึงทำให้นายโชคเกิดความไม่พอใจ และเริ่มทะเลาะกันมากขึ้นเรื่อย ๆ รุนแรงขึ้น แต่ยังคงอยู่ด้วยกันมาประมาณ 2-3 เดือน นางก้อย ก็หนีออกจากบ้าน ไปและทิ้งลูกไว้กับนายโชค ต่อมานายโชคได้ตามหานางก้อย เพื่อกลับมาอยู่ด้วยกันอีก และขอให้ส่งสารลูกทั้ง 2 คน แต่นางก้อย ไม่ยอมกลับมาแล้ว นายโชคมารู้ความจริงว่านางก้อยได้มีสามีใหม่ (มีซู้) ตั้งแต่ที่อยู่กินกับนายโชค นางก้อย คบหาซู้มาประมาณเกือบ 1 ปี จึงทำให้นายโชค ตัดใจจากนางก้อย ทั้งคู่จึงแยกทางกัน ปัจจุบันนายโชคเลี้ยงบุตร 2 คน โดยที่นางก้อยไม่ได้ติดต่อมาหาหรือมาดูแลอีกเลย นายโชคมีครอบครัวใหม่ และมีลูกใหม่กับภรรยาคนใหม่แล้ว ส่วนนางก้อยก็มีครอบครัวใหม่กับซู้ที่คบกันมาตลอดและมีลูกใหม่กับสามี (ซู้) ใหม่ด้วยนายโชค บอกว่า “ผมทำงานบริษัทในเวลากลางวันส่วนเย็นก็ไปวิ่งวินมอเตอร์ไซด์ เพื่อให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่ม แต่ถ้าผมรวยกว่านี้นางก้อยคงไม่หนีผมไป เพราะนางก้อยชอบใช้เงิน แต่งตัว ซื่อของแพง ๆ แต่ไม่ดูแลลูก”

กรณี 5 นางเป็ลอายุ 19 ปี อาชีพรับจ้างบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง การศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้คบหาเป็นแฟนกับ นายบอยอายุ 29 ปี มีอาชีพรับจ้างบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งทั้งคู่คบหากันมาประมาณ 1 เดือน จึงได้เสียเป็นคู่เมียกัน จนผู้ใหญ่ฝ่ายนางเป็ลรู้เรื่อง จึงให้ทาง นายบอยพาผู้ใหญ่มาสู่ขอให้ถูกต้องตามประเพณีไทย ทางฝ่ายนายบอยก็จัดการทำตามทีพ่อแม่ นางเป็ลต้องการทั้งคู่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน และทั้งคู่ก็ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันจนผ่านไปได้ 4 เดือน นางเป็ลตั้งท้องลูกคนที่ 1 ทั้งคู่อยู่ด้วยกันไม่เคยทะเลาะเบาะแว้งกันเลย จนนางเป็ลคลอดลูกคนที่ 1 เวลาผ่านไปได้ประมาณ 3-4 ปี นายบอยก็ใช้ชีวิตตามปกติ เข้าออกไปทำงาน เย็นกลับบ้าน หลังจาก 4 ปีที่มีลูกคนที่ 1 นางเป็ลก็ท้องลูกคนที่ 2 เวลาผ่านไปประมาณ 3 ปี หลังจากคลอดลูกคนที่ 2 นายบอย เริ่มกลับบ้านผิดเวลา เป็นแบบนี้มาเกือบ 2 เดือน จนนางเป็ลเริ่มสงสัย แล้วมีอยู่วันหนึ่ง นางเป็ลกลับมาจากทำงานก่อนนายบอยแต่ นายบอยยังไม่กลับ นายบอยหายออกจากบ้านไป 2 วัน พอกลับ นางเป็ลก็ถามว่าหายไปไหนมา นายบอยตอบว่า “ไปกินเหล้าบ้านเพื่อนที่รังสิต แล้วเพื่อนก็พาไปเล่นสนุกเกอร์ไม่ได้ไปทำอะไรไม่ดี” นางเป็ลด้วยความรักสามี ก็เชื่อในคำพูด แต่ต่อมา นายบอยก็หายไปอีก นางเป็ลเกิดความไม่เชื่อใจแล้วและสงสัยว่า นายบอย จะนอกใจมีผู้หญิงใหม่ นางเป็ลจึงพยายามหาว่านายบอยปิดบังอะไรไว้ จนไปพบชิมโทรศัพท์มือถืออยู่ในกระเป๋าตังค์ ห่อกระดาษทิชชูพับไว้ในกระเป๋าตังค์ นางเป็ลจึงเอาชิมโทรศัพท์มาลองใส่มือถือตนเอง แล้วค้นหาว่ามีเบอร์ใครบ้างในชิมโทรศัพท์ที่มีเบอร์เพื่อนๆ ของนายบอยและมีอยู่ 1 เบอร์ที่บันทึกชื่อว่า “ที่รัก” นางเป็ลก็ลองดูเบอร์ แต่ปรากฏว่าไม่ใช่เบอร์ตนเอง นางเป็ลเสียใจมาก โกรธ โมโห มือสั่น ใจสั่น ทำอะไรไม่ถูกจึงตัดสินใจโทรไปที่เบอร์นั้นสรุปว่ากลายเป็นเบอร์ผู้หญิง และผู้หญิงคนนั้นก็บอกกับ นางเป็ลว่าเขาเป็นเมียของนายบอย และนายบอยก็มาหาเขาทุกวันเสาร์ และอาทิตย์ นางเป็ลเสียใจ โมโหมาก จึงมีปากเสียงกับเมียน้อยของนายบอยจนนางเป็ลทนไม่ไหวจึงลางาน และออกจากที่ทำงานเพื่อไปหานายบอยที่บ้าน นายบอยกำลังนอนหลับอยู่กับนางด้อย นางเป็ลจึงได้ถามเรื่องที่เกิดขึ้นว่า “ผู้หญิงคนนั้นคือใคร” นายบอยยอมรับความจริงทุกอย่าง ว่าได้เสียกับนางด้อยและนายบอยก็พร้อมที่จะเลิกกับนางเป็ลและขอเลือกนางด้อย (เมียน้อย) พอนางเป็ลได้ยินที่ นายบอยพูดว่าเลือกนางด้อย (เมียน้อย) แล้วจะเลิกกับตนเอง นางเป็ลเกิดความโกรธมาก จึง ด่า ประจาน ด้วยคำหยาบคาย ด่า ถึงบรรพบุรุษของนายบอยจึงทำให้นายบอย เกิดความโมโหมาก เข้าทำร้าย นางเป็ลอย่างรุนแรง ทบ ตี ตบ ตะ จนนางเป็ลล้มลงกับพื้น นายบอยก็ยังไม่หยุด ตะขี้เข้าที่ปลายคางอย่างแรง จนอาการสาหัส เลือดเต็มตัวไม่สามารถลุกช่วยเหลือตัวเองได้ นายบอยไม่สนใจว่านางเป็ลจะเป็นอย่างไร พอทำร้ายร่างกาย นางเป็ลแล้วนายบอยก็ปล่อยให้ นางเป็ลนอนกองอยู่ที่พื้นอย่างทรมาณ จนมีคนมาช่วยนำส่งโรงพยาบาล ผลการตรวจจากหม้อออกมาว่า นางเป็ลกามด้านซ้ายหัก นางเป็ลเข้ารับรักษาตัวที่โรงพยาบาล 2 สัปดาห์

ไม่สามารถรับประทานอาหารได้ ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ก็จะมีแต่ พ่อ แม่ ของนางเป็ลที่มาดูแล ขณะรักษาตัวที่โรงพยาบาล แม่ของนางเป็ลบอกให้นางเป็ลแจ้งความกับตำรวจ พอนายบอยและพ่อ แม่ เขารู้ว่า นางเป็ลแจ้งความเอาเรื่อง จึงเข้าไปเยี่ยมที่โรงพยาบาลเพื่อขอไต่ถามให้นางเป็ลถอนแจ้งความ นางเป็ลเกิดความใจอ่อน สงสารว่าจะมีผลมาถึงลูกทั้ง 2 ของตนเอง จึงคิดจะถอนแจ้งความ แต่แม่ของนางเป็ลไม่ยอมให้ถอนแจ้งความ หลังจากนั้นนางเป็ลได้แอบไปถอนแจ้งความ ด้วยความสงสารลูก ๆ หลังจากที่ออกจากโรงพยาบาล นางเป็ลก็กลับมาอยู่กับพ่อแม่ตนเองที่บ้าน ด้วยความอับอายชาวบ้าน และความโกรธแค้นนายบอยนางเป็ลเสียใจอย่างมาก ๆ กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จึงไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตอยู่กับนายบอยได้อีก ประมาณ 2 เดือนหลังจากที่เกิดเหตุการณ์ที่นายบอยขบถ นางเป็ลนายบอยก็พานางต้อยเข้ามาอยู่ที่บ้านกับตนเอง ทั้งสองคนอยู่กินกันมา 6 ปีแล้วแต่ไม่มีบุตรด้วยกัน ส่วนลูกทั้ง 2 คน ของนางเป็ลก็อยู่กับนายบอยและนางต้อย (แม่เลี้ยง) ส่วนนางเป็ลก็กลับมาใช้ชีวิตอยู่กับพ่อแม่ที่บ้านเดิม นางเป็ลพูดว่า “ถ้าผู้ชายทุกคนรู้จักรับผิดชอบ ชั่วดี มีการรักษาศีล 5 ไม่ไปยุ่งกับหญิงอื่นที่ไม่ใช่ภรรยาปัญหาการเลิกร้างกันก็ไม่เกิดในครอบครัว”

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

กรณี 6 นายไก่อ อายุ 32 ปี เป็นลูกชายนักธุรกิจดังของประเทศ มีทรัพย์สินมากมายเพราะพ่อขยายธุรกิจไปทั่วโลก จบการศึกษาระดับปริญญาโท จากเมืองนอก ก็มารู้จักนางกบ อายุ 37 ปี เป็นอาจารย์สอนหนังสือมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง จบการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านจิตวิทยาจากประเทศสิงคโปร์ ทั้งคู่คบหากัน 2 ปี ก่อนที่จะแต่งงานกัน และจดทะเบียนสมรสหลังจากที่แต่งงานทั้งคู่รักกันมากและคาดหวังที่จะมีบุตร ทั้งคู่พยายามมีบุตรแต่ไม่สำเร็จ จึงเข้าปรึกษาหมอที่โรงพยาบาล แต่ก็ยังไม่สำเร็จ เวลาผ่านไปประมาณ 2 ปี นายไก่อ เริ่มมีนิสัยชอบออกไปเที่ยวกลางคืน แต่ก็ไม่บ่อยนัก มีดื่มสุราบ้าง จากที่ผ่านมาระยะเวลาที่คบกันจนแต่งงานกัน นายไก่อไม่เคยเที่ยวกลางคืน ไม่ดื่มสุรา นางกบ เริ่มขอร้องนายไก่อ ว่าอย่าไปเที่ยวอีก แต่นายไก่อ ก็ไม่ทำตามแต่กลับเที่ยวมากขึ้น ใน 1 สัปดาห์นายไก่อจะเที่ยวกลางคืน 5 วันต่อสัปดาห์ ซึ่งนางกบก็ไม่เคยรู้ว่านายไก่อ ไปเที่ยวที่ไหน แต่จะรู้ว่าไปกับเพื่อนคนไหนบ้าง ก็ด้วยความไว้ใจจึงไม่ได้ระวังอะไร ก็ปล่อยจนเวลาล่วงเลยมา 1 ปี กับที่นายไก่อทำพฤติกรรมเหมือนเดิมตลอด มีอยู่วันที่นายไก่อออกไปเที่ยวแต่ไม่กลับบ้าน และนางกบก็ติดต่อมือถือ นายไก่อไม่ได้ นายไก่อกลับมาอีกครั้งตอนเย็นของวันถัดมา เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นวันนั้น จึงทำให้มีปากเสียงกันอย่างรุนแรง แต่ไม่ถึงขั้นทำร้ายร่างกาย หลังจากนั้นมาชีวิตครอบครัวของทั้งคู่เริ่มไม่ปกติเหมือนเดิม นางกบก็พยายามขอร้องให้ นายไก่อทำตัวเหมือนเดิมแต่ก็ไม่ได้ผล นางกบใช้ความอดทนอยู่กับความระแวง และกลัวว่านายไก่อจะมีผู้หญิงใหม่ เวลาผ่านไปได้ไม่ถึง 1 เดือน นางกบก็รู้ความจริงจากเพื่อนของนายไก่อ ว่านายไก่อมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงขายบริการคนหนึ่งชื่อนางนิค นางนิคเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยดังแห่งหนึ่ง อายุ 22 ปีนางนิคขายบริการทางเพศในสถานที่แห่งหนึ่ง ที่จะมีแต่นักธุรกิจ คนมีเงิน ที่เข้าไปใช้บริการ พอนางกบทราบเรื่องจึงสอบถามนายไก่อ แต่นายไก่อไม่รับความจริง จึงเกิดการทะเลาะกันมีปากเสียง และนายไก่อก็บอกกับนางกบว่าเขาไม่เคยเที่ยวผู้หญิง ไปแค่ดื่มสุราเท่านั้น เหตุการณ์ไม่ดีขึ้นเลย นางกบ จึงนำเรื่องราวที่มีปัญหาไปบอกทางพ่อ แม่ นายไก่อ เพื่อให้มาช่วยเหลือ หลังจากนั้นทั้งคู่ก็พยายามปรับตัวเข้าหากันนายไก่อเที่ยวน้อยลงจากที่เคยออกเที่ยวทุกวันก็เหลือแค่เดือนละ 1-2 ครั้ง เท่านั้น เหตุการณ์ในชีวิตคู่ก็เริ่มดีขึ้น เวลาผ่านไปไม่ถึง 4 เดือน นางนิคโทรติดต่อมาที่มือถือนางกบ แล้วบอกว่าเป็นเมียของนายไก่อ อีกคน ตอนนี้อยู่ตั้งท้องได้ 2 เดือน นางกบเสียใจมาก และถามความจริงจากนายไก่อ และนายไก่อตกใจมากที่นางกบรู้เรื่อง เพราะที่ผ่านมานายไก่อรู้ตัวอยู่แล้วว่าได้ทำให้นางนิคผู้หญิงขายบริการทางเพศที่ตนไปใช้บริการ คนนี้ตั้งครรภ์ นายไก่อบอกกับนางกบว่าจะจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะนายไก่อคิดว่าผู้หญิงขายบริการคนนั้นไม่ได้ท้องกับตนเอง นางกบให้โอกาส กับนายไก่อ เพราะด้วยความที่รักมากไม่อยากเสียคนที่รักไป จึงพร้อมที่จะให้อภัย ผ่านไปไม่ถึงเดือนนางกบ ก็รู้เรื่องจากเพื่อนว่านายไก่อ แอบไปสูขนางนิคผู้หญิงขายบริการที่ต่างจังหวัด นางกบจึงรีบติดต่อนายไก่อ และรู้เรื่องจากนายไก่อว่า ครอบครัว

ของนางนิตผู้หญิงขายบริการคนนี้จะเอาเรื่องที่ไม่ทำให้ลูกสาวเขาท้อง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้นางกบ ทำใจยอมรับไม่ได้ นางกบจึงตัดสินใจขอหย่าร้าง จากนายไก่อันที แต่นายไก่อและครอบครัวนายไก่อไม่ยอมให้นางกบหย่า แต่ขอให้ทำใจยอมรับเพราะเรื่องราวมันเกิดขึ้นไปแล้ว นายไก่อขอให้นางกบยอมรับนางนิตเข้ามาเป็นผู้หญิงอีกคนมาใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน แต่นางกบไม่ยอม จึงเกิดมีปากเสียงกันมากขึ้น นายไก่อจึงออกจากบ้านไปอยู่กับครอบครัวตนเอง หลังจากนั้นนางกบ ได้รู้่านายไก่อไปใช้ชีวิตอยู่กับนางนิตผู้หญิงขายบริการทางเพศคนนั้น จนนางนิตคลอดลูกมาแล้ว นางกบจึงตัดสินใจยื่นเรื่องขอหย่าขาดจากนายไก่อแต่ครอบครัวนายไก่อ ขอร้องไม่ให้หย่า พ่อ และแม่ของนายไก่อรักและผูกพันกับนางกบที่เป็นสะใภ้อย่างมากจึง ไม่อยากเสียนางกบไป พ่อและแม่ของนายไก่อพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้นางกบไม่หย่าจากลูกชายตนเอง จึงได้เปิดธุรกิจขายรถยนต์มาให้นางกบดูแลในชื่อของนางกบเลยเพราะหวังว่านางกบจะอยู่ในครอบครัวตนเองต่อไปจึงทำให้นางกบและนายไก่อก็ยังไม่ได้หย่าร้างกัน แต่นายไก่อก็ได้ไปใช้ชีวิตอยู่กับนางนิตผู้หญิงขายบริการทางเพศคนนั้น และมีลูกกัน 1 คน นางกบและนายไก่อไม่ได้ติดต่อกันอีกเลยหลังจากที่นางนิต ผู้หญิงขายบริการคลอดลูกมา นายไก่อและครอบครัวไม่แน่ใจว่าเด็กที่เกิดมาเป็นลูกตนเองจริงเพราะไม่มีอะไรเหมือนหรือคล้ายนายไก่อเลย จนเมื่อไม่นานนี้ ได้พาเด็กไปตรวจ DNA และพบว่าเด็กที่เกิดมา ไม่ใช่ลูกตนเอง แต่นายไก่อก็ยังไม่เลิกกับนางนิตผู้หญิงขายบริการคนนั้น นางกบพูดว่า “เรื่องราวที่ผ่านมาตนเองทำใจยอมรับไม่ได้เลย จนเวลาค่อยๆ ผ่านไปความรักที่เคยมีให้กันก็กลายเป็นความเกลียดชัง และความรักก็ไม่มีเหลืออีกเลยและด้วยชีวิตที่ต้องดำเนินอยู่ต่อไป ด้วยเหตุผลหลายๆ อย่าง พ่อ แม่ ญาติ พี่น้อง ที่รักกบ เขาให้กำลังใจกบมาตลอด เขาดูแลเพื่อให้กบผ่านเรื่องเลวร้ายไปให้ได้ ตอนนี้คิดว่าไม่มีอะไรที่เลวร้ายไปกว่านี้อีกแล้ว และไม่มีอะไรที่จะเริ่มต้นใหม่ไม่ได้ถ้ายังมีชีวิตอยู่” พ่อแม่ พี่น้อง นายไก่อขอให้นางกบอดทน เพราะยังหวังว่านายไก่อจะสำนึกผิดและกลับมาอยู่กับนางกบ เพราะลูกนางนิตผู้หญิงขายบริการทางเพศไม่ใช่ลูกนายไก่อเลยนางนิตจึงยอมรับกับนายไก่อว่าขายบริการทางเพศให้ผู้ชายหลายคนเพราะต้องเอาเงินไปจ่ายค่าเรียนแต่งตัวแต่ยินดีเลิกจริงๆ เพื่ออยู่กับนายไก่อคนเดียวเพราะรักนายไก่อส่วนผู้ชายคนอื่นที่นางนิตขายบริการเขามีลูกเมียเขาไม่รับผิดชอบลูกนางนิต และผู้ชายเหล่านั้นอายุมากกว่านางนิต พวกเขาอายุ 50-60 ปี นางนิตรักนายไก่อจริงๆ จึงขอให้นายไก่ออยู่กับเธอ นางกบพูดว่า “กบต้องไปปฏิบัติธรรมอยู่ในวัดทุกวันเสาร์ อาทิตย์ทำอย่างนี้เสมอมาเป็นเวลาปีกว่าแล้ว เพื่อให้จิตใจสงบไม่โกรธไม่ทุกข์พยายามจะปล่อยวางตามที่พระพุทธเจ้าท่านสอนพยายามคิดว่าเป็นกรรมของกบที่จะต้องมาใช้ในชาตินี้ และพยายามทำใจให้เป็นสุข” นางกบพูดต่ออีกว่า “ที่กบผ่านช่วงเลวร้ายมาได้นั้นก็ยังมีผลมาจากที่กบนำเอาวิชาชีพที่ตัวเองเรียนมาใช้กับชีวิตจริงที่เกิดขึ้นจึงผ่าน

ช่วงวิกฤติของชีวิตสมรสมาได้ กบใช้จิตวิทยาระงับจิตใจและอารมณ์ตัวเองทุกครั้งที่โกรธและก็ช่วย
ได้จริงๆ”

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

กรณี 7 นางใจ อายุ 15 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาที่ 3 เป็นพนักงานธุรการบริษัทเอกชน และนายชัย อายุ 21 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาที่ 3 อาชีพช่างซ่อมรถยนต์ ทั้งคู่เป็นแฟนกันมาประมาณ 2 เดือน ก็ได้เสียเป็นผัวเมียกัน และพ่อแม่ของนางใจ รู้เรื่อง จึงให้ทั้งคู่ใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน ไม่ได้จัดพิธีแต่งงานกัน และไม่ได้จดทะเบียนกัน เวลาผ่านไป 1 ปี นางใจ ก็ท้องลูกคนที่ 1 ทั้งคู่จึงจดทะเบียนสมรสกัน และทั้งสองช่วยกันทำมาหากิน อยู่ตามสภาพที่เป็นอยู่ นายชัย ขยันทำงานหาเงินเลี้ยงลูกเลี้ยงครอบครัว จนลูกคนที่ 1 อายุ ได้ 2 ขวบ นางใจ ก็ท้อง ลูกคนที่ 2 การใช้ชีวิตของทั้งคู่ก็ยิ่งเหมือนเดิม มีทะเลาะกันบ้าง ส่วนมากก็เรื่องค่าใช้จ่ายที่ไม่พอใช้ แต่ก็ยังรักกันดี จนลูกคนที่ 2 อายุ ได้ เกือบ 2 ขวบ ค่าใช้จ่ายมากขึ้น ลูกก็โตขึ้นทุกวัน นางใจ และ นายชัย ตัดสินใจส่งลูกคนที่ 2 ไปอยู่กับแม่ของนายชัยที่ต่างจังหวัด เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายที่มากขึ้น ทั้งคู่ก็ยังคงใช้ชีวิตครอบครัวด้วยกันมาตลอด นายชัยเป็นคนดีมีความรับผิดชอบรักครอบครัว จนเข้าปีที่ 7 ของการใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน นายชัย เริ่มมีพฤติกรรมเกี่ยวกับเพื่อนๆ ดื่มสุรา ทุกวันๆ กลับบ้านดึกเป็นประจำ ขาดความรับผิดชอบ จึงเกิดการทะเลาะวิวาทกันบ้าง เริ่มมีปัญหาการเงินมากขึ้น เงินไม่พอใช้ มีหนี้สินเพราะต้องหยิบยืมเงินคนอื่น ทั้งคู่ก็ทะเลาะกันทุกวันๆ ถึงขั้นคำหยาบๆ คำขู่ เวลาทะเลาะกันทุกครั้งลูกสาวคนโตก็จะนั่งร้องไห้ เสียใจ แต่ทั้งคู่ก็ยังคงมีปากเสียกันมากขึ้น ความเป็นอยู่ก็เปลี่ยนไป จนเข้าสู่ปีที่ 8 ก็ทะเลาะรุนแรงมากขึ้น วันที่นายชัย ทำร้ายร่างกายนางใจ เพราะนายชัยเมาสุรามาก หลังจากนั้น ทุกๆ ครั้งที่ทะเลาะกันนายชัย ก็จะทุบตี นางใจมาตลอด แต่นางใจก็สู้ นายชัย ไม่ยอมโดนกระทำฝ่ายเดียว ทั้งคู่จึงเกิดความห่างเหิน ความรักที่ผ่านมาลดน้อยลง ความรุนแรงในครอบครัวก็เกิดขึ้นมาเรื่อยๆ จนเข้าปีที่ 9 นางใจ อายุ 24 ปี เริ่มทำตัวเหินห่างกับ นายชัย ไม่สนใจนายชัยว่าจะดื่มสุรา หรือเที่ยวกับเพื่อน กลับบ้านดึก นางใจเริ่ม ออกจากบ้านไปเที่ยว กลับบ้านดึก จึงทำให้นายชัยเกิดความสงสัยในตัวนางใจ จึงพยายามถามเพื่อนๆ ของนางใจที่ทำงาน แต่ก็ยังไม่รู้ว่าเพราะอะไร จนเวลาผ่านไปได้ 2-3 เดือน นายชัย ก็มารู้ความจริงจากเพื่อนว่านางใจมีผู้ชายใหม่ ด้วยความโกรธแค้นมาก จึงทุบตี นางใจ ที่บ้านอย่างรุนแรง นางใจ จึงหนีออกจากบ้านไปอยู่กับผู้ชายคนใหม่ ส่วนนายชัยตามหานางใจที่ทำงาน เพื่อขอร้องให้กลับมาอยู่ด้วยกัน ขอให้นางใจ เลิกกับผู้ชายคนนั้นเสีย แต่นางใจ ไม่ยอม นายชัยถามนางใจว่าเพราะอะไรถึงทำแบบนี้ นางใจบอกว่า ผู้ชายคนใหม่มีอนาคตมากกว่า มีเงินเลี้ยงดูได้ ถ้าใช้ชีวิตอยู่กับนายเก่งผู้ชายคนใหม่จะมีอนาคตที่ดีกว่า ยังไงนางใจก็ไม่ยอมกลับไปหานายชัย เวลาผ่านไปได้ 2 เดือน นางใจก็ยัง ไม่กลับมา นายชัยจึงเสียใจมากและเจ็บแค้นนางใจอย่างมาก นายชัยจึงตัดสินใจออกจากบ้านที่อยู่ร่วมกันกลับไปอยู่ต่างจังหวัด พร้อมกับแอบพาลูกสาวคนโตไปอยู่ด้วย โดยที่นางใจไม่รู้ว่านายชัยเอาลูกสาวคนโตไปด้วย พอนางใจรู้ว่านายชัยกลับไปอยู่ต่างจังหวัดแล้วจึงกลับมาที่บ้าน ด้วยความเสียใจที่นายชัยพาลูกคนโตที่ตนรักมาก

ผูกพันมาก ไปอยู่ด้วย และไม่ยอมให้กลับมาที่กรุงเทพฯอีก จึงโทรติดต่อนายชัยเพื่อขอให้ลูกกลับมาอยู่กลับตน แต่นายชัยไม่ยอม บอกกับนางใจว่าถ้าอยากได้ลูกคืนก็ต้องเลิกกับนายเก่งผู้ชายคนใหม่ก่อน แต่นางใจไม่ยอม นางใจได้นายเก่งสามีใหม่เข้ามาอยู่ที่บ้านตนเองด้วย นางใจยังขอร้องให้นายชัยหย่ากับตนเอง แต่นายชัยไม่ยอมหย่า จึงทำให้ลูกคนโตต้องไปอยู่กับนายชัย ประมาณ 2 ปี แต่ระยะเวลา 2 ปีที่ผ่านมา นางใจติดต่อลูกสาวคนโตตลอดเวลาเพราะด้วยความเป็นห่วงและต้องการให้ลูกกลับมาอยู่กับตนเองจึงตัดสินใจไปแอบรับลูกสาวคนโตกลับมาอยู่กับเอง ปัจจุบันลูกคนโตอยู่กับนางใจที่บ้าน พร้อมกับนายเก่งสามีใหม่ของนางใจ ถึงแม้ว่านายชัยจะรู้ว่านางใจและลูกคนโตอยู่กับนายเก่งสามีใหม่แล้วก็ตาม แต่นายชัยก็ยังไม่ยอมหย่ากับนางใจ เพราะยังหวังว่าอาจจะมียวันได้กลับมาอยู่ด้วยกันอีก ส่วนลูกคนที่ 2 อยู่ต่างจังหวัดกับแม่ของนายชัยตั้งแต่ 1 ขวบแล้ว และนายเก่งสามีใหม่ของนางใจ รักและสงสารลูกนางใจ และอยู่ร่วมกันเป็นปกติดี ส่วนนายชัยก็กลับไปใช้ชีวิตที่ต่างจังหวัดกับลูกคนที่สอง นางใจบอกผู้วิจัยว่า “นายชัยทำงานที่มีรายได้ไม่มากแต่นำเงินไปดื่มสุรา ทำให้ไม่เหลือเงินให้ครอบครัวเมื่อดื่มสุราเมาก็ทำกรรมแรง ดบตี เตะ กับหนูนจนถึงจุดที่รับไม่ได้พอเจอนายเก่งเป็นเจ้าของร้านอาหารที่เลี้ยงดูหนูได้และรักหนูจึงตัดสินใจแยกทางกัน”

กรณี 8 นางมล อายุ 37 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพหมอดูดวงจัญ กับนายศักดิ์ อายุ 36 ปี มีอาชีพเป็นนักการเมืองท้องถิ่นมีชื่อเสียง มีทรัพย์สิน พ่อ แม่ ของนายศักดิ์ มีธุรกิจส่วนตัวเกี่ยวกับโรงเรียนสอนดูดวงจัญ และรับดูดวงและดวงจัญ เป็นลูกชินแซ่ชื่อดังของประเทศ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และ ทั้งคู่ได้แต่งงานจดทะเบียนสมรสกัน จนมีบุตรคนที่ 1 นายศักดิ์ดูแลเอาใจใส่นางมลเป็นอย่างดี เหมือนสามีภรรยาทั่วไป หลังจากคลอดลูกคนที่ 1 ได้ 2 ปี นางมลก็มีบุตรคนที่ 2 ขณะที่นางมลตั้งครรภ์ลูกคนที่ 2 อยู่ ประมาณจะใกล้คลอดแล้วนั้น นายศักดิ์เริ่มมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปจากเดิมที่เคยเอาใจใส่ดูแลก็ลดน้อยลง จนทำให้นางมลเริ่มกังวลกับพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป วันหนึ่งนายศักดิ์อาบน้ำอยู่ที่มีโทรศัพท์โทรเข้ามา นางมลจึงแอบดูโทรศัพท์มือถือที่นายศักดิ์ใช้ จึงได้พบว่านายศักดิ์ได้ติดต่อกับผู้หญิงชื่อนางแห่ม นางมลติดต่อนางแห่มผ่านโทรศัพท์ เพราะทั้ง 3 คน ใช้โทรศัพท์ Black Berry เหมือนกันจึงคุยกันใน Black Berry ได้จึงทราบว่าผู้หญิงคนดังกล่าวเคยประกวดนางงาม ปี พ.ศ.2554 และ ได้รับรางวัลขวัญใจช่างภาพ และนางงามผิวสวย นายศักดิ์ได้พบกับนางแห่มและแม่ของเธอที่เข้ามาดูดวงในโรงเรียนสอนดูดวงจัญของพ่อตนเอง ก่อนที่จะเป็นนางงาม นายศักดิ์เกิดชอบนางแห่มอย่างมาก พยายามติดต่อมาตลอด โดยตั้งให้แม่ของนางแห่มเป็นที่ปรึกษาเขา และไม่เคยบอกความจริงให้นางแห่มรู้ว่าตนเองมีภรรยา และลูกแล้ว นายศักดิ์ให้เงิน ให้ทอง ดูแลนางแห่มเหมือนเป็นเมียคนหนึ่ง นายศักดิ์และนางแห่มแอบไปมีเพศสัมพันธ์กันที่ต่างประเทศ โดยที่แม่ของนางแห่มก็รู้เห็นเป็นใจด้วยแต่ก็ไม่ได้ให้ลูกสาวตนเองแต่งงานเพราะเห็นว่านางแห่มกำลังมีอนาคตมีชื่อเสียง ทั้งคู่นัดเจอกันตลอดที่คอนโดของนายศักดิ์ในเวลาต่อมา นางมลจึงพยายามหาหนทางที่จะได้พูดคุยกับนางแห่ม จึงวางแผนเข้าไปคุยและสนิท กับนางแห่มทางมือถือ จนนางแห่มเริ่มตายใจ พุดคุยเล่าเรื่องราวต่างๆ ให้นางมลฟัง จนกลายเป็นเพื่อนสนิทกัน ซึ่งนางมลต้องเก็บอาการเจ็บแค้นอย่างมาก หลังจากนางมลคลอดลูกคนที่ 2 แล้ว มีอยู่วันหนึ่งนางมลก็ได้คุยกับนางแห่มอีกว่าเธอจะไปค้างบ้านแฟนในวันหยุด นางมลถามที่ไหน นางแห่มก็บอกทั้งหมดนางมลตัดสินใจไปที่คอนโดในวันดังกล่าว โดยนำลูกทั้ง 2 คนไปด้วย พอนางมลเข้าไปถึงคอนโดก็พบสามีตนเอง (นายศักดิ์) มีเพศสัมพันธ์กับนางแห่มอยู่ที่คอนโดนั้น โดยที่นางแห่มแนะนำบอกว่านายศักดิ์เป็นสามีตนเองนางมลจึงเปิดเผยตัวเองว่าเขาและลูกเป็นครอบครัวนายศักดิ์เป็นสามีมีลูกกัน 2 คน นางแห่มตกใจที่คิดว่านางมลเป็นเพื่อนคุยในโทรศัพท์ Black Berry แต่เรื่องกลับกลายเป็นเช่นนี้ นายศักดิ์เริ่มโกรธที่นางมลเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดให้แห่มทราบจึงเข้าไปทำร้ายนางมล ลูกคนโตของนางมลที่ไปด้วยร้องไห้ด้วยความเสียใจมากลูกคนเล็กร้องไห้ไม่หยุดเพราะตกใจในเสียงคำว่กันดังและพ่อทำร้ายตบตีแม่จนนางแห่มก็บอกว่าจะเป็นฝ่ายไปเอง นางแห่มจึงเก็บเสื้อผ้าย้ายออกไปจากคอนโดทันที หลังจากนั้นนายศักดิ์ก็ย้ายไปอยู่

คอนโดและไม่กลับมาบ้านอีกเลย นางมลฟ้องหย่าได้เงินไป 2 ล้านบาท และค่าเลี้ยงดูบุตรทั้งสอง เมื่อจบคดีหย่า นางมลก็ฟ้อง นางแหม่มและแม่ของเธอ ที่เป็นสาเหตุให้ครอบครัวแตกร้างเรียกค่าเสียหายทั้งหมด 5 ล้าน ขณะนั้นนางแหม่มร้อนใจมากเพราะเพิ่มจบปริญญาตรีไม่ได้ทำงานกำลังรอจะเข้าเล่นละคร แต่ต้องมาเป็นจำเลยในคดีนี้ทำให้วิตกกังวลกับตำแหน่งนางงามผิวสวยและขวัญใจช่างภาพจะเป็นข่าวถ้าคนรู้ว่า เป็นจำเลยคดีผู้สาวจึงขอให้ศาลนำคดีนี้เข้าสู่การไกล่เกลี่ยศาลจึงได้ไกล่เกลี่ยจบใน 2 นัด โดยนางมลทำสัญญายอมรับค่าเสียหายเป็นเงิน 3 ล้านบาท และจะไม่นำเรื่องราวทั้งหมดของนางแหม่ม แม่นางแหม่มและอดีตสามีนายศักดิ์ไม่ดำเนินการฟ้องร้องอีกในอนาคต คดีนี้นายศักดิ์เป็นผู้นำเงิน 3 ล้าน มาให้กับนางแหม่มเพื่อจ่ายให้กับนางมล เพราะนายศักดิ์บอกว่าต้องการให้นางแหม่มหลุดพ้นจากการเป็นจำเลยให้เร็วที่สุด เพื่อเธอจะได้ไปเล่นละครและเพื่อรักษาชื่อเสียงของนางแหม่มด้วย นางมลบอกผู้วิจัยว่า “เธอรู้ว่าสามีเจ้าชู้ระหว่างท้องลูกคนแรกสามีก็มีกิ๊ก แต่คราวนี้กับนางแหม่มไม่เหมือนคนอื่นๆ นางมลจึงพยายามอย่างมากที่ต้องอดทนติดต่อนางแหม่ม ทนเก็บข้อมูลหลักฐานทุกอย่าง เช่น รูปถ่ายที่นางแหม่มลงใน Facebook, Black Berry และยังส่งมาให้นางมลดูทาง Black Berry อีกอายุนางแหม่มก็น้อยกว่านายศักดิ์ 10 ปี แม่นางแหม่มก็รู้เห็นเป็นใจกับลูกสาวเพราะนายศักดิ์รวย” นางมลยังพูดต่ออีกว่า “ศักดิ์ไม่มีความรับผิดชอบและไม่ควรจะมีนางแหม่มเพราะศักดิ์เคยบอกว่าเขาดูดวงมดแล้ว มดคือคู่ชีวิตเขา เขาจึงขอมดแต่งงานจนเรามีลูกกันถึง 2 คน แต่พอเจอนางแหม่มเขากลับคำพูดมาบอกว่านางแหม่มคือเนื้อคู่ชีวิตที่แท้จริงไม่ใช่ มด ศักดิ์และครอบครัวเป็นหมอดูดวงและฮวงจุ้ยที่ดูผิดพลาดบ่อยครั้งแม้กระทั่งดูดวงตัวเองยังผิดพลาดจะเพราะศักดิ์เป็นคน ไม่อยู่ในศีลในธรรมหรือเปล่า”

กรณี 9 นายเทพ อายุ 55 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาเอก อาชีพธุรกิจส่วนตัวและเป็นที่ปรึกษานักการเมืองที่ได้แต่งงานกับนางฝน อายุ 51 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท อาชีพพยาบาลและครอบครัวของนางฝนเป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงในประเทศไทย นายเทพและนางฝนแต่งงานกันและใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันที่ประเทศสหรัฐอเมริกาถึง 25 ปี มีบุตรสาวด้วยกัน 3 คน บุตรทั้ง 3 คน เกิดและโตที่ประเทศสหรัฐอเมริกา ต่อมานายเทพและครอบครัวย้ายกลับมาอยู่ที่ประเทศไทย มาทำธุรกิจใหญ่โตและมีชื่อเสียงที่เมืองไทย ส่วนนางฝนมาเป็นพยาบาลอยู่ที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง หลังจากนั้นนายเทพกลับมาอยู่ที่เมืองไทยได้ไม่ถึง 3 ปี นายเทพเริ่มมีพฤติกรรมชอบเที่ยวกลางคืน ดื่มสุรากับเพื่อนๆ และเริ่มใช้บริการทางเพศกับผู้หญิงขายบริการ นายเทพมีพฤติกรรมดังกล่าวอยู่เป็นประจำ ซึ่งนางฝนไม่เคยรู้เรื่องเลย จนมาวันหนึ่งนายเทพได้เริ่มมีความสัมพันธ์อันลึกซึ้ง กับผู้หญิงขายบริการคนหนึ่งเธอชื่อนางส้ม อายุ 20 ปี (อายุเท่าลูกสาวคนที่ 2) นายเทพเกิดความสงสาร อยากที่จะนำมาเลี้ยงดูเป็นเมียอีกคนหนึ่ง โดยที่ไม่ให้นางฝนรู้เรื่อง นางเทพจึงซื้อคอนโดให้แก่นางส้มเพื่ออาศัยอยู่และเลี้ยงดูนางส้มและลูกชายที่ติดมาด้วยอย่างดี นายเทพจะจัดสรรเวลาออกไปดูเล่นนางส้มอยู่ตลอด ทุกครั้งที่นายเทพไม่ได้มาหานางส้ม นางส้มยังคงมีพฤติกรรมขายบริการทางเพศให้กับผู้ชายทั่วไปอยู่โดยที่นายเทพไม่รู้เรื่องเลย นายเทพคิดว่านางส้มจะกลับตัวกลับใจได้ จนมาวันหนึ่งนางส้มได้ไปขายบริการให้กับนายตำรวจชั้นประทวนคนหนึ่งชื่อนายชิต อายุ 25 ปี นางส้มและนายชิตนัดเจอกันเป็นประจำ ต่อมานางส้มตั้งครรภ์ขึ้น นายชิตรู้ว่านางส้มได้รับการเลี้ยงดูจากนายเทพ ซึ่งเป็นคนมีชื่อเสียงมีเงินและยังเป็นที่ปรึกษานักการเมืองดังที่อยู่ในประเทศไทย ต่อมาด้วยความโลภมากของนายชิตจึงแนะนำนางส้มคิดวางแผนที่จะเรียกร้อยเงินจากนายเทพ เพื่อให้นายเทพได้รับผิดชอบตนเองให้มากกว่าที่ได้อยู่แล้ว รวมถึงคำขอร้องจากนายชิตเพราะนายชิตก็หวังเงินจากนางส้มเช่นกัน นางส้มจึงไปให้คำสัมภาษณ์กับหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง โดยลงรายละเอียดว่าตนเองเป็นเมียของนายเทพ ที่ปรึกษานักการเมืองดัง และตั้งครรภ์กับนายเทพ เพื่อจะได้เป็นข่าวโด่งดังขึ้นจะได้เรียกร้อยค่าเสียหาย จากเรื่องราวทุกอย่างเป็นข่าวดังขึ้น นางฝนได้อ่านเจอเรื่องราวของสามีตนเองในหนังสือพิมพ์ทำให้นางฝนอับอายเพื่อนๆ และญาติมิตร ลูกสาว 2 คน ที่เรียนอยู่มหาวิทยาลัย และอีก 1 คน กำลังศึกษาอยู่ปีสุดท้ายที่โรงเรียนนานาชาติอับอายกับพฤติกรรมของพ่อ เสียใจกับสิ่งที่พ่อทำ นางฝนจึงมีปากเสียงทะเลาะกับนายเทพด้วยความเสียใจและผิดหวังในตัวนายเทพอย่างมาก นายเทพไม่ได้โต้ตอบนางฝนเลยยอมรับผิดทุกอย่างและขอให้นางฝนให้อภัยตนเอง แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนางฝนไม่สามารถทำใจได้จึงไม่ให้อภัยนายเทพ นางฝนตัดสินใจขอหย่าร้างกับนายเทพและกลับไปใช้ชีวิตอยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกากับลูกทั้ง 3 คน ส่วนนายเทพก็ได้ยืนยันกับนางส้มว่าไม่ได้ท้องกับเขาแน่เพราะเขาได้ทำหมันมานานแล้ว นายเทพเลิกส่งเสียเลี้ยงดูนางส้ม นางส้มก็ได้ไปใช้ชีวิตอยู่กับ

นายชิตที่เป็นพ่อของลูกนางสั้ม เรื่องราวทุกอย่างที่เกิดขึ้นทำให้นายเทพต้องสูญเสียภรรยาที่ดีไปนายเทพพูดว่า “ผมขอฝากเรื่องราวนี้ไว้กับผู้ชายทุกคนว่าอย่าทำอย่างผม ถ้าผมไม่สงสารที่จะรับนางสั้ม และลูกติดของเธอไว้เลี้ยงดูผมก็ไม่ต้องสูญเสียภรรยาที่ดีและลูกที่น่ารักทั้ง 3 คนที่ผมทำไปเพราะสงสารนางสั้มว่าอายุ 20 ปี แต่ต้องเลี้ยงลูกอายุ 3 ขวบ อีกทั้งผมก็ไม่มีลูกชายแต่ผมก็ต้องเสียใจทุกวันนี้ว่านางสั้มมีสันดานที่จะขายบริการทางเพศต่อเนื่องและหยุดไม่ได้ ดังนั้นเธอคงจะเหมาะสมกับผู้ชายที่อยู่ในวัยเดียวกับเธอ ทุกวันนี้ผมก็จะเล่าเรื่องของผมให้เพื่อนๆ ได้ฟังเพื่อเป็นตัวอย่างจะได้ไม่มีปัญหาครอบครัวแตกร้างแบบผมอีก” นายเทพยังพูดต่ออีกว่า “การมีเรื่องบุคคลที่ 3 เข้ามาเกี่ยวข้องกับมันขึ้นกับตัวเราเองว่าจะรู้ถึงจิตสำนึกการอบรมจริยธรรมคุณธรรมมากน้อยแค่ไหน ถ้ามีการปฏิบัติธรรม รักษาศีล 5 มากปัญหาบุคคลที่ 3 ก็จะไม่เกิดขึ้น ทุกอย่างมันอยู่ที่ตัวเราควรจะมีจิตใจเข้าวัดให้มากขึ้น ไม่ใช่ว่ามีปัญหาเกิดขึ้นแล้วจึงมาเข้าวัดภายหลังเหมือนกับผม ตอนนี้อดีตภรรยาผมก็ได้ไปแต่งงานใหม่กับนายแพทย์ชาวอเมริกันและอยู่อย่างมีความสุขแต่ผมไม่มีอะไรเหลือเลย เวลาผ่านไป 5 ปี แล้วลูกก็ยังไม่ให้กับผม”

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

กรณี 10 นางทิพย์ อายุ 44 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมปีที่ 3 มีอาชีพเป็นพนักงานต้อนรับบริษัทเอกชน และ นายพล อายุ 40 ปี จบมัธยมปีที่ 3 มีอาชีพเป็นพนักงานวิ่งส่งเอกสารบริษัทเอกชน แห่งหนึ่ง แต่งงานกับ ก่อนแต่งงานกันทั้งคู่คบหาดูใจกันประมาณ 1 ปี จึงได้ใช้ชีวิตอยู่ด้วยกัน ทั้งคู่อยู่กินกันมา 12 ปี แต่ไม่มีบุตร นายพล และนางทิพย์อาศัยอยู่ในคอนโด โดยซื้อคอนโดในชื่อของ นายพล และนายพลเป็นคนผ่อนคอนโด โดยที่นางทิพย์จะเป็นผู้ดูแลเงินเดือนของนายพล นางทิพย์ จะให้เงินนายพลเพื่อไปทำงานวันละ 200 บาท ทั้งคู่ดูแลกันเป็นอย่างดี ไม่เคยมีปากเสียงหรือทะเลาะกันเลย นายพลเป็นผู้ชายที่ไม่เที่ยว ไม่ดื่มสุราถ้าวันไหนนายพลกลับดึกก็จะโทรบอกนางทิพย์อยู่เสมอ และนางทิพย์ก็นำหลานชายตนเองมาเลี้ยงด้วยเพราะนายพลอยากมีลูก นายพลก็รักหลานชายมาก ตามใจทุกอย่าง ทั้งคู่เดินทางไปกลับที่ทำงานด้วยกันมาตลอดเพราะทำงานที่เดียวกัน ต่อมาประมาณเข้าปี 5 นางทิพย์ได้ลาออกจากที่ทำงานมาเปิดร้านอาหารตามสั่งขายที่คอนโด แต่นายพลยังคงทำอยู่ที่เดิม ชีวิตของทั้งคู่ก็ยังคงเหมือนเดิม จนเข้าสู่ปีที่ 11 ที่ทั้งคู่อยู่ด้วยกันมาความเปลี่ยนแปลงเริ่มเกิดขึ้นจากที่นางทิพย์ ได้รู้ตัวเองว่าป่วยเป็นโรคมะเร็งเต้านมระยะ 3 นางทิพย์ มีความเครียดอย่างมากกับโรคที่ตนเป็นอยู่ แต่ช่วงที่ป่วยนายพล ดูแลนางทิพย์เป็นอย่างดี คอยให้กำลังใจพาไปหาหมอทุกครั้ง และนางทิพย์ต้องเข้าผ่าตัดเต้านมออก หลังจากที่ผ่าตัดอาการก็เป็นปกติดี เพราะนายพลก็ยังคงดูแลเป็นอย่างดี เมื่อเวลาที่นางทิพย์ต้องมารับเคมีบำบัด นายพลก็จะลา งานพาไป จนนางทิพย์เข้ารับยาเคมีบำบัดครั้งที่ 2 ร่างกายเริ่มผอมลง ผมหร่วง ร่างกายไม่เหมือนเดิม นายพลเริ่มมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป นายพล เริ่มกลับบ้านดึกขึ้นนางทิพย์ก็จะโทรตามตลอด และทุกครั้งที่นายพล กลับมาก็จะเมาสุรามาดตลอด ทั้งคู่จึงเริ่มมีปัญหาความรุนแรงเกิดขึ้น นางทิพย์ได้แอบดูโทรศัพท์มือถือของนายพล จึงพบว่านายพลมีส่งข้อความคุยกับผู้หญิงคนหนึ่งทำงานที่เดียวกัน ซึ่งผู้หญิงคนนั้นนางทิพย์ก็รู้จักเป็นอย่างดี นางทิพย์ได้โทรไปถามผู้หญิงคนนั้นว่าคิดอะไรกับนายพล นางแอบบอกว่า ไม่มีอะไรคุยกันแบบเพื่อนเท่านั้น แต่นางทิพย์ไม่เชื่อ เกิดความหึงหวงขึ้น จึงค่อยโทรเช็คหานายพลทำอะไรอยู่ อยู่ที่ไหน นางทิพย์ได้ถามนายพลว่า คิดอย่างไรกับผู้หญิงคนนั้น นายพล ไม่ตอบ นางทิพย์ขอร้องให้นายพลมาดูแลตนเองเหมือนเดิมเพราะตนเองป่วยอยู่ต้องการคนที่ดูแล มีอยู่วันหนึ่งนายพลยังไม่กลับมาถึงบ้าน นางทิพย์จึงแอบไปดูว่านายพลอยู่ที่ไหน ก็พบว่ากำลังนั่งดื่มสุรากับนางเอ ด้วยความโมโห โกรธ นางทิพย์จึงเข้าไปด่า นายพลและนางเอที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง นางทิพย์ต่อว่านางเอว่ามาแย่งสามีตนเองทำไม ทำให้นายพลไม่พอใจเพราะไม่ให้เกียรติเขา พอกลับมาถึงบ้านก็ทะเลาะกันหนักขึ้น นางทิพย์ ทบตีกันนายพลจนนายพลสารภาพว่ารักนางเอส่วนนางทิพย์ ก็คงเหลือแค่ความสงสารเท่านั้นเองนางทิพย์ได้ยื่นก็เสียใจมากขอร้องให้นายพลเลิกกับนางเอ เพราะตนเองมีเวลาอยู่อีกไม่นาน ส่วนนายพลยังมีชีวิตอยู่ไปอีกนานจะเริ่มค้นใหม่เมื่อไรก็ได้แต่

ขอให้นายพลอยู่ดูแลตนก่อนที่ตนเองตายไป นายพลรับปากว่าจะเลิกกับนางเอ แต่อีกไม่นานนางทิพย์ก็จับได้ว่านายพลยังคงคบกับนางเออยู่เหมือนเดิม จึงทำให้ทั้งคู่ทะเลาะกันมากขึ้น มีปากเสียงกันอย่างรุนแรง จนนางทิพย์น้อยใจแล้วพูดด้วยความโมโหว่าตนอยากจะตายๆ ไปซะนายพลก็ยังพูดว่านั่นก็ไปตายซะ จึงทำให้นางทิพย์เกิดคิดฆ่าตัวตาย และได้เข้าไปหยิบมีดปลอกผลไม้ในครัวเพื่อที่จะมาทำร้ายตัวเอง และกลับมายืนอยู่บนเตียงส่วนนายพลก็เข้ามาแย่งมีด ซึ่งนายพล ยืนอยู่บนพื้น ทั้งคู่อ้างแย่งมีดกันจนนางทิพย์ลื่นลงจากที่นอน แล้วก็ได้อินเสียงนายพลพูดว่า “ถูกแทง” นางทิพย์ตกใจมากกว่านายพลถูกแทงได้ยังไงเพราะไม่มีเลือดออกมาเลย และได้ตะโกนให้คนข้างห้องมาช่วยนำนายพลไปส่ง โรงพยาบาลภูมิพล ระหว่างทางไม่ได้ยินเสียงนายพลเลย จนมาถึงโรงพยาบาลเข้าห้องฉุกเฉิน หมอบอกว่านายพลได้เสียชีวิตแล้ว สาเหตุเพราะมีดแทงด้านซ้ายของราวนมทำให้ไปถูกหัวใจ ทางโรงพยาบาลได้แจ้งความที่ สน.บางเขน ในเวลาที่ขังคน ตำรวจได้นำตัวนางทิพย์ไปที่ สน.บางเขน เพื่อให้ปากคำ นางทิพย์บอกว่าเป็นอุบัติเหตุแย่งมีดกัน ตำรวจให้นางทิพย์เซ็นชื่อรับสารภาพว่าเป็นคนแทง ซึ่งนางทิพย์ก็เสียใจมากที่สามีตนเองเสียชีวิตจึงเซ็นชื่อรับสารภาพและคืนนั้นนางทิพย์ก็ต้องถูกกักขังที่ สน. วันรุ่งขึ้นญาตินางทิพย์ก็มาประกันตัว และหลังจากงานศพนายพลนางทิพย์ก็ตรอมใจมาตลอดไม่ยอมกินข้าวกินยา พูดแต่ว่าอยากจะตาย มันทุกข์ทรมานใจมาก

หลังจากที่สามีตายไปได้ 2 เดือน ผู้วิจัยได้ไปพบและสัมภาษณ์นางทิพย์สภาพจิตใจแย่งลงอย่างน่าเป็นห่วงเธอบอกว่า “รักสามีมากไม่มีเจตนาจะฆ่าให้ตายเพราะว่าคิดว่าสามีคือเสาหลักของชีวิตที่จะทำให้ชีวิตต่อสู้กับโรคร้ายได้ ตอนอยู่กับสามีฉันมีกำลังใจต่อสู้โรคร้ายดีมากจนกระทั่งทราบว่าสามีนอกใจสุขภาพจิตจึงเสีย หงุดหงิด โกรธง่าย ท้อแท้ อ่อนแอ หมดแรงหดหู่ หงอยเหงา ต้องการให้สามีอยู่ด้วย” ต่อมาอีก 3 สัปดาห์ นางทิพย์ มีอาการแย่งลงจนต้องส่งโรงพยาบาลนางทิพย์ไม่รู้สีกตัวแล้ว ได้แต่นอนน้ำตาไหลตลอด 4 วันต่อมาก็ได้เสียชีวิตอย่างสงบที่โรงพยาบาล

กรณี 11 นายเสก อายุ 45 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท มีธุรกิจส่วนตัวได้แต่งงานจดทะเบียนสมรสอยู่กับ นางดา อายุ 44 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาโท มีบุตรด้วยกัน 2 คน ซึ่งเป็นเด็กเรียนเก่งมากในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงโด่งดังในกรุงเทพฯ ชีวิตครอบครัวของนายเสกและนางดามีความเพียบพร้อมในทุก ๆ ด้านมีหน้าที่ตำแหน่งงานที่ดีมาก ต่อมานางดาได้รับรู้ว่านายเสกมีความสัมพันธ์ทางเพศกับลูกค้าที่มาติดต่อธุรกิจ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้นางดาเสียใจ และโกรธอย่างมากที่นายเสกนอกใจตนเอง หลังจากนั้นมาเรื่อยๆ ทั้งคู่เริ่มมีปากเสียงกันมากขึ้นรุนแรงขึ้น และนางดาได้ข่มขู่ นายเสกว่าถ้านายเสกไม่เลิกยุ่งกับหญิงคนนั้น จะนำเรื่องร้องเรียนหุ้นส่วนทางธุรกิจทราบ จากคำขู่ของนางดาจึงทำให้นายเสกตกลงว่าจะเลิกยุ่งเกี่ยวกับหญิงอื่นๆ แต่เรื่องราวที่ตกลงกันไม่ได้ดีขึ้นเลย ทั้งคู่ยังคงมีปากเสียงกันมากขึ้น จนต่อมาทั้งคู่ตัดสินใจฟ้องร้องเรื่องการหย่าร้างและแบ่งทรัพย์สินกัน แต่ทั้งคู่ได้รับการไกล่เกลี่ยจากทางศาลให้กับมาคืนดีกัน เพราะควรสงสารและคิดถึงผลประโยชน์ ความอบอุ่นของบุตรทั้ง 2 คน แต่ด้วยความเกรงใจศาลที่มาไกล่เกลี่ย จึงดูเหมือนทั้งคู่ยอมที่จะไม่หย่าร้างกัน

ต่อมาอีกไม่นานนัก ถึงแม้จะได้รับการไกล่เกลี่ยจากทางศาลก็ไม่มีอะไรดีขึ้น ทั้งคู่เริ่มมีการทะเลาะกันอีกจนถึงขั้นที่นายเสกทำร้ายร่างกายนางดาด้วยการบีบคอ ทั้งคู่เริ่มทะเลาะกันรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ จนไม่สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ จึงตัดสินใจ ตกลงแบ่งทรัพย์สินและเงินทองที่มีอยู่เป็นที่พอใจกันทั้งสองฝ่าย แต่ด้วยเหตุการณ์ที่เลวร้ายลง ต้องแยกทางกันจึงมีผลให้เกิดมีปากเสียงที่รุนแรงมากขึ้น

วันหนึ่งนายเสกได้นัดให้นางดาไปพบที่ร้านอาหารแห่งหนึ่งในใจกลางเมืองกรุงเทพฯ โดยอ้างว่าจะเจรจาเรื่องงานแต่ระหว่างรับประทานอาหารนายเสกได้แอบนำยาคล่อมประสาทใส่ลงไปใต้น้ำผลไม้ให้นางดาดื่มจนทำให้มีอาการดูเหม่อลอยเหมือนคนเมาแอลกอฮอล์ทั้งๆที่น้ำที่ดื่มเป็นน้ำผลไม้ ที่ทางร้านเสิร์ฟซึ่งไม่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์เลย นายเสกเดินประกองนางดาที่เดินชวนเซ เหมือนไม่มีเรี่ยวแรง และได้พานางดาไปที่ห้องเช่าแห่งหนึ่งในใจกลางเมืองกรุงเทพฯ หลังจากนั้น 3 วันต่อมา พ่อ และแม่ ของนางดาจึงได้รู้ว่าลูกสาวหายไป และได้เข้าแจ้งความตำรวจเพื่อตามหานางดา ต่อมาอีกไม่นานจึงได้รับทราบจากตำรวจว่านางดาเสียชีวิตไปแล้วเพราะถูกฆาตกรรมโดยนายเสก

นายเสกได้พูดว่า “ผมว่าปีศาจในตัวของคนมันมีกันอยู่แล้ว ก็แล้วแต่เราจะควบคุมมันยังไง ไม่ให้มันโตขึ้น และผมก็เคยไปไกล่เกลี่ยที่ศาลก็เคยเข้าไปคุยกันไม่มาก แต่ถ้าใจมันไม่ได้ยอมรับก็เท่านั้น เพราะถ้าเรารับปากศาลแต่จิตใจเราไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ และผมคิดว่าการไปพบจิตแพทย์เป็นเรื่องที่ดีและศาสดาของแต่ละศาสนาคงไม่แนะนำให้อีกฝ่ายไปทำร้ายอีกฝ่าย และ

การบรรยายผมคิดว่าไม่ได้ช่วยอะไรมาก ก็เข้าหูซ้ายเข้าหูขวา ผมว่าทุกอย่างต้องฝึกฝน ผมว่าทุกอย่างต้องลงทุน ต้องมีพื้นที่ให้เขาปฏิบัติธรรม” นายเสกยังพูดต่ออีกว่า “กลยุทธ์เพื่อลดความรุนแรงที่ดีที่สุดคือเราก็ต้องพยายามหาทาง เช่น ก็อาจจะต้องแยกคูกรณี อาจจะให้บุคคลใด องค์กรใด ชัดเกล้าความคิด เช่น เราเห็นครอบครัวนี้มีความขัดแย้ง เราก็อาจจะให้เขาไปเข้าอบรม ปฏิบัติธรรมฝึกสมาธิ อบรมทางศาสนาของเขา ก็อาจจะมีกิจกรรมเสริม อบรมจิตใจ เพราะทันทีที่จิตใจเขาเรียบง่ายขึ้น ความคิดเขาก็อาจจะไม่มีความรุนแรง ถ้าครอบครัวหนึ่งเริ่มมีปัญหาขัดแย้งกันระหว่างสามีภรรยา แต่ถ้ามีญาติผู้ใหญ่ที่เขานับถือ สามารถจัดการให้เขาได้ก็อาจจะแยกให้ไปอบรมตามที่แนะนำ เช่น การนั่งสมาธิก็แล้วแต่ศาสนา พอจิตใจเขาทั้งคู่สงบก็คุยกัน เพราะถ้าเราไม่ตัดวงจรอุบาทว์ ก็ยังเสริมเสริมความคิดในทางลบ” นายเสกยังพูดฝากไว้อีกว่า “ทุกอย่างมันก็คือกิเลส ถ้ากิเลสครอบงำ ก็ทำให้เราเปลี่ยนไป ก็ควรเข้าวัด เพื่อให้ปีศาจในตัวเราไม่เจริญเติบโตขึ้น”

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

กรณี 12 นายเสริฐ อายุ 45 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นผู้จัดการบริษัทเอกชนแห่งหนึ่งเป็นคนฐานะดีหน้าที่การงานดีและมีชื่อเสียง นางวิภา อายุ 38 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่งงานจดทะเบียนสมรสและอยู่ด้วยกันมานานถึง 10 ปีมีบุตรด้วยกัน 2 คน แต่ก่อนที่นางวิภาจะมาอยู่กับนายเสริฐ นางวิภาเคยมีสามีมาแล้วแต่ได้เลิกกันไปแล้ว และได้มาแต่งงานใหม่กับนายเสริฐ ที่ผ่านมามีทั้งคู่ใช้ชีวิตคู่ด้วยดีมาตลอดมีขัดแย้งกันบ้าง นายเสริฐรักและหวงนางวิภามาก เพราะนางวิภาเป็นคนหน้าตาดีจึงทำให้หลายๆ ครั้งที่ทั้งคู่ทะเลาะกันเรื่องหึงหวง แต่ทุกครั้งที่มีการทะเลาะกัน ก็ไม่เคยถึงขั้นทำร้ายร่างกายกันมาวันหนึ่งนายเสริฐ กลับมาถึงที่บ้านหลังจากเลิกงานตามปกติ แต่ไม่พบนางวิภาจึงได้โทรติดต่อแต่ไม่สามารถติดต่อได้จนเวลาผ่านไปหลายชั่วโมง นางวิภาเดินทางกลับมาถึงบ้าน นายเสริฐถามนางวิภาว่าไปไหนมา นางวิภาบอกว่าไปกินข้าวกับเพื่อนที่มือถือติดต่องานไม่ได้เพราะแบตเตอรี่หมด นายเสริฐไม่ได้สงสัยอะไร วันต่อมาทั้งคู่ออกไปทำงานตามปกติในวันนั้นนายเสริฐโทรติดต่อนางวิภาที่มือถือเพื่อจะบอกว่าตนเองจะกลับดึกเพราะติดประชุมแต่นายเสริฐติดต่องานไม่ได้จึงโทรเข้าที่ทำงานของนางวิภา เพื่อนที่ทำงานนางวิภาบอกว่านางวิภาไม่ได้มาทำงาน จึงเริ่มทำให้นายเสริฐเริ่มสงสัยและพยายามติดต่องานมือถืออยู่ตลอดเวลาผ่านไปถึงตอนช่วงเย็นก็ติดต่อนางวิภาได้ นายเสริฐถามนางวิภาว่าอยู่ที่ไหน นางวิภาบอกว่าอยู่ที่ทำงาน เหตุการณ์วันนั้นจึงทำให้นายเสริฐเริ่มสงสัยพฤติกรรมนางวิภา นายเสริฐจึงวางแผนติดตามนางวิภา ตอนที่ออกจากบ้านตอนเช้าในวันนั้น นางวิภาออกจากบ้านไปก่อนนายเสริฐจึงขับรถตามไปและเห็นนางวิภาจอดรออยู่ข้างทางเหมือนรอใครสักคนจนเวลาผ่านไปได้ 10 นาที ก็เห็นผู้ชายคนหนึ่งเดินมาขึ้นรถนางวิภาผู้ชายที่ขึ้นรถนางวิภานายเสริฐจำได้ว่าเป็นสามีเก่าของนางวิภาชื่อนายเล็ก นายเสริฐเกิดความโกรธ และ โม โหมาก จึงโทรเข้าที่มือถือนางวิภาแต่ไม่สามารถติดต่อได้ นายเสริฐพยายามขับรถตามนางวิภาแต่จับตามไม่ทันในวันนั้นนายเสริฐไม่ได้ไปทำงานจึงกลับไปรอนางวิภาที่บ้านด้วยความเครียดกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นายเสริฐจึงนั่งดื่มสุราอยู่ในบ้าน พอช่วงเย็นนางวิภาขับรถกลับมาถึงที่บ้าน และนายเสริฐ สังเกตเห็นว่านางวิภาแอบคุยโทรศัพท์มือถือและนางวิภามีอาการคล้ายคนเมาสุรา นายเสริฐเกิดความไม่พอใจในเหตุการณ์ที่ตนเห็นและตนเองก็มีอาการมึนเมาอยู่ด้วย จึงได้ถามนางวิภาจึงทำให้เริ่มมีปากเสียงขึ้นนางวิภาที่มีอาการมึนเมาอยู่แล้วก็รับสารภาพว่าตนเองได้ติดต่อกับนายเล็กสามีเก่า นายเสริฐได้ยืนอย่างนั้นจึงยิ่งโกรธมากขึ้นทั้งคู่เริ่มทะเลาะกันรุนแรงขึ้น ด้วยอารมณ์ที่โม โหของ นายเสริฐจึงเข้าทำร้ายร่างกายนางวิภาโดยใช้หนังสือวางใส่ที่ศีรษะทุบตีและเตะตามร่างกายอย่างรุนแรงมาก จนนางวิภาล้มลงกลับพื้น หลังจากนั้นนายเสริฐก็ออกจากบ้านไปเพราะความโกรธอย่างมากเนื่องจากการทนฟังเสียงร้องอย่างเจ็บปวดของนางวิภาไม่ได้จึงทิ้งให้นางวิภาบาดเจ็บสาหัสอยู่ในบ้านคนเดียว หลังจากนั้นประมาณ 1 ชั่วโมงนายเสริฐก็

กลับเข้ามาที่บ้านเห็นนางวิภานอนนิ่งอยู่มีเลือดไหลออกเยอะมากจึงตกใจและพานางวิภาไปโรงพยาบาล แพทย์ไม่สามารถช่วยชีวิตนางวิภาได้เพราะมีมดแตก ร่างกายเธอทนความเจ็บปวดไม่ไหวจึงเสียชีวิตตอนเช้าวัดไปโดยที่นายเสริฐไม่คิดว่านางวิภาจะเสียชีวิต

นายเสริฐพูดว่า “ไม่ได้เจตนาที่จะฆ่านางวิภาแต่กระทำไปด้วยอารมณ์ชั่ววูบขาดสติและมีเมฆาจากสุรา ปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่ที่ตัวเรา เพราะไม่มีใครที่จะเจอสถานการณ์ที่ถูกใจตลอด ผมว่าควรฝึกจิต ฝึกใจตั้งแต่เรายังอายุน้อย ควรเข้าวัด ฝึกปฏิบัติธรรม ฝึกอบรมจิตใจตั้งแต่เด็ก เพื่อให้ควบคุมจิตสำนึกและสติให้ได้ จึงจะไม่เกิดอารมณ์รุนแรงในครอบครัว แต่ถ้ามาเข้าวัดตอนแก่ จิตใจไม่ได้ฝึก สติก็ขาดง่ายอารมณ์รุนแรงในครอบครัวจึงเกิดเพิ่มมากขึ้น”

มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	เบญจางค์ เกียงสุนทรธา
วัน เดือน ปีเกิด	15 มิถุนายน 2498
ประวัติการศึกษา	Centro Escolar University B.S Pharmacy, 1978 University of Central Florida B.S Chemistry, 1982 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการความขัดแย้ง แบบบูรณาการ, 2550 มหาวิทยาลัยรังสิต ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจ และการเมือง, 2556 สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง ประกาศนียบัตรหลักสูตรสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง (สจว 92), 2545 สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ปริญญาบัตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ. 2546), 2546 สถาบันพระปกเกล้า ประกาศนียบัตรชั้นสูงหลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง (ปปร.10), 2549 สำนักงานศาลยุติธรรม ประกาศนียบัตรชั้นสูงจากหลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรม ระดับสูง (บยส.11), 2550 สถาบันวิทยาการตลาดทุน ประกาศนียบัตรชั้นสูงจากหลักสูตรผู้บริหารระดับสูงวิทยาการ ตลาดทุน (วตท.5), 2551 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ประกาศนียบัตรชั้นสูงจากหลักสูตรผู้บริหารระดับสูง

- ด้านการค้าและการพาณิชย์ (TEPCOT 4), 2553
- สมาคมวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
ประกาศนียบัตรชั้นสูงจากหลักสูตรการบริหารจัดการ
ด้านความมั่นคงชั้นสูง (วปอ.มส.2), 2553
- สถาบันพระปกเกล้า
ประกาศนียบัตรชั้นสูงจากหลักสูตรการเสริมสร้างสังคมสันติสุข
(สสสส. 3), 2554
- วิทยาลัยการยุติธรรมทางปกครอง
ประกาศนียบัตรชั้นสูงจากหลักสูตรนักบริหารการยุติธรรม
ทางปกครองระดับสูง (บยป.3), 2555
- สถาบันพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้ง
ประกาศนียบัตรชั้นสูงจากหลักสูตรการพัฒนาการเมืองและ
การเลือกตั้งระดับสูง (พตส 4), 2556
- สถาบันพัฒนาเมือง
ประกาศนียบัตรชั้นสูงจากหลักสูตรผู้บริหารระดับสูง
ด้านการบริหารงานพัฒนาเมือง (มหานคร 2), 2556
- สถาบันวิทยาการพลังงาน
ประกาศนียบัตรชั้นสูงจากหลักสูตรผู้บริหารระดับสูง
ด้านวิทยาการพลังงาน (วพน.4), 2557
- ประสบการณ์ทำงาน   Principal Research Pharmacist. – Affymax Corporation USA
Senior Scientist – Chevron Corporation USA
Senior Research Pharmacist.-Syntex Corporation USA
Medical Administration manager – Nonthavej Hospital Thailand
- ตำแหน่งปัจจุบัน   President & CEO - AffyPharm Co., Ltd.
ผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดนนทบุรี
ผู้ประนีประนอมประจำศาลอาญา ศาลแพ่ง ศาลอุทธรณ์